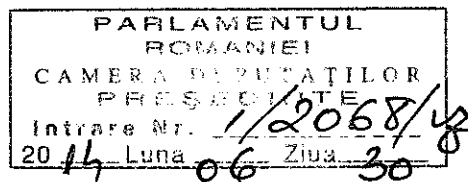

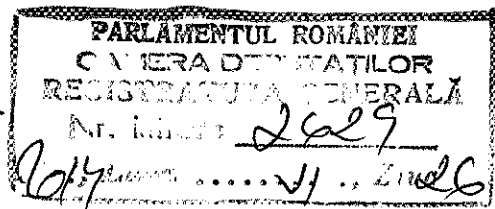
R20/2014
BNR

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

MUGUR ISĂRESCU
Guvernator

DST pt
BPR
[Signature]

Nr. XVI/G/ 126 / 25.06.2014

Domnului Secretar General
Călin Hovăș
[Signature]

Domnului VALERIU ȘTEFAN ZGONEA

Președintele Camerei Deputaților

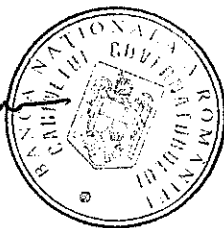
Domnule Președinte,

Am onoarea să vă înaintez Raportul anual al Băncii Naționale a României pentru anul 2013, elaborat în conformitate cu prevederile Legii nr. 312/2004 privind Statutul BNR.

Raportul a fost analizat și aprobat de Consiliul de administrație al BNR în data de 23 iunie 2014.

Cu deosebită considerație,

Mugur Isărescu

Banca Națională a României

RAPORT ANUAL
2013

Notă

Raportul anual 2013 a fost analizat și aprobat de Consiliul de administrație al Băncii Naționale a României în ședința din 23 iunie 2014 și a fost înaintat Parlamentului României în conformitate cu prevederile Legii nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naționale a României.

Unele date statistice au caracter provizoriu, urmând a fi revizuite în publicațiile ulterioare ale Băncii Naționale a României. Datorită rotunjirilor este posibil ca totalurile să nu corespundă exact sumei componentelor sau să apară mici diferențe față de variațiile procentuale indicate în grafice sau tabele.

Toate drepturile rezervate.

Reproducerea informațiilor în scopuri educative și necomerciale este permisă numai cu indicarea sursei.

***Banca Națională a României, Str. Lipscani nr. 25, cod 030031, București
tel.: 021/312.43.75; fax: 021/314.97.52
internet: <http://www.bnr.ro>***

ISSN 1453-3936 (versiune tipărită)

ISSN 1584-0913 (versiune online)

ISSN 1584-0913 (versiune e-Pub)

ROMÂNIA

– prezentare generală –

Localizare	• În sud-estul Europei Centrale, în interiorul și exteriorul arcului Munților Carpați, pe cursul inferior al Dunării (1 075 km), cu ieșire la Marea Neagră (245 km); • Totalul granițelor României însumează 3 150 km; • Vecini: Bulgaria, Republica Moldova, Serbia, Ucraina, Ungaria.
Suprafață	• 238 391 kmp (locul 12 în Europa); • Structură: 61,3 la sută teren agricol (39,4 la sută arabil), 28,3 la sută păduri, 10,4 la sută alte terenuri.
Populație	• 20,1 milioane locuitori (locul 9 în Europa); • Densitate: 84,4 locuitori/kmp; • Urbanizare: 54,0 la sută; • Structura etnică: 88,9 la sută români, 6,5 la sută maghiari, 4,6 la sută alte naționalități.
Organizarea administrativă	• Administrativ, România este împărțită în 42 de județe (inclusiv municipiul București, cu regim de județ), are un număr de 320 orașe (din care 103 municipii) și 2 861 comune; • Capitala: municipiul București (1,9 milioane locuitori).
Forma de guvernământ	• Republică; • Puterea legislativă: parlament bicameral; • Puterea executivă: guvern, condus de un prim-ministru desemnat de președintele țării. Președintele țării este ales prin scrutin universal pentru un mandat de 5 ani.
Moneda națională	• Leul (RON), cu subdiviziunea sa, banul; • Convertibilitate deplină a monedei naționale; • Cursul monedei naționale este stabilit zilnic pe piața valutară interbancară; moneda de referință este euro.

ABREVIERI

ABE	Autoritatea Bancară Europeană
AID	Asociația Internațională pentru Dezvoltare
ANRE	Autoritatea Națională de Reglementare în Domeniul Energiei
ASF	Autoritatea de Supraveghere Financiară
BCDMN	Banca pentru Comerț și Dezvoltare a Mării Negre
BCE	Banca Centrală Europeană
BEI	Banca Europeană de Investiții
BERD	Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare
BIM	Biroul Internațional al Muncii
BIRD	Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare
BM	Banca Mondială
BRI	Banca Reglementelor Internaționale
CARI	Comitetul de administrare a rezervelor internaționale
CE	Comisia Europeană
CEBS	Comitetul Supraveghetorilor Bancari Europeni
CERS	Comitetul European pentru Risc Sistemic
CFI	Corporația Financiară Internațională
CIP	Centrala Incidentelor de Plăți
CNSF	Comitetul Național pentru Stabilitate Financiară
CNVM	Comisia Națională a Valorilor Mobiliare
CRC	Centrala Riscului de Credit
ECOFIN	Consiliul miniștrilor economiei și finanțelor din statele membre UE
Eurostat	Oficiul de Statistică a Comunităților Europene
FMI	Fondul Monetar Internațional
FUR	Fond unic de rezoluție
IAPC	Indicele armonizat al prețurilor de consum
IFN	Instituții financiare nebancare
IFRS	Standardele Internaționale de Raportare Financiară
IMM	întreprinderi mici și mijlocii
INS	Institutul Național de Statistică
IPC	Indicele prețurilor de consum
MAE	Ministerul Afacerilor Externe
MES	Mecanismul european de stabilitate
MFP	Ministerul Finanțelor Publice
MIGA	Agenția pentru Garantarea Multilaterală a Investițiilor
MUR	Mecanism unic de rezoluție
MUS	Mecanism unic de supraveghere
OCDE	Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică
OCEMN	Organizația de Cooperare Economică a Mării Negre
ON	<i>overnight</i>
PIB	Produsul intern brut
PNR	Programul Național de Reforme
RMO	Rezervele minime obligatorii
ROBOR	Rata dobânzii pe piața monetară pentru depozitele plasate de bănci
SEBC	Sistemul European al Băncilor Centrale
SEC	Sistemul European de Conturi
UE	Uniunea Europeană
UEM	Uniunea Economică și Monetară

Cuprins

Sinteza principalelor evoluții economice și financiare în anul 2013	11
1. Evoluții macroeconomice	11
2. Politicile macroeconomice	18
3. Stabilitatea financiară și supravegherea prudențială a instituțiilor de credit	22
4. Integrarea europeană și relațiile cu organismele internaționale	26
5. Rezultatele financiare ale BNR la 31 decembrie 2013	30
Capitolul I. Politica monetară a Băncii Naționale a României	32
1. Deciziile de politică monetară	33
2. Utilizarea instrumentelor politicii monetare	42
3. Orientările politicii monetare	46
Capitolul II. Stabilitatea financiară	49
1. Principalele evaluări privind stabilitatea financiară	49
2. Instrumente de sprijin pentru supravegherea prudențială și stabilitatea financiară	58
3. Planificarea pentru situații neprevăzute și gestiunea crizelor financiare	64
Capitolul III. Autorizarea și reglementarea instituțiilor financiare	66
1. Autorizarea și notificarea instituțiilor financiare	66
2. Cadrul legislativ și de reglementare a instituțiilor de credit	67
3. Participarea la structurile europene	70
4. Cadrul legislativ și de reglementare contabilă pentru instituțiile care intră în sfera de reglementare a Băncii Naționale a României	71
5. Principalele obiective pentru anul 2014	72
Capitolul IV. Supravegherea prudențială a instituțiilor financiare	75
1. Structura sectorului bancar	75
2. Performanțe și perspective ale sectorului bancar	78
3. Evaluarea riscurilor din activitatea bancară	84
4. Instituțiile financiare nebancare	85
5. Monitorizarea aplicării sancțiunilor internaționale, prevenirea spălării banilor și finanțării terorismului	90
Capitolul V. Emisiunea de numerar	92
1. Evoluția numerarului în circulație aflat în afara sistemului bancar	92
2. Plățile și încasările în numerar ale BNR în relația cu instituțiile de credit/Trezoreria Statului	96
3. Activitatea de procesare a numerarului	100
4. Emisiunile numismatice	101
5. Falsurile depistate în cazul monedei naționale și al euro	103

Capitolul VI. Sisteme de plăți și decontări	104
1. Sistemul ReGIS	104
2. Sistemul SaFIR	107
3. Sistemul TARGET2	110
4. Participarea Băncii Naționale a României la activitățile desfășurate în cadrul Sistemului European al Băncilor Centrale.....	116
5. Autorizarea și monitorizarea sistemelor de plăți, a sistemelor de decontare a operațiunilor cu instrumente financiare și a schemelor de plăți	116
Capitolul VII. Administrarea rezervelor internaționale	122
1. Evoluția rezervelor internaționale ale statului în anul 2013	122
2. Administrarea rezervelor internaționale în contextul investițional dificil din anul 2013	126
Capitolul VIII. Balanța de plăți și poziția investițională internațională a României.....	130
1. Contul curent	130
2. Contul de capital și financiar	132
3. Poziția investițională internațională a României	133
Capitolul IX. Activitatea internațională	136
1. România – stat membru al Uniunii Europene.....	136
2. Relațiile financiare internaționale.....	149
Capitolul X. Convergența economiei românești și noul cadru de guvernare economică în Uniunea Europeană	154
1. Stadiul procesului de convergență a economiei românești	154
2. Procesul de adoptare a euro în Letonia.....	160
3. Evoluții în domeniul guvernării economice în Uniunea Europeană	164
Capitolul XI. Comunicarea externă a Băncii Naționale a României.....	172
1. Relații publice.....	172
2. Educație financiară	176
Capitolul XII. Statistică și cercetare economică.....	184
1. Activitatea statistică.....	184
2. Cercetarea economică.....	185
Capitolul XIII. Alte activități ale Băncii Naționale a României	196
1. Tehnologia informației	196
2. Activitatea juridică	197
3. Refacerea patrimoniului BNR	202

Capitolul XIV. Cadrul instituțional al Băncii Naționale a României.....	204
1. Structura decizională și guvernanța corporativă.....	204
2. Managementul resurselor umane.....	210
Organigrama Băncii Naționale a României la 31 decembrie 2013	214
Consiliul de administrație al Băncii Naționale a României.....	216
Capitolul XV. Situațiile financiare ale Băncii Naționale a României	
la 31 decembrie 2013.....	217
1. Considerații generale	217
2. Reflectarea în contabilitate a operațiunilor de politică monetară	219
3. Reflectarea în contabilitate a operațiunilor de administrare a activelor și pasivelor în valută	220
4. Efectele contabile ale evoluției cursului de schimb, respectiv ale evoluției prețurilor de piață pentru activele din rezerva internațională	222
5. Concluzii.....	223
Situațiile financiare ale Băncii Naționale a României	
la 31 decembrie 2013 (auditate de KPMG)	225
Raportul auditorului independent	226
Bilanțul contabil	228
Contul de profit și pierdere.....	230
Note la situațiile financiare la 31 decembrie 2013	231
 ANEXE	
Lista publicațiilor Băncii Naționale a României la 31 decembrie 2013	265
Principalele lucrări transmise Parlamentului României de către Banca Națională a României în anul 2013	265
Principalele reglementări emise de BNR în anul 2013.....	266

LISTA TABELELOR DIN TEXT

Principalii indicatori utilizați de CRC – instituții de credit.....	59
Principalii indicatori utilizați de CRC – instituții financiare nebancare și instituții de plată	60
Principalii indicatori privind schimbul transfrontalier de informații	61
Componența sistemului bancar pe forme de proprietate.....	76
Cota de piață a instituțiilor de credit	76
Ponderea instituțiilor de credit în volumul agregat al capitalului	77
Principalii indicatori de analiză a sistemului bancar.....	81
Valoarea activului net bilanțier și a fondurilor proprii la 31 decembrie 2013	82
Distribuția instituțiilor financiare nebancare pe tipuri de activități la 31 decembrie 2013	86
Principalii indicatori ai sectorului instituțiilor financiare nebancare la 31 decembrie 2013	87
Ponderile capitalului social în funcție de țara de origine la 31 decembrie 2013.....	88
Dinamica numerarului aflat în afara sistemului bancar în perioada 2008-2013	92
Emisiunile numismatice realizate în anul 2013	102
Distribuția lunară a falsurilor	103
Structura pe cupiuri a falsurilor	103
Evoluția traficului de plăți în sistemul ReGIS	105
Structura plăților în sistemul ReGIS în anul 2013	106
Evoluția plăților în sistemul TARGET2-România.....	112
Structura plăților în sistemul TARGET2-România în anul 2013, pe tipuri de operațiuni	113
Contul curent.....	130
Finanțarea deficitului de cont curent.....	133
Principalii indicatori de îndatorare externă.....	135
Criteriile de la Maastricht (indicatori de convergență nominală)	154
Letonia – indicatori de convergență nominală.....	162
Tabloul de bord pentru supravegherea dezechilibrelor macroeconomice.....	167
Principalele acte normative asupra cărora BNR a formulat observații și propuneri în anul 2013.....	198
Rezultatele tranzacțiilor efectuate în anul 2013	222
Diferențe din reevaluare la 31 decembrie 2013	223
Capitalul propriu	223

LISTA GRAFICELOR DIN TEXT

Rata inflației.....	32
Rata dobânzii de politică monetară și rata inflației.....	34
Contribuția principalelor componente ale cererii la dinamica PIB.....	37
Creditul acordat sectorului privat.....	40
Creditul acordat populației.....	40
Evoluția depozitelor populației.....	41
Ratele dobânzilor pe piața monetară interbancară.....	44
Cursul de schimb al leului față de euro și dolarul SUA (date zilnice).....	45
Principalii indicatori privind incidentele de plată în perioada 1997-2013.....	62
Evoluția numerarului aflat în afara sistemului bancar.....	93
Structura pe cupiuri a bancnotelor aflate în circulație în anul 2013.....	94
Structura pe cupiuri a monedelor aflate în circulație în anul 2013.....	94
Evoluția numerarului aflat în afara sistemului bancar din punct de vedere cantitativ.....	95
Evoluția numerarului aflat în afara sistemului bancar din punct de vedere valoric.....	95
Structura pe cupiuri a plăților în bancnote în anul 2013.....	97
Structura pe cupiuri a plăților în monede în anul 2013.....	97
Structura pe cupiuri a încasărilor în bancnote în anul 2013.....	98
Structura pe cupiuri a încasărilor în monede în anul 2013.....	99
Situația pe cupiuri a bancnotelor procesate în anul 2013.....	100
Structura pe cupiuri a bancnotelor procesate în anul 2013.....	100
Situația pe cupiuri a monedelor procesate în anul 2013.....	101
Structura pe cupiuri a monedelor procesate în anul 2013.....	101
Evoluția plăților de mare valoare și/sau urgente în anul 2013.....	105
Evoluția plăților de mare valoare și/sau urgente în anul 2013 comparativ cu anul 2012.....	106
Operațiuni cu titluri de stat denuminate în lei decontate prin sistemul SaFIR în anul 2013.....	108
Operațiuni cu titluri de stat denuminate în euro decontate prin sistemul SaFIR în anul 2013.....	109
Structura transferurilor în anul 2013.....	109
Valoarea garanțiilor aferente sistemelor de plăți cu decontare pe bază netă în anul 2013.....	110
Evoluția plăților prin sistemul TARGET2-România în anul 2013.....	112
Evoluția plăților domestice/transfrontaliere prin sistemul TARGET2-România în anul 2013.....	113
Evoluția rezervelor internaționale în anul 2013.....	122

Soldul datoriei către FMI	123
Soldul datoriei către UE și Banca Mondială	123
Rezultatele din administrarea rezervei valutare	124
Structura rezervei valutare a României la 31 decembrie 2013	125
Randament comparativ față de indicii Bank of America Merrill Lynch	125
Rata inflației (IAPC)	156
Deficitul bugetului consolidat – metodologie SEC95	156
Cursul de schimb EUR/RON	157
Ratele dobânzilor pe termen lung	157
Evoluția PIB pe locuitor	158
Ponderele sectoarelor economice în PIB	158
Gradul de deschidere a economiei	159
Ponderele comerțului cu UE în totalul comerțului exterior	159
Evoluția intermedierei financiare indirecte	159
Evoluția costurilor unitare nominale cu forța de muncă	159
Evoluția cheltuielilor operaționale totale ale BNR	217
Rezultatul financiar al BNR	218
Structura bilanțieră a BNR la 31 decembrie 2013	220
Evoluția activelor externe ale BNR	221

Sinteză principalelor evoluții economice și financiare în anul 2013

1. Evoluții macroeconomice

Într-un context marcat de redresarea lentă a economiei globale, România a consemnat în anul 2013 performanțe notabile în plan economic, concretizate în accelerarea dinamicii PIB, scăderea substanțială a ratei inflației, reluarea ajustării deficitului de cont curent și continuarea consolidării fiscale, pe fondul implementării unui mix echilibrat de politici economice, de natură să susțină o creștere economică de durată.

Contextul economic internațional. Economia mondială a avansat într-un ritm ușor mai lent comparativ cu anul anterior (-0,2 puncte procentuale, până la 3 la sută), evoluția datorându-se în principal economiilor emergente (4,7 la sută, în scădere de la 5 la sută), care s-au confruntat cu un proces de ajustare a expunerilor investitorilor internaționali, în contextul modificărilor anticipate în conduita principalelor bănci centrale la nivel mondial, precum și cu reducerea prețurilor materiilor prime (cu impact negativ asupra veniturilor țărilor exportatoare), constrângeri structurale și/sau turbulențe geopolitice. La nivelul economiilor avansate, dinamica anuală a PIB real a fost similară intervalului precedent (1,3 la sută), aceasta intensificându-se în a doua jumătate a anului 2013, ca urmare a conduitei acomodative a politicii monetare, a politicilor fiscale mai puțin restrictive și a atenuării tensiunilor din sectorul financiar. În pofida unui nou declin al PIB înregistrat pe ansamblul perioadei analizate (-0,4 la sută), zona euro a ieșit din recesiune pe parcursul anului. Ritmul de redresare a rămas însă modest, fiind grevat de persistența fragmentării piețelor financiare, trenarea activității de creditare, gradul ridicat de îndatorare a companiilor și gospodăriilor populației și continuarea ajustărilor bilanțiere în sectorul public și în cel privat.

În încercarea de a restabili încrederea în sistemul financiar, autoritățile europene au continuat să acționeze în domeniile de competență: (i) Banca Centrală Europeană a recurs la reducerea în două etape a ratelor reprezentative ale dobânzii de politică monetară și la transmiterea de semnale privind orientarea viitoare a politicii sale monetare și (ii) au fost definitivele principalele elemente privind înființarea Uniunii Bancare, prin adoptarea cadrului unic de reglementare și supraveghere financiară la nivelul UE și prin elaborarea unor proiecte de acte legislative privind Mecanismul unic de rezoluție.

Două evenimente au perturbat piețele financiare internaționale în prima parte a anului: criza bancară cipriotă, a cărei rezolvare a necesitat o implicare mai largă a sectorului privat în suportarea pierderilor și anunțul Fed cu privire la posibila diminuare treptată a injecțiilor de lichiditate prin achiziționarea de obligațiuni, care a provocat o retragere a investitorilor din țările ale căror fundamente economice erau percepute ca insuficient de reziliente, inclusiv ca urmare a absenței reformelor structurale.

România a fost afectată doar marginal de aceste evenimente. Reverberațiile crizei cipriote au fost adecvat gestionate, printr-un transfer de active și de pasive între două instituții de credit cu capital cipriot prezente în România, fiind evitate episoadele de panică. Comportamentul investitorilor în contextul anunțului Fed cu privire la potențiala reducere a volumului achizițiilor de active financiare, precum și al deciziei din luna decembrie de implementare a acestei măsuri a demonstrat că România este mult mai bine percepută de investitorii străini comparativ cu alte economii emergente. Un rol important în acest sens l-au avut finalizarea cu succes a acordurilor de tip preventiv încheiate cu Uniunea Europeană, Fondul Monetar Internațional și Banca Mondială pentru perioada 2011-2013 și înnoirea acestora pentru încă doi ani.

Rata inflației. Rata anuală a inflației a continuat să aibă o evoluție neuniformă în anul 2013, situându-se în prima jumătate a anului deasupra intervalului de variație al țintei (2,5 la sută ± 1 punct procentual) și coborând ulterior până aproape de limita inferioară a acestuia (1,55 la sută în luna decembrie 2013, comparativ cu 4,95 la sută în decembrie 2012). Pe de o parte, traiectoria a purtat amprenta factorilor cu acțiune de durată, precum persistența deficitului de cerere agregată și îmbunătățirea așteptărilor inflaționiste. Pe de altă parte, aceasta a reflectat acțiunea unor factori cu impact tranzitoriu și influențe mixte: recolta de excepție, reducerea cotei TVA la unele produse de panificație începând cu 1 septembrie 2013, dar și majorarea unor tarife reglementate.

Astfel, în semestrul I 2013, variația anuală a prețurilor de consum a depășit constant 5,0 la sută (cu un maxim de 5,97 la sută în luna ianuarie), ca urmare a creșterii cuantumului accizelor aplicate produselor din tutun și a majorării semnificative a tarifelor la energie electrică în lunile decembrie 2012 și ianuarie 2013 (cu circa 17 la sută). Începând cu luna iulie însă, suprapunerea influenței favorabile a ofertei agricole abundente din anul 2013 și a efectului de bază asociat recoltei slabe din anul anterior a plasat rata anuală a inflației pe o traiectorie puternic descendentă. Similar anilor precedenți, prețurile volatile alimentare au preluat foarte rapid aceste influențe, rata lor de creștere în termeni anuali devenind negativă (-2,6 la sută la finele anului, față de 16,6 la sută în iunie). Impactul scăderii masive a prețurilor materiilor prime agricole a fost resimțit, cu un decalaj, și de prețurile alimentelor procesate incluse în inflația de bază, chiar dacă transmisia s-a realizat mai lent comparativ cu reacția la un șoc advers de ofertă. Sub acțiunea cumulată a factorilor persistenți și a șocurilor tranzitorii de ofertă menționate anterior, inflația de bază CORE2 ajustat a intrat temporar în teritoriu negativ în ultimul trimestru al anului 2013, ajungând la -0,15 la sută la finele perioadei.

În primele luni ale anului 2014, inflația anuală IPC a coborât sub limita inferioară a intervalului de variație de ± 1 punct procentual al țintei staționare de 2,5 la sută (0,94 la sută în mai). Dincolo de disiparea completă a efectelor statistice asociate saltului înregistrat cu un an în urmă de prețul energiei electrice, evoluția a reflectat prelungirea efectelor ofertei agricole abundente din anul 2013, menținerea anticipațiilor în interiorul intervalului asociat țintei și persistența deficitului de cerere; contribuția favorabilă a acestui ultim factor s-a diminuat totuși în termeni relativi, pe măsura redresării graduale a activității economice.

Creșterea economică. După creșterea modestă din anul precedent, activitatea economică s-a dinamizat semnificativ în 2013. Ritmul PIB real a atins 3,5 la sută, mai ales datorită revigorării sectorului industrial, antrenate de expansiunea exporturilor (cu precădere în ramurile producătoare de mijloace de transport, de mașini și echipamente electrice). O influență pozitivă, dar de amplitudine inferioară, a revenit și sectorului agricol, a cărui performanță peste așteptări în perioada analizată a fost dublată de un efect de bază favorabil, asociat producției scăzute din anul anterior. Din perspectiva cererii, accelerarea creșterii economice a fost antrenată exclusiv de expansiunea componentei externe nete, cu un aport de 4,4 puncte procentuale. La o astfel de evoluție au contribuit, pe de o parte, revenirea volumului exporturilor de bunuri și servicii pe o traiectorie puternic ascendentă (+13,5 la sută) – susținută în prima jumătate a anului preponderent de piețele extracomunitare, iar ulterior, odată cu relativa redresare a economiei zonei euro, și de cele europene (cu precădere Germania) –, iar pe de altă parte, dinamica modestă a importurilor (2,4 la sută), pe fondul scăderii conținutului de importuri al exporturilor și al reducerii intensității energetice a economiei. Influența favorabilă exercitată de cererea externă a fost însă estompată de restrângerea absorbției interne (-0,8 la sută), contracția investițiilor și ritmul modest de creștere a consumului final reflectând procesul lent de refacere a încrederii, întârzierea revigorării creditării, inclusiv în contextul intensificării dezintermedierii transfrontaliere, dar și continuarea consolidării fiscale, în conformitate cu angajamentele asumate prin acordurile convenite cu UE, FMI și BM.

Poziția fiscală. Procesul de consolidare fiscală a continuat în anul 2013, ponderea în PIB a deficitului bugetului general consolidat coborând de la 3 la sută în 2012 la 2,3 la sută (conform SEC95), nivel inferior atât țintei inițiale (2,4 la sută), cât și celei revizuite (2,6 la sută). Evoluția contrastează cu cea consemnată la nivelul deficitului *cash* care, deși preconizat inițial a se reduce la 2,1 la sută din PIB, a rămas la nivelul de 2,5 la sută din PIB atins din 2012, în condițiile în care ținta de deficit a fost revizuită în sens ascendent cu câte 0,2 la sută din PIB cu prilejul celor două rectificări bugetare operate în cursul anului. Astfel, ecartul de obicei pozitiv dintre cifrele de deficit SEC95 și cele *cash* a trecut în teritoriu negativ, o parte însemnată a cheltuielilor bugetare conform celei de-a doua definiții fiind destinată stingerii de arierate ori scurtării termenelor de plată, precum și achitării unor despăgubiri al căror quantum a fost deja inclus în execuțiile bugetare din anii anteriori.

În pofida accelerării creșterii economice și a îmbunătățirii poziției ciclice a economiei, estimările cele mai recente ale Comisiei Europene indică faptul că reducerea deficitului a fost de natură preponderent structurală. Având în vedere particularitățile creșterii economice din 2013 – creștere bazată exclusiv pe exporturi nete, în condiții de scădere a cererii interne și, prin urmare, fără impact favorabil asupra încasărilor din impozite și taxe –, este foarte posibil ca dimensiunea efortului de ajustare structurală să fi fost superioară celei identificate prin raportare strictă la deviația PIB față de nivelul său potențial. Efortul de ajustare a fost localizat la nivelul cheltuielilor, în condițiile în care raportul dintre venituri totale și PIB a scăzut cu 1 punct procentual, iar cel dintre cheltuieli totale

și PIB cu 1,7 puncte procentuale. Conform estimărilor Comisiei Europene, nivelul deficitului structural a coborât de la 2,5 la sută în 2012 la 1,7 la sută în 2013.

Ca urmare a consolidării în continuare a rezervelor de lichiditate, dar și a variațiilor cursului de schimb, datoria publică a crescut mai rapid decât nevoia de finanțare a deficitului, atingând un nivel de 38,4 la sută din PIB (comparativ cu 38,0 la sută la finele anului anterior). Stocul de datorie publică exprimat ca pondere în PIB se situează la un nivel moderat, sub plafonul de 60 la sută prevăzut în Tratatul de la Maastricht, iar perspectivele pe termen mediu cu privire la nivelul acestuia sunt de stabilizare și, ulterior, de scădere, în condițiile în care angajamentele de continuare a consolidării fiscale vor fi aplicate, iar creșterea economică va intra pe un palier mai ridicat în mod sustenabil.

Conturile externe. Transformările consemnate în economia românească de la declanșarea crizei internaționale au permis ameliorarea în continuare a poziției externe. Astfel, după trei ani în care deficitul contului curent s-a plasat în apropierea nivelului de 4 la sută din PIB, anul 2013 a marcat o nouă ajustare, până la 1,1 la sută din PIB (1,5 miliarde euro).

Restrângerea cu 53,6 la sută a deficitului comercial a reprezentat principalul factor explicativ al acestei din urmă evoluții și a fost determinată de creșterea mult mai puternică a exporturilor de bunuri comparativ cu importurile (creștere cu 10,0 la sută și respectiv 1,0 la sută), pe fondul: (i) amplificării vânzărilor auto, în contextul extinderii capacităților de producție și al scăderii în continuare a dependenței exporturilor de aprovizionarea cu echipamente și piese din import; (ii) creșterii exporturilor de cereale; (iii) restrângerii importurilor energetice, în condițiile accentuării influenței unor factori cu acțiune persistentă (reducerea intensității energetice a economiei, creșterea capacităților de producție a energiei din surse regenerabile), dar și ale manifestării unor factori conjuncturali (condiții blânde de climă în sezonul rece și scăderea, în consecință, a consumului de gaze; precipitații abundente, favorizând creșterea resurselor hidroenergetice). În contextul evoluției economice trenante la nivelul Uniunii Europene, anul 2013 a marcat accentuarea tendinței de reorientare a exportatorilor autohtoni spre piețe extracomunitare. Astfel, în premieră pentru perioada postaderare, vânzările către aceste destinații (în creștere cu 12,8 la sută față de anul 2012) au depășit 30 la sută din valoarea totală a exporturilor, generând un excedent comercial de 2,5 miliarde euro.

Contribuții la îngustarea deficitului de cont curent au avut și (i) contul serviciilor – dublare a surplusului, imprimată în special de majorarea încasărilor din servicii de transport (în corelație cu amplificarea exporturilor de bunuri), precum și (ii) contul transferurilor curente – creștere cu 9,3 la sută a surplusului, ca urmare a unei mai bune absorbții a fondurilor europene, în special pentru agricultură. Singura influență negativă asupra soldului contului curent a constat în adâncirea cu peste 51 la sută a deficitului aferent contului veniturilor, atribuită în principal poziției „venituri din investiții directe”, în contextul reducerii pierderii nete a companiilor financiare și nefinanciare.

În anul 2013, deficitul contului curent a fost în întregime finanțat din surse nepurtătoare de dobândă, atât investițiile străine directe, cât și transferurile de capital înregistrând fluxuri nete acoperitoare și mai consistente comparativ cu 2012 (2,6 miliarde euro, în creștere cu 18,3 la sută, și respectiv 3,1 miliarde euro, aproape dublul valorii din perioada anterioară). În primul caz, poziția dominantă a fost deținută de participațiile la capital, în timp ce cvasitotalitatea transferurilor de capital a constat în fonduri europene nerambursabile destinate investițiilor tehnologice. Emisiunile de obligațiuni suverane efectuate cu succes pe parcursul anului 2013 au condus la intrări nete de 3,8 miliarde euro în contul investițiilor de portofoliu.

Cu toate acestea, surplusul înregistrat de contul de capital și financiar s-a diminuat semnificativ, de la circa 5 miliarde euro la 0,3 miliarde euro, tendința descendentă fiind imprimată, în principal, de restrângerea finanțării externe asigurate instituțiilor de credit din România de către băncile-mamă, în contextul intensificării procesului de dezintermediere financiară transfrontalieră la nivelul grupurilor bancare europene mari, dar și de efectuarea plăților scadente către FMI în cadrul acordului *stand-by* încheiat în anul 2009. Sub influența acestor factori, datoria externă totală a scăzut de la 75,7 la sută din PIB în 2012 la 67,5 la sută din PIB în perioada de referință.

Chiar în condițiile rambursării unor sume consistente din împrumutul contractat de România de la FMI (rate de principal și dobânzi în valoare de circa 4,9 miliarde euro), rezerva valutară s-a majorat în anul 2013 cu 1,3 miliarde euro, atingând la sfârșitul anului o valoare de 32,5 miliarde euro. Rezerva internațională s-a menținut însă relativ stabilă (35,4 miliarde euro în decembrie 2013), plusul acumulat pe componenta valutară fiind erodat aproape integral de restrângerea valorii aurului monetar, pe fondul scăderii accentuate a cotațiilor pe piața internațională.

Nivelul relativ ridicat al rezervelor internaționale a permis consolidarea credibilității externe a României și crearea premiselor pentru îmbunătățirea în viitor a ratingurilor suverane, precum și scăderea costurilor de finanțare a statului român și a companiilor autohtone, inclusiv în condițiile majorării activelor externe nete cu 5,3 miliarde euro. Totodată, într-o perioadă în care principalele monede emergente s-au confruntat cu deprecieri considerabile, prezervarea unui nivel confortabil al rezervei valutare a favorizat menținerea unei relative stabilități a cursului de schimb al leului, contribuind atât la îndeplinirea obiectivului de inflație, cât și la asigurarea stabilității financiare.

Somaj, salarii, productivitate. În condițiile menținerii atitudinii prudente a companiilor în procesul de recrutare, dar și ale reducerii numărului de concedieri, anul 2013 s-a caracterizat printr-o relativă stabilitate pe piața forței de muncă. Astfel, numărul de salariați din economie a înregistrat un avans modest (+1,7 la sută), reprezentând aproximativ jumătate din creșterea aferentă anului anterior. Evoluția este atribuibilă sectorului privat – serviciile de piață având contribuția dominantă, similar intervalului precedent –, în timp ce efectivul salariaților din sectorul bugetar a rămas relativ constant. Încetinirea absorbției de

forță de muncă este reflectată și de populația ocupată, aceasta consemnând chiar o scădere marginală comparativ cu anul anterior, imprimată de sectorul agricol și de cel al construcțiilor.

De asemenea, pe partea ofertei excedentare de forță de muncă, variațiile anuale au fost minore, atât rata șomajului înregistrat¹, cât și rata șomajului BIM majorându-se cu 0,1 puncte procentuale și, respectiv, 0,2 puncte procentuale. Deși pe ansamblul economiei indicatorul BIM a rămas la un nivel moderat (7,3 la sută), cu 3,5 puncte procentuale inferior mediei UE, se remarcă persistența valorilor ridicate ale șomajului în rândul tinerilor² (23,6 la sută în anul 2013 față de o medie de 22,3 la sută în 2009-2012).

Pentru al treilea an consecutiv, dinamica anuală a câștigului salarial mediu brut s-a situat la 5 la sută pe ansamblul economiei. Cu toate acestea, în perioada analizată, în structură s-au observat diferențe comparativ cu anul precedent. Prudența companiilor private s-a concretizat nu doar în limitarea numărului de angajări, ci și în majorări salariale de amploare mai redusă (+3,2 la sută în anul 2013, în scădere cu 1,2 puncte procentuale). La nivel sectorial, tendința a fost vizibilă în industrie și servicii de piață, pe seama industriei extractive și a celei energetice, comerțului, activităților suport și administrative. Sectoarele cu cele mai reduse niveluri ale câștigurilor salariale, respectiv agricultura și construcțiile, au înregistrat însă dinamici anuale superioare celor din anul precedent, o explicație în acest sens constând în cele două măsuri legislative de majorare a salariului minim brut pe economie cu câte 50 lei (până la 800 lei), implementate în lunile februarie și iulie 2013. Pe parcursul anului, rata anuală de creștere a salariilor din sectorul bugetar a fost semnificativ influențată de efectele statistice aferente ultimelor două etape de reîntregire salarială aplicate în anul 2012, al căror impact s-a disipat integral începând cu luna decembrie 2013. Astfel, deși nu s-au acordat majorări salariale în intervalul analizat, variația medie anuală în acest sector a urcat la 11,9 la sută.

În anul 2013, atât temperarea dinamicii anuale a remunerării salariaților, cât și accelerarea creșterii productivității muncii au condus la ajustarea costurilor unitare cu forța de muncă pe ansamblul economiei (-1,9 la sută comparativ cu 9,1 la sută în anul 2012), contribuția determinantă revenind însă unui factor conjunctural, respectiv producția agricolă peste medie. O influență favorabilă suplimentară a exercitat reluarea creșterii productivității muncii în industrie, pe fondul intensificării activității de export, în timp ce în sens contrar au acționat efectele statistice menționate anterior, asociate dinamicii salariale în sectorul bugetar. În aceste condiții, variația cumulată în ultimii trei ani a costurilor unitare cu forța de muncă (-0,5 la sută) se încadrează cu o marjă substanțială în criteriul de +12 la sută prevăzut ca limită maximă în tabloul de bord analizat în cadrul Semestrului european, favorizând menținerea indicatorului sub acest prag și în anul 2014.

¹ Sfârșitul perioadei.

² În vârstă de 15-24 de ani.

Convergența nominală. Conform Programului de convergență 2014-2017 aprobat de Guvernul României, adoptarea monedei euro de către România este prevăzută pentru data de 1 ianuarie 2019. Pentru îndeplinirea acestui obiectiv – ambițios, dar încă fezabil – este esențială coagularea unui consens de substanță la nivel politic, dar și al întregii societăți, cu privire la eforturile pe care le implică și la principalele coordonate ale procesului (măsurile necesare, secvențialitate, termene concrete de implementare). Derularea cu succes a procesului de adoptare a euro presupune nu numai îndeplinirea într-o manieră sustenabilă a criteriilor de convergență nominală, dar și – ca premisă a acestei sustenabilități – progrese în sfera convergenței reale. Doar astfel pot fi comprimate decalajele existente, pentru ca economia românească să poată face față rigorilor impuse de apartenența la zona euro, în condițiile în care, după adoptarea monedei unice, ajustările se vor realiza prin nivelul de activitate reală, rata șomajului și mixul dintre politica fiscală și reformele structurale. Perioada de cinci ani până la data-țintă de adoptare a euro reprezintă un interval rezonabil pentru demonstrarea sustenabilității evoluțiilor, permițând totodată o suficientă consolidare a progreselor înregistrate până în prezent, astfel încât durata participării la ERM II să se limiteze la cei doi ani obligatorii.

România îndeplinea la finele anului 2013, precum și în mai 2014, trei dintre cele patru criterii de evaluare a convergenței nominale: sustenabilitatea poziției fiscale, convergența ratelor dobânzilor pe termen lung și stabilitatea cursului de schimb.

În ceea ce privește criteriul referitor la stabilitatea prețurilor, la finele anului 2013 continua să se înregistreze un ecart pozitiv, în condițiile în care decelerarea pronunțată a ritmului de creștere a prețurilor de consum în România pe parcursul anului 2013 s-a reflectat cu o anumită întârziere la nivelul ratei medii anuale a inflației, modul de calcul al acesteia generând în mod inerent un anumit caracter inerțial. Astfel, șocurile de ofertă multiple din semestrul II 2012 și din prima parte a anului 2013 au continuat să afecteze nefavorabil traiectoria ratei medii anuale a IAPC în cea mai mare parte a perioadei analizate, nivelul atins în decembrie 2013 (3,2 la sută) situându-se cu doar 0,2 puncte procentuale sub cel de la finele anului anterior. În condițiile în care valoarea de referință a criteriului de la Maastricht corespunzător inflației s-a diminuat în același interval de la 3,1 la sută la 1,8 la sută, într-un context european marcat de trenarea activității economice, ecartul s-a lărgit comparativ cu anul 2012, de la 0,3 la 1,4 puncte procentuale, îngustându-se ulterior la 0,1 puncte procentuale (mai 2014). Cele mai recente proiecții privind evoluția ratei inflației în România sugerează, de altfel, că este probabilă satisfacerea criteriului în cursul anului 2014.

Din punct de vedere al finanțelor publice, ponderea deficitului bugetar consolidat în PIB și-a menținut traiectoria descendentă, ajungând la 2,3 la sută la sfârșitul anului 2013, comparativ cu un nivel de 3,0 la sută în anul precedent. Evoluția plasează România confortabil sub plafonul stabilit de criteriile de la Maastricht (deficit mai mic de 3 la sută din PIB), confirmând progresele constatate de Consiliul UE în iunie 2013, odată cu abrogarea procedurii privind deficitul excesiv. În mod similar, cea de-a doua componentă de evaluare a sustenabilității finanțelor publice – ponderea datoriei publice în PIB – se menține cu o marjă considerabilă

sub plafonul stabilit, în pofida ușoarei majorări înregistrate în intervalul analizat (+0,4 puncte procentuale, până la 38,4 la sută).

Pe parcursul celor doi ani care constituie, conform definiției criteriului nominal, perioada de evaluare a variației cursului de schimb al monedei naționale față de euro (iunie 2012 – mai 2014), aceasta s-a încadrat în banda standard de fluctuație de ± 15 la sută. Astfel, față de media lunii mai 2012 – considerată în mod convențional valoare de referință, în absența unei parități centrale – fluctuațiile cursului de schimb s-au situat între +3 la sută și -4,5 la sută. În anul 2013, moneda națională s-a apreciat marginal în termeni anuali față de euro, traiectoria acesteia fiind influențată atât de factori externi, cât și interni. După ce în primele luni ale anului a predominat o tendință de întărire a leului, întreruptă temporar de criza bancară din Cipru, evoluția acestuia a fost marcată de incertitudinile legate de deciziile principalelor bănci centrale din lume, resimțite de majoritatea economiilor emergente, revenind la finele primului semestru la valori apropiate de cele de la începutul anului. Începând cu luna iulie 2013, cursul de schimb a înregistrat o relativă stabilizare, pe fondul detensionării piețelor internaționale și al publicării unor date statistice care reflectau ameliorarea fundamentelor economiei românești.

În linie cu tendința manifestată la nivel regional, percepția riscurilor asociate economiei românești s-a îmbunătățit pe tot parcursul anului 2013, imprimând un trend descrescător ratelor dobânzii pe termen lung. Pe fondul acestei evoluții pozitive, ecartul de 1,5 puncte procentuale consemnat în 2012 la nivelul criteriului de convergență aferent dobânzilor pe termen lung a fost complet eliminat.

Din perspectiva tabloului de bord definit în cadrul Procedurii privind dezechilibrele macroeconomice, în anul 2013 s-au consemnat progrese în sensul reducerii vulnerabilităților în plan extern semnalate în exercițiul anterior. Astfel, pentru prima dată de la implementarea acestei proceduri indicatorul privind deficitul contului curent, definit ca medie a ultimilor trei ani, s-a situat sub limita impusă (4 la sută), și anume la 3,3 la sută din PIB. În consecință, România îndeplinește 10 din cele 11 criterii ale tabloului de bord, doar poziția investițională netă rămânând – în pofida unei ameliorări vizibile în anul 2013 – în afara zonei de confort, similar majorității statelor europene; corecția necesară este însă, în mod inevitabil, un proces de durată.

2. Politicile macroeconomice

Contextul mondial și european a rămas marcat de incertitudini, îndeosebi în primul semestru al anului 2013, când zona euro a continuat să se afle în recesiune. Două șocuri puternice s-au consemnat în acest interval: criza bancară din luna martie din Cipru (și decizia autorităților europene de a include în procesul de recapitalizare internă și deponenții care nu beneficiau de garanții), precum și anunțul efectuat de Fed în luna mai privind posibilitatea începerii procesului de reducere progresivă a achiziției de titluri de valoare în contextul procesului de relaxare cantitativă. În a doua jumătate a anului, marcată de decizia autorităților europene de a instituționaliza mecanismul de recapitalizare internă pentru toate

rezoluțiile bancare ce vor urma și, spre sfârșitul anului, de decizia Fed de a iniția diminuarea volumului achizițiilor de active financiare, piețele au reacționat mai puțin volatil, demonstrând că au internalizat informațiile respective. În aceste condiții, spațiul de manevră al politicii monetare a rămas relativ limitat în primul semestru, pentru ca, în a doua jumătate a anului, contextul să ofere posibilități de relaxare, inclusiv datorită ajustării substanțiale a ratei inflației. În schimb, politica fiscală a cunoscut constrângeri importante pe tot parcursul anului, derivând din necesitatea reducerii deficitului bugetar și a celui structural, în linie cu angajamentele asumate în acordurile semnate în 2011 cu FMI, UE și Banca Mondială, precum și din obiectivul pe termen mediu asumat de România în cadrul Pactului de stabilitate și creștere, respectiv atingerea unui deficit structural de 1 la sută din PIB în 2015.

Politica monetară. În contextul specific al anului 2013, obiectivul general al băncii centrale a constat în reluarea procesului dezinflației și realizarea stabilității prețurilor, precum și în ancorarea eficace a anticipațiilor inflaționiste în linie cu ținta staționară de inflație pe termen mediu, de 2,5 la sută ± 1 punct procentual, creându-se în același timp premisele pentru reluarea creditării prudentiale a sectorului privat, de natură să contribuie la reluarea unei creșteri economice sustenabile pe termen mediu și lung. Factorii de natura ofertei au avut o evoluție diferită în cele două semestre: în prima jumătate a anului, influența cumulată a recoltei slabe din anul anterior, precum și inițierea procesului de ajustare a unor prețuri administrate au condus la o creștere a ratei anuale a inflației de la 4,95 la sută în decembrie 2012 la 5,37 la sută în iunie 2013. În semestrul II, creșterea substanțială a producției agricole, cumulată cu reducerea de la 1 septembrie a cotei TVA la unele produse de panificație (de la 24 la sută la 9 la sută) au condus la o reducere a ratei inflației la 1,55 la sută în decembrie 2013. În schimb, factorii de natura cererii au acționat pe tot parcursul anului în sensul temperării inflației, în condițiile ameliorării anticipațiilor inflaționiste.

Ca răspuns la factorii menționați, politica monetară s-a menținut prudentă, fapt ilustrat, pe parcursul primului semestru, prin păstrarea ratei dobânzii de politică monetară la nivelul de 5,25 la sută, precum și a ratelor rezervelor minime obligatorii (15 la sută pentru pasivele în lei, respectiv 20 la sută pentru pasivele în valută). Singura modificare efectuată în acest interval temporal a fost îngustarea, operată în mai 2013, a coridorului simetric format de ratele dobânzilor la facilitățile permanente în jurul ratei dobânzii de politică monetară (de la ± 4 puncte procentuale la ± 3 puncte procentuale), în vederea diminuării volatilității ratelor dobânzilor interbancare și a consolidării transmisiei semnalului ratei dobânzii de politică monetară.

Totodată, condițiile lichidității au cunoscut modificări importante pe parcursul anului. Astfel, în contextul persistenței deficitului net de lichiditate din sistemul bancar în prima parte a anului 2013, banca centrală a continuat să acționeze pe piața monetară din poziția de creditor al sistemului bancar, furnizând lichiditate prin intermediul operațiunilor de tip *repo*. Începând cu luna martie, în contextul crizei cipriote, BNR a decis ca operațiunile *repo* să se efectueze prin procedura

licitațiilor fără plafon, cererea de lichiditate a băncilor fiind satisfăcută integral. În aceste condiții, dar și ca urmare a injecțiilor generate ulterior de factorii autonomi ai lichidității (în special de operațiunile Trezoreriei), s-a înregistrat o tendință de scădere a ratelor dobânzilor pe termen foarte scurt de pe piața monetară interbancară și a cotațiilor ROBOR până în prima parte a lunii mai.

Condițiile lichidității au consemnat însă o schimbare radicală pe parcursul următoarelor luni, conducând la reinstaurarea în luna august a unui excedent de lichiditate pe ansamblul sistemului bancar, drenarea acestuia realizându-se prin intermediul facilității de depozit.

Scăderea accentuată a inflației în partea a doua a anului – consecință a unor șocuri favorabile de natura ofertei, combinate cu persistența deficitului de cerere agregată – a permis reluarea ciclului de reducere a ratei dobânzii de politică monetară (întrerupt în mai 2012), aceasta fiind diminuată în iulie 2013 de la 5,25 la 5,00 la sută. În august 2013, odată cu anunțarea certă a măsurii de reducere a TVA la unele produse de panificație, rata dobânzii de politică monetară a fost redusă cu un pas mai pronunțat, de la 5,00 la 4,50 la sută. La următoarele ședințe ale Consiliului de administrație al BNR, din octombrie 2013 până în februarie 2014, rata dobânzii de politică monetară a fost redusă în patru pași egali, de câte 0,25 puncte procentuale, până la nivelul de 3,50 la sută, considerat adecvat în raport cu proiecțiile inflației pentru anii 2014 și 2015.

În cadrul ședinței din luna ianuarie 2014, Consiliul de administrație al BNR a decis și diminuarea ratelor RMO aferente pasivelor în lei (de la 15 la 12 la sută) și respectiv în valută (de la 20 la 18 la sută). Măsura a vizat continuarea armonizării mecanismului RMO cu standardele Băncii Centrale Europene, precum și sprijinirea revigorării sustenabile a procesului de creditare. În perioada următoare, inclusiv pentru orizontul mai îndepărtat de timp, provocarea majoră a politicii monetare va continua să o reprezinte ancorarea solidă a anticipațiilor inflaționiste și menținerea stabilității prețurilor pe termen mediu corespunzător țintei staționare de 2,5 la sută ± 1 punct procentual, simultan cu sprijinirea relansării activității de creditare în condiții prudentiale, de natură să contribuie la redresarea economiei românești.

Politica fiscală. Dacă politica monetară a acționat anticiclic în 2013, politica fiscală a continuat să acționeze prociclic, în condițiile în care eforturi suplimentare de ajustare structurală au rămas necesare în vederea atingerii obiectivului pe termen mediu privind deficitul structural (1 la sută din PIB) în 2015; de altfel, decizia de încetare a procedurii de deficit excesiv din iunie 2013 nu a fost doar rezultatul situării soldului bugetar deasupra pragului de -3 la sută din PIB, ci și al angajamentului de a continua eforturile de consolidare fiscală până la atingerea obiectivului pe termen mediu privind deficitul structural, compatibil cu o stare echilibrată a finanțelor publice. În pofida accelerării ritmului de creștere a PIB, care a determinat o îmbunătățire a poziției ciclice a economiei conform estimărilor Comisiei Europene, efortul de consolidare structurală a fost cel care a avut contribuția principală la reducerea deficitului SEC95 de la 3,0 la sută din PIB în 2012 la 2,3 la sută din PIB în 2013; evaluat de Comisia Europeană la 0,8 puncte

procentuale de PIB, efortul de consolidare structurală din 2013 rămâne unul relativ ridicat, deși inferior celor întreprinse în anii anteriori în vederea eliminării deficitului excesiv în calendarul asumat.

Ponderea în PIB a încasărilor bugetare a scăzut cu 1 punct procentual (de la 33,7 la sută în 2012 la 32,7 la sută în 2013), în pofida intrărilor mai mari de fonduri europene și a unor măsuri discreționare de creștere a veniturilor. Îngustarea deficitului bugetar apare așadar ca fiind rezultatul unor eforturi localizate la nivelul cheltuielilor bugetare, a căror pondere în PIB a consemnat o ajustare de 1,7 puncte procentuale. Ajustarea cheltuielilor s-a realizat în principal pe seama reducerii ponderii în PIB a consumului intermediar (-0,7 puncte procentuale), altor transferuri curente (-0,5 puncte procentuale), precum și a cheltuielilor cu asistența socială și a celor de capital (-0,3 puncte procentuale fiecare), care a depășit creșterea cheltuielilor de personal exprimate ca pondere în PIB în condițiile readucerii salariilor din sectorul public la nivelul anterior reducerilor din 2010 (+0,3 puncte procentuale).

Finanțarea deficitului bugetar s-a realizat echilibrat din perspectiva recursului la piețele internă și externă. În ceea ce privește titlurile în lei, preocuparea autorităților a vizat modificarea structurii pe scadențe în favoarea celor mai îndepărtate, ceea ce s-a concretizat într-o diminuare substanțială a stocului de datorie pe termen scurt – ponderea acesteia în total s-a redus de la 15,2 la sută în 2012 la 6,2 la sută la finele anului 2013. Referitor la emisiunile de titluri denumite în monedă străină lansate pe parcursul anului 2013, patru emisiuni în cuantum de 1,6 miliarde euro s-au realizat pe piața internă, în timp ce pe piața externă au avut loc două emisiuni: una în dolari, cu o maturitate de 10 ani și o valoare nominală de 1,5 miliarde dolari SUA, iar cealaltă în euro, cu o maturitate de 7 ani și o valoare nominală de 2 miliarde euro.

Arieratele s-au diminuat semnificativ în 2013 – de la un volum de 855,9 milioane lei în decembrie 2012, nivelul plăților restante mai mult de 90 de zile a scăzut la doar 210,6 milioane lei la finele anului 2013. Preocuparea față de îmbunătățirea disciplinei de plată a avut drept rezultat și o scădere de proporții a volumului plăților restante indiferent de termenul de depășire a scadenței, de la 3 747,5 miliarde lei în decembrie 2012 la 1 885,3 miliarde lei la sfârșitul anului 2013.

Politica veniturilor. Pe parcursul anului 2013, politica salarială a rămas echilibrată. Salariile personalului bugetar au fost menținute la nivelul aferent lunii decembrie 2012, când a fost implementată o creștere de 7,4 la sută, pentru a se asigura recuperarea integrală a reducerii de 25 la sută aplicate în iulie 2010. De asemenea, nu s-au acordat sporuri și beneficii salariale de natura tichetelor de masă, a tichetelor de vacanță sau a primei anuale (al treisprezecelea salariu). Singura ajustare a vizat salariul minim brut pe economie, care a fost majorat în două etape (de la 700 lei la 750 lei la 1 februarie și, respectiv, la 800 lei la 1 iulie 2013). Totodată, până la jumătatea anului 2013 s-a menținut politica restrictivă privind ocuparea posturilor vacante din instituțiile publice, prin care era posibilă ocuparea numai a unui post din șapte posturi vacante, pentru ca ulterior intrării în

vigoare a Ordonanței de urgență nr. 77/2013 să fie permisă ocuparea fiecărui post vacant.

Politica structurală. În conformitate cu angajamentele asumate în acordurile încheiate cu UE, FMI și Banca Mondială, autoritățile române și-au concentrat atenția asupra reformelor din sectorul energiei și respectiv al transporturilor, infrastructuri critice pentru dezvoltarea întregii economii. Totodată, a fost îmbunătățită absorbția fondurilor europene și a început procesul de modernizare a Bursei de Valori București, element esențial în atragerea de investiții străine.

În domeniul energiei, a fost adoptată o lege pentru a garanta independența ANRE și a fost implementat calendarul de eliminare a tarifelor reglementate atât pentru gazele naturale, cât și pentru energia electrică. Procesul, demarat în septembrie 2012, a continuat cu ajustări trimestriale, conform calendarului stabilit. Totodată, au fost listate pentru privatizare pe bursă o serie de companii din sectorul energetic.

În domeniul transportului feroviar, rezultatele au fost mai puțin spectaculoase, privatizarea CFR Marfă eșuând. În schimb, a continuat investiția publică în proiecte de infrastructură rutieră, numărul kilometrilor de autostradă ajungând la aproximativ 625 la sfârșitul anului 2013.

Pe parcursul anului analizat, guvernul a derulat prin intermediul Bursei de Valori București trei oferte publice în valoare cumulată de 2,3 miliarde lei, și anume oferta publică secundară pentru 15 la sută din acțiunile Transgaz și ofertele inițiale pentru 10 la sută din acțiunile Nuclearelectrica și 15 la sută din acțiunile Romgaz. Toate cele trei oferte s-au încheiat cu succes, fiind suprasubscrise semnificativ. Astfel, 2013 a fost al doilea cel mai bun an din istoria bursei în funcție de volumul total al tranzacțiilor derulate. În primul trimestru al anului 2014, noua conducere a BVB a inițiat procesul de identificare și de corectare a unor bariere semnificative în dezvoltarea pieței de capital.

În urma reorganizării Ministerului Fondurilor Europene, procesul de absorbție s-a ameliorat considerabil. Astfel, până la finele anului 2013 au fost rambursate de către UE fonduri structurale și de coeziune de peste 5 miliarde euro (dintr-un total teoretic disponibil de 19,7 miliarde euro), conducând la o rată de absorbție de 26,5 la sută. Totodată, a fost reconfirmată posibilitatea acordată României de a trage fonduri europene aferente exercițiului financiar 2007-2013 până la sfârșitul anului 2015.

3. Stabilitatea financiară și supravegherea prudențială a instituțiilor de credit

Mediul economic și financiar internațional a cunoscut o relativă detensionare în anul 2013 și în trimestrul I 2014, pe fondul reducerii gradului de interdependență dintre sectorul financiar și cel public. Pe plan european, au fost înregistrate progrese semnificative în edificarea Uniunii Bancare, al cărei rol este acela de a completa Uniunea Economică și Monetară, restabilind încrederea în sectorul bancar prin asigurarea unui sistem unic de supraveghere și rezoluție bancară la

nivel european, concomitent cu întreruperea cercului vicios al influenței negative reciproce dintre bănci și finanțele publice.

Primul pilon al Uniunii Bancare, respectiv Mecanismul unic de supraveghere, va deveni operațional în noiembrie 2014, după ce Banca Centrală Europeană va efectua procesul de revizuire a calității activelor pentru cele aproximativ 130 de bănci comerciale de importanță sistemică. Cel de al doilea pilon, Mecanismul unic de rezoluție, va intra în vigoare în ianuarie 2016, condiționat de adoptarea Acordului interguvernamental privind Fondul unic de rezoluție. Dată fiind structura sistemului bancar românesc, cu o preponderență covârșitoare a capitalului provenind din zona euro, România și-a declarat oficial intenția de a se alătura rapid Mecanismului unic de supraveghere, ca primă instituție operațională a Uniunii Bancare, prin mecanismul de colaborare apropiată (*close cooperation*).

Pe plan intern, la nivelul sectorului bancar s-au remarcat trei tendințe, în linie cu evoluțiile regionale, și anume: scăderea în continuare a stocului de credite, intensificarea dezintermedierii financiare transfrontaliere, prin reducerea liniilor de credit de la băncile-mamă către subsidiarele din diverse țări-gazdă, inclusiv din România și creșterea bazei interne de depozite, ca rezultat al economisirii preventive la care continuă să recurgă atât sectorul companiilor, cât și cel al gospodăriilor populației.

Restrângerea activității de creditare (cu 4,7 la sută la 31 decembrie 2013 comparativ cu stocul de la finele anului anterior, variație reală) este rezultatul influenței conjugate a unor factori de natura cererii și a ofertei. Pe partea cererii, anul 2013 a fost marcat de manifestarea în continuare a procesului de ajustare – la nivel european și global – a bilanșurilor gospodăriilor populației și companiilor, precum și de persistența aversiunii față de risc. În ceea ce privește oferta, standardele de creditare s-au înăspriț, prudența crescută manifestată de bănci având drept cauze gradul ridicat de îndatorare a populației, pe de o parte, și constrângerile de finanțare mai pronunțate în cazul IMM, alături și de considerente corelate cu disciplina laxă de plată a datoriilor și recurgerea abuzivă a companiilor la procedura de insolvență, pe de altă parte. În consecință, scăderi ale stocului de credite au fost consemnate atât de sectorul companiilor nefinanciare (cu 6,9 la sută, variație reală), cât și de cel al populației (cu 2,7 la sută), în acest din urmă caz, creșterea creditului ipotecar, atribuită în special continuării programului „Prima casă”, contrabalansând parțial restrângerea în termeni anuali a creditului de consum. Din perspectiva structurii pe monede, contracția creditului în lei s-a atenuat comparativ cu anul precedent (-0,8 la sută în termeni reali), în timp ce creditul în valută și-a accentuat scăderea (-6,8 la sută în 2013, pe baza valorilor exprimate în euro), fluxul de credite noi restrângându-se masiv pe acest segment comparativ cu anul anterior. Divergența celor două traiectorii a fost imprimată de îngustarea sensibilă a diferențialului dintre ratele dobânzilor la creditele noi în lei și cele în euro, coroborată cu măsurile adoptate de banca centrală pe parcursul anilor anteriori în vederea protejării debitorilor neacoperiți față de riscul valutar, precum și cu modificările aduse în 2013 programului „Prima casă” (derularea acestuia, începând din luna august, doar în monedă națională). Influența acestor factori s-a prelungit și în prima parte a anului 2014, dinamica anuală a creditului în lei

consemnând, încă din luna ianuarie, o inversare a traiectoriei (până la 4,8 la sută în termeni reali), în timp ce creditul în valută și-a intensificat declinul (-7,7 la sută în aprilie, pe baza valorilor exprimate în euro). În acest context, în anul 2013 și în primele luni ale anului 2014 s-a produs o îmbunătățire a structurii pe monede a creditului acordat sectorului privat, ponderea componentei în valută coborând la 60,9 la sută și respectiv 59,3 la sută.

Reflectând diminuarea stocului de credite, gradul de intermediere financiară³ s-a redus de la 38,5 la sută în 2012 la 34,8 la sută în perioada analizată; măsurat ca pondere în PIB a activelor bancare nete, indicatorul a scăzut la 57,6 la sută, de la nivelul de 62,3 la sută înregistrat cu un an în urmă.

Restrângerea finanțării externe asigurate de băncile-mamă a continuat să se desfășoare într-o manieră ordonată, retragerea liniilor de credit externe fiind compensată de creșterea depozitelor interne. La 31 decembrie 2013, expunerea față de România a celor nouă bănci participante la Inițiativa Europeană de Coordonare Bancară *Vienna 1.0* a fost inferioară cu 17,9 la sută nivelului din martie 2009; calculată pentru întregul sistem, finanțarea de la băncile-mamă s-a redus pe parcursul anului 2013 cu 19,1 la sută, fără ca această evoluție să afecteze însă baza de capital a băncilor din România.

A treia tendință menționată, creșterea economisirii interne, s-a concretizat în accelerarea dinamicii reale a depozitelor atrase la nivelul sistemului bancar (+7,6 la sută la sfârșitul anului 2013, comparativ cu cvasistagnarea din anul 2012), evoluția contribuind atât la apropierea de echilibru a raportului credite/depozite, cât și la ameliorarea gradului de monetizare a economiei (38,4 la sută la sfârșitul perioadei analizate).

În ceea ce privește calitatea portofoliilor de credite, anul 2013 a consemnat o nouă creștere a volumului creditelor neperformante, însă de intensitate mai scăzută comparativ cu 2012. Rata creditelor neperformante a ajuns la 21,9 la sută la 31 decembrie 2013, cu mențiunea că metodologia utilizată nu ia în calcul elementele de diminuare a riscului reprezentate de provizioane și garanții, substanțial mai ridicate în cazul României decât în țările din grupul de comparație din cadrul UE. Sistemul bancar dispune însă în continuare de resurse suficiente pentru gestionarea unor șocuri generate de o posibilă intensificare a riscului de credit, prin (i) provizionarea adecvată a pierderilor potențiale, gradul de acoperire a creditelor neperformante cu provizioane IFRS și filtre prudențiale corespunzătoare fiind de 89,8 la sută; (ii) nivelul confortabil de acoperire și calitatea ridicată a capitalului, relevate de valorile înalte ale indicatorului de solvabilitate (15,5 la sută) și respectiv ale ratei fondurilor proprii de nivel 1 (14,1 la sută). În acest sens, o influență favorabilă a exercitat susținerea financiară asigurată instituțiilor de credit autohtone de către băncile-mamă, aportul de capital suplimentar la nivelul anului 2013 ridicându-se la aproximativ 190 milioane euro, superior celui din anul precedent (111 milioane euro).

³ Credit acordat sectorului privat/PIB.

Diminuarea costului cu provizioanele IFRS, pe fondul încetirii ritmului de acumulare a creanțelor neperformante, concomitent cu reducerea cheltuielilor operaționale, ca urmare a continuării procesului de redimensionare a rețelelor teritoriale și de ajustare a necesarului de personal, a influențat favorabil profitabilitatea sistemului bancar. Astfel, rezultatul net la nivel agregat a revenit, după trei ani, în plaja valorilor pozitive (48,6 milioane lei).

Sectorul bancar a continuat să beneficieze de o lichiditate adecvată, un rol determinant revenind amplificării economisirii interne, cu efect de contrabalansare a restrângerii finanțării externe. Astfel, indicatorul de lichiditate s-a plasat și în anul 2013 la un nivel superior celui reglementat (1) pe fiecare bandă de scadență.

Pentru evaluarea rezistenței sectorului bancar la potențiale șocuri, Banca Națională a României a continuat să desfășoare periodic exerciții de testare la stres, deopotrivă în ceea ce privește solvabilitatea și lichiditatea, conform unei metodologii dezvoltate în cooperare cu FMI. Rezultatele celui mai recent exercițiu (care a acoperit intervalul T3 2013 – T2 2015) indică menținerea unui nivel adecvat al capitalului, în pofida diminuării, în cadrul scenariului, a indicatorului de solvabilitate la nivel de sistem, de la 14,7 la sută în iunie 2013 la 10,8 la sută în iunie 2015. De altfel, un test real asupra stabilității financiare a avut loc în contextul crizei bancare din Cipru (martie-aprilie 2013), când Bank of Cyprus PCL și-a transferat depozitele și o parte din activele sale celeilalte bănci cipriote prezente în România, Marfin Bank. Strategia de comunicare a BNR a constituit o dimensiune importantă a acestui proces de transfer, evitându-se generarea unor posibile episoade de panică.

În planul reglementării prudențiale a instituțiilor de credit, principalele direcții de acțiune ale BNR în cursul anului 2013 au vizat: (i) modificarea și completarea cadrului național de reglementare; (ii) participarea activă la definitivarea unor acte normative la nivel european. Din prima categorie de documente pot fi amintite: a) adoptarea Legii nr. 272/2013 (pentru supravegherea suplimentară a entităților financiare care aparțin unui conglomerat financiar); b) adoptarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 113/2013 (reglementând domenii precum autorizarea instituțiilor de credit, guvernanta corporativă, supravegherea prudențială și regimul sancțiunilor); c) adoptarea Regulamentului BNR nr. 5/2013 privind cerințe prudențiale pentru instituțiile de credit (în vederea armonizării acestora cu pachetul legislativ CRD IV/CRR). Din cea de a doua categorie de acte normative pot fi amintite: a) participarea la revizuirea Directivei privind schemele de garantare a depozitelor; b) participarea la revizuirea Directivei în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului; c) participarea la elaborarea Directivei în domeniul creditului pentru proprietăți imobiliare.

4. Integrarea europeană și relațiile cu organismele internaționale

Integrarea europeană

În contextul demersurilor pentru consolidarea guvernancei economice în Uniunea Europeană, Comisia Europeană a lansat, pe 12 septembrie 2012, două propuneri de regulamente pentru constituirea primului pilon al viitoarei Uniuni Bancare, respectiv pentru crearea Mecanismului unic de supraveghere (MUS), care au fost adoptate și publicate în luna octombrie 2013.

Mecanismul unic de supraveghere concentrează la nivelul Băncii Centrale Europene sarcinile de supraveghere prudentială a circa 130 instituții de credit semnificative din zona euro, urmând totodată să monitorizeze, printr-o colaborare strânsă cu autoritățile naționale de supraveghere, toate celelalte instituții de credit. La Mecanismul unic de supraveghere vor putea adera, pe bază de voluntariat, și state membre din afara zonei euro, printr-un acord de cooperare strânsă încheiat între autoritățile competente și BCE.

În ceea ce privește cel de-al doilea pilon al Uniunii Bancare, propunerea Comisiei Europene de creare a unui Mecanism unic de rezoluție (MUR) a fost lansată în data de 10 iulie 2013. Prin acest mecanism se urmărește implementarea coerentă și eficientă a directivei privind redresarea și rezoluția instituțiilor de credit și a firmelor de investiții. Consiliul UE a ajuns la un acord general cu privire la MUR în data de 18 decembrie 2013, când s-a convenit și negocierea de către statele membre ale zonei, până la data de 1 martie 2014, a unui acord interguvernamental privind funcționarea Fondului unic de rezoluție (FUR). Statele membre din afara zonei euro au putut participa la discuțiile privind încheierea acordului interguvernamental privind FUR fie în calitate de negociator, fie ca observator, România alegând să participe în calitate de negociator și decidând să semneze acordul rezultat din negocieri.

În ceea ce privește Mecanismul european de stabilitate (MES), Eurogrupul a convenit, pe 20 iunie 2013, principalele caracteristici ale recapitalizării directe a băncilor prin intermediul acestui mecanism, convenindu-se, totodată, ca expunerea maximă a MES pentru acest scop să fie de 60 miliarde euro.

Referitor la procedura privind deficitul excesiv, prin Decizia Consiliului ECOFIN nr. 2013/318/UE din 21 iunie 2013, a fost abrogată Decizia nr. 2009/590/CE privind existența unui deficit excesiv în România, având în vedere că în anul 2012 deficitul bugetar s-a încadrat în limita de 3 la sută din PIB.

În cadrul Semestrului european 2013, autoritățile române au elaborat și au transmis Comisiei Europene actualizări ale Programului național de reformă 2011-2013 (PNR), precum și Programul de convergență 2013-2016. Pe baza acestor documente, pe 9 iulie 2013 Consiliul UE a adoptat opt recomandări specifice de țară, care vizează patru mari domenii: finanțele publice, sectorul financiar, reformele structurale și ocuparea forței de muncă și politicile sociale.

Un loc important în cadrul Semestrului european îl ocupă Procedura privind dezechilibrele macroeconomice, având ca instrument principal tabloul de bord constituit pe baza a 11 indicatori economici. Statele membre care, similar României, beneficiază de programe de asistență financiară din partea UE și FMI și, prin urmare, fac deja obiectul unei supravegheri economice consolidate, nu sunt examinate în cadrul Procedurii privind dezechilibrele macroeconomice.

Cele două regulamente privind guvernanța economică în zona euro (*two pack*), intrate în vigoare la data de 30 mai 2013, introduc o evaluare coordonată la nivel european a proiectelor de planuri bugetare și îmbunătățesc cadrele bugetare naționale, solicitând statelor membre din zona euro să-și bazeze estimările bugetare pe previziuni macroeconomice independente, pe de o parte, și să înființeze organisme independente de monitorizare a normelor fiscale naționale, pe de altă parte.

Participarea BNR la structurile europene

În anul 2013, principalele teme aflate pe agenda reuniunilor trimestriale și a teleconferințelor Consiliului General al Băncii Centrale Europene, la care participă guvernatorul BNR, însoțit de viceguvernatorul coordonator al afacerilor europene, au vizat: (i) monitorizările periodice privind situația macroeconomică, principalele evoluții monetare, financiare și fiscale din zona euro și non-euro; (ii) remunerarea depozitelor guvernamentale; (iii) respectarea de către băncile centrale membre a prevederilor articolelor 123 și 124 din Tratatul privind funcționarea UE; (iv) pregătirea și aprobarea Raportului de convergență al BCE din 2013, ca urmare a cererii de evaluare înaintate de Letonia; (v) pregătirea Raportului de convergență al BCE din anul 2014.

În ceea ce privește mecanismul de elaborare a deciziilor la nivel operațional, reprezentanții BNR participă la reuniunile în componență extinsă ale celor 12+1 comitete ale Sistemului European al Băncilor Centrale (SEBC), pe domeniile lor de competență. Începând cu anul 2014, întrunirile unor structuri/substructuri din cadrul SEBC se desfășoară și în componența Mecanismului unic de supraveghere, reprezentanții statelor membre din afara zonei euro fiind invitați să participe în calitate de observatori.

Banca Națională a României a fost implicată, în cursul anului 2013, în activitatea Comitetului European pentru Risc Sistemic (CERS), atât la nivel decizional, prin participarea guvernatorului, a prim-viceguvernatorului și a viceguvernatorului responsabil cu problematica stabilității financiare la reuniunile Consiliului General, cât și la nivel tehnic, în cadrul Comitetului Consultativ Tehnic și în grupurile de lucru aferente acestui comitet. În anul 2013, activitatea CERS s-a concentrat pe: (i) identificarea și evaluarea riscurilor macroprudențiale la nivelul sistemului financiar al UE; (ii) elaborarea unor recomandări noi și monitorizarea celor emise în anii precedenți; (iii) elaborarea unui cadru de politici macroprudențiale la nivelul sectorului bancar al UE și a unui manual privind operaționalizarea instrumentelor macroprudențiale.

Dintre cele mai importante structuri și substructuri ale Consiliului UE și ale CE la care BNR participă, la diferite niveluri ierarhice, pot fi menționate: participarea bianuală, la nivelul conducerii executive, la întrunirile Consiliului ECOFIN informal, la invitația MFP, atunci când agenda de lucru cuprinde aspecte ce țin de competența băncii centrale; participarea la ședințele Comitetului Economic și Financiar, la nivel de viceguvernator coordonator al afacerilor europene; participarea la reuniunile grupurilor de lucru ale Consiliului UE și ale CE (Comitetul Bancar European, Comitetul privind Conglomeratele Financiare, Comitetul de Plăți etc.).

Printre cele mai importante subiecte dezbătute în cadrul acestor structuri în perioada de referință s-au numărat: (i) propunerea de regulament de atribuire a unor sarcini specifice BCE în ceea ce privește politicile legate de supravegherea prudentială a instituțiilor de credit; (ii) propunerea de directivă pentru aplicarea cooperării consolidate în domeniul taxei pe tranzacții financiare; (iii) propunerea de directivă privind instituirea unui cadru pentru redresarea și rezoluția instituțiilor de credit și ale firmelor de investiții; (iv) revizuirea directivei privind conglomeratele financiare; (v) propunerea de directivă privind contractele de credit ipotecar.

Sub coordonarea BCE, în cursul anului 2013 și la începutul anului 2014, Banca Națională a României a fost implicată în următoarele proiecte de asistență tehnică: (i) programul de cooperare tehnică cu Banca Națională a Serbiei (pe componenta Stabilitate financiară); (ii) programul TAIEX pentru alinierea legislației din zona comunității cipriote-turce în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului cu *acquis*-ul comunitar; (iii) programul FSAP pentru Republica Moldova, în cadrul căruia BNR a participat cu un expert în calitate de evaluator pe domeniul *Basel Core Principles*.

Asistența financiară pe termen mediu acordată de UE

Pentru continuarea reformelor demarate în cadrul programului de asistență financiară încheiat cu Uniunea Europeană (2009-2011), autoritățile române au beneficiat în perioada 2011-2013 de un sprijin financiar de tip preventiv în cadrul facilității de asistență financiară pe termen mediu a UE, în valoare de 1,4 miliarde euro. Aceasta a venit în completarea acordului *stand-by* de tip preventiv încheiat cu FMI, în sumă de 3,5 miliarde euro. Asistența financiară a fost disponibilă până la data de 31 martie 2013, fără ca România să efectueze vreo tragere.

Cu ocazia misiunii comune a FMI/CE/BM/BCE desfășurată în iulie 2013, au fost discutate și agreate la nivel tehnic elementele de politici economice aferente unui nou aranjament de tip preventiv din partea FMI și unei facilități de împrumut din partea UE pentru perioada 2013-2015, care să vizeze: (i) asigurarea sustenabilității finanțelor publice, pe fondul consolidării cadrului instituțional în domeniul fiscal; (ii) continuarea politicilor monetare și a celor în sectorul financiar pentru menținerea unor rezerve și creșterea rezilienței economiei românești în eventualitatea unor evoluții externe pronunțat adverse; (iii) continuarea implementării de reforme structurale într-un context marcat de incertitudini semnificative ale mediului internațional. În data de 22 octombrie 2013, Consiliul UE a hotărât acordarea de asistență financiară de tip preventiv pe termen mediu

României în valoare de maximum 2 miliarde euro, eventualele tranșe putând fi trase până la 30 septembrie 2015.

Relațiile cu organismele internaționale

Pe parcursul anului 2013 a continuat derularea aranjamentului *stand-by* de tip preventiv în sumă de aproximativ 3,5 miliarde euro, aprobat de Consiliul Directorilor Executivi al FMI în martie 2011, iar misiuni comune ale FMI, CE, BM și BCE au fost prezente la București în perioada 15-29 ianuarie 2013 pentru efectuarea ultimelor evaluări aferente programului. Cu această ocazie, autoritățile române au discutat cu reprezentanții FMI despre posibilitatea prelungirii cu trei luni a aranjamentului în vigoare, în vederea implementării măsurilor necesare finalizării celor două evaluări. Consiliul Directorilor Executivi al FMI a aprobat această solicitare în martie 2013, iar în ședința din 26 iunie 2013 a analizat rezultatele celei de-a șaptea și a opta evaluări privind îndeplinirea criteriilor de performanță asumate de România, punând la dispoziția țării noastre a opta tranșă a împrumutului. Autoritățile române au informat FMI că nu intenționează să efectueze această tragere.

În perioada 17-31 iulie 2013, misiunea comună a FMI, CE, BM și BCE a fost prezentă la București pentru a discuta cu autoritățile române evoluțiile economice, perspectivele macroeconomice, coordonatele politicii monetare și ale celei fiscale, precum și progresul reformelor structurale, în vederea încheierii unui nou aranjament *stand-by*.

În ședința din 27 septembrie 2013, Consiliul Directorilor Executivi al FMI a aprobat solicitarea României de a încheia un nou aranjament *stand-by* de tip preventiv, pentru o perioadă de 24 de luni, în valoare de aproximativ 2 miliarde euro, prima misiune de evaluare având loc în perioada 22 octombrie – 5 noiembrie 2013 la București.

Pe parcursul anului analizat a continuat rambursarea împrumutului contractat de România de la FMI în cadrul acordului *stand-by* precedent (2009-2011). Astfel, au fost rambursate către FMI rate de principal în valoare de circa 4,6 miliarde euro și au fost plătite dobânzi nete de aproximativ 270 milioane euro.

În ceea ce privește relația cu Banca Mondială, sprijinul financiar acordat României în perioada 1991-2013 s-a concretizat în împrumuturi în valoare totală de 9,61 miliarde dolari SUA. Cel mai recent împrumut pentru România, în valoare de 750 milioane euro, a fost aprobat de către Consiliul Directorilor Executivi al BIRD în data de 22 mai 2014 și vizează eficientizarea finanțelor publice și creșterea economică.

În 23 octombrie 2013, România a exercitat opțiunea de tragere a sumei de 700 milioane euro din împrumutul aprobat de Consiliul Directorilor Executivi al BIRD în 12 iunie 2012. În valoare totală de 1 miliard euro, acest împrumut a fost contractat pentru consolidarea cadrului macroeconomic și pentru susținerea

reformelor structurale în domeniile energie, sănătate, managementul finanțelor publice și administrare fiscală.

Demersurile din ultimii ani ale autorităților române privind aderarea la Asociația Internațională pentru Dezvoltare (AID) s-au concretizat în anul 2013 când România a devenit membră a unei alte instituții din cadrul Grupului Băncii Mondiale, dedicată sprijinirii țărilor celor mai sărace din lume. Contribuția inițială a României la capitalul IDA a fost de circa 4 milioane dolari SUA.

În anul 2013 a avut loc majorarea capitalului autorizat deținut de România la Corporația Financiară Internațională (CFI), instituție membră a Grupului Băncii Mondiale. Pe parcursul anului, CFI a aprobat finanțarea a cinci proiecte în România, în valoare totală de aproximativ 177 milioane dolari SUA.

În cursul anului 2013, Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD) a derulat în România un număr de 28 de proiecte, cuantumul finanțării aprobate fiind de 508 milioane euro, ceea ce a ridicat suma cumulată a sprijinului financiar oferit de la începutul activităților în economia națională la aproximativ 6,6 miliarde euro.

Principalele agenții de *rating* au menținut în anul 2013 calificativele acordate României, o modificare intervenind doar în cazul Standard & Poor's, care a îmbunătățit perspectiva de la „stabilă” la „pozitivă” în noiembrie 2013. Evoluții favorabile au avut loc și în prima parte a anului 2014, când Moody's a modificat perspectiva din „negativă” în „stabilă” (în aprilie 2014), iar Standard & Poor's – singura agenție care mai plasa România în rândul statelor nerecomandate pentru investiții – a ridicat calificativul suveran cu o treaptă, până la BBB-/A-3 (în luna mai 2014). Decizia Standard & Poor's a fost motivată de progresele înregistrate de România în sensul reducerii dezechilibrului extern, de continuarea consolidării fiscale și de menținerea stabilității financiare.

Un alt eveniment cu impact pozitiv din perspectiva interesului investitorilor pentru efectuarea de plasamente pe piața financiară locală l-a reprezentat includerea, începând cu luna martie 2013, a obligațiunilor suverane românești în indicele global GBI-EM al JP Morgan și în indicele de referință al Barclays Capital (*EM Local Currency Government Index*).

5. Rezultatele financiare ale BNR la 31 decembrie 2013

Prin acțiunile sale, Banca Națională a României vizează implementarea unei politici monetare care să permită realizarea obiectivului său fundamental – asigurarea și menținerea stabilității prețurilor – și îndeplinirea celorlalte atribuții prevăzute în Legea nr. 312/2004 privind Statutul BNR, fără a urmări performanțe de ordin comercial, cum ar fi maximizarea profitului. Totuși, în activitatea BNR există o preocupare permanentă pentru administrarea eficientă a resurselor aflate la dispoziția sa.

În anul 2013, BNR a înregistrat un rezultat financiar negativ în sumă de 1 258,4 milioane lei, în pofida reducerii cheltuielilor operaționale⁴ cu 23,3 la sută în termeni reali comparativ cu anul anterior.

Din perspectivă statică, pierderea înregistrată de banca centrală în anul 2013 a fost determinată, în proporție de 79 la sută de diferențele nefavorabile din reevaluarea la 31 decembrie 2013 a pozițiilor valutare în USD și JPY. Din perspectivă dinamică, trecerea de la profit în anul 2012 la pierdere în anul 2013 s-a datorat în mare măsură scăderii semnificative a profitului obținut din activitatea de administrare a activelor și pasivelor în valută, și anume de la 1 734,3 milioane lei la 330,9 milioane lei. Această evoluție a fost determinată de tendința generalizată de reducere a ratelor dobânzilor pe plan mondial către niveluri apropiate de zero. În acest climat investițional, managementul rezervei valutare a permis totuși obținerea unor randamente financiare superioare celor aferente portofoliilor de referință, atât pentru EUR, cât și pentru USD, asigurând totodată respectarea criteriilor privind siguranța și lichiditatea investițiilor.

Rezultatul financiar negativ înregistrat de Banca Națională a României în anul 2013 reflectă influența a doi factori. Primul dintre aceștia vizează asumarea costurilor implicate de îndeplinirea obiectivului fundamental privind stabilitatea prețurilor și de asigurarea unui nivel adecvat al rezervelor valutare ale statului, cu beneficii în planul stabilității cursului de schimb al monedei naționale, al stabilității financiare, precum și al credibilității externe, reflectate în condiții mai avantajoase de finanțare pentru statul român și companiile autohtone. Cel de-al doilea factor de influență este reprezentat de tratamentul contabil al diferențelor din reevaluarea activelor și pasivelor în valută, standardele internaționale aplicabile băncilor centrale – asumate de BNR conform art. 37 din Legea nr. 312/2004 – stipulând înregistrarea diferențelor favorabile în contul special de reevaluare, dar trecerea pe cheltuieli a celor nefavorabile.

Potrivit legii, pierderea înregistrată în exercițiul financiar 2013 a fost parțial acoperită din rezervele statutare, diferența rămasă (756,2 milioane lei) urmând a fi acoperită din profiturile viitoare. În acest context, este important de subliniat faptul că în primele cinci luni ale anului 2014 banca centrală a înregistrat un profit operațional în sumă de 725,8 milioane lei, ceea ce echivalează cu acoperirea pierderii reportate în proporție de 96 la sută.

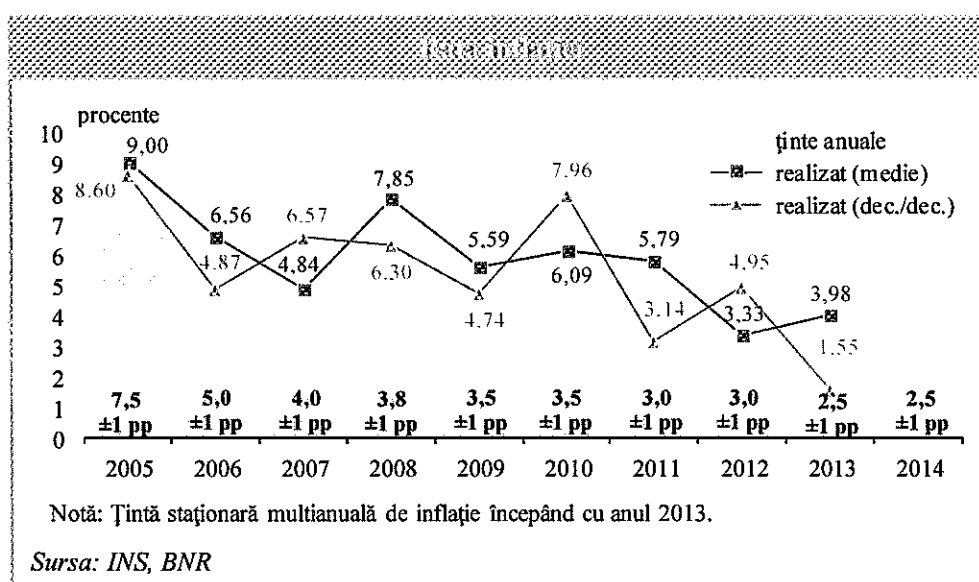
⁴ Cheltuieli totale exclusiv cheltuielile cu diferențele nefavorabile din reevaluare.

Capitolul I. Politica monetară a Băncii Naționale a României

Obiectivul politicii monetare

Potrivit statutului său¹, Banca Națională a României are ca obiectiv fundamental asigurarea și menținerea stabilității prețurilor, acestea reprezentând cea mai bună contribuție pe care politica monetară – principala atribuție a autorității monetare – o poate aduce la realizarea unei creșteri economice sustenabile.

În contextul specific al anului 2013, obiectivul general al băncii centrale l-au constituit reluarea procesului dezinflației și realizarea stabilității prețurilor, precum și ancorarea eficace a anticipațiilor inflaționiste în linie cu ținta de inflație pe termen mediu, creându-se în același timp premisele pentru reluarea creditării prudentiale a sectorului privat, de natură să contribuie la reluarea unei creșteri economice sustenabile pe termen mediu și lung. Acest obiectiv era conform cu angajamentele asumate de autoritățile române prin documentele programatice elaborate în procesul de pregătire a adoptării monedei euro în care a intrat România la 1 ianuarie 2007 (edițiile succesive ale Programului de convergență), precum și prin acordurile convenite cu UE, FMI și BM, el având drept jaloane principale, pe de o parte, particularitățile cadrului macroeconomic și financiar în care se implementa politica monetară și, pe de altă parte, schimbarea adusă în anul 2013 strategiei de țintire a inflației² prin adoptarea de către BNR a unei ținte staționare multianuale de inflație situate la 2,5 la sută ± 1 punct procentual³ – nivel considerat a fi compatibil cu definiția de stabilitate a prețurilor pe termen mediu în economia românească.

¹ Legea nr. 312/2004.

² Conform deciziei adoptate și anunțate de BNR spre finele anului 2010.

³ Trecerea la ținta staționară multianuală de inflație a pus capăt etapei Țintelor anuale gradual descrescătoare de inflație stabilite și anunțate pe un orizont temporal de doi ani care a caracterizat anterior strategia de țintire directă a inflației.

1. Deciziile de politică monetară

Contextul macroeconomic și financiar al anului 2013 s-a caracterizat prin aspecte mixte, chiar conflictuale pe anumite intervale, reclamând – inclusiv din perspectiva adoptării țintei staționare de inflație de 2,5 la sută ± 1 punct procentual – preservarea conduitei prudente a politicii monetare. Astfel, sub impactul a două runde succesive de majorare a unor prețuri administrate și accize, inflația a consemnat în prima parte a anului o nouă accelerare temporară, pentru ca în semestrul II rata anuală a inflației să consemneze o amplă corecție descendentă, urmată de o tendință de coborâre a acesteia sub limita inferioară a intervalului țintei, ce se anticipa a fi, de asemenea tranzitorie, dată fiind previzibila disipare după patru trimestre a influenței șocurilor de natura ofertei⁴ care au generat-o. În schimb, de-a lungul întregului an, factorii fundamentali ai evoluției curente și viitoare a inflației au acționat în sensul temperării acesteia, în condițiile ameliorării anticipațiilor inflaționiste, în special în cea de-a doua parte a anului, precum și ale persistenței/adâncirii⁵ deficitului de cerere agregată. Acestea din urmă au reflectat cu precădere prelungirea în anul 2013 a caracterului anemic al cererii interne, pe fondul trenării redresării încrederii, al întârzierii revigorării creditării inclusiv în contextul intensificării dezintermedierii transfrontaliere, precum și al continuării necesarei consolidări fiscale în ritmul presupus de angajamentele asumate prin acordurile convenite cu UE, FMI și BM. Creșterea economică s-a accelerat însă, îndeosebi în a doua parte a anului, datorită puternicei dinamizări a exporturilor, care a impulsionat consistent producția industrială, beneficiind, la rândul ei, de performanțele deosebite ale producției agricole.

Mediul extern a continuat să constituie o sursă de influențe mixte, dar și de incertitudini și riscuri semnificative, în condițiile în care redresarea economiei globale a fost modestă și eterogenă la nivelul statelor – zona euro rămânând chiar în recesiune pe parcursul primului semestru⁶ – iar tendința de decelerare a inflației s-a prelungit, cu precădere în economiile dezvoltate, inclusiv ca urmare a evoluției temperate a prețurilor internaționale ale materiilor prime. În schimb, piața financiară internațională a fost marcată de valuri succesive de turbulențe – provocate în principal de semnalele/incertitudinile privind inițierea reducerii de către Fed a programului achizițiilor de active financiare – ele generând, în contextul realocărilor semnificative de portofolii produse pe acest fond, efecte adverse asupra costurilor finanțării și perspectivelor creșterii economice în statele emergente, iar pe plan local, noi episoade de creștere a volatilității cursului de schimb al leului, de natură să inducă presiuni/riscuri inflaționiste.

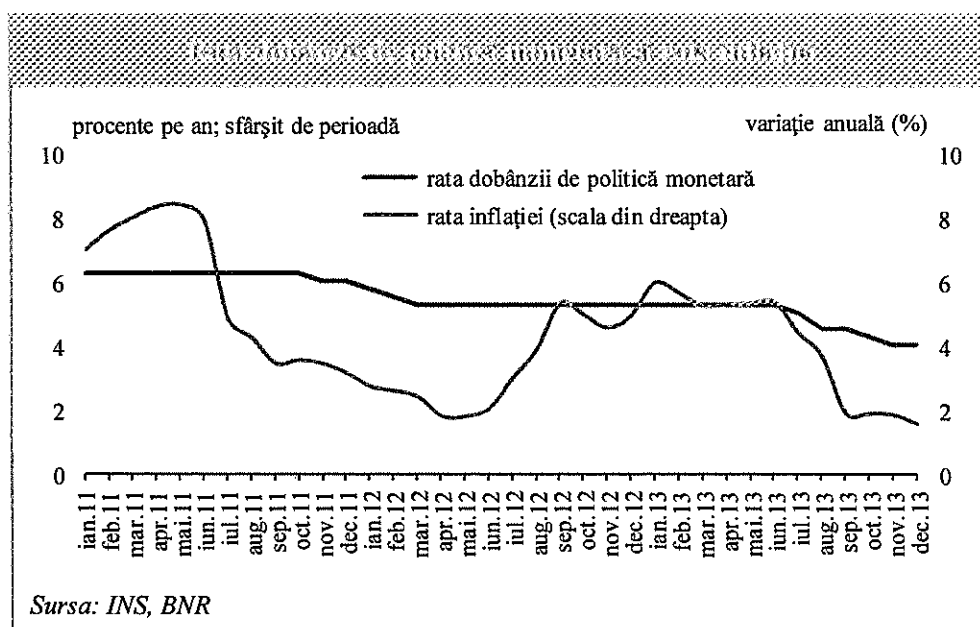
Într-un asemenea context, imprimarea prudenței adecvate politicii monetare s-a realizat prioritar prin preservarea de-a lungul primului semestru a *statu-quo*-ului ratei dobânzii de politică monetară, precum și prin limitarea la 0,25 puncte

⁴ Acestea au fost reprezentate de creșterea substanțială a producției agricole în anul 2013 și de reducerea, începând cu 1 septembrie, a cotei TVA la unele produse de panificație (de la 24 la sută la 9 la sută).

⁵ Potrivit evaluărilor realizate pe baza datelor disponibile până la acel moment.

⁶ Conform datelor publicate de Eurostat în data de 9 aprilie 2014.

procentuale a tăierilor operate succesiv asupra acesteia începând cu luna iulie⁷, excepție făcând decizia din august, când pasul de reducere a acestei rate a fost majorat la 0,5 puncte procentuale. În mod complementar, banca centrală a utilizat pârghia gestionării lichidității, precum și acțiunile de comunicare și explicare detaliată a rațiunilor deciziilor adoptate de Consiliul de administrație al BNR, oferind în câteva ocazii chiar anumite indicii privind orientarea în perspectiva apropiată a politicii ratei dobânzii; totodată, în cadrul acestora BNR a subliniat în mod repetat faptul că implementarea consecventă a unui mix adecvat al politicilor macroeconomice, în linie cu prevederile noului acord preventiv de finanțare externă încheiat cu instituțiile internaționale, este de natură să consolideze stabilitatea și perspectivele creșterii economiei românești și să întărească astfel rezistența acesteia față de șocurile externe. Acțiunile întreprinse de banca centrală, precum și permanenta adecvare a prudenței politicii monetare, în contextul continuării consolidării fiscale, au fost determinante pentru atingerea în luna decembrie 2013 a celei mai scăzute rate anuale a inflației din ultimii 24 de ani⁸, concomitent cu consemnarea pe ansamblul anului a unei creșteri economice de 3,5 la sută.

Deciziile de menținere a ratei dobânzii de politică monetară la nivelul de 5,25 la sută, adoptate de Consiliul de administrație al BNR în ședințele din lunile februarie și martie, au fost motivate de amplificarea la începutul anului 2013 a deviației ratei anuale a inflației față de limita superioară a intervalului țintei staționare și de perspectiva prelungirii pe termen foarte scurt a valorii semnificative a acesteia, sub impactul noilor ajustări de prețuri administrate și majorări de accize efectuate în luna ianuarie. Reaccelerarea inflației se prefigura a fi totuși temporară,

⁷ În intervalul iulie 2013 – ianuarie 2014, rata dobânzii de politică monetară a fost redusă în cinci pași succesivi, de la 5,25 la sută la 3,75 la sută.

⁸ În luna decembrie 2013, rata anuală a inflației a scăzut la 1,55 la sută, plasându-se astfel în proximitatea limitei inferioare a intervalului țintei staționare.

prognoza evoluțiilor pe termen mediu actualizată în februarie confirmând, de altfel, perspectiva reluării dezinflației în luna iulie, succedată de reintrarea ratei anuale a inflației în intervalul țintei la începutul anului 2014, în condițiile disipării graduale a efectelor șocurilor adverse de natura ofertei și ale anticipatei persistențe a deficitului amplu de cerere agregată și a presiunilor dezinflaționiste ale acestuia. Decizia din luna martie a fost justificată și de ușoara accentuare temporară, pe fondul acutizării crizei din Cipru, a riscului de creștere a volatilității cursului de schimb al leului – cu potențiale implicații nefavorabile asupra inflației –, de natură să întrerupă tendința de apreciere manifestată în lunile precedente de moneda națională, în condițiile sporirii interesului investitorilor financiari pentru efectuarea de plasamente în lei pe piața financiară autohtonă⁹. Pe parcursul primului trimestru al anului 2013, BNR a prezervat și *statu-quo*-ul ratelor RMO aplicabile pasivelor în lei, respectiv în valută ale instituțiilor de credit¹⁰, dar a reluat gestionarea adecvată a lichidității din sistemul bancar, o asemenea calibrare a instrumentelor băncii centrale având ca scop ancorarea fermă a anticipațiilor inflaționiste pe termen mediu și consolidarea perspectivei revenirii ratei anuale a inflației pe o traiectorie compatibilă cu ținta staționară, concomitent cu crearea premiselor pentru redresarea sustenabilă a procesului de creditare.

Cu toate că a constituit o opțiune a Consiliului de administrație al BNR, reluarea ciclului de scădere a ratei dobânzii de politică monetară în ședința din luna mai s-a relevat a fi prematură, datorită persistenței riscului de dezancorare a anticipațiilor inflaționiste în condițiile prefigurării menținerii ratei anuale a inflației în trimestrul II la valori aflate semnificativ deasupra limitei superioare a intervalului țintei staționare¹¹. O asemenea evoluție era consecința continuării manifestării efectelor adverse ale șocurilor pe partea ofertei, reflectate, în principal, de accelerarea creșterii în termeni anuali a prețurilor administrate și de prelungirea dinamicii anuale înalte a prețurilor volatile ale produselor alimentare. Potrivit proiecției actualizate a evoluțiilor macroeconomice pe termen mediu¹², revenirea ratei anuale a inflației în intervalul țintei se producea însă în devans cu două trimestre față de previziunile anterioare, respectiv spre finalul trimestrului III, în principal ca urmare a acțiunii mai favorabile a factorilor de natura ofertei. Totodată, pe orizontul temporal mai îndepărtat, valorile prognozate ale ratei anuale a inflației se mențineau, similar proiecției precedente, în interiorul intervalului țintei staționare, în condițiile consolidării ratei anuale previzionate a inflației CORE2 ajustat la niveluri inferioare punctului central al țintei de inflație, pe fondul prelungirii manifestării presiunilor dezinflaționiste ale deficitului de cerere agregată.

⁹ Ca urmare a anunțului privind includerea, începând cu luna martie 2013, a obligațiunilor suverane românești în indicii JP Morgan și Barclays Capital privind piețele emergente în monedă locală.

¹⁰ Situate la nivelul de 15 la sută, respectiv de 20 la sută.

¹¹ În intervalul martie-iunie 2013, rata anuală a inflației a consemnat o creștere ușoară (de la 5,25 la sută la 5,37 la sută).

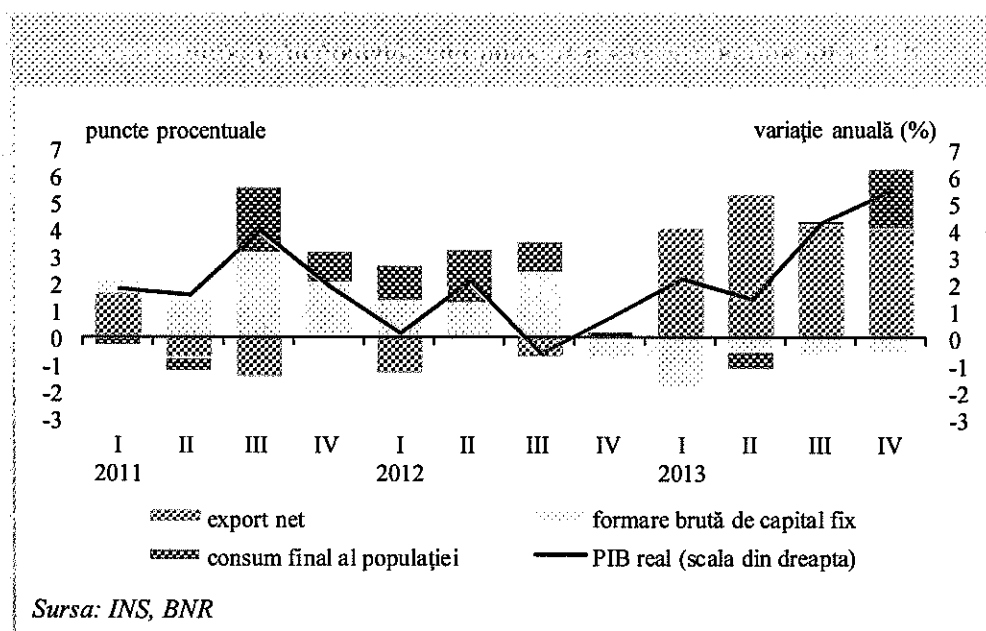
¹² Conform acesteia, nivelul anticipat a fi atins de rata anuală a inflației în decembrie 2013 era sensibil inferior celui prognozat anterior (3,2 la sută, față de 3,5 la sută).

În aceste condiții, complementar deciziei privind rata dobânzii de politică monetară și celei privind menținerea nivelurilor în vigoare ale ratelor RMO, Consiliul de administrație al BNR a hotărât prezervarea manierei adecvate de gestionare a lichidității din sistemul bancar. În același timp însă, în scopul reducerii volatilității ratelor dobânzilor interbancare și al consolidării transmisiei semnalului ratei dobânzii de politică monetară – inclusiv în condițiile prefigurării reluării ciclului de scădere a acesteia – BNR a îngustat coridorul format de ratele dobânzilor facilităților permanente (de la ± 4 la ± 3 puncte procentuale), oferind, totodată, în premieră, indicii privind orientarea în perspectiva apropiată a politicii ratei dobânzii.

Iminența reamorsării dezinflației și perspectiva accelerării ulterioare a acesteia au permis însă reluarea la începutul semestrului II 2013 a ciclului de scădere a ratei dobânzii de politică monetară care a fost întrerupt în luna mai 2012, Consiliul de administrație al BNR hotărând în ședința din luna iulie reducerea prudentă – cu 0,25 puncte procentuale – a nivelului acesteia (până la 5 la sută). Decizia a fost motivată și de ameliorarea comportamentului inflației de bază, mai cu seamă a celui anticipat pe termen scurt, în condițiile în care disiparea în perspectiva apropiată a influenței exercitate inclusiv asupra acestei componente a inflației de șocurile adverse ale ofertei era de natură să permită evidențierea impactului dezinflaționist exercitat asupra sa de deficitul de cerere agregată. Dimensiunea acestuia se prefigura a rămâne semnificativă dată fiind foarte probabila prelungire în trimestrul II a ritmului lent de redresare a economiei românești, pe fondul persistenței recesiunii în zona euro și al continuării/accentuării procesului de dezintermediere transfrontalieră. Datele statistice¹³ publicate ulterior au confirmat aceste așteptări, rata anuală a inflației reducându-se de la 5,37 la sută în iunie la 3,67 la sută în luna august; în ceea ce privește creșterea economică, aceasta a consemnat chiar o încetinire, dinamica anuală a PIB scăzând în trimestrul II la 1,5 la sută, după ce în trimestrul anterior crescuse la 2,2 la sută (de la 1,1 la sută în trimestrul IV al anului 2012). Pe deasupra, de-a lungul celor două trimestre ale semestrului I, cererea internă a suferit contracții succesive în termeni anuali – atribuibile ambelor componente majore ale acesteia, respectiv cererii de consum și celei de investiții – determinantul exclusiv al creșterii economice în acest interval constituindu-l exportul net¹⁴.

¹³ Ca regulă generală, datele statistice sunt cele provizorii, disponibile la momentul efectuării analizei de politică monetară.

¹⁴ Reflectând cu precădere dinamizarea exporturilor pe seama livrărilor extracomunitare (în trimestrul I), respectiv a celor destinate UE (trimestrul II), susținute inclusiv de expansiunea segmentului autoturisme.

Pasul de scădere a ratei dobânzii de politică monetară a fost majorat la 0,5 puncte procentuale în următoarea ședință a Consiliului de administrație al BNR (august 2013), în condițiile în care pe lângă reconfirmarea corecției ample anticipate a fi consemnate de rata anuală a inflației în intervalul iulie-septembrie, cele mai recente evaluări și prognoza actualizată au relevat o ameliorare a perspectivei inflației totale și a celei de bază pe întregul orizont relevant pentru politica monetară, decurgând în principal din relativa accentuare a ajustării descendente a așteptărilor inflaționiste, coroborată însă cu ușoara atenuare a intensității presiunilor dezinflaționiste ale deficitului prognozat de cerere agregată. Pe deasupra, dimensiunea declinului imediat al ratei inflației se prefigura a fi chiar mai mare, date fiind premisele creșterii peste așteptări a producției agricole – de natură să exercite efecte dezinflaționiste consistente –, precum și reducerea, începând cu 1 septembrie, a cotei TVA pentru unele produse de panificație de la 24 la 9 la sută, corespunzător măsurii recent anunțate de autorități. Reacția băncii centrale a fost justificată și de preocuparea pentru prezervarea coerenței temporale a politicii monetare, precum și pentru asigurarea unei relative sincronizări a ciclului politicii monetare a BNR cu cele ale băncilor centrale din regiune, dar și din țările dezvoltate.

Datele statistice și informațiile apărute ulterior au confirmat așteptările privind decelerarea mai rapidă a inflației pe orizontul de timp foarte apropiat, implicit iminenta coborâre a ratei anuale a inflației la valori inferioare punctului central al țintei, pe fondul suprapunerii efectelor de bază favorabile manifestate în acest interval la nivelul IPC cu impactul dezinflaționist al producției agricole excepționale – exercitat mai întâi prin intermediul prețurilor volatile ale produselor alimentare și apoi al prețurilor celor procesate – și cu *pass-through*-ul considerabil al scăderii cotei TVA la unele produse de panificație. Beneficiind de asemenea

premise¹⁵, proiecția actualizată a evoluțiilor macroeconomice pe termen mediu din luna noiembrie 2013, precum și evaluările de la începutul lunii ianuarie 2014 au relevat perspectiva prelungirii temporare a declinului ratei anuale a inflației și chiar a coborârii acesteia, în prima parte a anului 2014, la valori aflate sub limita de jos a intervalului țintei. Ulterior epuizării acțiunii tranzitorii a factorilor ofertei, rata anuală prognozată a inflației suferea însă o corecție ascendentă, revenind și consolidându-se apoi la valori aflate în jumătatea superioară a intervalului țintei staționare. Pe ansamblu, traiectoria actualizată a ratei anuale a inflației era ușor mai joasă în raport cu cea proiectată în august, reflectând așteptările inflaționiste mai reduse și presiunile dezinflaționiste marginal mai accentuate previzionate a fi exercitate de deficitul de cerere agregată, a cărui dimensiune proiectată a fost revizuită în sens crescător; pe termen scurt, amplitudinea acestei abateri era mărită de cele două noi șocuri de natura ofertei.

Apreciind că o asemenea configurație a traiectoriei prognozate a inflației oferă un spațiu adițional – relativ restrâns însă – de ajustare a conduitei politicii monetare, în condițiile menținerii coerenței temporale și a caracterului prudent al acesteia, Consiliul de administrație al BNR a prelungit pe parcursul celor trei ședințe desfășurate în perioada septembrie 2013 – ianuarie 2014 ciclul de reducere a ratei dobânzii de politică monetară, dar a limitat la 0,25 puncte procentuale pasul de scădere a acesteia. Prezervarea gradualității ajustării ratei dobânzii de politică monetară a mai fost justificată de preocuparea băncii centrale pentru prevenirea dezancorării anticipațiilor inflaționiste pe termen mediu și a scăderii prea bruște a ratelor dobânzilor la depozitele bancare, dar și pentru potențarea impactului exercitat asupra randamentelor pe termene mai lungi, prin semnalizarea continuării ciclului de relaxare a politicii monetare. Un argument suplimentar în favoarea unei asemenea abordări l-a constituit persistența riscurilor la adresa perspectivei inflației induse de mediul extern, cu precădere a celor decurgând din potențiala reamplificare a aversiunii globale față de risc ca reacție la ajustarea politicii de relaxare cantitativă a Fed; riscul creșterii pe acest fond a volatilității cursului de schimb al leului sub impactul realocării portofoliilor rămânea relevant, chiar dacă acesta consemnase o relativă atenuare pe parcursul ultimelor luni¹⁶, în condițiile continuării diferențierii deciziilor investitorilor financiari în funcție de calitatea factorilor fundamentali, coroborată cu prelungirea evoluțiilor favorabile înregistrate în anumite sectoare ale economiei naționale, incluzând-o pe cea a soldului contului curent.

¹⁵ Rata anuală a inflației a coborât în luna septembrie 2013 la 1,88 la sută, iar rata anuală a inflației de bază s-a redus la 0,49 la sută.

¹⁶ În comparație cu evoluțiile din ultima parte a trimestrului II 2013, când apariția semnalelor privind posibila reducere, în a doua parte a anului, a volumului achizițiilor de active financiare ale Fed a determinat un val de vânzări de active financiare, care a afectat cu precădere statele emergente, dar și piețele financiare din regiune, implicit piața financiară locală; pe acest fond, deținerile nerezidenților de titluri de stat în lei au consemnat în luna iunie o scădere sensibilă, iar moneda națională a înregistrat în același interval o depreciere de 3,1 la sută în raport cu euro.

În cadrul ședinței din luna ianuarie 2014, BNR a decis și diminuarea ratelor RMO aferente pasivelor în lei și respectiv în valută ale băncilor, la 12 la sută, respectiv la 18 la sută (de la 15 la sută, respectiv de la 20 la sută)¹⁷. Măsura a vizat continuarea armonizării mecanismului RMO cu standardele în materie ale BCE, precum și sprijinirea revigorării sustenabile a procesului de creditare, în condițiile în care cele mai noi informații disponibile au confirmat așteptările de prelungire, în trimestrul III, a dinamicilor scăzute ale cererii de consum și ale celei de investiții¹⁸ (acelerarea creșterii anuale a PIB la 4,1 la sută fiind susținută aproape exclusiv de exportul net), implicând o foarte probabilă trenare a refacerii în perspectivă apropiată a acestor componente ale cererii interne, inclusiv în contextul prelungirii valorilor negative semnificative ale dinamicii anuale a creditului acordat sectorului privat¹⁹.

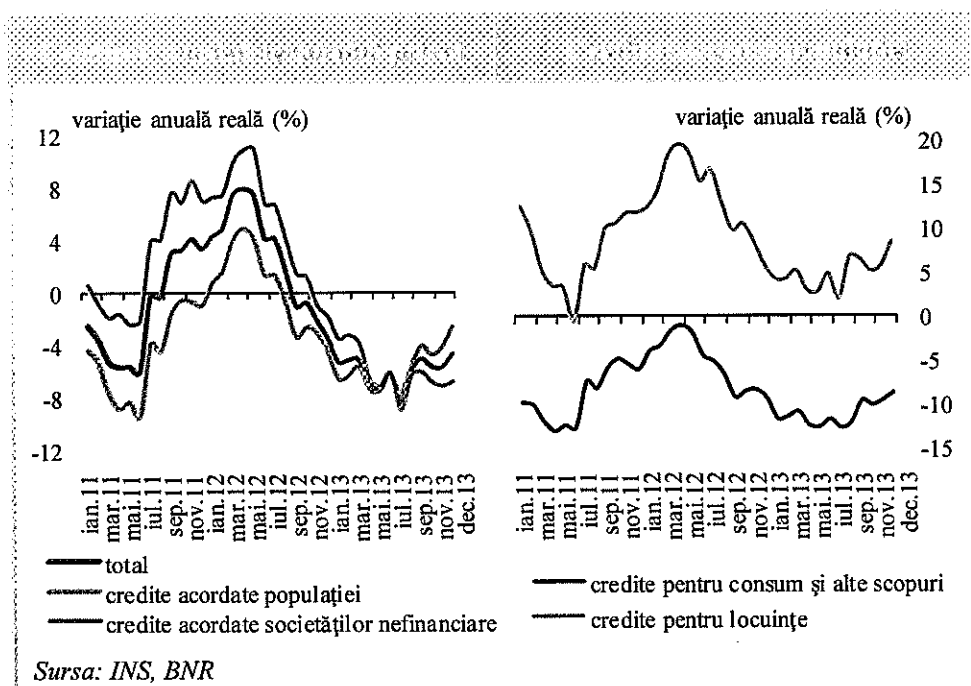
Construcția în termeni anuali a acestuia a consemnat doar o ușoară atenuare pe parcursul ultimelor luni ale anului 2013 (-4,7 la sută în decembrie, față de -8,4 la sută în iulie 2013, respectiv -3,5 la sută la finele lui 2012), datorată însă în bună măsură efectelor statistice favorabile exercitate de evoluția ratei anuale a inflației și a cursului de schimb al leului. Persistența ritmurilor negative de creștere a creditului acordat sectorului privat – evoluție similară celor consemnate în zona euro și în alte state din regiune – reflecta influențele inhibitoare exercitate asupra cererii și a ofertei de împrumuturi de foarte probabila continuare a ajustării bilanțurilor entităților nefinanciare, alături de relativa accentuare a procesului de dezintermediere transfrontalieră și de prelungirea creșterii creditelor neperformante (ușor încetinită însă în raport cu anul anterior). Declinul creditului în lei s-a temperat însă ușor (-0,8 la sută la finele anului 2013, față de -1,1 la sută în decembrie 2012), în timp ce contracția în termeni anuali a creditului în valută a continuat să se amplifice (-6,8 la sută în decembrie 2013, față de -2,6 la sută la finele anului 2012, pe baza valorilor exprimate în euro), context în care structura pe monede a creditului acordat sectorului privat s-a ameliorat²⁰. Divergența celor două traiectorii a reflectat îngustarea sensibilă a diferențialului dintre ratele dobânzilor la creditele noi în lei și cele în euro – consecință a tendinței de scădere manifestate, începând din trimestrul II, de ratele dobânzilor la creditele noi în monedă națională, sub influența semnalelor și a deciziilor de politică monetară ale BNR –, coroborată cu măsurile adoptate de banca centrală în perioada 2011-2012 în vederea protejării debitorilor neacoperiți față de riscul valutar (implicit a alinierii la recomandările în materie formulate de CERS), precum și cu modificările aduse în 2013 programului „Prima Casă” (derularea acestuia, începând din luna august, doar în monedă națională).

¹⁷ Decizia a fost implementată începând cu perioada de aplicare 24 ianuarie – 23 februarie 2014.

¹⁸ Formarea brută de capital fix și-a accentuat declinul în termeni anuali (-4,0 la sută), în timp ce consumul populației a înregistrat o creștere modestă (1,0 la sută), indusă prioritar de componentele strâns legate de performanța sectorului agricol (autoconsumul și achizițiile de pe piața țărăneasă).

¹⁹ În absența altor mențiuni, indicatorii respectivi sunt calculați ca variații anuale exprimate în termeni reali.

²⁰ Ponderea componentei în valută a coborât la 60,9 la sută, de la 62,5 la sută în luna decembrie 2012.

De altfel, pe întreg parcursul anului, edițiile succesive ale Sondajului BNR privind creditarea companiilor nefinanciare și a populației au fost de natură să sugereze menținerea, cel puțin pe termen scurt, a valorilor reduse ale dinamicii creditului acordat principalelor categorii de clienți. Relevante din această perspectivă au fost absența unei tendințe clare de refacere a cererii de credite a populației²¹ – asociată persistenței temerilor acestui segment privind perspectiva economiei, implicit a celor legate de situația financiară proprie, precum și gradului încă înalt de îndatorare a anumitor categorii de debitori –, precum și trenarea revigorării cererii de credite a societăților nefinanciare, indiciile unei potențiale ameliorări a acesteia devenind evidente abia în a doua parte a anului și fiind furnizate cu precădere de sectorul firmelor de mari dimensiuni. La rândul ei, oferta de împrumuturi a întârziat să se amelioreze, instituțiile de credit continuând să înăsprească standardele de creditare a societăților nefinanciare și a populației pe parcursul primelor trei trimestre ale anului; o asemenea atitudine a avut ca determinanți principali așteptările insuficient îmbunătățite ale băncilor privind situația economică generală, reglementările prudențiale ale BNR destinate limitării creditelor în valută acordate debitorilor expuși la riscul valutar²² și, într-o măsură mai redusă, riscul atribuit anumitor sectoare ale economiei, respectiv anticipațiile legate de piața imobiliară.

În aceste condiții, rata de creștere a creditului în lei acordat societăților nefinanciare a continuat să scadă (-1,2 la sută în decembrie 2013, față de 4,3 la sută la finele anului anterior), întreruperile consemnate în a doua parte a anului de această tendință (asociate cu precădere amplificării conjuncturale a volumului operațiunilor de refinanțare a unor credite în valută) dovedindu-se a avea un

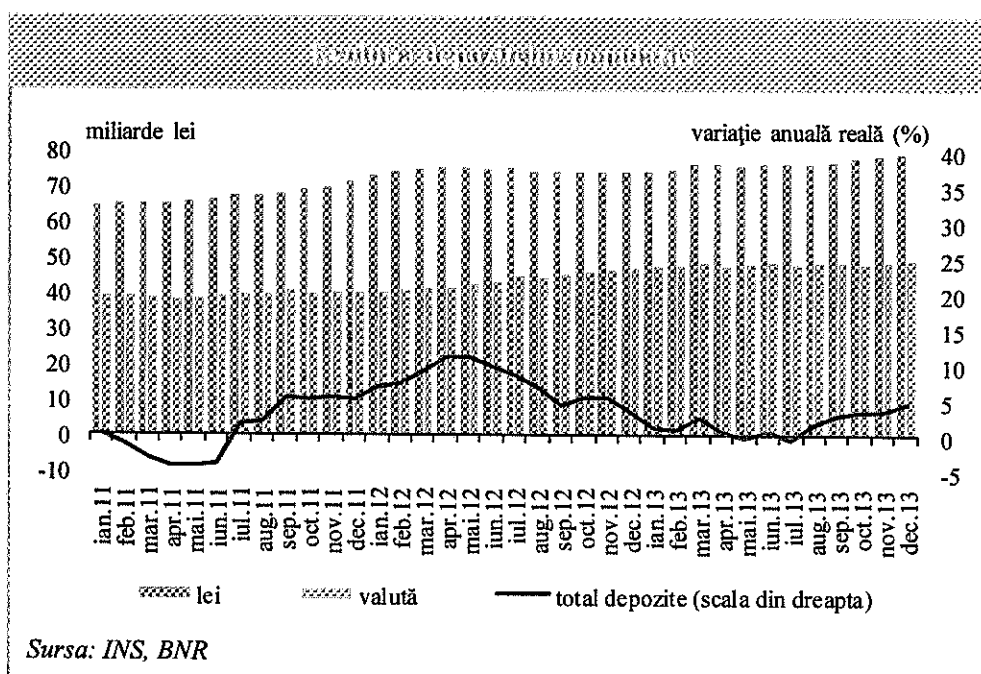
²¹ Cererea de credite de consum și-a schimbat în fiecare trimestru sensul mișcării, iar cea de credite imobiliare a stagnat în trimestrele I și IV și s-a diminuat în trimestrele II-III.

²² Regulamentul BNR nr. 17/2012 privind unele condiții de creditare.

caracter episodic. Un declin și mai pronunțat a consemnat componenta în valută a creditului acordat acestor entități (-10,6 la sută, față de -3,6 la sută în decembrie 2012, pe baza valorilor exprimate în euro), preponderent pe seama contracției creditelor pe termen scurt.

În schimb, după ce a stagnat în prima jumătate a anului, dinamica anuală a creditelor în lei acordate populației s-a majorat ulterior (-0,8 la sută în decembrie 2013, față de -6,5 la sută la finele anului 2012), pe seama sporirii rapide a împrumuturilor destinate locuințelor (soldul acestora s-a dublat, ajungând să reprezinte circa 9 la sută din valoarea creditelor totale pentru locuințe). Variația anuală a creditelor în valută ale persoanelor fizice s-a adâncit însă în teritoriul negativ, condiții în care soldul total al creditului acordat acestui segment s-a redus în termeni anuali cu 2,7 la sută (-4,5 la sută în decembrie 2012).

La rândul ei, dinamica depozitelor totale din bănci ale populației (inclusiv cele cu scadența peste doi ani, care nu sunt incluse în masa monetară) și-a prelungit declinul până în luna iulie (-0,5 la sută, față de 3,3 la sută în decembrie 2012), pentru ca ulterior aceasta să consemneze o creștere (4,5 la sută în decembrie 2013), pe fondul reamplificării variației anuale reale a salariului mediu net, dar mai ales al sporirii volumului sumelor provenite din fondurile europene. *Pattern-ul* intraanual a fost imprimat de depozitele la termen (inclusiv cele peste doi ani), a căror variație a continuat să scadă până în luna iulie (-0,8 la sută, de la 3,9 la sută în decembrie 2012), revenind însă apoi la un nivel apropiat celui de la finele anului anterior (3,5 la sută în decembrie 2013). Ponderea acestor plasamente în totalul depozitelor bancare ale populației s-a redus însă (de la 81,1 la 80,3 la sută), în condițiile în care depozitele ON au consemnat o creștere mai însemnată, localizată exclusiv la nivelul componentei în lei și asociată, foarte probabil, creșterii sumelor primite de la UE.

Acestor evoluții li s-a asociat o accelerare sensibilă, în special în a doua parte a anului, a creșterii plasamentelor ON și a celor la termen de până la doi ani ale societăților nefinanciare (13,9 la sută, față de -6,7 la sută în decembrie 2012). Pe acest fond, dinamica anuală a masei monetare în sens larg a revenit pe un trend ascendent, urcând în luna decembrie 2013 la 7,1 la sută (față de -2,2 la sută în decembrie 2012). Comportamentul M3 a reflectat dinamizarea depozitelor la termen de până la doi ani, dar mai ales sensibila accentuare a creșterii masei monetare în sens restrâns (11 la sută, față de -1,2 la sută în decembrie 2012), în corelație cu evoluția dinamicii anuale a PIB. Spre deosebire de anul precedent, traiectoria dinamicii anuale a M3 a tins să se îndepărteze de cea a variației creditului acordat sectorului privat, în condițiile în care în 2013 creșterea lichidității din economie a fost susținută preponderent de majorarea activelor externe nete, pe fondul amplificării sumelor atrase din fondurile europene.

2. Utilizarea instrumentelor politicii monetare

Pe parcursul anului 2013, banca centrală a continuat să utilizeze în mod activ și într-o manieră flexibilă componentele cadrului operațional al politicii monetare, în scopul adecvării lor la caracteristicile majore ale contextului de implementare a politicii monetare, reprezentate de:

- (i) Persistența unor disfuncționalități ale mecanismului de transmisie monetară, în condițiile în care impactul favorabil al tendinței de consolidare a *pass-through*-ului ratei dobânzii și al măsurilor adoptate anterior de BNR în vederea limitării creșterii creditului în valută acordat debitorilor neprotejați față de riscul valutar a fost acompaniat de efectele perturbatoare exercitate, în special la adresa funcționării canalului creditului, de acțiunea unor factori inhibitori ai cererii și respectiv ai ofertei de credit (trenarea refacerii încrederii în evoluția viitoare a economiei, procesul de ajustare a bilanțurilor entităților nefinanciare, persistența unui nivel relativ ridicat al creditelor neperformante, necesitatea ajustării bilanțurilor instituțiilor de credit în contextul continuării dezintermedierii transfrontaliere și al eforturilor de capitalizare ale băncilor-mamă).
- (ii) Tendința de amplificare a excedentului structural de rezerve din sistemul bancar, determinată cu precădere de operațiunile în contul în valută ale Trezoreriei, asociate inclusiv utilizării fondurilor UE, și soldată cu reinstaurarea unui excedent net de lichiditate în a doua parte a anului.
- (iii) Caracterul fluctuant al influențelor provenind din mediul extern, dată fiind accentuarea volatilității apetitului pentru risc, implicat a fluxurilor de capital, la nivel global. Astfel, sentimentul piețelor financiare internaționale a continuat să fie favorabil până la jumătatea lunii mai, evenimente cu potențial perturbator produse în această perioadă – precum acutizarea crizei din Cipru – dovedindu-se a avea efecte limitate. Pe acest fond, cererea pentru active cu randamente mai ridicate s-a majorat, reflectându-se în sporirea fluxurilor de capital de natura investițiilor de portofoliu orientate către economiile emergente. Piața financiară locală a receptat, la rândul ei, influențele acestui context, interesul sporit al investitorilor pentru efectuarea de plasamente în lei

fiind alimentat și de îmbunătățirea fundamentelor economiei naționale, dar mai ales de anunțarea și apoi de includerea efectivă, începând cu luna martie 2013, a obligațiunilor suverane românești în indicii JP Morgan și Barclays Capital privind piețele emergente în monedă locală²³. Apetitul global pentru risc s-a deteriorat însă considerabil ulterior, odată cu apariția temerilor legate de restrângerea stimulului monetar cantitativ al Fed, context în care randamentele obligațiunilor suverane – cu precădere ale celor emise de statele emergente – au înregistrat o ajustare ascendentă. Dată fiind atitudinea selectivă a investitorilor financiari în raport cu calitatea factorilor fundamentali, piața financiară locală a resimțit în mai mică măsură astfel de efecte, cele mai afectate fiind țările confruntate cu dezechilibre mai pronunțate și cu riscul slăbirii activității economice.

În contextul descris, setul de instrumente ale politicii monetare s-a dovedit a fi mai departe adecvat cerințelor de implementare a politicii monetare. Similar anilor anteriori, banca centrală a continuat totuși să ajusteze unele dintre caracteristicile acestor instrumente, urmărind creșterea eficienței cadrului său operațional. Astfel, în vederea diminuării volatilității ratelor dobânzilor de pe piața monetară și a consolidării transmisiei semnalului ratei dobânzii de politică monetară, Consiliul de administrație al BNR a decis în ședința din 2 mai 2013 îngustarea coridorului simetric format de ratele dobânzilor facilităților permanente în jurul ratei dobânzii de politică monetară la ± 3 puncte procentuale de la ± 4 puncte procentuale.

Adecvarea condițiilor monetare reale în sens larg din perspectiva obiectivului general al politicii monetare din anul 2013 s-a realizat în principal prin intermediul politicii ratei dobânzii, roluri importante fiind atribuite însă în continuare mecanismului rezervelor minime obligatorii, precum și gestionării lichidității din sistemul bancar. Astfel, în scopul imprimării gradului necesar de prudență conduitei politicii monetare, ratele RMO aferente pasivelor în lei și respectiv în valută ale instituțiilor de credit au fost menținute neschimbate pe tot parcursul anului 2013, o reducere a acestora – benefică din perspectiva sprijinirii redresării sustenabile a creditării și a continuării armonizării mecanismului RMO cu standardele în materie ale BCE – fiind efectuată în prima lună a anului 2014²⁴.

În mod complementar, BNR a readoptat la începutul anului 2013²⁵ și a prezervat ulterior maniera de gestionare adecvată a lichidității din sistemul bancar, care, în contextul alternanței consemnate în acest interval de poziția netă a lichidității instituțiilor de credit, a presupus o adaptare în consecință a setului instrumentelor utilizate de către banca centrală.

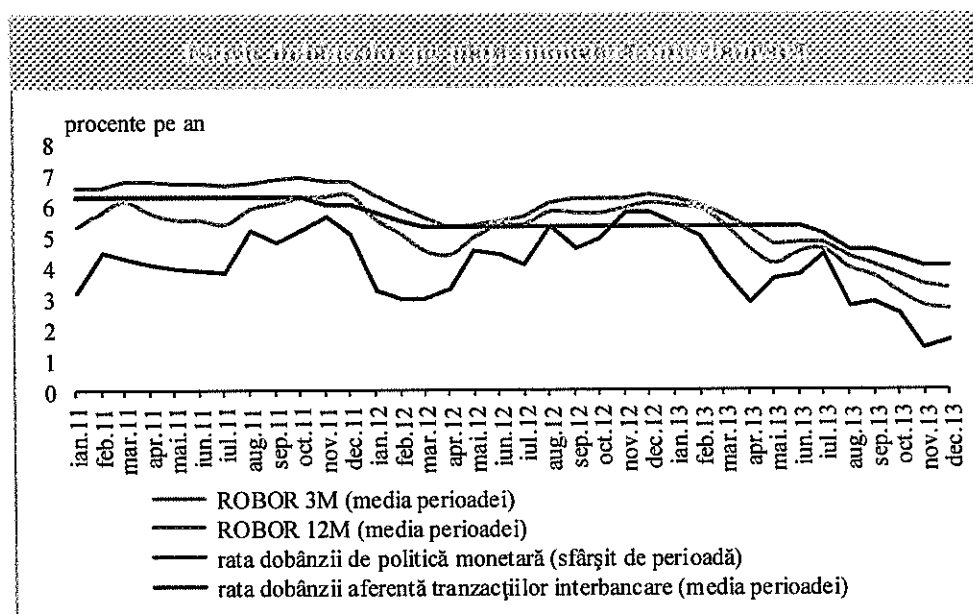
Astfel, în condițiile persistenței deficitului net de lichiditate din sistemul bancar în prima parte a anului 2013, banca centrală a continuat să acționeze pe piața monetară din poziția de creditor al sistemului bancar, furnizând lichiditate prin intermediul

²³ Anunțurile au fost făcute în ianuarie 2013, respectiv noiembrie 2012.

²⁴ Ratele RMO aferente pasivelor în lei și respectiv în valută ale instituțiilor de credit au fost reduse cu 3, respectiv 2 puncte procentuale, la nivelul de 12, respectiv 18 la sută.

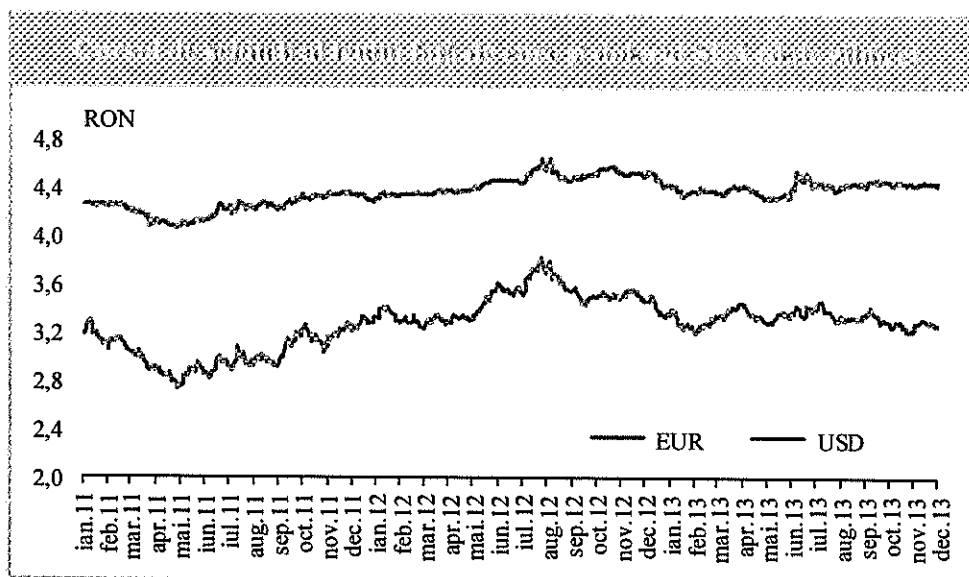
²⁵ Decizia a fost adoptată în ședința din luna ianuarie 2013 a Consiliului de administrație al BNR.

operațiunilor *repo*. Corespunzător manierei de gestionare adecvată a lichidității din sistemul bancar – a cărei reluare a fost menită să susțină scăderea ratelor dobânzilor interbancare și re apropierea cotațiilor pe termene mai lungi ale pieței de rata dobânzii-cheie a BNR –, în perioada ianuarie-februarie plafonul sumelor injectate prin intermediul licitațiilor *repo* săptămânale a fost majorat gradual, pentru ca începând din 4 martie operațiunile *repo* să se efectueze prin procedura licitațiilor fără plafon, cererea de lichiditate a băncilor fiind satisfăcută integral. Tendința de relaxare imprimată astfel condițiilor lichidității a fost alimentată ulterior de importante injecții de rezerve generate de factorii autonomi ai lichidității (în special de operațiunile în conturile în lei și în valută ale Trezoreriei), care s-au reflectat implicit în restrângerea graduală, dar consistentă, a cererii de lichiditate formulate de instituțiile de credit în cadrul licitațiilor *repo* ale BNR. În acest context, ratele dobânzilor pe termen foarte scurt ale pieței monetare interbancare au urmat o tendință de scădere până în prima parte a lunii mai, ajungând să evolueze în apropierea limitei inferioare a coridorului format de ratele dobânzilor la facilitățile permanente. Mișcarea descendentă a fost preluată și de cotațiile ROBOR pe termene mai lungi, care au coborât în luna aprilie sub nivelul ratei dobânzii de politică monetară, pentru ca în prima parte a lunii următoare acestea să își accentueze declinul, ca urmare a ajustării așteptărilor instituțiilor de credit privind perspectiva condițiilor lichidității și traiectoria ratei dobânzii-cheie a BNR.

Ritmul injecțiilor nete de rezerve generate de evoluția factorilor autonomi ai lichidității s-a atenuat însă în perioada mai-iulie, spre finele intervalului fiind consemnate chiar absorbții cu caracter sporadic; o asemenea evoluție, suprapusă sporirii cu caracter episodic a cererii de lei din partea nerezidenților, a avut ca efect majorarea randamentelor pe termen foarte scurt ale pieței monetare, dar și a cotațiilor ROBOR 3-12M la valori apropiate de rata dobânzii de politică monetară. BNR a continuat însă să acomodeze integral cererea de lichiditate a instituțiilor de credit în cadrul licitațiilor *repo* 1W săptămânale, volumul acestor operațiuni înregistrând chiar o relativă creștere pe parcursul lunii iulie.

Condițiile lichidității au consemnat însă o schimbare radicală pe parcursul următoarelor luni, reaccentuarea influenței expansioniste a factorilor autonomi ai lichidității – sub influența determinantă a injecțiilor de rezerve ale Trezoreriei, asociate utilizării fondurilor UE – conducând la reinstaurarea în luna august a unui excedent de lichiditate pe ansamblul sistemului bancar și la amplificarea ulterioară a acestuia. Într-un asemenea context, continuarea gestionării adecvate a lichidității din sistemul bancar a presupus drenarea excedentului de rezerve prin intermediul facilității de depozit²⁶, prin aceasta banca centrală urmărind să potențeze impulsul și semnalul scăderii ratei dobânzii de politică monetară, în condițiile persistenței unor imperfecțiuni ale mecanismului de transmisie monetară, în particular la nivelul canalului creditului; abordarea BNR avea ca premise caracterul prudent al ajustării ratei dobânzii de politică monetară și relativa atenuare în această perioadă a riscurilor induse la adresa comportamentului cursului de schimb al leului de evoluțiile mediului extern, ca urmare a slăbirii tensiunilor de pe piețele financiare internaționale.

Pe acest fond, ratele dobânzilor ON ale pieței monetare interbancare s-au înscris pe un trend descendent, cantonându-se apoi pe parcursul trimestrului IV în apropierea ratei dobânzii la facilitatea de depozit a băncii centrale. La rândul lor, cotațiile ROBOR au consemnat o mișcare descrescătoare – sub influența așteptărilor instituțiilor de credit privind prelungirea de către BNR a ciclului de scădere a ratei dobânzii de politică monetară și menținerea caracterului relaxat al condițiilor lichidității – stabilizându-se, în a doua parte a lunii decembrie, la valori de aproximativ 2 la sută în cazul scadenței de 3 luni, respectiv 3,0-3,2 la sută în cazul maturităților de 6-12 luni.

Mișcarea descendentă a cotațiilor relevante ale pieței monetare interbancare a fost preluată de ratele dobânzilor la creditele noi ale clienților nebancari, care au atins succesiv pe parcursul celei de-a doua părți a anului noi valori minime istorice, atât

²⁶ BNR a continuat să organizeze licitații *repo* în perioada august-septembrie, pentru ca ulterior, în contextul anulării cererii de lichiditate a băncilor, aceste operațiuni să fie suspendate.

pe segmentul populației, cât și pe cel al societăților nefinanciare. Coborârea cumulată a acestor rate de dobândă pe ansamblul întregului an a fost de 3,36 puncte procentuale în cazul creditelor acordate persoanelor fizice (la nivelul de 9,05 la sută) și de 2,92 puncte procentuale în cel al creditelor companiilor (la 6,84 la sută).

Randamentele titlurilor de stat în lei au fost la rândul lor în scădere în 2013, evoluția reflectând influența combinată exercitată de: (i) ameliorarea percepției asupra riscului asociat de investitorii nerezidenți plasamentelor pe piața financiară locală și creșterea interesului pentru aceste instrumente; (ii) reinițierea și prelungirea de către BNR a ciclului de reducere a ratei dobânzii de politică monetară; (iii) caracterul favorabil al condițiilor lichidității și anticiparea persistenței acestuia. Coborârea randamentelor a fost mai pronunțată în cazul maturităților mai scurte, cotațiile de referință²⁷ aferente celei de 3 ani stabilizându-se la finele anului în imediata apropiere a valorilor minime istorice atinse în octombrie 2013 (3,91 la sută, cu 2,26 puncte procentuale sub nivelul consemnat la sfârșitul anului anterior). În schimb, în cazul randamentelor pe scadențele de 5-10 ani, declinul cumulat a fost mai redus (-1,55 puncte procentuale, respectiv -1,11 puncte procentuale, până la 4,65 la sută, respectiv 5,27 la sută), acestea resimțind mai pregnant influența factorilor globali.

3. Orientările politicii monetare

Politica monetară a BNR, a cărei implementare se va realiza în continuare în contextul strategiei de țintire directă a inflației, va urmări cu consecvență menținerea stabilității prețurilor pe termen mediu corespunzător țintei staționare a inflației de 2,5 la sută ± 1 punct procentual, reprezentând cea mai bună contribuție pe care această politică o poate aduce la realizarea unei creșteri economice sustenabile; pe orizontul mai îndepărtat de timp, politica băncii centrale va fi orientată spre reducerea și consolidarea ratei inflației la niveluri compatibile cu definiția cantitativă a stabilității prețurilor adoptată de Banca Centrală Europeană.

Din această perspectivă, în contextul specific al primelor luni ale anului 2014, BNR a continuat să imprime o atitudine prudentă politicii monetare. Astfel, în luna februarie 2014, banca centrală a diminuat cu încă 0,25 puncte procentuale rata dobânzii de politică monetară (a șasea scădere consecutivă din seria operată pe parcursul ultimelor 8 luni și care a cumulat 1,75 puncte procentuale), pentru ca în lunile martie și mai Consiliul de administrație al BNR să decidă menținerea nivelului acesteia la 3,5 la sută. Totodată, în acest interval, autoritatea monetară a prezervat nivelurile în vigoare ale ratelor RMO aplicabile pasivelor în lei și în valută ale instituțiilor de credit, precum și gestionarea adecvată a lichidității din sistemul bancar. Aceste măsuri au vizat calibrarea condițiilor monetare reale în sens larg din perspectiva menținerii stabilității prețurilor pe termen mediu și a ancorării anticipațiilor inflaționiste în linie cu ținta staționară de inflație, concomitent cu crearea premiselor revigorării sustenabile a activității de creditare.

²⁷ Media cotațiilor *bid-ask*.

Decizia privind prelungirea ciclului de scădere a ratei dobânzii de politică monetară din luna februarie a fost motivată de consolidarea perspectivei coborârii ratei anuale a inflației în primele luni ale anului 2014 la valori aflate sub limita de jos a intervalului țintei (după ce la finele anului anterior aceasta scăzuse la nivelul de 1,55 la sută), pe fondul manifestării efectelor de bază favorabile asociate evoluției prețurilor administrate și dinamicii prețurilor produselor alimentare și al persistenței influenței tranzitorii a reducerii cotei TVA la unele produse de panificație, suprapuse impactului exercitat de acțiunea factorilor fundamentali. În aceeași măsură, decizia a avut ca argument confirmarea previziunilor privind plasarea și menținerea pe termen mediu a ratei anuale a inflației în jumătatea superioară a intervalului țintei (după epuizarea efectelor dezinflaționiste tranzitorii ale șocurilor de natura ofertei produse în anul 2013), în condițiile consolidării anticipațiilor inflaționiste la niveluri compatibile cu ținta staționară și ale persistenței deficitului de cerere agregată.

Reconfirmarea ulterioară a caracteristicilor perspectivei inflației pe orizontul temporal mai îndepărtat – având ca premisă importantă continuarea decelerării inflației în primele luni ale anului 2014²⁸ în linie cu așteptările BNR –, precum și proximitatea punctului de inflexiune anticipat a fi consemnat de traiectoria ratei anuale a inflației la mijlocul primului semestru au determinat Consiliul de administrație al BNR ca în ședințele din lunile martie și mai să mențină rata dobânzii de politică monetară la 3,5 la sută – nivel adecvat din perspectiva valorilor previzionate pe termen mediu ale ratei anuale a inflației, compatibile la rândul lor cu ținta staționară de inflație. Riscurile și incertitudinile asociate celor două proiecții pe termen mediu ale inflației actualizate pe parcursul primelor luni ale anului 2014 au rămas relevante; cel mai semnificativ continua să îl reprezinte potențiala amplificare a fluctuațiilor ascendente/descendente ale cursului de schimb al leului, decurgând din posibila creștere a volatilității fluxurilor de capital orientate spre piața și economia românească, în condițiile sporirii incertitudinilor generate de escaladarea tensiunilor regionale și geopolitice, continuării procesului de dezinintermediere transfrontalieră din sistemul bancar, precum și ale ajustării conduitei politicilor monetare ale principalelor bănci centrale.

În perioada următoare, inclusiv pe orizontul mai îndepărtat de timp, provocarea majoră la adresa politicii monetare va continua să o reprezinte ancorarea solidă a anticipațiilor inflaționiste și menținerea stabilității prețurilor pe termen mediu corespunzător țintei staționare de 2,5 la sută ± 1 punct procentual, simultan cu sprijinirea revigorării activității de creditare, de natură să contribuie la redresarea economiei românești. Principalele surse ale provocării le constituie epuizarea pe termen scurt a impactului dezinflaționist al șocurilor pozitive pe partea ofertei produse în a doua jumătate a anului 2013 și probabila manifestare ulterioară a efectelor inflaționiste decurgând din continuarea derulării procesului de liberalizare a tarifelor energiei electrice și ale gazelor naturale²⁹, precum și din alte potențiale

²⁸ Rata anuală a inflației a coborât în luna ianuarie sub limita inferioară a intervalului de variație al țintei staționare și s-a menținut apoi pe un trend ușor descrescător, atingând în ultima lună a trimestrului I 2014 nivelul de 1,04 la sută – un nou minim istoric al ultimilor 24 de ani.

²⁹ Conform calendarului aprobat de autorități în anul 2012, în contextul acordurilor convenite cu UE, FMI și Banca Mondială.

Banca Națională a României

Capitolul II. Stabilitatea financiară

1. Principalele evaluări privind stabilitatea financiară

Contextul macroeconomic

Mediul financiar internațional a cunoscut o detensionare în anul 2013 comparativ cu anul precedent, cu perioade relativ scurte de intensificare a aversiunii la risc. Principalele riscuri la adresa stabilității financiare din România generate de mediul economic și financiar internațional au fost reprezentate de: (i) efectele negative exercitate asupra economiei autohtone de caracterul modest al creșterii economice înregistrate de principalii parteneri comerciali și (ii) volatilitatea fluxurilor externe de capital, în contextul continuării crizei datoriei suverane la nivelul țărilor din zona euro și a incertitudinilor privind volumul și frecvența reducerii injecțiilor de lichiditate de către principalele bănci centrale.

Pentru gestionarea riscurilor care au decurs din volatilitatea fluxurilor de capital, Banca Națională a României a adoptat o serie de măsuri, atât de natură monetară, cât și prudențială, prin asigurarea menținerii unui grad adecvat de capitalizare și de acoperire cu provizioane a expunerilor neperformante ale sectorului bancar românesc. Criza din Cipru nu a generat efecte semnificative asupra piețelor financiare din România, fiind resimțită doar la nivelul băncilor cu capital cipriot (acestea reprezentau 1,4 la sută din totalul activului bancar în decembrie 2013).

La nivel european s-au menținut eforturile de întărire a stabilității financiare și, în special, de reducere a dependenței sectorului financiar de cel public, de accelerare a integrării piețelor bancare și de reluare sustenabilă a activității de creditare: (i) au fost definitivele principalele aspecte privind înființarea Uniunii Bancare, prin adoptarea noului cadru prudențial¹ – crearea Mecanismului unic de supraveghere, și a Mecanismului unic de rezoluție, continuarea eforturilor de armonizare a cadrului de funcționare a schemelor de garantare a depozitelor – și prin demararea de către Banca Centrală Europeană, în contextul mecanismului unic de supraveghere, a unui amplu exercițiu de evaluare a riscurilor sistemului bancar european; (ii) s-au derulat noi acțiuni de consolidare a procesului de guvernanză economică și de îmbunătățire a disciplinei fiscale, prin adoptarea unui pachet de două noi regulamente privind supravegherea și monitorizarea bugetară; (iii) au continuat demersurile pentru dezvoltarea, la nivel european, a infrastructurii de monitorizare și prevenire a riscurilor sistemului financiar.

¹ Directiva 2013/36/UE cu privire la accesul la activitatea instituțiilor de credit și supravegherea prudențială a instituțiilor de credit și a societăților de investiții, de modificare a Directivei 2002/87/CE și de abrogare a Directivelor 2006/48/CE și 2006/49/CE și Regulamentul (UE) nr. 575/2013 privind cerințele prudențiale pentru instituțiile de credit și societățile de investiții și de modificare a Regulamentului (UE) nr. 648/2012.

Măsurile menționate au contribuit la creșterea încrederii investitorilor în economiile din UE. În cazul României, factorii idiosincratice au avut rolul dominant, consolidarea macrostabilității interne contribuind în mod pozitiv la ameliorarea riscurilor la adresa stabilității financiare.

În primul rând, economia României a înregistrat o îmbunătățire importantă a cadrului macroeconomic în raport cu țările europene din regiune. Avansul economic a fost de 3,5 la sută în anul 2013, iar pentru 2014-2015 prognoza de primăvară a Comisiei Europene indică ritmuri superioare mediei UE. Balanța externă a continuat să se ajusteze, deficitul de cont curent reducându-se la 1,1 la sută din PIB. La rândul său, datoria externă pe termen scurt s-a menținut în limite sustenabile.

În al doilea rând, continuarea procesului de consolidare fiscală, ieșirea României din procedura privind deficitul bugetar excesiv², finalizarea cu succes a acordului de finanțare de tip preventiv încheiat cu UE, FMI și BM, precum și semnarea unui nou acord similar care să asigure continuarea reformelor necesare consolidării cadrului macroeconomic și financiar intern au reprezentat factori suplimentari care au contribuit la întărirea încrederii investitorilor străini. La acestea s-a adăugat și includerea obligațiunilor emise de statul român, începând cu luna martie 2013, în compoziția unor indici importanți privind obligațiunile suverane în monedă locală emise de țări emergente. Deficitul bugetar a înregistrat 2,5 la sută din PIB, situându-se în ținta prevăzută în acordul de finanțare agreeat cu instituțiile internaționale, iar datoria publică s-a situat în jurul valorii de 38 la sută din PIB.

Stabilitatea financiară din România s-a menținut robustă în anul 2013. Indicatorii de prudență ai sectorului bancar s-au încadrat în limite adecvate, asigurând o capacitate bună în a gestiona evoluții adverse provenite dinspre sectorul extern sau intern. Principalele provocări la adresa stabilității financiare în perioada de referință au fost: (i) riscul de credit și (ii) riscul unei evoluții dezordonate a finanțării externe aferente principalelor instituții de credit cu capital majoritar străin.

Rata creditelor neperformante a continuat să avanseze în anul 2013 (atingând 21,9 la sută în luna decembrie), însă într-un ritm ușor mai moderat comparativ cu anul anterior. Finanțarea în valută a rămas componenta cu grad superior de risc a creditării bancare, ceea ce accentuează nevoia de continuare a tendinței actuale de creștere a finanțării în moneda națională. Deteriorarea portofoliului de credite s-a realizat pe toate clasele de expuneri, cu excepția companiilor mari (corporațiilor), la nivelul cărora s-a consemnat o stagnare. Expunerile față de întregul sector al companiilor nefinanciare au înregistrat o rată de neperformanță de 23,6 la sută în

² Consiliul Uniunii Europene a aprobat în iunie 2013 ieșirea țării noastre din procedura privind deficitul excesiv.

decembrie 2013³. În ceea ce privește populația, rata creditelor neperformante a crescut mai lent comparativ cu sectorul companiilor nefinanciare, ajungând în decembrie 2013 la 10,2 la sută.

Sectorul bancar dispune de resurse suficiente pentru gestionarea unor șocuri care ar putea decurge dintr-o posibilă intensificare a riscului de credit: (i) la 31 decembrie 2013, fondurile proprii se situau la un nivel adecvat (indicator de solvabilitate de 15,5 la sută), fiind totodată compuse din resurse de calitate ridicată, cu o capacitate mare de absorbție a șocurilor (rată a fondurilor proprii de nivel 1 egală cu 14,1 la sută); (ii) gradul de acoperire a creditelor neperformante cu provizioane IFRS, luând în considerare și filtrele prudențiale aferente acestei categorii de expuneri⁴, a fost de 89,8 la sută⁵ (în decembrie 2013) și (iii) lichiditatea băncilor se plasează la un nivel satisfăcător.

Principalele riscuri induse asupra sectorului financiar de către companiile nefinanciare au vizat în anul 2013 disciplina laxă de plată a datoriilor (atât între firme, cât și între firme și stat) și fenomenul insolvenței, între cele două existând o corelație strânsă. Pe de o parte, volumul datoriilor de tip furnizor-restanțieri cunoaște o dinamică accelerată în anul precedent intrării în insolvență, iar pe de altă parte, firmele intră în insolvență și pe fondul dificultăților pe care le întâmpină în recuperarea propriilor creanțe. Partenerii de afaceri ai firmelor insolvente sunt afectați negativ, într-o măsură importantă, de neîncasarea creanțelor. De asemenea, o parte semnificativă a incidentelor majore de plăți este generată de firmele aflate în insolvență. Rolul companiilor nou-intrate în insolvență în anul 2013, precum și ponderea acestora în bilanțul sectorului bancar au fost în creștere. În concluzie, este necesară continuarea îmbunătățirii cadrului legislativ, fiscal și contabil în vederea creșterii disciplinei comercial-financiare a sectorului real al economiei, cu efecte favorabile asupra solidității și stabilității sistemului financiar, a sectorului public și a economiei în ansamblu.

În ceea ce privește sectorul populației, principalele riscuri la adresa stabilității financiare sunt în continuare reprezentate de gradul ridicat de îndatorare, în special în valută, și eterogenitatea ajustărilor, categoriile cu venituri mici și foarte mici

³ Rata creditelor neperformante pentru sectoarele „companii nefinanciare” și „populație” este calculată ca pondere a creditelor acordate companiilor și respectiv populației, care înregistrează întârzieri mai mari de 90 de zile (cu contaminare la nivel de debitor) și/sau pentru care au fost inițiate proceduri judiciare (în cazul companiilor nefinanciare), în total credite acordate pe fiecare sector. Sursele de date utilizate sunt Centrala Riscului de Credit (CRC) și Biroul de Credit. Principala diferență metodologică între acest indicator și cel determinat pornind de la expunerea brută clasificată în categoria „Pierdere 2” constă în faptul că în primul caz nu sunt luate în calcul dobânzile restante, acestea nefiind raportate în prezent la CRC.

⁴ În cazul României, implementarea IFRS (începând cu 1 ianuarie 2012) a fost însoțită de introducerea filtrelor prudențiale, având ca obiectiv ajustarea informațiilor contabile, pentru evitarea îmbunătățirii artificiale a indicatorilor de prudență bancară. Scopul principal urmărit de introducerea filtrelor prudențiale a fost acela de a menține provizioanele la un nivel comparabil cu cel anterior implementării IFRS.

⁵ Formula de calcul pentru acest indicator conține, la numărător, provizioanele IFRS alocate creditelor neperformante (definite ca fiind creditele și dobânzile restante de peste 90 de zile și/sau pentru care au fost inițiate proceduri judiciare), precum și filtrul prudențial alocat acestei categorii, iar la numitor, creditele neperformante.

înregistrând, de regulă, o înrăutățire a poziției bilanțiere. Capacitatea populației de a-și onora serviciul datoriei a continuat să se reducă în anul 2013, dar într-un ritm semnificativ mai lent comparativ cu evoluțiile care au caracterizat anul anterior. Perspectivile pentru perioada următoare sunt mixte, dar pledează pentru o diminuare în viitor a ritmului de creștere a ratei creditelor neperformante ale acestui sector.

Procesul de dezintermediere, a doua vulnerabilitate importantă a sectorului bancar românesc, a continuat să se desfășoare ordonat în anul 2013, deși într-un ritm mai accelerat comparativ cu anul anterior: (i) expunerile pe România ale băncilor europene participante în cadrul Inițiativei Europene de Coordonare Bancară *Vienna 1.0* s-au diminuat cu 17,9 la sută față de martie 2009; (ii) finanțarea de la băncile-mamă s-a menținut pe un trend descrescător (-19,1 la sută față de finele anului 2012), aceasta continuând să reprezinte componenta principală a finanțării externe a instituțiilor de credit (87 la sută în decembrie 2013), alte 5 procente reprezentând finanțări de la instituții financiare internaționale și (iii) dependența față de finanțările de pe piețele financiare externe s-a redus, băncile apelând în mai mare măsură la economisirea internă.

Sectorul bancar

Băncile cu capital majoritar străin au continuat să domine sectorul bancar românesc (la sfârșitul anului 2013, acestea dețineau 90,0 la sută din activul agregat net, nivel similar celui înregistrat în anul precedent). Cea mai mare pondere în active a revenit băncilor cu capital majoritar austriac (37,1 la sută), urmate de cele cu capital majoritar francez (13,5 la sută) și grecesc (12,3 la sută).

Gradul de intermediere financiară, măsurat ca pondere în PIB a activelor bancare nete, a fost în decembrie 2013 de 57,6 la sută, în scădere față de nivelul de 62,3 la sută înregistrat în 2012, pe fondul activității reduse de acordare de noi credite, cu impact negativ asupra activelor bancare nete.

La nivelul bilanțului agregat al sectorului bancar, pe parcursul anului analizat s-au remarcat trei tendințe majore, în linie cu evoluțiile regionale: (i) continuarea restrângerii stocului de credite (-4,7 la sută în termeni reali în decembrie 2013 comparativ cu perioada similară a anului precedent); (ii) creșterea substanțială a bazei interne de depozite (+7,6 la sută în termeni reali în decembrie 2013 față de +0,4 la sută în decembrie 2012), ca rezultat al economisirii preventive la care continuă să recurgă atât sectorul companiilor, cât și cel al gospodăriilor populației și (iii) intensificarea dezintermedierii financiare transfrontaliere, prin reducerea liniilor de credit de la băncile-mamă către subsidiarele din diverse țări-gazdă, inclusiv din România, cu efecte pozitive asupra costului de finanțare.

Stocul creditelor acordate sectorului privat s-a cifrat la 218,5 miliarde lei la finele anului 2013. Con tracția creditării în perioada decembrie 2012 – decembrie 2013 (-7,4 miliarde lei) s-a datorat exclusiv componentei în valută și a afectat în principal companiile nefinanciare; din punct de vedere al structurii pe scadențe, declinul a fost localizat cu precădere la nivelul creditelor acordate pe termen scurt.

Restrângerea creditării în valută a survenit, în principal, pe fondul: (i) înăsprii condițiilor de creditare pentru acest tip de finanțare, impuse prin implementarea recomandărilor CERS privind creditarea în valută⁶, în scopul atenuării dezechilibrelor în structura pe valute a bilanțului; (ii) creșterii nivelului ratelor de dobândă pentru creditele noi în valută (până la 1 punct procentual), pe ambele sectoare instituționale importante; (iii) deciziei autorităților de a renunța la acordarea garanțiilor în euro în cadrul finanțării achizițiilor imobiliare prin programul „Prima casă”; (iv) creșterii numărului cazurilor noi de insolvență față de 2012.

Creditarea în lei (cu un sold de 85,3 miliarde lei la sfârșitul lunii decembrie 2013, în ușoară creștere nominală comparativ cu anul anterior) a fost încurajată de bănci prin diminuarea substanțială a costului creditelor noi (reducere cu 3 puncte procentuale a ratelor de dobândă). Amploarea acestor ajustări indică faptul că instituțiile de credit au dat curs semnalului lansat de banca centrală pentru stimularea creditării în moneda națională a sectorului privat – prin reducerile succesive ale ratei dobânzii de politică monetară și prin modificarea cadrului prudential de reglementare – și sugerează menținerea tendinței de consolidare a poziției creditului în lei și în perioada următoare.

Evoluțiile înregistrate de cele două componente au adus însă modificări marginale în structura creditului; componenta în valută s-a menținut preponderentă (60,9 la sută în decembrie 2013) și reprezintă o sursă potențială de vulnerabilitate în cazul clienților neacoperiți la riscul valutar.

Din perspectiva structurii pe debitori, scăderi ale stocului de credite au fost consemnate de sectorul companiilor nefinanciare (cu 6,9 la sută, variație reală), dar și de cel al populației (cu 2,7 la sută), în acest din urmă caz, creșterea creditului ipotecar, atribuită în special continuării programului „Prima casă”, contrabalansând parțial restrângerea în termeni anuali a creditului de consum.

Evoluția modestă a stocului de credite în anul 2013 a fost rezultatul unui mix al factorilor de ofertă și de cerere⁷. Pe partea ofertei, standardele de creditare s-au înăsprit atât în cazul companiilor nefinanciare, cât și în cel al populației, pe fondul acumulării de neperformanță în bilanțurile băncilor. Pe partea cererii, perioada analizată a fost marcată de manifestarea în continuare a procesului de ajustare – la nivel european și global – a bilanțurilor gospodăriilor populației și companiilor, precum și de persistența aversiunii față de risc. Traectoria viitoare a activității de creditare va depinde atât de evoluția procesului de dezintermediere la nivelul UE, cât și de capacitatea sectorului bancar autohton de a se orienta în mod sustenabil către satisfacerea cererii potențiale din partea sectorului companiilor nefinanciare.

⁶ Regulamentul BNR nr. 17/2012, care a vizat finanțarea în valută a debitorilor neacoperiți la riscul valutar.

⁷ Potrivit opiniilor băncilor comerciale, formulate în cadrul sondajului trimestrial realizat de BNR privind creditarea companiilor nefinanciare și a populației.

În ceea ce privește soldul creanțelor asupra sectorului guvernamental (80,4 miliarde lei la sfârșitul perioadei), 2013 este primul an de la manifestarea în România a efectelor crizei financiare internaționale care consemnează dinamici anuale negative în termeni nominali la nivelul acestei poziții bilanțiere (cuprinse între -0,7 la sută și -12,2 la sută). Scăderile au fost mai ample în prima parte a anului, pe fondul creșterii atractivității pieței titlurilor de stat pentru investitorii nerezidenți. Ulterior, soldul aferent creditului guvernamental și-a atenuat contracția, în contextul amplificării cererii interne de titluri emise de administrația centrală, ultima lună a anului 2013 marcând chiar o inversare de traiectorie (+2 la sută, variație nominală). Ponderea acestui element în total activ a fost similară celei din anul 2012 (19,7 la sută în decembrie 2013).

Din perspectiva surselor de finanțare la nivelul sectorului bancar, (i) volumul cumulat al capitalului și rezervelor s-a menținut la un nivel robust, asigurând aproape 20 la sută din finanțarea portofoliului de active bancare; (ii) economisirea internă s-a îmbunătățit substanțial, după o relativă stagnare în anul anterior, atât componenta în lei, cât și cea în valută înregistrând creșteri, mai pronunțate în cazul depozitelor în lei, iar (iii) pasivele externe au continuat să se diminueze (ponderea acestora ajungând la 20,5 la sută din total pasiv în decembrie 2013, cu 2,7 puncte procentuale sub valoarea consemnată în decembrie 2012), pe fondul ajustării dependenței filialelor băncilor-mamă față de sursele de finanțare provenite de la acestea.

Nivelul indicatorilor de adecvare a capitalului s-a menținut la un nivel confortabil pe parcursul anului 2013 (rata solvabilității era de 15,5 la sută în decembrie 2013, iar rata fondurilor proprii de nivel 1 consemna un nivel foarte apropiat, respectiv 14,1 la sută, reflectând ponderea majoritară deținută de sursele primare de capitalizare în totalul fondurilor proprii ale sistemului bancar). În domeniul politicilor prudențiale, BNR a optat pentru continuarea utilizării filtrelor prudențiale pe parcursul anului analizat în scopul calculării fondurilor proprii și a indicatorilor de prudență bancară, urmând ca acestea să fie eliminate în mod gradual în perioada implementării cerințelor suplimentare de capital prevăzute de reglementările Basel III (2014-2018). Cel mai important filtru prudențial la nivel național este reprezentat de diferența pozitivă dintre provizioanele calculate conform reglementărilor prudențiale și ajustările pentru depreciere înregistrate în contabilitate în baza standardelor contabile IFRS pentru portofoliile de credite acordate clientelei nebankare evaluate conform abordării standard în scopul determinării cerinței de capital. Estimările privind indicatorul de solvabilitate calculat în condițiile eliminării filtrelor prudențiale relevă un nivel cu aproximativ 4 puncte procentuale mai mare comparativ cu cel determinat în conformitate cu reglementările de prudență bancară în vigoare în anul 2013. Eliminarea graduală a filtrelor prudențiale va conduce la majorarea indicatorilor de adecvare a capitalului începând cu anul 2014.

Nivelul menționat al indicatorilor de adecvare a capitalului asigură implementarea corespunzătoare a cerințelor cadrului de reglementare Basel III, care a fost introdus în legislația națională prin pachetul legislativ CRD IV/CRR, aplicabil începând cu 2014.

Banca Națională a României desfășoară periodic exerciții de testare la stres a gradului de adecvare a capitalului instituțiilor de credit, pentru a determina reziliența sectorului bancar românesc, conform unei metodologii dezvoltate în cooperare cu FMI. Rezultatele celui mai recent exercițiu de testare la stres a solvabilității, care a acoperit un orizont de 2 ani (T3 2013 – T2 2015), indică menținerea unui nivel adecvat al capitalului, superior limitelor prudențiale urmărite de BNR, în pofida unei diminuări semnificative – în cadrul scenariului – a indicatorului de solvabilitate la nivel de sistem (de la 14,7 la sută în iunie 2013 la 10,8 la sută în iunie 2015). Rezultatele exercițiului de testare la stres sunt consistente cu gradul ridicat de severitate a scenariului advers aplicat. De asemenea, rezultatele nu iau în considerare impactul pozitiv al majorării așteptate a fondurilor proprii utilizate în calculul indicatorului de solvabilitate pentru perioada supusă analizei, ca urmare a eliminării graduale a deducerilor folosite în prezent, respectiv a filtrelor prudențiale.

Procesul de acumulare a creditelor neperformante a consemnat o încetinire pe parcursul anului 2013 (stocul de credite neperformante s-a majorat cu 11,2 la sută, comparativ cu o rată de 22 la sută în decembrie 2012 și, respectiv, 29 la sută în 2011). Rata creditelor neperformante⁸ a ajuns la 21,9 la sută în decembrie 2013 (în creștere cu 3,6 puncte procentuale față de anul anterior), cu observația că metodologia utilizată nu ia în calcul elementele de diminuare a riscului reprezentate de provizioane și garanții, substanțial mai ridicate în cazul României decât în țările din grupul de comparație din cadrul UE. Riscul de credit este acoperit prin: (i) provizionarea corespunzătoare a pierderilor potențiale (indicatorul „gradul de acoperire a creditelor neperformante cu provizioane IFRS și filtre prudențiale corespunzătoare acestei categorii” a fost de 89,8 la sută în decembrie 2013, din care acoperirea cu provizioane IFRS de 67,8 la sută) și (ii) nivelul confortabil al indicatorilor de adecvare a capitalului, inclusiv prin utilizarea filtrelor prudențiale, care majorează capacitatea băncilor de acoperire a pierderilor rezultate din activitatea bancară.

Dinamica anuală negativă a costului cu provizioanele IFRS, pe fondul încetinerii ritmului de acumulare a creanțelor neperformante, a condus la raportarea unui profit net agregat în sumă de 48,6 milioane lei la finele anului 2013, după trei ani în care sectorul bancar a consemnat rezultate financiare negative. Suplimentarea constituirii de provizioane IFRS în cursul trimestrului IV de către băncile comerciale, în urma analizelor realizate de BNR privind creditele restructurate și a modului de clasificare a respectivelor împrumuturi în funcție de comportamentul debitorilor după restructurare, a afectat însă dimensiunea acestui profit. Con tracția în termeni anuali a

⁸ Raport între creditele și dobânzile restante de peste 90 de zile și/sau pentru care au fost inițiate proceduri judiciare (la valoare brută) și portofoliul de credite și dobânzi aferente, acordate clientelei nebancare.

veniturilor nete din dobânzi s-a atenuat în ultima parte a anului 2013, sub impulsul reducerii costurilor de finanțare în lei și menținerii unor rate de referință scăzute la dobânzile de pe piața interbancară în zona euro, imprimând veniturilor operaționale o dinamică marginal negativă. De asemenea, continuarea redimensionării rețelilor teritoriale și ajustării necesarului de personal a condus la cheltuieli operaționale mai mici, cu impact favorabil asupra profitabilității operaționale. Așteptările privind diminuarea cheltuielilor cu provizioanele IFRS și în cursul anului 2014 creează premise pentru consolidarea rezultatelor financiare pozitive.

Lichiditatea sectorului bancar românesc a continuat să se îmbunătățească în anul 2013, concluzie reflectată și de reducerea sumelor solicitate de bănci în cadrul operațiunilor *repo* săptămânale inițiate de banca centrală. Pe parcursul perioadei de referință, sumele atrase de bănci de la instituții financiare nerezidente (în special băncile-mamă) s-au redus cu echivalentul a circa 1,2 miliarde euro. Con tracția finanțării externe s-a datorat unui cumul de factori: (i) lipsa cererii eligibile de creditare; (ii) ajustarea bilanțurilor grupurilor bancare europene în condițiile pregătirii pentru exercițiile de evaluare cuprinzătoare întreprinse de BCE, și (iii) necesitatea conformării cu cerințele de lichiditate mai stringente prevăzute de noul cadru de reglementare european. Reducerea finanțării externe a fost compensată de creșterea semnificativă a bazei de depozite interne și a contribuit la îmbunătățirea raportului dintre credite și depozite la nivel agregat, care a ajuns la cel mai redus nivel de la începutul crizei financiare (101,3 la sută în decembrie 2013 față de 114,5 la sută în decembrie 2012). În acest context, cea mai mare parte a filialelor din România aparținând băncilor străine nu au consemnat diminuări semnificative ale dimensiunii bilanțurilor; în cazurile individuale în care s-au observat restrângeri ale bilanțului, evoluția poate fi explicată prin politica aplicată la nivelul grupurilor bancare din care respectivele instituții de credit fac parte, amplitudinea acestor contracții fiind comparabilă cu cea a grupului.

Sectorul financiar nebancar

La sfârșitul anului 2013, stocul creditelor acordate de sectorul instituțiilor financiare nebancare s-a situat la un nivel similar celui din anul precedent, restrângerea finanțării companiilor nefinanciare fiind contrabalansată de majorarea volumului creditelor acordate populației, în special pe segmentul creditelor de consum. Rata creditelor neperformante a înregistrat în continuare o valoare ridicată, pe fondul menținerii în portofoliu a unui stoc important de credite afectate de restanțe, dar manifestă o relativă stagnare.

Piața asigurărilor a crescut ușor în termeni nominali în anul 2013, avansul moderat al primelor brute subscrise pentru asigurările generale fiind erodat de diminuarea semnificativă a indicatorului pe segmentul asigurărilor de viață. Pe de altă parte, indemnizațiile brute plătite s-au redus, în principal din cauza scăderii înregistrate pentru asigurările generale. Raportul dintre indemnizațiile brute plătite și primele brute subscrise pentru acest segment al pieței asigurărilor a consemnat cel mai scăzut nivel din ultimii cinci ani, indicând o relativă atenuare a presiunilor asupra profitabilității companiilor de asigurări generale.

Activele nete ale fondurilor de pensii private au continuat să crească pe tot parcursul anului 2013, pe fondul unei evoluții pozitive a activității economice și în condițiile în care obligațiile de plată nu au fost semnificative. Atât veniturile din contribuții, cât și numărul participanților pentru care s-au virat contribuțiile la Pilonul II de pensii private au înregistrat o tendință de creștere în perioada de referință. Ponderea titlurilor de stat în portofoliul de investiții al fondurilor de pensii private s-a redus față de anul 2012 la 67 la sută pentru Pilonul II, respectiv la 64 la sută pentru Pilonul III, dar se află în continuare la un nivel ridicat, care ar putea indica un profil de risc scăzut pentru fondurile de pensii.

Piețele financiare

Valoarea tranzacțiilor cu titluri de stat pe piața secundară interbancară a crescut pe parcursul anului 2013 pe fondul stabilizării situației interne, dar și al accentuării interesului investitorilor nerezidenți pentru titlurile de stat românești. În luna martie 2013, banca de investiții JP Morgan a inclus titlurile de stat din România în indicele global GBI-EM, iar *Barclays Capital* a inclus titlurile în indicele de referință *EM Local Currency Government Index* al obligațiunilor suverane în monedă locală emise pe piețele emergente.

Contextul intern și internațional favorabil, coroborat cu o lichiditate adecvată a sectorului bancar au condus la diminuarea randamentelor titlurilor de stat pe parcursul anului 2013, cele corespunzătoare titlurilor de stat cu scadența reziduală de 1 an coborând sub 3 la sută în luna decembrie.

Ratele de dobândă pe piața monetară interbancară au cunoscut o tendință descendentă în anul 2013, pe întregul spectru de maturități. Excepție a făcut sfârșitul trimestrului II, când au existat creșteri ușoare ale dobânzilor interbancare. Volatilitatea zilnică anualizată din piața monetară s-a situat în general sub nivelul de 5 la sută. Lichiditatea pieței monetare a înregistrat o evoluție relativ stabilă, variind între 1,5 și 1,6 miliarde lei.

Cursul de schimb EUR/RON s-a situat pe o traiectorie crescătoare pe parcursul anului 2013. Fluctuațiile înregistrate de moneda națională în raport cu cea europeană au avut o magnitudine medie spre redusă, volatilitatea zilnică anualizată situându-se preponderent în intervalul 2-6 la sută. Excepție au făcut lunile ianuarie și iunie, caracterizate prin salturi mai pronunțate ale volatilității comparativ cu restul perioadei analizate.

Aceste evoluții au survenit în condițiile în care investitorii străini au apreciat că riscul suveran asociat țării noastre a fost stabil în 2013. Astfel, cotațiile contractelor CDS cu maturitatea de 5 ani pentru România au fluctuat în jurul nivelului de 200 puncte de bază, cu mențiunea că, începând cu luna octombrie, acestea s-au încadrat pe o pantă ușor descendentă. Traectoria cotațiilor CDS pentru riscul suveran pe parcursul anului analizat poate fi pusă pe seama măsurilor adoptate de guvern în anii precedenți, în vederea consolidării fiscale.

Pentru instituțiile de credit, suma restantă s-a majorat semnificativ față de anul anterior (cu 13,9 la sută), în timp ce suma datorată a scăzut cu 2,3 la sută, ceea ce a determinat creșterea ponderii sumei restante în total sumă datorată (până la 12,3 la sută). Totodată, s-au înregistrat scăderi ale numărului creditelor restante (cu 7,9 la sută) și ale numărului debitorilor cu restanțe (cu 7,8 la sută).

	31 decembrie 2012	31 decembrie 2013	variație procentuală dec. 2013/ dec. 2012
Număr debitori (mii)	932	900	-3,4
– persoane fizice	836	805	-3,7
– persoane juridice	96	94	-2,1
Număr debitori cu restanțe (mii)	232	214	-7,8
Număr credite și angajamente (mii)	1 476	1 453	-1,6
Număr credite restante (mii)	316	291	-7,9
Total sumă datorată (mil. lei)	262 912	256 845	-2,3
– persoane fizice	87 860	87 491	-0,4
– persoane juridice	175 052	169 354	-3,3
Suma restantă (mil. lei)	27 690	31 537	13,9

Similar anului anterior, la 31 decembrie 2013 persoanele fizice reprezentau 89,4 la sută din numărul total al debitorilor înregistrați în baza de date a CRC; la aceeași dată, ponderea creditelor acordate persoanelor fizice în totalul sumei datorate a fost de 34,1 la sută, cu 0,7 puncte procentuale mai mare decât la finele anului anterior. Din totalul creditelor acordate persoanelor fizice, raportate la CRC, 64,4 la sută erau denominate în euro, 22,4 la sută în lei, 13 la sută în franci elvețieni și 0,2 la sută în dolari SUA, structura fiind asemănătoare celei de la sfârșitul anului 2012.

IFN și instituția de plată au înregistrat scăderi în cazul numărului creditelor restante (cu 6,3 la sută) și în cel al numărului debitorilor cu restanțe (cu 4,5 la sută). În același timp, s-au consemnat creșteri ale numărului debitorilor înregistrați în baza de date a CRC (2,2 la sută), ale numărului creditelor acordate (1,6 la sută) și ale sumei datorate (0,9 la sută). Suma restantă a înregistrat însă o creștere semnificativă (cu 23,5 la sută), fapt care a condus la majorarea ponderii deținute de aceasta în total sumă datorată.

ANEXA 10 – Structura debitorilor și a creditelor la 31 decembrie 2012 și 31 decembrie 2013

	31 decembrie 2012	31 decembrie 2013	variație procentuală dec. 2013/ dec. 2012
Număr debitori (mii)	90	92	2,2
– persoane fizice	31	38	22,6
– persoane juridice	59	55	-6,8
Număr debitori cu restanțe (mii)	22	21	-4,5
Număr credite și angajamente (mii)	183	186	1,6
Număr credite restante (mii)	48	45	-6,3
Total sumă datorată (mil. lei)	17 918	18 084	0,9
– persoane fizice	1 717	1 924	12,1
– persoane juridice	16 201	16 160	-0,3
Suma restantă (mil. lei)	2 262	2 794	23,5

Pentru instituțiile financiare nebancare și instituția de plată, structura debitorilor este diferită de cea aferentă instituțiilor de credit, categoria dominantă fiind reprezentată de persoanele juridice (59,8 la sută la finele anului 2013).

La 31 decembrie 2013, în baza de date a CRC existau 309 929 grupuri de debitori raportate de către persoanele declarante, în creștere cu 12,2 la sută față de finalul anului precedent. În perioada analizată, au fost raportate de către persoanele declarante la CRC informații despre 2 debitori care au produs fraude cu carduri (față de 10 în anul 2012), cu o valoare totală a sumei fraudate de circa 3 mii lei (comparativ cu aproximativ 28 mii lei în 2012).

În baza Ordonanței Guvernului nr. 27/2002 privind reglementarea activității de soluționare a petițiilor, aprobată prin Legea nr. 233/2002, precum și a Legii nr. 677/2001 pentru protecția persoanelor cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date, în cursul anului 2013 s-a răspuns unui număr de 578 petenți (497 persoane fizice și 81 persoane juridice), care au solicitat informații referitoare la datele raportate la CRC pe numele lor, față de un număr de 585 petenți (488 persoane fizice și 97 persoane juridice) înregistrați în anul 2012.

În ceea ce privește schimbul transfrontalier de informații, acesta a demarat la data de 9 mai 2012 cu țările partenere semnatare ale Memorandumului (Austria, Belgia, Republica Cehă, Franța, Germania, Italia, Portugalia și Spania). Obiectul schimbului transfrontalier de informații îl constituie persoanele juridice rezidente în țările participante care înregistrează o expunere totală egală cu sau mai mare de 25 000 euro; expunerea se referă numai la suma trasă a creditelor și la suma angajamentelor debitorului de tipul scrisorilor de garanție.

Indicatori	Registre de credit partenere								
	Total	AT	BE*	CZ	DE**	ES	FR	IT	PT
Număr debitori rezidenți primiți pentru identificare pentru perioada martie 2012 – decembrie 2013	1 141	435	27	8	167	66	95	341	2
Suma totală a creditelor și angajamentelor primită pentru debitorii rezidenți în România în luna decembrie 2013 (mil. euro),	11 035,8	6 769,8	126,0	29,3	3 173,1	190,4	660,9	85,3	1,0
din care:									
– credite	10 213,3	6 184,7	107,8	29,3	2 967,1	187,2	660,8	76,1	0,3
– angajamente	822,5	585,1	18,2	0,0	206,0	3,2	0,1	9,2	0,7
Suma totală a creditelor și angajamentelor transmisă pentru debitorii rezidenți în România în luna decembrie 2013 (mil. euro),	3 366,4	1 794,5	338,8	9,7	442,8	147,4	389,0	244,2	0,0
din care:									
– credite	2 412,8	1 417,6	203,0	7,4	233,2	141,6	262,8	147,2	0,0
– angajamente	953,6	376,9	135,8	2,3	209,6	5,8	126,2	97,0	0,0
Număr debitori nerezidenți trimiși pentru identificare pentru perioada martie 2012 – decembrie 2013	54	5	1	6	8	5	11	16	2
Suma totală a creditelor și angajamentelor transmisă pentru debitorii nerezidenți în luna decembrie 2013 (mil. euro),	144,2	23,9	0,0	5,7	11,2	3,2	23,9	76,2	0,1
din care:									
– credite	40,8	10,0	0,0	2,2	6,4	3,2	3,9	15,0	0,1
– angajamente	103,4	13,9	0,0	3,5	4,8	0,0	20,0	61,2	0,0
Suma totală a creditelor și angajamentelor primită pentru debitorii nerezidenți în luna decembrie 2013 (mil. euro),	23 872,7	842,5	0,0	162,7	682,3	0,1	324,4	21 860,7	0,0
din care:									
– credite	21 188,2	485,4	0,0	162,7	73,1	0,1	9,5	20 457,4	0,0
– angajamente	2 684,5	357,1	0,0	0,0	609,2	0,0	314,9	1 403,3	0,0

* Belgia a început schimbul de informații cu Republica Cehă și România în luna aprilie 2013.

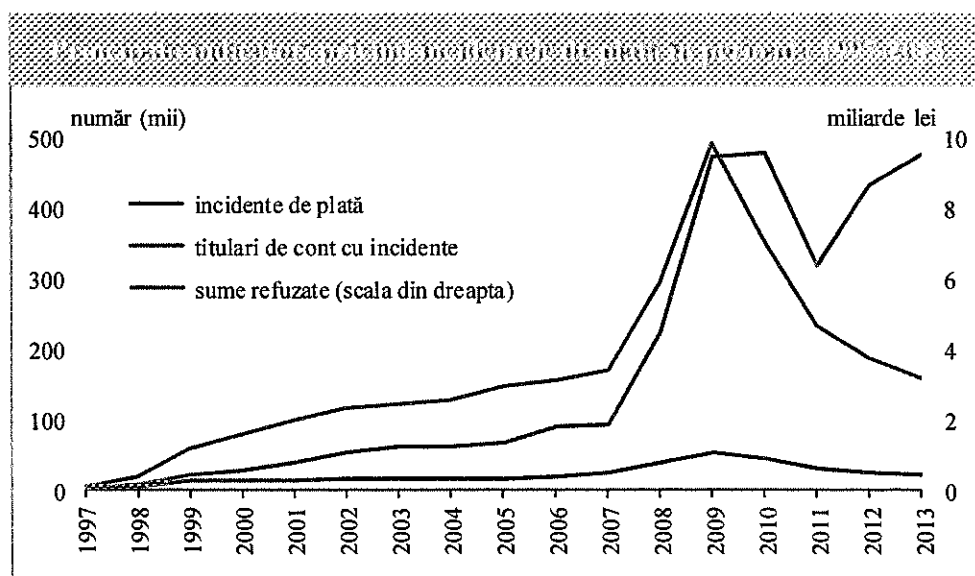
** Germania participă trimestrial la schimbul transfrontalier de informații.

Totodată, este important de menționat faptul că la Banca Centrală Europeană se derulează în prezent un proiect privind realizarea unei baze de date care să conțină date granulare de credit colectate în principal din bazele de date ale Registrelor Centrale de Credit care funcționează în cadrul băncilor centrale, care vor fi folosite în scopuri de analiză de către utilizatorii din BCE. În acest sens, la data de 24 februarie 2014 Consiliul Guvernatorilor a aprobat Decizia BCE/2014/6 privind organizarea măsurilor pregătitoare în vederea colectării datelor granulare de credit de către Banca Centrală Europeană (aplicabilă țărilor din zona euro) și Recomandarea BCE/2014/7 privind organizarea măsurilor pregătitoare în vederea colectării datelor granulare de credit de către Banca Centrală Europeană (aplicabilă țărilor din zona non-euro). Implementarea acestui proiect este realizată de grupul de lucru special al Comitetului de Statistică și al Comitetului de Stabilitate Financiară privind seturile analitice de date de credit – *Joint Task Force STC/FSC on Analytical Credit Datasets*, în care BNR are doi reprezentanți. Proiectul va fi finalizat până la sfârșitul anului 2016 și va fi pus în practică prin emiterea de către Banca Centrală Europeană a unui regulament.

Centrala Incidentelor de Plăți (CIP)

Activitatea Centralei Incidentelor de Plăți se desfășoară în conformitate cu prevederile Regulamentului nr. 1/2012 privind organizarea și funcționarea la Banca Națională a României a Centralei Incidentelor de Plăți.

La nivelul anului 2013, baza de date a CIP relevă reduceri semnificative în ceea ce privește numărul incidentelor de plată și cel al titularilor de cont care le-au generat, precum și creșterea sumei refuzate la plată. Aceste evoluții s-au produs pe fondul majorării semnificative a valorii medii aferente sumei refuzate pentru un instrument de plată, până la 60 mii lei, față de 46 mii lei în anul 2012. O posibilă explicație constă în introducerea la plată a biletelor la ordin constituite drept garanții pentru credite deoarece debitorii în cauză nu au plătit ratele la timp.

Comparativ cu sfârșitul anului anterior, la 31 decembrie 2013 numărul titularilor de cont înregistrați cu incidente a scăzut cu 12,2 la sută, ajungând la 21 192, iar numărul incidentelor de plată s-a diminuat cu 15,2 la sută, până la 157 872. Scăderea numărului incidentelor de plată a fost determinată de reducerea numărului titularilor de cont care le-au produs, precum și a numărului mediu de incidente produse de un titular de cont. Totodată, numărul titularilor de cont declarați în interdicție bancară s-a diminuat cu 14,8 la sută (de la 2 232 în anul 2012 la 1 901 în anul 2013). De asemenea, a scăzut semnificativ și numărul persoanelor fizice raportate cu incidente de plată – în cursul anului 2013 au fost raportate 378 persoane fizice care au produs incidente de plată, preponderent cu bilete la ordin, comparativ cu 467 în anul 2012.

Creșterea valorii medii a sumei refuzate pentru un instrument de plată a determinat majorarea valorii sumelor refuzate la plată cu 10,3 la sută, până la 9 519 milioane lei la 31 decembrie 2013, față de 8 632 milioane lei la sfârșitul anului 2012.

În anul 2013, 14 instituții de credit au raportat 89,5 la sută din numărul total al incidentelor de plată și 89,5 la sută din valoarea totală a sumei refuzate, cel mai frecvent motiv de refuz la plată fiind în continuare lipsa totală sau parțială de disponibil (61,9 la sută din totalul motivelor de refuz).

În cursul anului 2013 au fost înregistrate 4,1 milioane interogări ale bazei de date a CIP (o creștere de 19,2 la sută), efectuate de instituțiile de credit în nume propriu sau în numele clienților. Prin aceste interogări au fost solicitate informații despre titularii de cont, pentru a se verifica dacă pe numele acestora s-au înregistrat incidente de plată.

În conformitate cu prevederile Regulamentului BNR nr. 1/2012, banca centrală răspunde solicitărilor primite de la autoritățile publice cu privire la situația înscrierii în baza de date a CIP a unor titulari de cont. În cursul anului 2013 s-a răspuns unui număr de 925 solicitări de acest tip, comparativ cu 1 036 în anul 2012.

În baza Ordonanței Guvernului nr. 27/2002 privind reglementarea activității de soluționare a petițiilor, aprobată prin Legea nr. 233/2002, precum și a Legii nr. 677/2001 pentru protecția persoanelor cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date, în cursul anului 2013 s-a răspuns unui număr de 96 petenți (47 persoane fizice și 49 persoane juridice), care au solicitat informații referitoare la datele raportate la Centrala Incidentelor de Plăți pe numele lor, comparativ cu 76 petenți (35 persoane fizice și 41 persoane juridice) în anul 2012.

3. Planificarea pentru situații neprevăzute și gestiunea crizelor financiare

Coordonatele principale ale activității Băncii Naționale a României pe linia planificării pentru situații neprevăzute și gestiunea crizelor financiare în cursul anului 2013 au fost structurate, în esență, pe două dimensiuni, respectiv:

1. Continuarea efortului de armonizare a cadrului legal și de reglementare cu noile evoluții în planul reformei cadrului de reglementare la nivel european.
2. Asigurarea unui cadru eficient de soluționare a băncilor care se află în dificultate majoră.

Referitor la prima dintre dimensiunile mai sus menționate, activitatea desfășurată de BNR în această direcție a vizat implicarea sa activă încă din etapa de reformare a legislației bancare europene, respectiv în emiterea de noi acte normative europene.

Astfel, în cursul anului 2013, BNR a participat activ la elaborarea și susținerea poziției României în procesul de negociere a proiectului de Directivă privind redresarea și rezoluția instituțiilor de credit și a întreprinderilor de investiții (Directiva BRR). Textul directivei BRR a fost agreat la nivel politic în data de 11 decembrie 2013 și prevede constituirea unui cadru comun de gestiune a crizelor financiare care să contribuie la gestionarea eficientă a situației băncilor aflate în dificultate fără a se recurge la utilizarea resurselor publice. Astfel, Directiva BRR asigură premisele ruperii cercului vicios observat, în contextul recente crize financiare globale, între probleme întâmpinate de sectorul financiar și sustenabilitatea datoriilor asumate de statele membre, prin înființarea fondurilor de rezoluție naționale și prin introducerea instrumentului de recapitalizare internă (*bail-in*), astfel încât finanțarea rezoluției va fi asigurată, în principal, de sectorul privat – acționari și creditori.

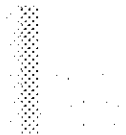
De asemenea, BNR a participat activ la elaborarea și susținerea poziției României în procesul de negociere a Regulamentului de instituire a Mecanismului unic de rezoluție (Regulamentul MUR) și a Acordului interguvernamental privind transferul și mutualizarea contribuțiilor la Fondul unic de rezoluție (Acordul FUR), acte normative al căror text a fost agreat la nivel politic în data de 27 martie 2014. Mecanismul unic de rezoluție reprezintă cel de-al doilea pilon al Uniunii Bancare și stabilește cadrul instituțional și de finanțare necesar pentru aplicarea regulilor Directivei BRR la nivelul statelor membre participante la Uniunea Bancară. Astfel, spre deosebire de Directiva BRR care stabilește o rețea de autorități de rezoluție naționale și fonduri de rezoluție în fiecare stat membru al UE, Regulamentul MUR și Acordul FUR prevăd mutarea procesului de adoptare a deciziilor de rezoluție la nivelul unui organism central (Comitetul Unic de Rezoluție) și înființarea unui fond unic de rezoluție format din compartimente naționale, ale căror resurse vor fi mutualizate progresiv într-o perioadă de 8 ani.

În ceea ce privește cea de-a doua dimensiune, BNR a stabilit strategia de gestionare, la nivelul sectorului bancar românesc, a implicațiilor generate de criza de pe piața financiar-bancară din Cipru, care a inclus cooperarea cu autoritățile de supraveghere și rezoluție din Republica Cipru, cât și cu instituțiile europene relevante, respectiv Autoritatea Bancară Europeană și Comisia Europeană. Astfel, BNR a susținut finalizarea procesului de restructurare a Bank of Cyprus, incluzând sucursala acesteia din România, prin evitarea unor perturbații care să afecteze stabilitatea sistemului financiar românesc. În contextul dat, strategia de comunicare a BNR a constituit o dimensiune importantă a acestui proces.

Un rol important în ceea ce privește stabilirea direcțiilor strategice de acțiune pentru gestionarea riscurilor sistemice la nivelul sectorului financiar este îndeplinit de Comitetul Național pentru Stabilitate Financiară (CNSF). Banca centrală a continuat în anul 2013 organizarea ședințelor acestui organism, în calitate sa de entitate care deține președinția CNSF și asigură coordonarea Secretariatului Tehnic al acestuia.

În contextul mandatului CNSF de a asigura stabilitatea sistemului financiar românesc, întâlnirile CNSF au vizat promovarea schimbului de informații privind evoluția sistemului financiar autohton și formularea consensuală a deciziilor privind modalitatea de implementare a unor cerințe macroprudențiale, cu aplicare transsectorială, stipulate de noile reglementări prudențiale la nivel european. Membrii Comitetului au analizat prevederile Directivei CRD IV referitoare la amortizoarele de capital ce pot fi impuse instituțiilor de credit și firmelor de investiții, complementar cerințelor minime de fonduri proprii, în vederea creșterii rezistenței acestora la factori de risc, atât de natură idiosincronică, cât și sistemică. În acest context, membrii CNSF au adoptat Recomandarea CNSF nr. 1/2013 prin care se recomandă Băncii Naționale a României, respectiv Autorității de Supraveghere Financiară, să nu impună instituțiilor de credit, respectiv societăților de servicii de investiții financiare, implementarea accelerată a amortizorului de conservare a capitalului și a amortizorului anticiclic de capital, începând cu 1 ianuarie 2014. De asemenea, membrii CNSF au recomandat Băncii Naționale a României și Autorității de Supraveghere Financiară să stabilească nivelul amortizorului pentru riscul sistemic aplicabil instituțiilor de credit, precum și societăților de servicii de investiții financiare, la valoare zero, începând cu 1 ianuarie 2014.

Testarea cadrului legal național de gestiune a crizelor financiare a reprezentat o altă coordonată a procesului de planificare pentru situații neprevăzute și gestiune a crizelor financiare. Rezultatele exercițiului de simulare a crizelor financiare, derulat în septembrie 2012, în cooperare cu experții Băncii Mondiale, au făcut obiectul unui raport care a fost transmis, în cursul anului 2013, autorităților participante la acest exercițiu. Scopul derulării acestui exercițiu a fost acela de a testa reacția autorităților în situația apariției unor perturbări în buna funcționare a pieței financiare din România și gradul de adecvare a cadrului legal și de reglementare, precum și a proceselor aferente acestei problematice. În acest context, raportul a cuprins o serie de recomandări vizând continuarea eforturilor autorităților implicate de creștere a eficacității cadrului de gestiune a crizelor financiare.

Capitolul III. Autorizarea și reglementarea instituțiilor financiare

1. Autorizarea și notificarea instituțiilor financiare

1.1. Autorizarea instituțiilor de credit

Prerogativele Băncii Naționale a României în domeniul autorizării instituțiilor de credit sunt stabilite prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 99/2006 privind instituțiile de credit și adecvarea capitalului, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 227/2007, cu modificările și completările ulterioare. În anul 2013, Banca Națională a României nu a autorizat nicio instituție de credit.

La data de 26 aprilie 2013 a fost înscrisă în Partea II, Secțiunea a II-a din Registrul instituțiilor de credit, The Royal Bank of Scotland plc, Edinburgh – Sucursala România.

La data de 1 septembrie 2013 a fost radiată din Registrul instituțiilor de credit, Partea I, Secțiunea I, RBS Bank (România) S.A. care a fuzionat prin absorbție cu The Royal Bank of Scotland plc (banca absorbantă).

La data de 1 noiembrie 2013 a fost radiată din Registrul instituțiilor de credit, Partea I, Secțiunea a IV-a, Banca Cooperatistă Sporul Sulița Botoșani care a fuzionat prin absorbție cu Banca Cooperatistă Răscoala Botoșani (bancă absorbantă).

La data de 22 noiembrie 2013 a fost radiată din Registrul instituțiilor de credit, Partea II, Secțiunea a II-a CAIXABANK S.A. (Barcelona) – Sucursala România, ca urmare a notificării încetării activității.

1.2. Autorizarea instituțiilor de plată

În baza competențelor pe linia reglementării, autorizării și supravegherii prudențiale a instituțiilor de plată, preluate potrivit dispozițiilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 113/2009 privind serviciile de plată, aprobată cu modificări prin Legea nr. 197/2010, cu modificările și completările ulterioare, și respectiv ale Regulamentului Băncii Naționale a României nr. 21/2009 privind instituțiile de plată, cu modificările și completările ulterioare, Banca Națională a României a înscris în Registrul instituțiilor de plată 15 agenți ai unor instituții de plată. Totodată, au fost formulate 2 cereri de autorizare, dintre care una a fost soluționată, fiind autorizată în calitate de instituție de plată SPEED TRANSFER FINANCIAR S.R.L., iar în cazul celeilalte, soluționarea nu a fost încă finalizată.

1.3. Autorizarea instituțiilor emitente de monedă electronică

În baza competențelor pe linia reglementării, autorizării și supravegherii prudențiale a instituțiilor emitente de monedă electronică, preluate potrivit dispozițiilor Legii nr. 127/2011 privind activitatea de emisie de monedă electronică și respectiv ale Regulamentului BNR nr. 8/2011 privind instituțiile emitente de monedă electronică, în anul 2013 au fost soluționate 2 cereri de autorizare, fiind autorizate în calitate de instituții emitente de monedă electronică CAPITAL FINANCIAL SERVICES S.A. și VODAFONE ROMANIA M-PAYMENTS S.R.L.

1.4. Notificarea instituțiilor financiare nebancare

În anul 2013 a continuat procesul de notificare și înscriere în registre a instituțiilor financiare nebancare nou-înființate. În conformitate cu prevederile Legii nr. 93/2009 privind instituțiile financiare nebancare, cu modificările și completările ulterioare, au fost supuse procedurii de notificare și înscriere în Registrul general 5 instituții financiare nebancare, în Registrul special 2 instituții financiare nebancare și în Registrul de evidență 216 instituții financiare nebancare.

Totodată, au fost radiate din Registrul general 19 instituții financiare nebancare, din Registrul special 4 instituții financiare nebancare și din Registrul de evidență 42 de instituții financiare nebancare.

2. Cadrul legislativ și de reglementare a instituțiilor de credit

În planul reglementării prudențiale, anul 2013 a consemnat progrese semnificative, adoptarea de noi reglementări având următoarele obiective:

a) modificarea și completarea cadrului legislativ prin:

- (i) adoptarea Legii nr. 271/2013 privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 43/2012 pentru modificarea art. 240²⁸ alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 99/2006 privind instituțiile de credit și adecvarea capitalului;
- (ii) adoptarea Legii nr. 272/2013 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 98/2006 privind supravegherea suplimentară a instituțiilor de credit, a societăților de asigurare și/sau de reasigurare, a societăților de servicii de investiții financiare și a societăților de administrare a investițiilor dintr-un conglomerat financiar, a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 99/2006 privind instituțiile de credit și adecvarea capitalului și a Legii nr. 32/2000 privind activitatea de asigurare și supravegherea asigurărilor, care asigură transpunerea articolelor 2 și 3 din Directiva 2011/89/UE de modificare a Directivelor 98/78/CE, 2002/87/CE, 2006/48/CE și 2009/138/CE în ceea ce privește supravegherea suplimentară a entităților financiare care aparțin unui conglomerat financiar și care include prevederi aferente cadrului privind măsurile de stabilizare prevăzute de Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 99/2006;

- (iii) adoptarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 113/2013 privind unele măsuri bugetare și pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 99/2006 privind instituțiile de credit și adecvarea capitalului, care asigură transpunerea unor prevederi din Directiva 2013/36/UE cu privire la accesul la activitatea instituțiilor de credit și supravegherea prudențială a instituțiilor de credit și a firmelor de investiții, de modificare a Directivei 2002/87/CE și de abrogare a Directivelor 2006/48/CE și 2006/49/CE. Actul normativ modifică și completează cadrul legislativ aplicabil instituțiilor de credit și reglementează domenii precum autorizarea activității instituțiilor de credit, guvernanta corporativă, supravegherea prudențială și regimul sancționator;

b) modificarea cadrului de reglementare prin:

- (i) armonizarea acestuia cu pachetul legislativ CRD IV/CRR (respectiv cu Directiva 2013/36/UE cu privire la accesul la activitatea instituțiilor de credit și supravegherea prudențială a instituțiilor de credit și a firmelor de investiții, de modificare a Directivei 2002/87/CE și de abrogare a Directivelor 2006/48/CE și 2006/49/CE, precum și cu Regulamentul (UE) nr. 575/2013 privind cerințele prudențiale pentru instituțiile de credit și firmele de investiții și de modificare a Regulamentului (UE) nr. 648/2012, care stabilește cerințe prudențiale uniforme și direct aplicabile pentru toate instituțiile de credit și firmele de investiții autorizate în statele membre ale Uniunii Europene) prin emiterea Regulamentului Băncii Naționale a României nr. 5/2013 privind cerințe prudențiale pentru instituțiile de credit. Regulamentul asigură transpunerea prevederilor de natură tehnică ale Directivei 2013/36/UE și specifică modul în care au fost exercitate opțiunile naționale incluse în pachetul CRD IV/CRR. Totodată, regulamentul preia, modifică și/sau completează prevederile relevante din cadrul de reglementare anterior, armonizate cu ghidurile CEBS/EBA în domenii precum: guvernanta corporativă (inclusiv responsabilitățile forului de conducere al instituției de credit, administrarea riscurilor, controlul intern, politici și practici de remunerare, condiții de externalizare a activităților instituției de credit), procesul intern de evaluare a adecvării capitalului la riscuri, simulările de criză, modelele interne de rating pentru riscul de credit, abordările specifice riscului operațional și modelele interne utilizate pentru determinarea cerințelor de capital pentru riscul de piață;
- (ii) emiterea Regulamentului BNR-ASF nr. 7/8/2013 pentru abrogarea unor acte normative. Regulamentul abrogă acele acte normative care au fost emise în comun de Banca Națională a României și Comisia Națională a Valorilor Mobiliare (în prezent Autoritatea de Supraveghere Financiară) în conformitate cu Directivele 2006/48/CE și 2006/49/CE, a căror aplicare a încetat odată cu intrarea în vigoare a pachetului CRD IV/CRR;

- De la data dobândirii de către România a calității de stat membru al Uniunii Europene, Banca Națională a României, prin reprezentanții săi în cadrul structurilor comunitare, participă activ, prin formularea de poziții, atât la stabilirea la nivel european a strategiilor în domeniul reglementării prudentiale, cât și la elaborarea textelor noilor directive/regulamente/standarde tehnice.

3. Participarea la structurile europene

În cursul anului 2013, BNR s-a implicat activ în definitivarea unor acte normative la nivel european, pe domeniile aflate în competența băncii centrale, cele mai importante dintre acestea fiind:

- a) participarea la revizuirea Directivei privind schemele de garantare a depozitelor – proiectul a fost aprobat de Parlamentul European în data de 17 decembrie 2013 și include majoritatea propunerilor Băncii Naționale a României. Potrivit noului cadru de reglementare pe plan european, nivelul protecției deponenților va fi îmbunătățit fie prin asigurarea accesului neîntrerupt al acestora la depozite, fie prin plata compensațiilor într-un termen foarte scurt. Pentru creșterea încrederii în sistemul bancar, derivată din mecanisme solide de protecție a deponenților, au fost introduse la nivel european dispoziții privind obligativitatea finanțării *ex ante* a schemelor de garantare a depozitelor, pe baza unui model foarte apropiat de cel existent în cadrul legislativ din România;
- b) participarea la definitivarea propunerii de Directivă în domeniul creditului pentru proprietăți imobiliare – proiect aprobat de Parlamentul European în data de 10 decembrie 2013 – care reglementează, pe lângă aspecte de aceeași natură cu cele care se regăsesc în *acquis*-ul comunitar referitoare la acordarea creditelor de consum (conduita de piață a creditorilor și intermediarilor de credit, practici precontractuale, modalitate unitară la nivel european de determinare a dobânzii anuale efective a unui credit, informare și drepturi contractuale etc.), și unele aspecte specifice creditului imobiliar: (i) introducerea unui mecanism de înregistrare și supraveghere a intermediarilor de astfel de credite; (ii) obligația statelor membre de a reglementa și supraveghea creditorii nebancari; (iii) stabilirea unor cerințe de competență profesională și experiență în relație cu personalul creditorilor/intermediarilor de credit direct implicat în creditarea consumatorilor; (iv) impunerea obligației creditorilor de a stabili politicile de remunerare a personalului și intermediarilor de credit astfel încât să nu fie prejudiciat interesul consumatorilor; (v) obligația creditorilor de a acorda credite doar debitorilor cu bonitate dovedită; (vi) stabilirea obligației creditorilor de a asigura conversia în monedă națională a creditelor în valută, cu informarea prealabilă contractuală a consumatorilor asupra condițiilor de conversie;
- c) participarea la revizuirea Directivei în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului – conform competențelor băncii centrale în domeniu, au fost formulate propuneri privind mandatul României, care au fost susținute în cadrul procesului de negociere la nivel european.

4. Cadrul legislativ și de reglementare contabilă pentru instituțiile care intră în sfera de reglementare a Băncii Naționale a României¹

Potrivit atribuțiilor conferite de Legea contabilității nr. 82/1991, republicată, cu modificările și completările ulterioare, Banca Națională a României are competențe privind emiterea de norme și reglementări contabile pentru entitățile menționate la art. 4 alin. 3 lit. a) din lege, care sunt avizate de către Ministerul Finanțelor Publice.

Unul dintre obiectivele principale ale Băncii Naționale în domeniul reglementării contabile îl reprezintă adoptarea unui sistem contabil, aplicabil instituțiilor reglementate și supravegheate de BNR, care să asigure satisfacerea cerințelor informaționale ale diverșilor utilizatori ai situațiilor financiare, în concordanță cu cerințele directivelor europene și cu cele ale Standardelor Internaționale de Raportare Financiară (IFRS).

În exercițiul financiar al anului 2013, reglementările contabile în vigoare emise de BNR, aplicabile instituțiilor de credit, sunt conforme cu IFRS (Ordinul BNR nr. 27/2010), iar cele aplicabile celorlalte entități care intră în sfera de reglementare a BNR, altele decât instituțiile de credit, sunt conforme cu directivele europene și prevăd faptul că situațiile financiare anuale individuale se întocmesc potrivit directivelor europene, iar cele consolidate în conformitate cu IFRS (Ordinul BNR nr. 27/2011).

În cursul anului 2013, în planul reglementării contabile au fost adoptate noi reglementări având următoarele obiective:

- (i) actualizarea reglementării privind Sistemul de raportare contabilă semestrială aplicabil entităților care intră în sfera de reglementare contabilă a BNR (Ordinul BNR nr. 10/2012), prin emiterea Ordinului BNR nr. 3/2013, corespunzător cerințelor de raportare impuse de MFP prin Ordinul viceprim-ministrului, ministrul finanțelor publice nr. 1013/18 iulie 2013, în vederea asigurării unui sistem unitar de informare la nivelul economiei naționale;
- (ii) modificarea și completarea reglementărilor contabile conforme cu directivele europene (Ordinul BNR nr. 27/2011) în ceea ce privește tratamentul contabil pentru creanțele preluate prin cesiune, respectiv înregistrarea acestora la cost de achiziție în loc de valoarea contractuală (valoarea nominală), corespunzător abordării MFP privind modificarea Ordinului MFP nr. 3055/2009 (Ordinul BNR nr. 4/2013);
- (iii) actualizarea reglementării privind raportarea contabilă anuală pentru necesități de informații ale MFP, aplicabilă instituțiilor de credit (Ordinul BNR nr. 1/2013), prin emiterea Ordinului BNR nr. 1/2014, în vederea soluționării solicitării MFP de completare a raportării anuale cu informații

¹ Instituțiile de credit, instituțiile financiare nebancare, instituțiile de plată și instituțiile emitente de monedă electronică ce acordă credite legate de serviciile de plată și a căror activitate este limitată la prestarea acestui tip de servicii, respectiv emiterea de monedă electronică și prestarea de servicii de plată, precum și Fondul de garantare a depozitelor în sistemul bancar.

noi, corespunzător prevederilor Ordinului MFP nr. 79/2014 privind principalele aspecte legate de întocmirea și depunerea situațiilor financiare anuale și a raportărilor contabile anuale ale operatorilor economici la unitățile teritoriale ale Ministerului Finanțelor Publice, în vederea asigurării unui cadru unitar de informare și acoperirii necesităților de agregare și comparabilitate la nivelul MFP.

5. Principalele obiective pentru anul 2014

I. În domeniul activității de reglementare prudențială bancară

- elaborarea proiectului de act normativ pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 113/2013 în contextul finalizării transpunerii Directivei 2013/36/UE;
- elaborarea proiectului de act normativ pentru transpunerea în avans a Directivei privind redresarea și rezoluția instituțiilor de credit și a firmelor de investiții, ca urmare a condiționalităților negociate cu Fondul Monetar Internațional;
- amendarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 99/2006, în contextul:
 - transpunerii în legislația națională a Directivei privind redresarea și rezoluția instituțiilor de credit și a firmelor de investiții;
 - impactului implementării la nivel național a pachetului european privind Mecanismul unic de supraveghere, în funcție de orizontul de timp pe care îl va avea decizia politică de participare a României la Uniunea Bancară;
 - revizuirii cadrului de reglementare:
 - în sensul alinierii la cerințele noului cadru de rezoluție bancară;
 - în contextul măsurilor de aplicare la nivel național a Mecanismului unic de supraveghere;
 - în sensul completării cu prevederi în domenii precum: fuziunea și divizarea instituțiilor de credit, condițiile specifice de funcționare a băncilor de economisire și creditare în domeniul locativ etc.;
- finalizarea proiectului legislativ ce reglementează domeniul obligațiunilor ipotecare și elaborarea cadrului de reglementare secundar în acest domeniu;
- preluarea sub formă de instrucțiuni a ghidurilor EBA în domenii precum: riscul de lichiditate, riscul de credit, riscul de piață, expunerile mari, guvernanța corporativă și reemiterea unor instrucțiuni în domeniul riscului din securitizare și al riscului operațional în vederea adaptării la noul pachet CRD IV.

II. În domeniul activităților financiare și al instituțiilor financiare nebancare

- în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului:

- elaborarea poziției României, pe domeniile aflate în competența BNR, în procesul de revizuire a Regulamentului privind informațiile privind plătitorul care însoțesc transferurile de fonduri și susținerea acestora în cadrul negocierilor la nivel european;
- participarea la elaborarea poziției României și susținerea poziției BNR în acțiunile specifice premergătoare adoptării Raportului celei de a IV-a runde de evaluare a României în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului MONEYVAL;
- în domeniul reglementării schemelor de garantare a depozitelor și a fondului de rezoluție:
 - transpunerea în legislația națională a Directivei privind schemele de garantare a depozitelor revizuită, potrivit condiționalităților agreate cu FMI și CE;
 - modificarea legislației primare referitoare la regimul fondului de rezoluție bancară, pentru asigurarea conformării cu prevederile noului cadru legislativ european în domeniu;
- în domeniul creditului imobiliar: participarea la grupul de lucru constituit la nivelul Comisiei Europene în scopul asigurării convergenței în înțelegerea și transpunerea Directivei în domeniul creditului pentru proprietăți imobiliare și, ulterior, participarea la transpunerea acesteia în legislația națională, potrivit competențelor băncii centrale;
- în domeniul reglementării serviciilor de plată: participarea la elaborarea poziției României, pe domeniile aflate în competența BNR, respectiv reglementarea, autorizarea și supravegherea prudențială a instituțiilor de plată, în procesul de revizuire a Directivei privind serviciile de plată în cadrul pieței unice și susținerea acestei poziții în cadrul negocierilor la nivel european.

III. În domeniul reglementării contabile și valutare

- actualizarea reglementărilor contabile conforme cu IFRS (Ordinul BNR nr. 27/2010), în vederea asigurării cadrului de reglementare necesar pentru contabilizarea unitară la nivelul tuturor instituțiilor de credit a operațiunilor efectuate de acestea, prin: (i) includerea de reguli de înregistrare în evidența contabilă a operațiunilor de reducere directă a valorii contabile brute a creditelor nerecuperabile, integral provizionate, și introducerea de conturi de evidență în afara bilanțului pentru evidențierea respectivelor credite; (ii) introducerea unor conturi distincte pentru facilitarea completării unor poziții din cadrul raportărilor FINREP, fără a utiliza extrase de conturi și (iii) cuprinderea unor prevederi și a unor conturi noi, precum și modificarea denumirii și conținutului unor conturi existente (în luna martie 2014 a fost emis un proiect de ordin pentru modificarea și completarea Ordinului BNR nr. 27/2010);
- emiterea unei noi reglementări privind cadrul de raportare FINREP la nivel individual (care va abroga Ordinul BNR nr. 3/2011), în vederea asigurării

corelării acestui cadru de raportare cu cadrul de raportare FINREP la nivel consolidat, revizuit de EBA (direct aplicabil²);

- emiterea unei noi reglementări privind cadrul de raportare periodică pentru sucursalele din România ale instituțiilor de credit din alte state membre, cuprinzând informațiile statistice de natură financiar-contabilă (care va abroga Ordinul BNR nr. 2/2011), în vederea asigurării comparabilității informațiilor solicitate prin această reglementare cu informațiile similare raportate de instituțiile de credit, potrivit cadrului de raportare FINREP la nivel individual, dar și eventualele necesități suplimentare de informații ale BNR;
- actualizarea reglementărilor contabile conforme cu directivele europene (Ordinul BNR nr. 27/2011), pentru asigurarea transpunerii în legislația națională a prevederilor Directivei 2013/34/CE;
- actualizarea reglementării privind situațiile financiare periodice aplicabile instituțiilor financiare nebancare (Ordinul BNR nr. 18/2007), în vederea corelării cadrului de raportare aplicabil respectivelor entități cu modificările aduse reglementărilor contabile aplicabile (Ordinul BNR nr. 27/2011);
- actualizarea reglementării privind Sistemul de raportare contabilă semestrială aplicabil entităților care intră în sfera de reglementare contabilă a Băncii Naționale a României (Ordinul BNR nr. 10/2012), în vederea asigurării respectării cerințelor de raportare impuse de MFP, pentru asigurarea unui sistem unitar de informare la nivelul economiei naționale;
- actualizarea reglementărilor privind regimul valutar în funcție de evoluția cadrului de reglementare național și european în domeniu și de obiectivele urmărite de Banca Națională a României.

² Începând cu anul 2014, cadrul de raportare financiară consolidată pentru scopuri de supraveghere FINREP va face obiectul unui standard tehnic de implementare ce urmează a fi aprobat la nivelul UE sub forma unui regulament comunitar direct aplicabil. Acest standard nu cuprinde prevederi privind aplicarea cadrului de raportare FINREP la nivel individual.

Capitolul IV. Supravegherea prudentială a instituțiilor financiare

1. Structura sectorului bancar

În cursul anului 2013, în structura sistemului bancar românesc s-au produs o serie de schimbări semnificative, după cum urmează:

- Libra Internet Bank a trecut din grupul băncilor cu capital majoritar românesc în categoria instituțiilor de credit cu capital privat majoritar străin, ca urmare a consolidării poziției de acționar majoritar a Fondului American Broadhurst Investments, prin majorări succesive de capital social;
- Raiffeisen Bank a semnat un acord de preluare a portofoliului de *retail* al Citibank România, după decizia acesteia de a se retrage din zona operațiunilor cu persoane fizice;
- Marfin Bank România a preluat de la sucursala din România a Bank of Cyprus Public Company Limited active incluzând credite și colateralul aferent, *cash* și alte active lichide, precum și depozite ale clienților;
- The Royal Bank of Scotland plc și RBS Bank România au fuzionat prin absorbție, operațiunea fiind finalizată la începutul lunii septembrie 2013. Ca urmare a fuziunii, RBS Bank România (banca absorbită) și-a schimbat regimul juridic, trecând de la statutul de filială la cel de sucursală a The Royal Bank of Scotland plc, noua entitate devenind operațională imediat;
- ATE Bank România s-a divizat, o parte semnificativă a activelor și pasivelor sale fiind transferată către Piraeus Bank România, în timp ce partea rămasă a fost preluată de către un investitor privat autohton – acționarul majoritar al Băncii Române de Credite și Investiții;
- grupul polonez Getin Holding a preluat integral banca locală Romanian International Bank;
- TBI Bank EAD Sofia și-a început activitatea pe piața românească, prin deschiderea unei sucursale locale;
- Finicredito – Sucursala România și-a schimbat numele în Montepio Credito – Sucursala România;
- Caixabank – Sucursala București și-a încetat activitatea în România.

La sfârșitul anului 2013, sistemul bancar românesc cuprindea 40 de instituții de credit (același număr ca și anul precedent), din care 31 de bănci, persoane juridice române (inclusiv o organizație cooperatistă de credit) și 9 sucursale ale băncilor străine.

Structura numărului de bănci în sistemul bancar românesc la sfârșitul perioadei

	număr bănci, sfârșitul perioadei	
	2012	2013
Bănci persoane juridice române, <i>din care:</i>	31	30
Bănci cu capital integral sau majoritar de stat	2	2
Bănci cu capital majoritar privat, <i>din care:</i>	29	28
– cu capital majoritar autohton	3	3
– cu capital majoritar străin	26	25
Sucursalele băncilor străine	8	9
Total bănci și sucursale ale băncilor străine	39	39
CREDITCOOP	1	1
Total instituții de credit	40	40

Din punct de vedere al capitalului social, sistemul bancar românesc prezenta la sfârșitul anului 2013 următoarea structură: 2 bănci cu capital integral sau majoritar de stat (CEC Bank și Eximbank), 3 cu capital majoritar privat autohton (Banca Comercială CARPATICA, Banca Comercială FERROVIARA și ATE Bank), 25 cu capital majoritar străin, 9 sucursale ale unor bănci străine și o organizație cooperatistă de credit (Banca Centrală Cooperatistă CREDITCOOP). Pe parcursul perioadei analizate, compoziția segmentului băncilor cu capital majoritar privat autohton a suferit unele modificări, și anume migrarea ATE Bank România în această grupă și trecerea Libra Internet Bank în categoria instituțiilor de credit cu capital privat majoritar străin.

Structura activului bilanțier agregat net al sistemului bancar românesc la sfârșitul perioadei

	sfârșitul perioadei			
	Activ net bilanțier			
	2012		2013	
	mil. lei	%	mil. lei	%
Bănci cu capital românesc, <i>din care:</i>	36 612,9	10,0	35 473,9	9,8
– cu capital majoritar de stat	30 814,8	8,4	30 874,4	8,5
– cu capital majoritar privat	5 798,1	1,6	4 599,5	1,3
Bănci cu capital majoritar străin	296 596,7	81,1	291 721,8	80,6
I. Total bănci comerciale	333 209,6	91,1	327 195,7	90,4
II. Sucursalele băncilor străine	31 558,0	8,7	34 170,4	9,4
Total bănci cu capital majoritar privat, inclusiv sucursalele băncilor străine	333 952,8	91,4	330 491,7	91,3
Total bănci cu capital majoritar străin, inclusiv sucursalele băncilor străine	328 154,7	89,8	325 892,2	90,0
Total bănci și sucursale ale băncilor străine (I+II)	364 767,6	99,8	361 366,1	99,8
CREDITCOOP	850,5	0,2	893,1	0,2
Total instituții de credit	365 618,1	100,0	362 259,2	100,0

La sfârșitul anului 2013, activul bilanțier agregat net al sistemului bancar s-a situat la un nivel de 362,3 miliarde lei, în ușoară scădere comparativ cu anul anterior (-0,9 la sută), în principal ca urmare a continuării procesului de ajustare ordonată a

bilanțului de către unele instituții de credit. În contextul modificărilor menționate anterior, în structură s-a remarcat creșterea ponderii activul net bilanțier la nivelul sucursalelor băncilor străine (cu 0,7 puncte procentuale), în detrimentul cotei deținute de băncile comerciale, persoane juridice române – a cărei restrângere a fost distribuită între grupa băncilor cu capital românesc (-0,2 puncte procentuale) și grupa băncilor cu capital majoritar străin, mai puțin sucursalele băncilor străine (-0,5 puncte procentuale).

Referitor la ierarhia băncilor în funcție de cota de piață, grupa băncilor cu active de peste 5 la sută în volumul total al activelor sistemului deține o pondere de 66,7 la sută la finele anului 2013, în timp ce grupa băncilor de mărime mijlocie (cu active cuprinse între 1 la sută și 5 la sută) deține 27,6 la sută, iar cea a băncilor cu active mai mici de 1 la sută avea o pondere de numai 5,7 la sută.

Primele cinci bănci¹ din sistem dețineau la 31 decembrie 2013 ponderi de 54,4 la sută în volumul agregat al activelor, 52,9 la sută în stocul creditelor, 54,3 la sută în cel al depozitelor și 54,8 la sută în totalul capitalurilor proprii.

Capital social/de dotare al băncilor din sistemul financiar românesc la sfârșitul perioadei

	sfârșitul perioadei			
	Capital social/de dotare			
	2012		2013	
	mil. lei	%	mil. lei	%
Bănci cu capital românesc, <i>din care:</i>	3 630,4	14,5	3 507,8	13,9
– cu capital majoritar de stat	3 002,5	12,0	3 035,0	12,0
– cu capital majoritar privat	627,9	2,5	472,8	1,9
Bănci cu capital majoritar străin	20 956,9	83,7	21 308,6	84,3
I. Total bănci comerciale	24 587,3	98,2	24 816,4	98,2
II. Sucursalele băncilor străine	323,9	1,3	324,1	1,3
Total bănci cu capital majoritar privat, inclusiv sucursalele băncilor străine	21 908,7	87,5	22 105,5	87,5
Total bănci cu capital majoritar străin, inclusiv sucursalele băncilor străine	21 280,8	85,0	21 632,7	85,6
Total bănci și sucursale ale băncilor străine (I+II)	24 911,2	99,5	25 140,5	99,5
CREDITCOOP	132,6	0,5	133,4	0,5
Total instituții de credit	25 043,8	100,0	25 273,9	100,0

În cursul anului 2013, nivelul capitalului social aferent sectorului bancar românesc nu a suferit modificări substanțiale, injecțiile de capital ale acționarilor și repartizările din profitul net anual generând un flux pozitiv de aproximativ 230,1 milioane lei (+0,9 la sută comparativ cu anul precedent). Această majorare a contribuit la menținerea unei dimensiuni corespunzătoare a fondurilor proprii, sistemul bancar românesc continuând să se caracterizeze printr-o capitalizare adecvată în raport cu volumul activelor și nivelul de risc asumat.

¹ Clasificate în funcție de mărimea activelor.

În ceea ce privește țările care dețin participații la capitalul social al băncilor autohtone și al sucursalelor băncilor străine, Austria ocupa la 31 decembrie 2013 prima poziție investițională (23,1 la sută). Următoarele două poziții în capitalul agregat au revenit Greciei (19,5 la sută) și Olandei (10,2 la sută).

În contextul aderării României la UE și al liberalizării pieței serviciilor, până la finele lunii mai 2014 un număr de 507 instituții străine au notificat intenția de a desfășura activitate bancară în mod direct pe teritoriul României, respectiv: 262 instituții bancare, 3 instituții financiare nebancare, 47 instituții emitente de monedă electronică și 195 instituții de plată.

2. Performanțe și perspective ale sectorului bancar

Nivelul adecvat al principalilor indicatori de prudență bancară a permis sectorului bancar să facă față, fără dificultăți majore, volatilității fluxurilor externe de capital, majorării volumului creditelor neperformante, precum și necesității optimizării portofoliilor de credite în vederea pregătirii implementării Basel III. Problemele legate de calitatea activelor au persistat pe parcursul anului 2013, iar contagiunea externă a reprezentat unul dintre riscurile la care au fost expuse băncile românești. Procesul dezintermedierii manifestate la nivelul țărilor din zona euro a condus la diminuarea, în mod ordonat, a expunerii băncilor-mamă față de filialele lor din România, producând schimbări ale caracteristicilor sistemului bancar autohton, cu deosebire din perspectiva volumului și trendului finanțării externe. Astfel, băncile românești s-au concentrat pe soluții de administrare a expunerilor neperformante și mai puțin pe reluarea creditării în condiții sustenabile.

În acest context, volumul activității bancare s-a situat pe o traiectorie ușor descendentă în 2013, activele nete totale diminuându-se cu 0,9 la sută față de finele anului anterior. Intermedierea financiară locală, calculată ca pondere în PIB a activelor bancare, a continuat astfel tendința descrescătoare începută în 2011 – de la 63,5 la sută în decembrie 2011 la 62,3 la sută la sfârșitul anului 2012 și 57,6 la sută în decembrie 2013.

Adecvarea capitalului

Sistemul bancar românesc a continuat să dispună de rezerve consistente de capital, gradul corespunzător de capitalizare fiind susținut și de măsurile de reglementare și supraveghere prudențială adoptate de banca centrală. Nivelul și calitatea fondurilor proprii s-au menținut adecvate, ceea ce a făcut ca indicatorii de evaluare a adecvării capitalului să prezinte pe tot parcursul anului 2013 un nivel confortabil. Concentrarea deosebită în elemente de capital de calitate bună și foarte bună, din punct de vedere al capacității de absorbție a pierderilor, a creat totodată premise pentru o implementare corespunzătoare a cerințelor suplimentare de capital impuse

de Basel III², proporția ridicată a fondurilor proprii de nivel 1 (91,1 la sută) constituind un avantaj în acest sens.

În aceste condiții, indicatorul de solvabilitate s-a situat, în medie, cu mult peste pragul reglementat la nivel național și european (8 la sută), precum și peste cel prudential (10 la sută) recomandat de Banca Națională a României odată cu manifestarea pe plan intern a efectelor crizei economice și financiare internaționale (15,5 la sută la finele anului 2013, în creștere cu 0,5 puncte procentuale față de anul anterior). Menținerea solvabilității la un nivel apropiat anulului 2012 a fost posibilă pe fondul reducerii activelor ponderate în funcție de risc (cu 7,1 la sută), influența pozitivă a acestora fiind contrabalansată de erodarea fondurilor proprii (cu 3,9 la sută), ca urmare a creșterii valorii elementelor deductibile reprezentând în principal filtrul prudential³.

Efectul de pârgie, determinat ca raport între fondurile proprii de nivel 1 și valoarea medie a activelor, a fost de 8 la sută (decembrie 2013), înregistrând o ușoară diminuare (cu 0,1 puncte procentuale) față de decembrie 2012, în condițiile în care scăderea fondurilor proprii de nivel 1 cu 5,1 la sută (de la 27 012 milioane lei la 25 629 milioane lei) a fost contracarată într-o oarecare măsură de restrângerea activelor medii cu 4,4 la sută (de la 336 830 milioane lei la 322 090 milioane lei).

Capitalul social a constituit elementul preponderent în structura fondurilor proprii de nivel 1 (90 la sută în decembrie 2013), ceea ce a conferit o calitate ridicată acestei categorii de fonduri. În acest sens, o influență favorabilă a exercitat comportamentul băncilor-mamă, care au continuat să asigure capitalul necesar susținerii solvabilității subsidiarelor din România, nivelul contribuției în numerar a acționarilor la capitalul băncilor autohtone în cursul anului 2013 ridicându-se la aproximativ 190 milioane euro.

Calitatea activelor

2013 a reprezentat un an dificil pentru piața creditului din România, fenomenul de restrângere a activității de creditare reflectând continuarea procesului de ajustare a bilanțurilor la nivelul operatorilor economici nefinancieri, cu impact asupra cererii și a ofertei de împrumuturi, relativa accentuare a dezintermedierii financiare transfrontaliere, precum și eforturile de administrare a creditelor neperformante.

Astfel, potrivit informațiilor furnizate de bilanțul monetar agregat al băncilor⁴, traiectoria descendentă a creditului acordat sectorului privat s-a prelungit și în anul

² Reglementări implementate în legislația națională prin intermediul pachetului CRD IV – Directiva 2013/36/UE cu privire la accesul la activitatea instituțiilor de credit și supravegherea prudentială a instituțiilor de credit și a societăților de investiții, de modificare a Directivei 2002/87/CE și de abrogare a Directivelor 2006/48/CE și 2006/49/CE și Regulamentul (UE) nr. 575/2013 privind cerințele prudenciale pentru instituțiile de credit și societățile de investiții și de modificare a Regulamentului (UE) nr. 648/2012, cu aplicabilitate directă de la 1 ianuarie 2014.

³ Diferența pozitivă dintre ajustările prudenciale de valoare și ajustările pentru depreciere IFRS, care se deduc în proporție de 50 la sută din fondurile proprii de nivel 1 și, respectiv, 50 la sută din fondurile proprii de nivel 2. Începând din ianuarie 2014, filtrul prudential va fi eliminat gradual până în anul 2018.

⁴ Date operative.

2013, stocul înregistrat la 31 decembrie 2013 fiind inferior cu 3,3 la sută celui de la sfârșitul anului precedent (variație nominală). Evoluția s-a datorat exclusiv creditului în valută (-6,8 la sută pe baza valorilor exprimate în euro), componenta în lei consemnând o ușoară creștere în termeni nominali (0,7 la sută), în contextul reducerii de către BNR a ratei dobânzii de politică monetară și al modificării condițiilor de derulare a programului guvernamental „Prima Casă”, în sensul limitării acestuia la moneda națională. Tendințele divergente consemnate de cele două componente ale creditului acordat sectorului privat au condus la ameliorarea structurii pe valute a acestuia, importanța relativă a componentei în lei majorându-se cu 1,6 puncte procentuale (39,1 la sută în decembrie 2013). Din perspectiva evoluției pe debitori, la restrângerea în termeni nominali a stocului de credite au contribuit atât segmentul companiilor nefinanciare (-5,4 la sută), cât și cel al populației (-1,2 la sută); dacă în primul caz declinul s-a manifestat atât la nivelul creditelor în lei, cât și al celor în valută, în cel de-al doilea, contribuția negativă a componentei în valută a fost atenuată de dinamizarea creditului în lei în cea de-a doua parte a anului, pe fondul creșterii rapide a împrumuturilor ipotecare.

În contextul contracției stocului de credite și al constrângerilor impuse de situația financiară a clienților, principalii indicatori de evaluare a calității portofoliului au consemnat o înrăutățire. Astfel, rata creditelor neperformante – principalul indicator de evaluare a calității portofoliilor de credite, din perspectivă prudențială – a continuat să crească, până la un nivel de 21,9 la sută la finele anului 2013⁵.

Deși băncile au folosit, pe scară relativ largă, soluții de restructurare/reeșalonare și executare silită în vederea diminuării ratei de neperformanță, eficiența acestor tehnici de gestiune a creditelor neperformante a fost limitată. Prin urmare, Banca Națională a României a continuat să supravegheze îndeaproape, prin inspecții la fața locului, practicile folosite de bănci în acest sens și caracterul adecvat al sistemelor IT de înregistrare a activelor depreciate. Obiectivul acestor inspecții a fost verificarea modului în care băncile restructurează creditele, în scopul evitării fenomenului de *evergreening* care implică susținerea financiară a clientului (deși acesta nu-și mai poate rambursa creditul) și, în consecință, evitarea constituirii de către bănci a provizioanelor de risc aferente.

În pofida evoluției nefavorabile a ratei creditelor neperformante, riscurile atașate portofoliilor de credite sunt diminuate prin faptul că băncile dispun de un nivel confortabil al solvabilității și al ratei fondurilor proprii de nivel 1, precum și de un grad adecvat de acoperire cu provizioane a pierderilor așteptate din creditare, alături de utilizarea filtrelor prudențiale (ca diferență pozitivă între totalul ajustărilor prudențiale de valoare și totalul ajustărilor pentru depreciere). Începând cu anul 2012, băncile calculează nivelul acestora atât în baza reglementărilor de prudență (denumite ajustări prudențiale de valoare), cât și în baza IFRS (denumite ajustări pentru depreciere)⁶. În ceea ce privește volumul ajustărilor prudențiale de valoare calculate la nivelul sistemului bancar, acesta a continuat să se situeze pe un

⁵ 20,1 la sută calculat ca raport între creditele clasificate în „pierdere categoria a 2-a” la valoare brută (cu restanțe de peste 90 zile și/sau procedură judiciară declanșată), indiferent de metoda de evaluare a riscului de credit, și total portofoliu de credite la valoare brută (din bilanțul contabil).

⁶ Băncile înregistrează în contabilitate numai sumele aferente ajustărilor pentru depreciere, calculate în conformitate cu standardele contabile IFRS.

trend ascendent, ajungând în decembrie 2013 la 44,2 miliarde lei, față de 39,2 miliarde lei în decembrie 2012. Ajustările pentru depreciere calculate conform standardelor contabile IFRS au consemnat pe parcursul anului 2013 o creștere similară – de la 29,4 miliarde lei la 34,3 miliarde lei.

Indicatori de performanță

Denumirea indicatorului	procente	
	2012	2013
Adecvarea capitalului		
Indicatorul de solvabilitate	14,94	15,46
Efectul de pârghie (Fonduri proprii de nivel 1 / Total active la valoare medie)	8,02	7,96
Calitatea activelor		
Credite acordate clienței (valoare brută) / Total activ (valoare brută)	60,78	58,63
Plasamente și credite interbancare (valoare brută) / Total activ (valoare brută)	14,74	16,24
Creanțe depreciate ale clienței nebankare (valoare netă) / Total portofoliu de credite aferent clienței (valoare netă)	12,00	11,64
Creanțe depreciate ale clienței nebankare (valoare netă) / Total activ (valoare netă)	7,05	6,50
Creanțe depreciate ale clienței nebankare (valoare netă) / Total datorii	7,87	7,25
Rata riscului de credit ^{1,2}	29,91	32,14
Rata creditelor neperformante ^{1,3}	18,24	21,87
Profitabilitate		
ROA (Profit net / Total active la valoare medie)	-0,64	0,01
ROE (Profit net / Capitaluri proprii la valoare medie)	-5,92	0,13
Lichiditate		
Lichiditate imediată	35,88	41,49
Indicatorul de lichiditate ⁴ (lichiditate efectivă / lichiditate necesară):		
– D ≤ 1 lună	1,57	1,68
– 1 lună < D ≤ 3 luni	3,98	4,44
– 3 luni < D ≤ 6 luni	5,11	6,67
– 6 luni < D ≤ 12 luni	5,68	5,61
– 12 luni < D	2,35	2,70
Credite acordate clienței (valoare brută) / Depozite atrase de la cliență ⁵	117,37	104,59

¹ Indicator calculat din raportările prudențiale în vigoare privind clasificarea creditelor (sunt clasificate doar creditele pentru care se determină cerințe minime de capital pentru riscul de credit, la nivel individual, potrivit abordării standard, restul portofoliului fiind exceptat de la clasificare – este cazul băncilor care folosesc abordarea bazată pe modele interne de *rating*).

² Expunere brută aferentă creditelor și dobânzilor clasificate în „îndoielnic” și „pierdere” pentru clientela nebankară / Total credite și dobânzi clasificate pentru clientela nebankară.

³ Expunere brută aferentă creditelor nebankare și dobânzilor aferente clasificate în „pierdere categoria a 2-a”, în cazul cărora serviciul datoriei depășește 90 zile și/sau în cazul cărora au fost inițiate proceduri judiciare față de operațiune sau față de debitor / Total credite și dobânzi clasificate aferente clienței nebankare, exclusiv elementele din afara bilanțului.

⁴ Indicatorul de lichiditate este exprimat în unități.

⁵ Indicatorul este calculat pe baza bilanțurilor contabile anuale.

1	Activ net bilanțier		Fonduri proprii*	
	mil. lei	%	mil. lei	%
2	3	4	5	
1. Bănci cu capital majoritar românesc, din care:	35 473,9	9,8	2 669,4	8,9
1.1 Bănci din sectorul de stat, din care:	30 874,4	8,5	2 353,8	7,9
1. CEC Bank	26 890,7	7,4	1 424,2	4,8
2. Banca de Export-Import a României - Eximbank	3 983,7	1,1	929,6	3,1
1.2 Bănci cu capital majoritar privat, din care:	4 599,5	1,3	315,6	1,0
1. Banca Comercială CARPATICA	4 063,1	1,1	221,3	0,7
2. Banca Comercială FERROVIARA	441,4	0,1	55,9	0,2
3. ATE Bank S.A.	95,0	0,1	38,4	0,1
2. Bănci cu capital majoritar străin, din care:	291 721,8	80,6	25 214,8	84,5
1. Banca Comercială Română	63 498,8	17,5	4 284,5	14,4
2. BRD Groupe Société Générale	47 079,4	13,0	3 858,0	12,9
3. Banca Transilvania	32 065,9	8,9	2 800,6	9,4
4. UniCredit Ţiriac Bank	27 457,1	7,6	2 361,7	7,9
5. Raiffeisen Bank	26 474,7	7,3	3 260,8	10,9
6. Alpha Bank România	16 253,8	4,5	1 816,3	6,1
7. Volksbank România	13 813,5	3,8	1 196,8	4,0
8. Bancpost	11 866,9	3,3	1 140,4	3,8
9. Piraeus Bank România	9 135,1	2,5	786,9	2,6
10. GARANTI BANK	7 334,9	2,0	522,0	1,7
11. Banca Românească Grupul National Bank of Greece	7 237,7	2,0	517,9	1,7
12. Credit Europe Bank România	5 244,1	1,4	549,2	1,8
13. Intesa SanPaolo România	5 092,6	1,4	388,0	1,3
14. OTP Bank România	4 650,4	1,3	423,9	1,4
15. Banca Millennium	2 847,9	0,8	203,3	0,7
16. MARFIN BANK România	2 451,4	0,7	161,0	0,5
17. BCR Banca pentru Locuințe	2 153,6	0,6	123,5	0,4
18. ProCredit Bank S.A.	1 381,4	0,4	168,7	0,6
19. Credit Agricole Bank România	1 262,1	0,3	105,9	0,4
20. Libra Internet Bank	1 202,2	0,3	116,4	0,4
21. Bank Leumi România	1 198,1	0,3	164,9	0,6
22. Nextebank	857,8	0,2	88,7	0,3
23. Raiffeisen Banca pentru Locuințe	402,6	0,2	57,6	0,2
24. Romanian International Bank	397,4	0,2	26,3	0,2
25. Porsche Bank Romania	362,4	0,1	91,5	0,3
I. Total bănci comerciale	327 195,7	90,4	27 884,2	93,4
II. Sucursale ale băncilor străine, din care:	34 170,4	9,4	1 722,1	5,8
1. ING Bank N.V.	18 214,4	5,0	850,6	2,9
2. CITI BANK EUROPE	6 517,5	1,8	696,8	2,3
3. Banca Italo-Romana S.p.A.	4 664,2	1,3	-3,3	0,0
4. Royal Bank of Scotland	1 909,1	0,5	41,9	0,1
5. Bank of Cyprus	1 667,0	0,4	-59,6	-0,2
6. BLOM BANK France - Sucursala România	630,4	0,2	176,1	0,6
7. BNP Paribas Fortis	285,0	0,1	21,5	0,1
8. TBI Bank	282,5	0,1	-2,2	0,0
9. Montepio Credito	0,3	0,0	0,3	0,0
Total bănci și sucursale ale băncilor străine (I+II)	361 366,1	99,8	29 606,3	99,2
CREDITCOOP	893,1	0,2	239,1	0,8
Total instituții de credit	362 259,2	100,0	29 845,4	100,0

* capitaluri proprii (în cazul sucursalelor băncilor străine)

Lichiditatea

În contextul situației financiare internaționale și al evenimentelor apărute pe parcursul anului 2013, asigurarea lichidității a fost strâns legată de păstrarea încrederii deponenților în sistemul bancar românesc și, în consecință, de dorința acestora de a-și prelungi depunerile ajunse la scadență. Îmbunătățirea economisirii interne a contrabalansat tendința de ajustare a finanțării externe, reprezentate în mare măsură de sursele atrase de la băncile-mamă. Clientela nebanară și-a majorat depozitele în sistem până la un nivel de 228,9 miliarde lei, superior cu 19,2 miliarde lei stocului existent la finele anului 2012, în timp ce sursele atrase de la băncile-mamă s-au restrâns cu aproximativ 19 la sută (de la 17 529 milioane euro la 14 187 milioane euro).

Potrivit evoluției indicatorilor de evaluare a riscului de lichiditate, sectorul bancar a continuat să beneficieze de o lichiditate adecvată, nivelul acestora indicând existența de rezerve pentru acoperirea eventualelor dezechilibre care pot apărea ca urmare a unor retrageri anticipate de resurse. Menținerea unor niveluri adecvate ale lichidității constituie, de altfel, o condiție necesară pentru ca sectorul bancar autohton să aibă o capacitate bună de a face față unor evoluții adverse, inclusiv de natură externă.

Astfel, poziția confortabilă a lichidității a fost pusă în evidență în special de valoarea indicatorului care exprimă lichiditatea imediată, care a crescut cu 5,6 puncte procentuale față de perioada similară a anului anterior (de la 35,9 la sută la 41,5 la sută). Creșterea lichidității imediate a avut loc ca urmare a scăderii datoriilor cu aproximativ 1 la sută și a creșterii cu 14,6 la sută a valorii totale a disponibilităților, depozitelor la bănci, titlurilor de stat libere de gaj, obligațiunilor denominate în euro/dolari SUA (emise de România pe piețele externe) și obligațiunilor denominate în lei (emise de instituțiile financiare internaționale).

Raportul dintre creditele acordate clientelei nebanare la valoare brută și depozitele atrase de la clientela nebanară a consemnat o evoluție descendentă pe parcursul perioadei analizate, apropiindu-se la finalul anului 2013 de nivelul de echilibru (104,6 la sută față de 117,4 la sută la finele anului 2012⁷), pe fondul reducerii stocului de credite concomitent cu creșterea volumului depozitelor atrase.

De asemenea, indicatorul de lichiditate stabilit conform reglementărilor în vigoare emise de Banca Națională a României⁸, calculat pentru totalitatea operațiunilor în echivalent lei, pe benzi de scadență, s-a plasat la un nivel confortabil superior celui reglementat (1) pe fiecare bandă de scadență.

⁷ Indicator calculat pe baza bilanțurilor contabile anuale.

⁸ Ordinul BNR nr. 22/2011 privind raportarea situațiilor referitoare la indicatorul de lichiditate și riscul mare de lichiditate și Regulamentul BNR nr. 25/2011 privind lichiditatea instituțiilor de credit. Benzile de scadență sunt: până la o lună, între o lună și 3 luni, între 3 și 6 luni, între 6 și 12 luni și respectiv mai mare de 12 luni.

Profitabilitatea

După trei ani în care a înregistrat pierderi financiare, sistemul bancar românesc a reușit să își amelioreze profitabilitatea pe parcursul anului 2013, obținând un rezultat financiar pozitiv, de 48,6 milioane lei – profitul agregat la nivelul a 23 de bănci (1 993,4 milioane lei) a contrabalansat pierderea altor 17 bănci (1 944,8 milioane lei). Trebuie menționat însă că profitul acumulat în primele nouă luni ale perioadei analizate (1,5 miliarde lei) s-a diminuat în mod semnificativ în cursul trimestrului IV 2013, ca urmare a unei ample acțiuni de reclasificare a unor credite restructurate, care a condus la creșterea cheltuielilor privind provizioanele aferente riscului de credit.

Îmbunătățirea eficienței activității bancare a fost reflectată și de traiectoria descendentă a indicatorului cost/venit de la 58,7 la sută în decembrie 2012 la 56,6 la sută în decembrie 2013; evoluția s-a datorat creșterii ușoare a veniturilor operaționale cu 0,8 la sută, în contextul majorării câștigurilor privind activele și datoriile financiare, concomitent cu o scădere cu 3 la sută a cheltuielilor operaționale, pe fondul preocupărilor instituțiilor de credit pentru redimensionarea bilanțului și micșorarea costurilor fixe. În acest context, profitul operațional s-a majorat cu 6 la sută față de anul anterior.

Revenirea rezultatului financiar în plaja valorilor pozitive a generat și plasarea ușor peste zero a principalilor indicatori de profitabilitate la nivel agregat (rata rentabilității financiare – ROE și rata rentabilității economice – ROA).

3. Evaluarea riscurilor din activitatea bancară

În cadrul programului anual de evaluare și verificare, aprobat de Consiliul de administrație al Băncii Naționale a României, au fost desfășurate 39 de acțiuni, dintre care 32 de acțiuni comune *on* și *off-site* au vizat băncile persoane juridice române, iar 7 acțiuni (4 acțiuni *on-site* și 3 acțiuni comune *on* și *off-site*) au avut în vedere sucursalele unor bănci străine. În plus, s-au efectuat 49 de acțiuni punctuale la bănci, dintre care 31 de acțiuni *off-site* și 18 acțiuni *on-site*.

Acțiunile de supraveghere derulate în cadrul programului anual de evaluare și verificare au pus un accent deosebit pe evaluarea profilului general de risc, situația financiară, strategia de afaceri și de risc, responsabilitățile și organizarea structurilor de conducere, funcția de administrare a riscurilor, funcția de audit intern, analiza riscurilor semnificative și a altor riscuri, activitățile externalizate, precum și pe verificarea procesului intern de evaluare a adecvării capitalului la riscuri (ICAAP).

Acțiunile punctuale desfășurate în cursul anului 2013 au avut ca principale obiective cerințele de capital, fondurile proprii la nivel individual și consolidat, activitatea de creditare, evaluarea cadrului de administrare a riscului de credit din operațiuni de restructurare și recuperare ale unor active, expunerile mari, evoluția plasamentelor, structura organizatorică a instituției, verificarea procesului intern de evaluare a adecvării capitalului la riscuri (ICAAP), activitățile externalizate,

întocmirea și raportarea situațiilor financiare FINREP la nivel individual și consolidat, raportările de prudență bancară și evoluția indicatorilor de prudență bancară.

Rapoartele întocmite în urma desfășurării activității de supraveghere au consemnat, în principal, aspecte privind cadrul de administrare a activității instituțiilor de credit, guvernanta corporatistă, strategia generală și apetitul la risc, fondurile proprii, procesul intern de evaluare a adecvării capitalului la riscuri la nivel individual și consolidat, administrarea riscurilor semnificative, activitățile externalizate, politicile și procedurile de remunerare, precum și cerințele de transparență și de comunicare.

Încălcarea unor prevederi legale a atras sancționarea unui număr de 5 instituții de credit cu amendă și/sau avertisment scris. Sancțiunile au fost aplicate pentru aspecte legate de activitatea de creditare și operațiunile de înlocuire de expuneri, activele problemă, riscul de credit, riscul rezidual, expunerile mari, expunerile față de persoanele aflate în relații speciale cu instituția de credit, administrarea riscurilor, riscul de lichiditate, riscul operațional, auditul intern, activitățile externalizate și de întocmirea și raportarea situațiilor financiare FINREP.

În ceea ce privește rețeaua teritorială a Băncii Centrale Cooperatiste CREDITCOOP, au fost sancționate două bănci cooperatiste cu retragerea aprobării acordate pentru 5 administratori. Sancțiunile au fost aplicate pentru aspecte legate de activitatea de creditare, sistemul de control intern, auditul intern, precum și de reputația și experiența conducerii.

4. Instituțiile financiare nebancare

În cursul anului 2013 a continuat procesul de restructurare a sectorului instituțiilor financiare nebancare (IFN), atât numeric, cât și din punct de vedere al principalilor indicatori financiari agregați.

La sfârșitul anului 2013, în Registrul general erau înscrise 173 instituții financiare nebancare, în scădere cu 14 unități față de 31 decembrie 2012 (au fost radiate 19 instituții și înscrise 5 instituții noi). Radierile s-au realizat preponderent la cerere (14), ca sancțiune aplicată pentru nerespectarea dispozițiilor legale (1) sau din alte cauze prevăzute de lege (4).

Din punct de vedere al secțiunilor Registrului general, cele 19 radieri sunt distribuite astfel: 11 în secțiunea „Activități multiple de creditare”, 7 în secțiunea „Leasing financiar”, iar una în secțiunea „Credite de consum”. Toate cele 5 instituții noi au fost înscrise în secțiunea „Activități multiple de creditare”.

Față de anul 2012, numărul instituțiilor financiare nebancare înscrise în Registrul special s-a redus de la 52 la 50, datorită, pe de o parte, radierii unui număr de

4 instituții⁹, iar pe de altă parte, înscrierile altor două instituții, ca urmare a îndeplinirii de către acestea a limitelor reglementate ale indicatorilor privind criteriile de înscriere în Registrul special.

Tipul activității	Registrul special		Registrul general*		Registrul general	
	nr.	%	nr.	%	nr.	%
Activități multiple de creditare	41	82,0	86	69,9	127	73,4
Leasing financiar	7	14,0	26	21,1	33	19,1
Emitere garanții și asumare de angajamente, inclusiv garantarea creditului	1	2,0	4	3,3	5	2,9
Credite de consum	1	2,0	3	2,4	4	2,3
Microcreditare	0	0,0	2	1,6	2	1,2
Finanțarea tranzacțiilor comerciale	0	0,0	1	0,8	1	0,6
Factoring	0	0,0	1	0,8	1	0,6
Credite ipotecare și/sau imobiliare	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Scontare	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Forfetare	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Alte forme de finanțare de natura creditului	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Total	50	100,0	123	100,0	173	100,0

* exclusiv instituțiile financiare nebancare din Registrul special

Capitalul social al instituțiilor financiare nebancare a totalizat 3 054,2 milioane lei, nivel în scădere cu 23,3 la sută față de cel consemnat la sfârșitul anului 2012, pe fondul reducerilor de capital social operate de unele instituții și al radierilor din Registrul general. O tendință descendentă au manifestat și activele totale, valoarea de 25 927,3 milioane lei înregistrată la sfârșitul anului 2013 fiind cu 3 la sută mai mică în comparație cu cea din anul 2012.

Nivelul agregat al creditelor și angajamentelor a atins 36 767,8 milioane lei, în creștere cu 4,9 la sută față de anul precedent. În structură, 20 106,5 milioane lei, respectiv 54,7 la sută, reprezintă finanțările acordate sub formă de credite (leasing financiar și alte tipuri de credite), iar 16 661,4 milioane lei, respectiv 45,3 la sută reprezintă soldul angajamentelor date.

Pe o traiectorie ascendentă s-a plasat soldul angajamentelor (+11,6 la sută comparativ cu 2012) și soldul indicatorului „Alte tipuri de credite” (+8,1 la sută). În schimb, leasingul financiar s-a diminuat în valoare absolută cu 768,2 milioane lei, până la 10 040,5 milioane lei, iar ponderea acestuia în totalul finanțărilor s-a redus de la 31,5 la sută în 2012 la 27,3 la sută în 2013. Această evoluție relevă continuarea tendinței din anii anteriori, de „migrare” a finanțărilor acordate de sectorul IFN de la operațiunile de leasing financiar către alte tipuri de finanțări, fenomen determinat de conjunctura economică actuală.

⁹ Dintre acestea, trei nu au mai respectat limitele reglementate ale indicatorilor privind criteriile de înscriere în Registrul special, iar una a fuzionat cu o altă instituție financiară nebancară.

Numărul total de clienți s-a majorat cu 12 la sută, ajungând la 1 233 567 la 31 decembrie 2013.

Indicatorii activității financiare			
milioane lei*			
Denumirea indicatorului	Registrul special	Registrul general**	Registrul general
Capital social	2 459,4	594,8	3 054,2
Active totale (net)	23 853,4	2 073,9	25 927,3
Total credite și angajamente, <i>din care:</i>	35 510,7	1 257,2	36 767,8
– leasing financiar	9 872,9	167,6	10 040,5
– alte tipuri de credite	9 129,6	936,3	10 066,0
– angajamente date	16 508,1	153,3	16 661,4
Creanțe restante și îndoielnice (net), <i>din care:</i>	919,4	119,2	1 038,6
– credite restante și îndoielnice	391,5	56,1	447,7
Provizioane aferente creanțelor restante și îndoielnice, <i>din care:</i>	3 821,0	744,4	4 565,4
– provizioane aferente creditelor restante și îndoielnice	3 487,0	485,9	3 972,9
Credite și angajamente neperformante***	4 993,2	435,7	5 429,0
Profit/pierdere, <i>din care:</i>	-392,7	-180,1	-572,8
– rezultatul reportat	-371,6	-106,4	-478,0
– rezultat aferent anului 2013	-21,1	-73,6	-94,8
Număr de contracte	1 183 787,0	662 195,0	1 845 982,0
Număr de clienți, <i>din care:</i>	1 053 086,0	180 481,0	1 233 567,0
– persoane fizice	962 404,0	172 773,0	1 135 177,0
– persoane juridice	90 682,0	7 708,0	98 390,0

*) cu excepția indicatorilor „Număr de contracte” și „Număr de clienți”

**) exclusiv instituțiile financiare nebancare înscrise în Registrul special

***) credite pentru care serviciul datoriei a depășit 30 de zile

Distribuția capitalului social în funcție de țara de origine pentru cele 50 de societăți înscrise în Registrul special la 31 decembrie 2013 este sintetizată în tabelul următor.

Figura 1. Ponderea capitalului social în total capital, în funcţie de ţara de origine

Ţara de origine	Ponderea capitalului social	
	în total capital	în total capital străin
România	56,94	-
Olanda	12,82	29,76
Franţa	6,69	15,53
Suedia	4,08	9,47
Germania	3,74	8,68
Italia	3,46	8,04
Austria	2,82	6,55
Cipru	2,02	4,70
Grecia	1,76	4,10
Statele Unite ale Americii	1,52	3,53
Belgia	1,29	2,99
Luxemburg	1,22	2,83
Marea Britanie	0,92	2,15
Polonia	0,72	1,67

procente

Comparativ cu sfârşitul anului 2012, principala modificare constă în creşterea puternică a ponderii capitalului românesc, de la 40,5 la sută la 56,9 la sută. Totodată, se remarcă scăderea semnificativă a ponderii capitalului italian, de la 21,7 la sută la 3,5 la sută.

În totalul capitalului străin, trei ţări, respectiv Olanda, Franţa şi Suedia, deţin împreună mai mult de jumătate (54,8 la sută), diferenţa de 45,2 la sută revenind celorlalte 10 ţări.

În cifre absolute, valoarea totală a capitalului străin s-a ridicat la 1 072,3 milioane lei, în scădere faţă de anul 2012 cu 983,6 milioane lei, respectiv cu 47,8 la sută. Exprimată la cursul de schimb de la 31 decembrie 2013, valoarea totală a capitalului străin se cifrează la 239,1 milioane euro.

Supravegherea prudenţială şi monitorizarea instituţiilor financiare nebancare

Supravegherea prudenţială şi monitorizarea instituţiilor financiare nebancare a constat atât în urmărirea modului de întocmire şi transmitere a raportărilor periodice, cât şi în efectuarea de inspecţii la faţa locului de către personalul specializat din cadrul BNR. Aceste acţiuni s-au finalizat prin încheierea de rapoarte de supraveghere şi impunerea, după caz, a unor sancţiuni prevăzute de dispoziţiile legale în vigoare.

Astfel, ca urmare a monitorizării modului de efectuare a raportărilor periodice şi a respectării reglementărilor Băncii Naţionale a României privind instituţiile

financiare nebancare, au fost elaborate 9 rapoarte de inspecție *off-site*, concretizate în aplicarea a 9 sancțiuni, repartizate astfel: 2 avertismente scrise, 5 amenzi și 2 suspendări ale activității de creditare.

Inspecțiile *on-site*, desfășurate conform programului anual de inspecție, au avut drept scop verificarea activității curente pentru 32 de instituții financiare nebancare (dintre care 4 au avut și calitatea de instituții de plată) și 3 instituții de plată. Pe baza rapoartelor întocmite de echipele de inspecție care au derulat acțiunile de supraveghere, au fost impuse sancțiuni pentru 30 de instituții, după cum urmează: avertismente scrise (12 cazuri), amenzi (3 cazuri), radiere (un caz). De asemenea, în cazul altor 14 instituții financiare nebancare s-a dispus elaborarea și transmiterea unor planuri de măsuri pentru remedierea deficiențelor constatate.

Totodată, pe baza notificărilor transmise de instituțiile financiare nebancare și a monitorizării acestora, în cursul anului 2013 au fost operate unele modificări în registre, concretizate în:

- înscrierea unor instituții financiare nebancare în Registrul special (2 cazuri);
- radierea unor instituții financiare nebancare din Registrul special (4 cazuri);
- înscrierea unor noi instituții financiare nebancare în Registrul general (5 cazuri);
- radierea unor instituții financiare nebancare din Registrul general (19 cazuri);
- trecerea unor instituții financiare nebancare dintr-o secțiune în alta a Registrului general, ca urmare a modificării obiectului de activitate.

De asemenea, în cele două registre au fost operate modificări referitoare la schimbarea denumirii instituțiilor financiare nebancare, a sediului social și/sau a numerelor de telefon/fax.

Instituțiile de plată

La 31 decembrie 2013, în Registrul instituțiilor de plată erau înscrise 8 instituții de plată (dintre care una a fost înscrisă în 2013) și 39 de agenți prin intermediul cărora acestea prestează servicii de plată pe teritoriul României și în străinătate. Dintre agenți, 15 au fost înscrși în registrul administrat de Banca Națională a României în cursul anului 2013. Dintre instituțiile de plată autorizate, 4 dețin și calitatea de instituție financiară nebanară, fiind înscrise în Registrul general.

Pe parcursul anului 2013, supravegherea prudențială a instituțiilor de plată a fost realizată prin analiza raportărilor transmise de către acestea conform prevederilor Regulamentului Băncii Naționale a României nr. 21/2009 privind instituțiile de plată, cu modificările și completările ulterioare, precum și prin efectuarea de inspecții la fața locului de către personalul specializat al BNR. Acțiunile *on-site* s-au desfășurat conform programului anual de inspecție, au avut drept scop verificarea activității curente și s-au concretizat prin impunerea, după caz, a unor sancțiuni prevăzute de dispozițiile legale.

5. Monitorizarea aplicării sancțiunilor internaționale, prevenirea spălării banilor și finanțării terorismului

În anul 2013, preocupările Băncii Naționale a României în domeniul monitorizării aplicării sancțiunilor internaționale, prevenirii spălării banilor și finanțării terorismului au vizat verificarea respectării de către instituțiile de credit a cadrului legislativ aferent, fiind desfășurate în acest sens 39 de acțiuni de inspecție, dintre care 37 de acțiuni la sediul instituțiilor de credit, o acțiune de supraveghere *off-site* și o acțiune punctuală.

În cadrul acțiunilor desfășurate au fost constatate unele deficiențe pentru care au fost întocmite 7 procese-verbale de constatare și sancționare a contravențiilor, un ordin de impunere a unor măsuri de remediere a deficiențelor și 16 scrisori de recomandare pentru îmbunătățirea cadrului de administrare a riscurilor. Sancțiunile au fost aplicate, în principal, pentru nerespectarea reglementărilor privind prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului. Totodată, s-au transmis Oficiului Național de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor 5 informări privind suspiciuni de spălare a banilor, identificate de echipele de inspecție.

De asemenea, prin participarea reprezentantului Băncii Naționale a României la reuniunile Consiliului interinstituțional¹⁰, s-au asigurat documentația și expertiza în domeniul financiar-bancar necesare pentru: (i) elaborarea mandatelor și documentelor de poziție ale României, prezentate în cadrul organismelor internaționale cu responsabilități în domeniul sancțiunilor internaționale, în special în cadrul reuniunilor grupului de lucru RELEX – formațiunea „Sancțiuni” al Consiliului Uniunii Europene; (ii) elaborarea și emiterea avizelor consultative în scopul fundamentării unor decizii legate de aplicarea sancțiunilor internaționale; (iii) formularea de observații și propuneri cu privire la proiectele regulamentelor și deciziilor Uniunii Europene care au ca obiect de reglementare instituirea unor sancțiuni internaționale aferente domeniului de activitate; (iv) elaborarea Raportului anual referitor la măsurile adoptate de România în vederea punerii în aplicare a regimurilor de sancțiuni instituite pe plan internațional, în domeniul financiar-bancar (raportul este prezentat de către primul-ministru Parlamentului și Consiliului Suprem de Apărare a Țării).

Totodată, în scopul implementării corespunzătoare a legislației privind instituirea de sancțiuni internaționale în domeniul financiar-bancar, s-au asigurat monitorizarea permanentă a adoptării acestora și includerea problematicei respective în obiectivele tematice ale acțiunilor de inspecție.

Una dintre activitățile specifice, cu caracter permanent, a fost și aceea de informare cu celeritate a instituțiilor de credit cu privire la: (i) adoptarea, modificarea sau completarea măsurilor sancționatorii aferente domeniului financiar-bancar, precum și (ii) riscul de spălare a banilor sau de finanțare a terorismului în raport cu

¹⁰ Consiliul interinstituțional constituit în temeiul art. 13 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 202/2008, aprobată prin Legea nr. 217/2009, cu modificările și completările ulterioare.

vulnerabilitățile identificate de Grupul de Acțiune Financiară Internațională (FATF), în vederea facilitării adoptării măsurilor adecvate.

Totodată, prin structura de specialitate, s-a asigurat cooperarea, în baza mandatului acordat de conducerea Băncii Naționale a României, cu: (i) autoritățile de supraveghere, în ceea ce privește modul de aplicare a reglementărilor privind prevenirea spălării banilor și finanțării terorismului, pentru furnizarea de informații, pe bază de reciprocitate, cu respectarea cerințelor referitoare la păstrarea secretului profesional prevăzute de lege, și (ii) celelalte autorități naționale și internaționale angrenate în punerea în aplicare a sancțiunilor internaționale, în conformitate cu prevederile cadrului legal de cooperare.

De asemenea, s-a asigurat consultanță de specialitate instituțiilor de credit, cu referire la modul de aplicare a legislației privind sancțiunile internaționale, prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțarea actelor de terorism, care a vizat, în special, informări, constituirea de grupuri de lucru, elaborarea unor puncte de vedere etc.

O altă direcție de acțiune a constat în participarea BNR, în calitate de membru, la reuniunile periodice ale Comitetului de prevenire a spălării banilor și a finanțării terorismului din cadrul Comisiei Europene.

O atenție specială a fost acordată derulării procesului privind cea de-a IV-a rundă de evaluare a României – de către echipa de experți a Comitetului Moneyval din cadrul Consiliului Europei – din punct de vedere al gradului de conformitate a implementării standardelor internaționale de combatere a spălării banilor și finanțării terorismului (FATF), precum și al eficienței punerii în aplicare a acestora. Această acțiune a presupus o implicare activă și de durată a departamentului de resort din cadrul BNR în toate etapele procesului de evaluare, respectiv selectarea și prelucrarea datelor pentru completarea chestionarului de evaluare solicitat de Secretariatul Moneyval, fundamentarea luărilor de poziție ale reprezentanților serviciului cu ocazia vizitei *on-site* a evaluatorilor, pregătirea și susținerea observațiilor cu privire la unele constatări din proiectul de raport (în cadrul întâlnirilor tehnice pregătitoare și în plenul reuniunii Comitetului Moneyval). Toate acestea s-au materializat prin adoptarea Raportului de evaluare a României, în cadrul celei de-a 44-a Reuniuni plenare a Comitetului Moneyval, cu însușirea unora dintre amendamentele propuse.

Capitolul V. Emisiuni de numerar

În anul 2013, BNR a asigurat numerarul necesar unei circulații monetare corespunzătoare atât din punct de vedere valoric, cât și ca structură pe cupiuri, satisfăcând solicitările tuturor categoriilor de utilizatori de numerar, în condițiile menținerii la un nivel ridicat a calității însemnelor monetare românești aflate în circulație.

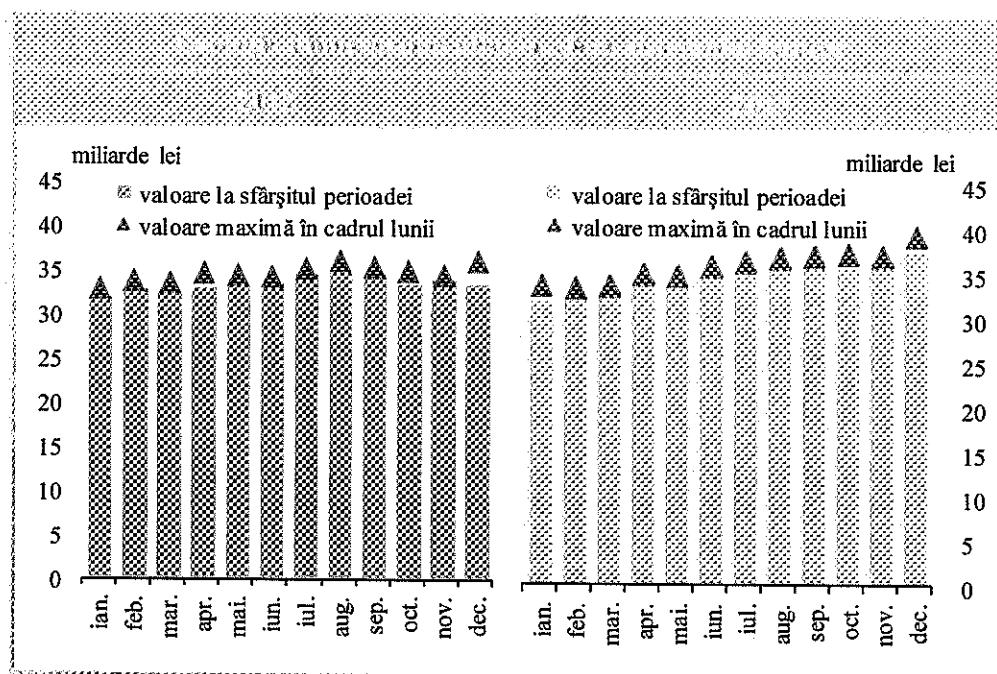
1. Evoluția numerarului în circulație aflat în afara sistemului bancar

În cursul anului 2013, numerarul în circulație aflat în afara sistemului bancar s-a menținut pe o traiectorie ascendentă, ritmul de creștere (+12 la sută, până la o valoare de 37 482 milioane lei¹) înregistrând o accelerare semnificativă comparativ cu anul anterior.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Numerar aflat în afara sistemului bancar (mil. lei)	26 960	25 617	28 253	32 357	33 365	37 482
Variație față de anul anterior (%)	17	-5	10	15	3	12

Similar anilor precedenți, evoluția în cadrul anului a fost neuniformă: după o reducere semnificativă în luna ianuarie (de aproximativ 5 la sută față de sfârșitul anului 2012, nivelul de 31 853 milioane lei consemnat reprezentând minimul anului), valoarea numerarului aflat în afara sistemului bancar a înregistrat o revenire treptată în lunile februarie și martie; la finele lunii aprilie, pe fondul factorilor sezonieri specifici acestei perioade, acesta a depășit nivelul de la sfârșitul anului 2012 și s-a menținut dincolo de acest palier până la finele lui 2013. Nivelul maxim al anului a fost atins în data de 20 decembrie 2013, respectiv 39 146 milioane lei, sub influența plăților majorate specifice sărbătorilor de iarnă.

¹ 34 664 milioane lei, exclusiv numerarul aflat în ATM-uri și ASV-uri.

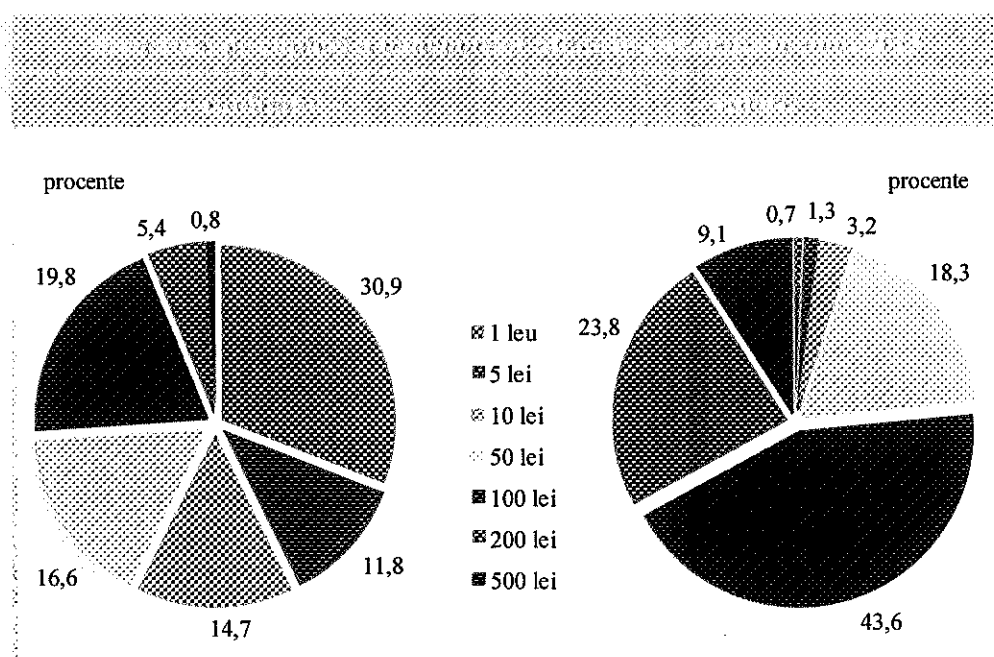

Numărul de bancnote existente în afara sistemului bancar la sfârșitul anului 2013 a fost de 820,48 milioane bucăți, cu 12,5 la sută mai mare față de cel de la finele anului 2012, iar valoarea acestora a înregistrat un procent de creștere similar.

Majorări ale numărului de bancnote aflate în afara sistemului bancar s-au înregistrat pentru toate cupiurile, cea mai importantă modificare cantitativă (+22,6 la sută) survenind în cazul cupiurii de 50 lei, a cărei pondere în numărul total de bancnote a crescut cu 1 punct procentual, urmată de cupiura de 200 lei (+16,9 la sută), care și-a majorat ponderea cu 0,3 puncte procentuale.

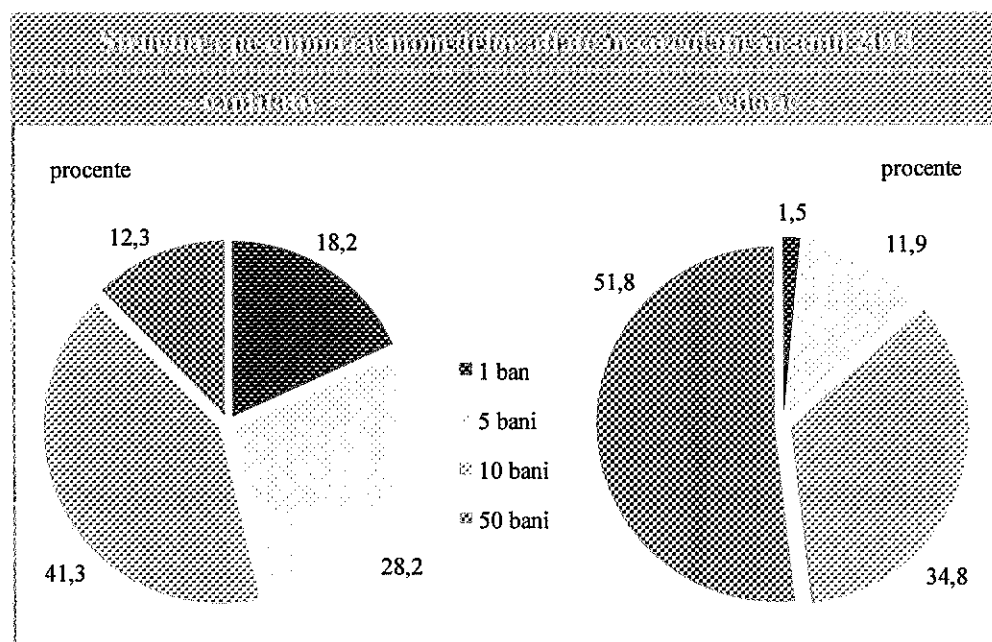
Din numărul total de bancnote aflate în afara sistemului bancar la sfârșitul anului 2013, cupiura de 1 leu deținea cea mai mare pondere, respectiv 31 la sută, urmată de cupiura de 100 lei, cu o pondere de 19,8 la sută. Cea mai mică pondere, de sub 1 la sută în numărul total de bancnote aflate în afara sistemului bancar, a deținut-o cupiura de 500 lei.

Similar anilor precedenți, cele mai ridicate ponderi în valoarea totală a bancnotelor aflate în afara sistemului bancar au fost înregistrate de cupiurile intens folosite la alimentarea ATM-urilor, respectiv cea de 100 lei (43,6 la sută), cea de 200 lei (23,8 la sută) și cea de 50 lei (18,3 la sută).

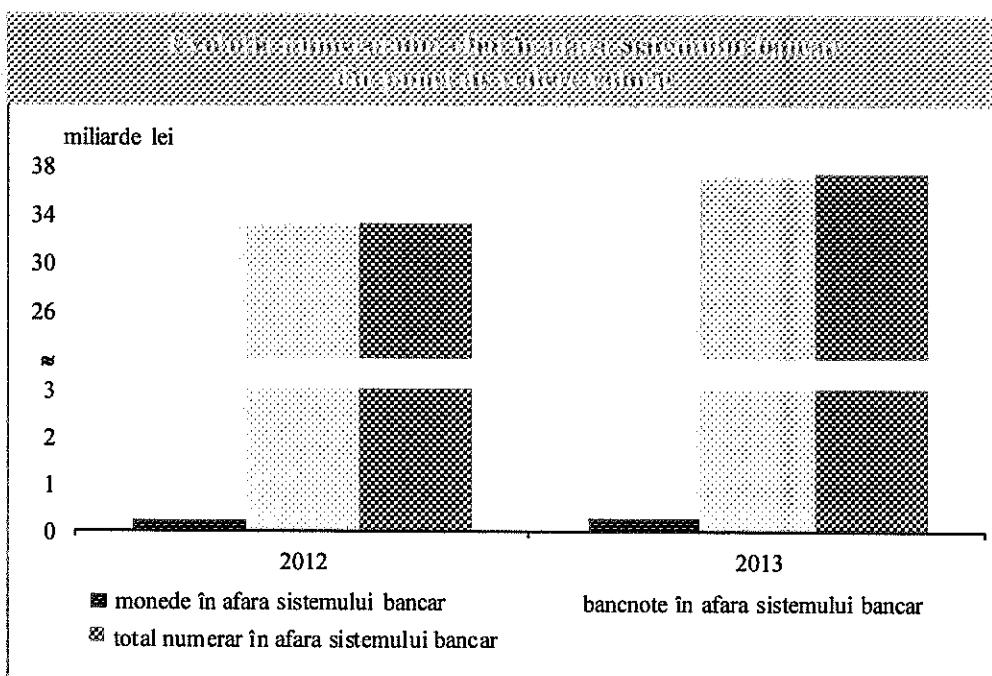
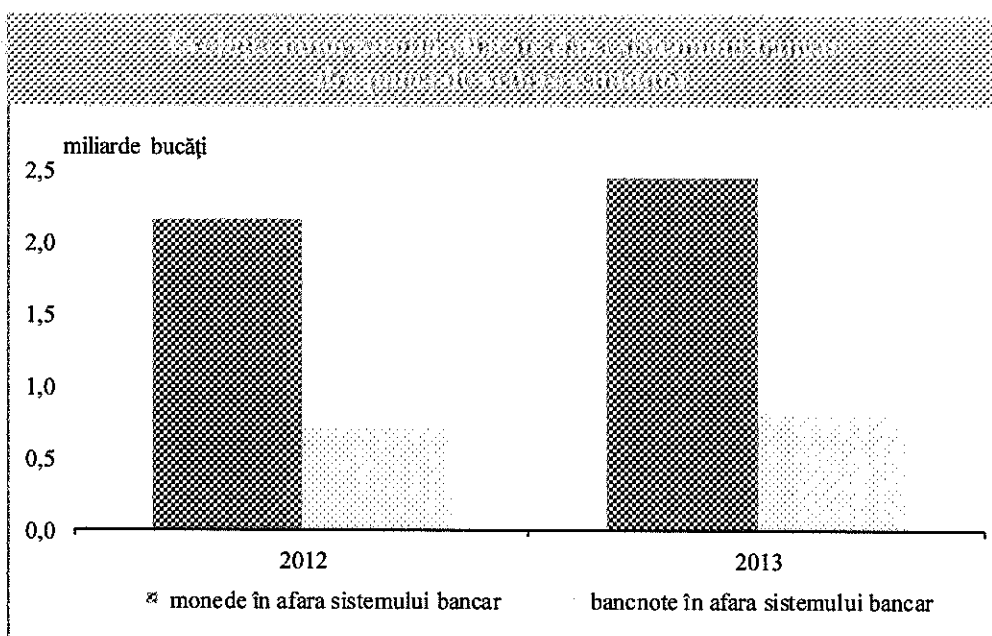
Numărul de monede existente în afara sistemului bancar la sfârșitul anului 2013 a fost cu 14 la sută mai mare față de cel de la finele anului 2012, iar din punct de vedere valoric, numerarul sub formă de monedă a crescut cu 11 la sută.

Cererea de monedă metalică s-a menținut la cote ridicate și în anul 2013. Extinderea rețelor teritoriale ale lanțurilor de magazine de tip *discount*, care solicită cantități importante de monedă din toate cupiurile pentru acordarea restului, precum și utilizarea pe scară largă a echipamentelor automate de distribuție a produselor alimentare de mică valoare sau de plată a unor servicii mărunte au reprezentat principalii factori care au susținut această cerere.

Similar anului anterior, în 2013 s-au înregistrat creșteri ale cantităților de monede aflate în afara sistemului bancar la toate cupiurile, cea mai importantă majorare, de 22 la sută, înregistrându-se la moneda de 1 ban, urmată de moneda de 10 bani (+13 la sută). La finele anului 2013, ponderea cea mai mare în numărul total de monede aflate asupra populației și în casieriile agenților economici, de 41,3 la sută, a fost deținută de moneda de 10 bani, urmată de cea de 5 bani, cu o pondere de 28,2 la sută.

Din punct de vedere valoric, ponderea cea mai mare, de 51,8 la sută, a fost deținută de moneda de 50 bani, urmată de moneda de 10 bani, cu o pondere de 34,8 la sută.

Pe fondul creșterii numărului de bancnote și monede aflate în circulație în afara sistemului bancar, fiecărui locuitor² îi reveneau 41 de bancnote și 122 de monede la finele anului 2013, cu 5 bancnote, respectiv cu 15 monede mai mult față de sfârșitul anului anterior.

Valoarea medie a unei bancnote în circulație a fost de 45,30 lei, nivel foarte apropiat de cel înregistrat la sfârșitul anului 2012.

2. Plățile și încasările în numerar ale BNR în relația cu instituțiile de credit/Trezoreria Statului

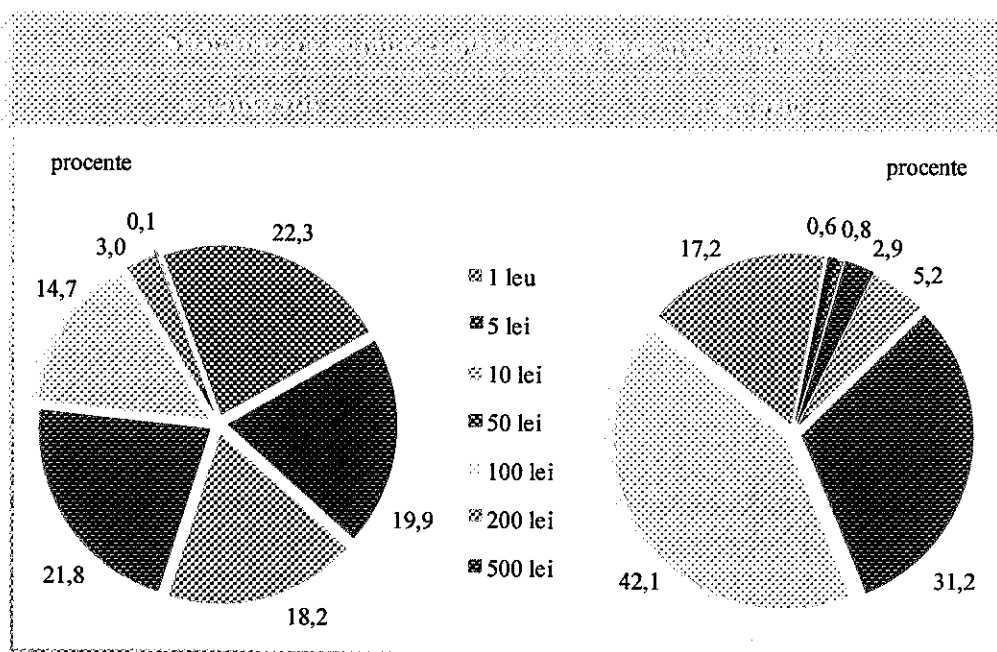
Plățile efectuate de BNR către instituțiile de credit/Trezoreria Statului în cursul anului 2013 au însumat 638,96 milioane bancnote, cu 24 la sută mai puțin decât în anul 2012, și 399,61 milioane monede, cu 9 la sută mai mult față de anul precedent. Valoarea totală a bancnotelor și monedelor utilizate în plăți a fost de 22 387,90 milioane lei, cu 8 la sută sub cea aferentă anului 2012.

În structură, scăderi ale numărului de bancnote s-au consemnat la cupiurile de 1 leu, 5 lei, 10 lei, 50 lei și 100 lei folosite la efectuarea plăților către instituțiile de credit/Trezoreria Statului, plusuri înregistrându-se doar la cupiurile de 200 lei și 500 lei. Cea mai însemnată reducere a numărului de bancnote utilizate în plăți, de aproximativ 58 la sută, s-a înregistrat la cupiura de 10 lei, urmată de cupiurile de 5 lei și 1 leu, cu scăderi de 13 la sută și respectiv 8 la sută.

În ceea ce privește ponderea fiecărei cupiuri în numărul total de bancnote retrase de instituțiile de credit/Trezoreria Statului de la BNR, la cupiura de 10 lei s-a înregistrat cea mai mare reducere (15 puncte procentuale, până la aproximativ 18 la sută). Ponderile cele mai mari în cantitatea totală de bancnote retrase de la banca centrală au fost deținute de cupiurile de 1 leu și 50 lei, de circa 22 la sută fiecare.

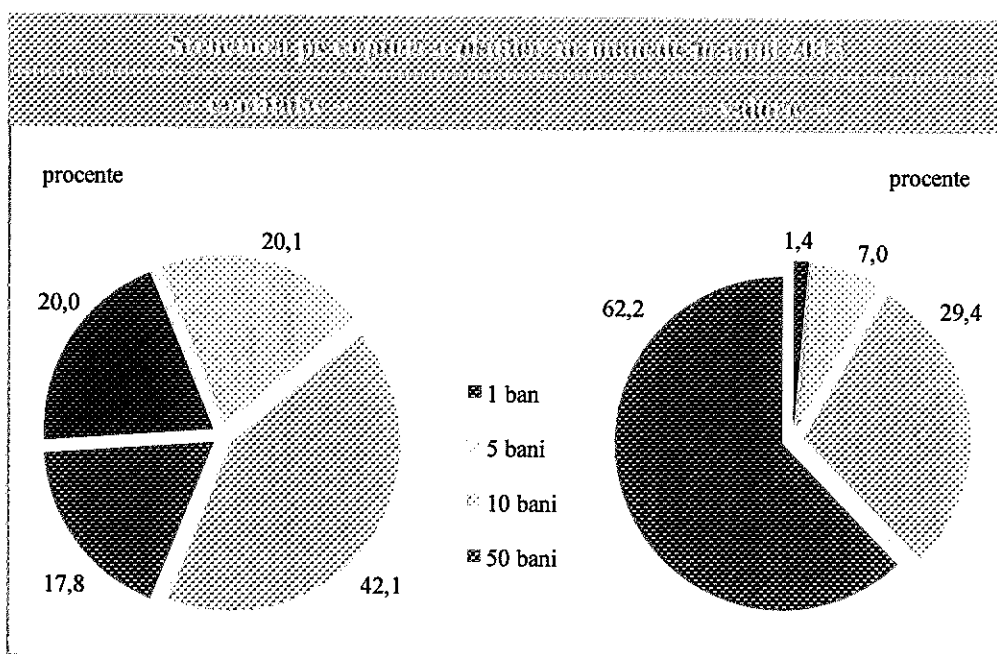
Din punct de vedere valoric, cupiura de 100 lei a deținut cea mai mare pondere în totalul plăților efectuate către instituțiile de credit/Trezoreria Statului, respectiv 42 la sută, urmată de cupiura de 50 lei (31,2 la sută) și cupiura de 200 lei (17,2 la sută).

² Calcule realizate pe baza cifrelor privind populația rezidentă (stabilă) a României comunicate de INS ca rezultat al Recensământului populației și locuințelor din 2011, respectiv 20 095 996 locuitori (la 1 ianuarie 2012).

Spre deosebire de bancnote, în cazul monedelor s-au înregistrat creșteri ale cantităților folosite la plăți pentru toate cupiurile, cea mai mare majorare consemnând-o moneda de 1 ban (+15 la sută), urmată de moneda de 10 bani (+11 la sută), datorită utilizării pe scară largă de către agenții economici din sectorul de vânzare cu amănuntul, pentru acordarea restului.

Din punct de vedere valoric, moneda de 50 bani a deținut cea mai mare pondere în totalul plăților în monede efectuate către instituțiile de credit/Trezoreria Statului (62,2 la sută), urmată de moneda de 10 bani (29,4 la sută).

Din punct de vedere al ponderii valorice a fiecărei cupiuri de monede și bancnote în plățile efectuate, în anul 2013 nu s-au produs modificări semnificative față de 2012, excepție făcând bancnotele de 10 lei și 200 lei.

În ceea ce privește ponderea cantitativă a fiecărei cupiuri în numărul total de bancnote utilizate în plăți, în anul 2013 s-au înregistrat creșteri la toate cupiurile, cu excepția bancnotei de 10 lei. În cazul monedelor, ponderile cantitative ale tuturor cupiurilor în numărul total de monede eliberate în plăți nu au înregistrat modificări față de 2012.

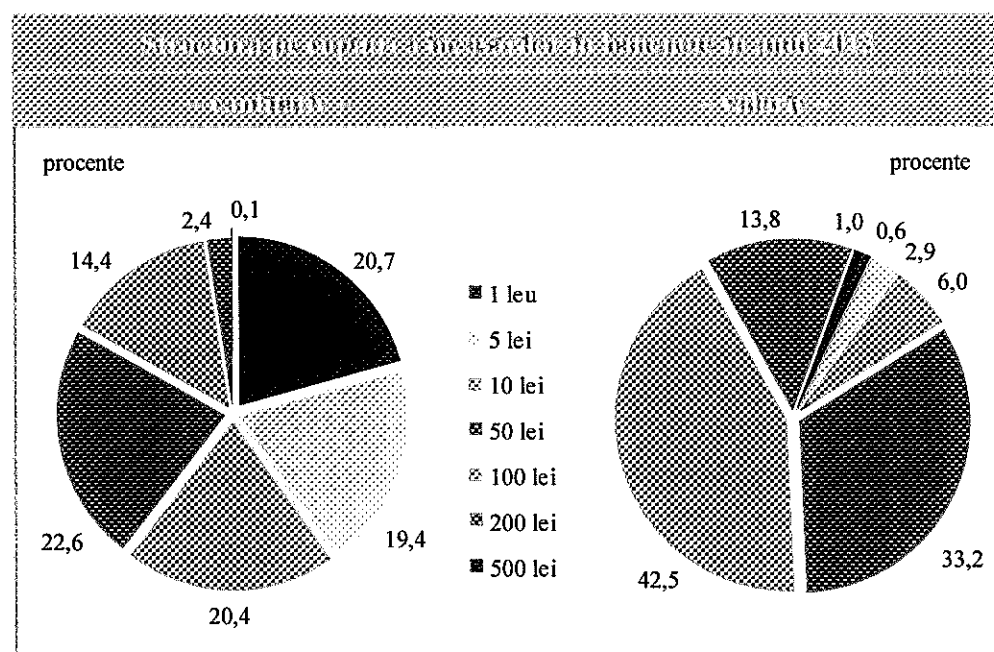
Valoarea totală a încasărilor în numerar ale BNR în anul 2013 a fost de 18 079,22 milioane lei, cu 20 la sută mai mică față de cea din 2012.

Din punct de vedere cantitativ, încasările BNR din depunerile instituțiilor de credit/Trezoreriei Statului au readus la banca centrală 530,85 milioane bancnote, cu 39 la sută mai puține decât în anul 2012 și cu 17 la sută mai puține față de cele puse în circulație, observându-se o scădere a numărului de bancnote încasate la toate cupiurile, cu precădere la cele de valori nominale mici.

Cea mai semnificativă reducere a numărului de bancnote încasate, de 65 la sută, s-a înregistrat la cupiura de 10 lei, urmată de cea aferentă cupiurilor de 5 lei și 1 leu, de 37 la sută și respectiv 32 la sută.

Dacă în anul precedent bancnota de 10 lei a avut cea mai mare pondere în numărul total de bancnote depuse, în anul 2013 cea mai semnificativă pondere, de 22,6 la sută, a deținut-o bancnota de 50 lei.

Din punct de vedere valoric, încasările de bancnote din cupiura de 100 lei au deținut ponderea cea mai mare (de 42,5 la sută), urmate de încasările la cupiura de 50 lei, cu o pondere de 33,2 la sută.

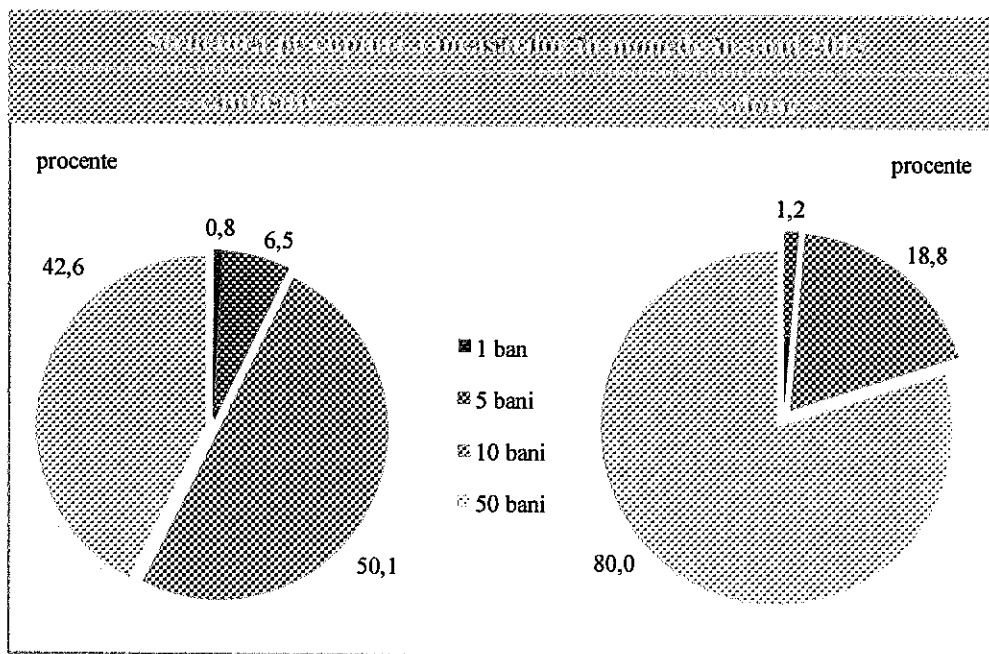
În anul 2013, la banca centrală au revenit 103,09 milioane monede, cu 33 la sută mai multe decât în anul 2012. Gradul de întoarcere la BNR a monedei metalice s-a situat la un nivel destul de scăzut, de 26 la sută, în creștere cu 5 puncte procentuale față de anul 2012.

Singura valoare nominală la care s-a înregistrat o scădere a cantității de monede depuse (21 la sută) a fost cea de 1 ban. Cu toate că, pentru a satisface necesitățile populației și ale agenților economici, instituțiile de credit/Trezoreria Statului au retras în decursul anului 2013 de la BNR 79,76 milioane monede de 1 ban, acestea au adus la banca centrală doar 0,79 milioane monede, ceea ce corespunde unui grad de întoarcere insignifiant, de sub 1 la sută. Cea mai mare creștere a numărului de monede încasate s-a înregistrat la cupiura de 5 bani, cu 66 la sută, urmată de cea de 10 bani și 50 bani, cu 63 la sută și, respectiv, 7 la sută.

Ponderea cea mai importantă în numărul total de monede încasate, respectiv de 50,1 la sută, s-a înregistrat la valoarea nominală de 10 bani, urmată de valoarea nominală de 50 bani, cu o pondere de 42,6 la sută.

Valoarea monedelor depuse de către instituțiile de credit/Trezoreria Statului la sucursalele regionale ale BNR în anul 2013 s-a ridicat la 27,49 milioane lei, cu 15 la sută mai mult față de cea a depunerilor din 2012.

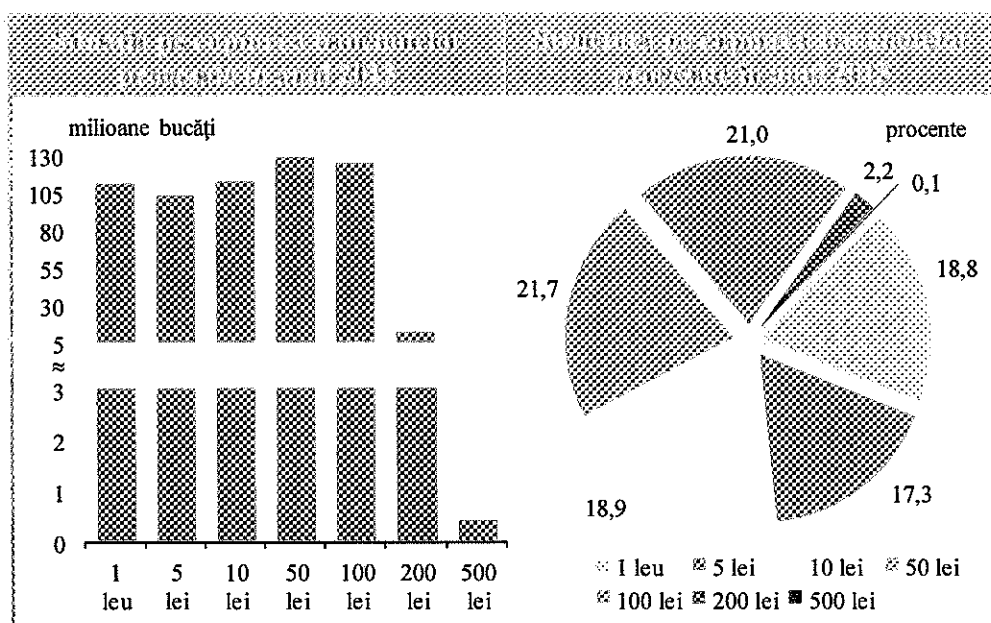
Din valoarea totală a monedelor depuse la banca centrală, cupiurile de 50 bani și de 10 bani dețin, împreună, o pondere covârșitoare, respectiv de 99 la sută.

3. Activitatea de procesare a numerarului

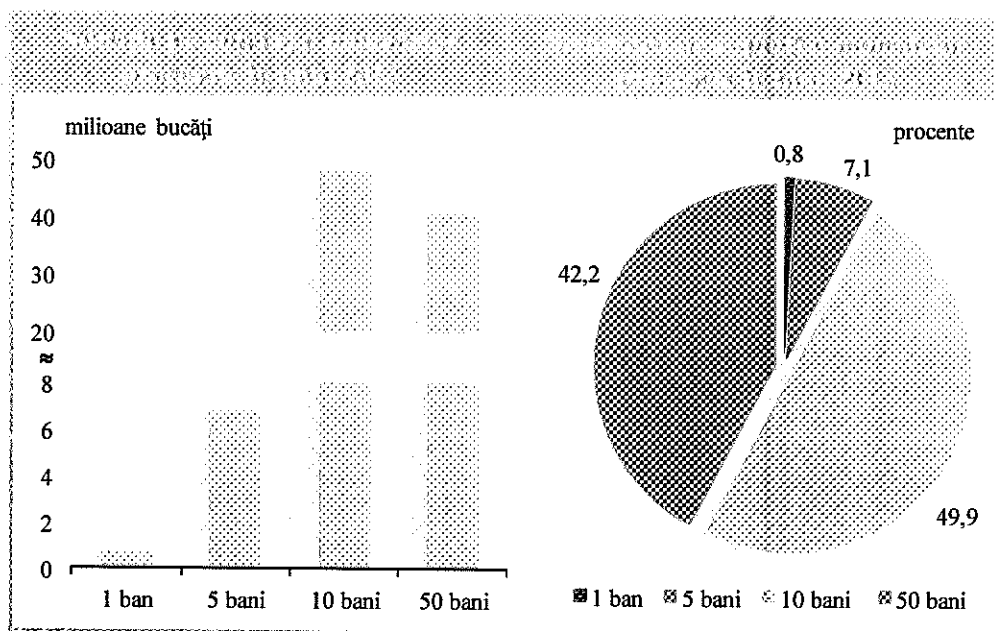
Pe parcursul anului 2013, în cadrul celor patru centre de procesare ale Băncii Naționale a României s-a procesat o cantitate totală de 598,49 milioane bancnote.

Din cantitatea totală de bancnote procesate, 76,07 milioane bancnote au fost sortate ca improprii circulației monetare, ceea ce corespunde unui grad de uzură mediu, de aproximativ 13 la sută, cu 9 puncte procentuale mai mic față de cel înregistrat în 2012.

Și în anul 2013 s-a păstrat o relație de inversă proporționalitate între gradul de uzură a bancnotelor și valoarea nominală a acestora. Numărul de bancnote sortate ca improprii circulației a scăzut la aproape toate cupiurile cu excepția celor de 200 lei, al căror număr a crescut ușor, și a celor de 500 lei, care a rămas aproape neschimbat.

În anul 2013, în cadrul celor patru centre de procesare ale BNR s-a procesat o cantitate totală de 96,92 milioane monede.

În anul 2013 au fost distruse, *on-line*, pe echipamentele automate de procesat bancnote, și *off-line*, pe echipamentele de tocat bancnote din dotarea Centrului de procesare al Sucursalei regionale București, 132,77 milioane bancnote. Din cantitatea totală de bancnote necorespunzătoare distruse, cupiura de 1 leu a avut o pondere de 53 la sută, urmată de cupiurile de 5 lei și 10 lei, cu 19 la sută și, respectiv, 18 la sută. Distrugerea unei cantități mai mari de bancnote de valori nominale mici este o consecință a faptului că acestea sunt mai intens utilizate în circulația monetară, prezentând un grad mai ridicat de uzură.

4. Emisiunile numismatice

Banca Națională a României a lansat și pe parcursul anului 2013 emisiuni numismatice pentru colecționare. Destinate promovării valorilor spiritualității românești și ale patrimoniului cultural național în rândul publicului din țară și străinătate, emisiunile numismatice au fost dedicate unor personalități marcante din domeniul artelor, științei, medicinei, istoriei și culturii, precum și unor momente sau instituții reprezentative din istoria culturii și societății românești.

Au fost continuate ciclurile tematice dedicate istoriei aurului, valorilor de tezaur descoperite pe teritoriul României și monumentelor de artă medievală românească creștină.

În anul 2013, Banca Națională a României a lansat 16 emisiuni numismatice monetare, concretizate în 23 de monede, din care 7 din aur, 13 din argint și 3 din tombac cuprat. Tirajele au fost diferențiate în funcție de metalul din care au fost confecționate, respectiv 1 850 piese din aur, 5 950 piese din argint și 1 350 piese din tombac cuprat.

Au fost lansate, de asemenea, 1 000 de exemplare din setul de monetărie dedicat aniversării a 200 de ani de la înființarea, la Iași, a Școlii de inginerie, de către Gheorghe Asachi (astăzi Universitatea Tehnică „Gheorghe Asachi”).

Lista emisiunilor de monede emise de Banca Națională a României

Denumirea emisiunii numismatice	Metalul și valoarea nominală a monedei
Aniversarea a 350 ani de la înălțarea bisericii de lemn Sfinții Arhangheli din Rogoz, Maramureș	monedă din argint cu valoare nominală de 10 lei
Aniversarea a 1900 de ani de la inaugurarea Columnei lui Traian	monedă din aur cu valoare nominală de 100 lei
Aniversarea a 300 de ani de la începerea construcției Mănăstirii Antim din București	monedă din argint cu valoare nominală de 10 lei
Aniversarea a 100 de ani de la înființarea, la București, a Academiei de Înalte Studii Comerciale și Industriale (astăzi Academia de Studii Economice)	set de trei monede din aur, argint și tombac cuprat cu valori nominale de 100 lei, 10 lei și 1 leu; o monedă din argint cu valoare nominală de 10 lei; o monedă din tombac cuprat cu valoare nominală de 1 leu
Aniversarea a 175 de ani de la nașterea lui Nicolae Grigorescu	monedă din argint cu valoare nominală de 10 lei
Anul omagial al Sfinților Împărați Constantin și Elena	monedă din argint cu valoare nominală de 10 lei
Aniversarea a 140 de ani de la nașterea Luciei Sturdza-Bulandra	monedă din argint cu valoare nominală de 10 lei
Aniversarea a 150 de ani de la punerea pietrei de temelie a Manufacturii de Arme din cadrul Arsenalului Armatei	monedă din argint cu valoare nominală de 10 lei
Aniversarea a 140 de ani de telecomunicații militare	set de trei monede din aur, argint și tombac cuprat cu valori nominale de 100 lei, 5 lei și 1 leu
Aniversarea a 175 de ani de la nașterea lui Bogdan Petriceicu Hașdeu	monedă din aur cu valoare nominală de 100 lei
Aniversarea a 100 de ani de la primul meci oficial de rugby din România	monedă din argint cu valoare nominală de 10 lei
Aniversarea a 100 de ani de la nașterea Mariei Tănase	set de trei monede din aur, argint și tombac cuprat cu valori nominale de 100 lei, 10 lei și 1 leu; o monedă din argint cu valoare nominală de 10 lei; o monedă din tombac cuprat cu valoare nominală de 1 leu
Aniversarea a 100 de ani de la inițierea primului Congres al economiștilor din România	monedă din argint cu valoare nominală de 10 lei
Aniversarea a 150 de ani de la constituirea Societății literare „Junimea”	monedă din aur cu valoare nominală de 100 lei
Aniversarea a 150 de ani de la nașterea doctorilor Gheorghe Marinescu și Ioan Cantacuzino	set de două monede din argint cu valoare nominală de 10 lei
Istoria aurului – Tetraevangheliarul de la Hurezi	monedă din aur cu valoare nominală de 10 lei
Aniversarea a 200 de ani de la înființarea, la Iași, a Școlii de inginerie de către Gheorghe Asachi (astăzi Universitatea Tehnică „Gheorghe Asachi”)	set de monetărie conținând o medalie din argint și monedele românești aflate în circulație: 1 ban, 5 bani, 10 bani, 50 bani și monedele comemorative de 50 bani (Aurel Vlaicu, Mircea cel Bătrân și Neagoe Basarab)

5. Falsurile depistate în cazul monedei naționale și al euro

Lei

În anul 2013, falsurile de bancnote românești expertizate la BNR au totalizat 1 184 bucăți, în scădere cu 74 la sută față de 2012.

2013											
ian.	feb.	mar.	apr.	mai	iun.	iul.	aug.	sep.	oct.	nov.	dec.
143	100	42	89	28	86	73	248	174	140	44	17

Cupiura	Numărul de bancnote falsificate
1 leu	0
5 lei	3
10 lei	47
50 lei	172
100 lei	820
200 lei	132
500 lei	10

Din numărul total de bancnote false, 440 au fost capturate de poliție în cursul unor acțiuni specifice, înainte de a fi puse în circulație, iar 5 au constituit alte cazuri (confiscări și altele), astfel încât doar 739 de falsuri au fost depistate în circulație (cu 66 la sută mai puțin decât în anul 2012).

În marea lor majoritate falsurile au fost realizate pe hârtie, cu imitarea, într-un mod rudimentar, a ferestrei transparente.

Bancnota cu cel mai mare număr de falsuri înregistrate a fost cea de 100 lei, cu 820 bucăți (321 bucăți capturate de poliție), din care 94 bucăți au fost realizate pe un material plastic asemănător substratului de polimer. Pe locul al doilea s-a situat bancnota de 50 lei, cu un număr de 172 falsuri (46 bucăți capturate de poliție), iar pe locul al treilea, bancnota de 200 lei, cu un număr de 132 falsuri (din care 66 au fost capturate de poliție).

Numărul de falsuri la un milion de bancnote în circulație a fost de 0,82 bucăți, cu 70 la sută mai mic decât în anul 2012.

Euro

În anul 2013, numărul de falsuri ale bancnotelor euro descoperite în circulație pe teritoriul României și expertizate la BNR a fost de 2 540 bucăți, cu 2,3 la sută mai mare decât în 2012.

Capitolul VI. Sisteme de plăți și decontări

Banca Națională a României are atribuția statutară de a promova buna funcționare a sistemelor de plăți, în scopul asigurării stabilității financiare și menținerii încrederii publicului în moneda națională. Principalul instrument prin care se realizează acest obiectiv, în afara funcției de reglementare, autorizare și monitorizare a sistemelor de plăți, constă în furnizarea de facilități pentru asigurarea unor sisteme de plăți și de decontare eficiente.

În acest scop, Banca Națională a României operează sistemul de plăți cu decontare pe bază brută în timp real pentru plăți de mare valoare sau urgente în lei, denumit ReGIS, și sistemul de depozitare și decontare a instrumentelor financiare, denumit SaFIR, și administrează, în numele Eurosistemului, componenta națională a sistemului de plăți cu decontare pe bază brută în timp real pentru plăți de mare valoare și urgente în euro TARGET2, denumită TARGET2-România. Banca Națională a României este administrator de sistem pentru sistemele ReGIS și SaFIR, serviciile de operare tehnică fiind externalizate către TRANSFOND S.A.¹.

1. Sistemul ReGIS

Aspecte generale

Sistemul ReGIS asigură decontarea pe bază brută și în timp real a tuturor plăților de mare valoare sau urgente în lei ale participanților, în nume și pe cont propriu sau pe contul clienților, precum și decontarea pozițiilor nete provenite de la sistemele auxiliare.

În anul 2013 sistemul ReGIS a contribuit în continuare la buna funcționare a piețelor monetară și valutară, deținând un rol important în implementarea cu succes a politicii monetare a Băncii Naționale a României, având în vedere că operațiunile de politică monetară ale băncii centrale sunt procesate exclusiv prin acest sistem.

Sistemul ReGIS a funcționat fără perturbări și în anul 2013. Volumul plăților de mare valoare și al plăților urgente decontate prin sistemul ReGIS a cunoscut o ușoară creștere, sistemul contribuind la îndeplinirea obiectivului Băncii Naționale a României, de promovare a decontării în banii băncii centrale.

Participarea la sistem

La sfârșitul anului 2013 erau înregistrați în sistem 47 de participanți (39 de instituții de credit, Banca Națională a României, Trezoreria Statului și 6 sisteme

¹ TRANSFOND S.A. este o societate comercială pe acțiuni, având ca acționari Banca Națională a României (33,33 la sută) și 23 de instituții de credit (66,67 la sută).

auxiliare – SENT, SaFIR, RoClear, DSClear, VISA Europe și MasterCard International), situație neschimbată față de cea înregistrată la finele anului 2012.

Politica de comisionare

Având în vedere obiectivul Băncii Naționale a României de a oferi mijloace de efectuare a plăților eficiente pentru economie, precum și de aliniere a comisioanelor la cele percepute în mod similar în celelalte state ale Uniunii Europene, Banca Națională a României a menținut și în anul 2013 un nivel scăzut al comisioanelor aplicate în sistemul ReGIS, respectiv de 6 lei pe tranzacție.

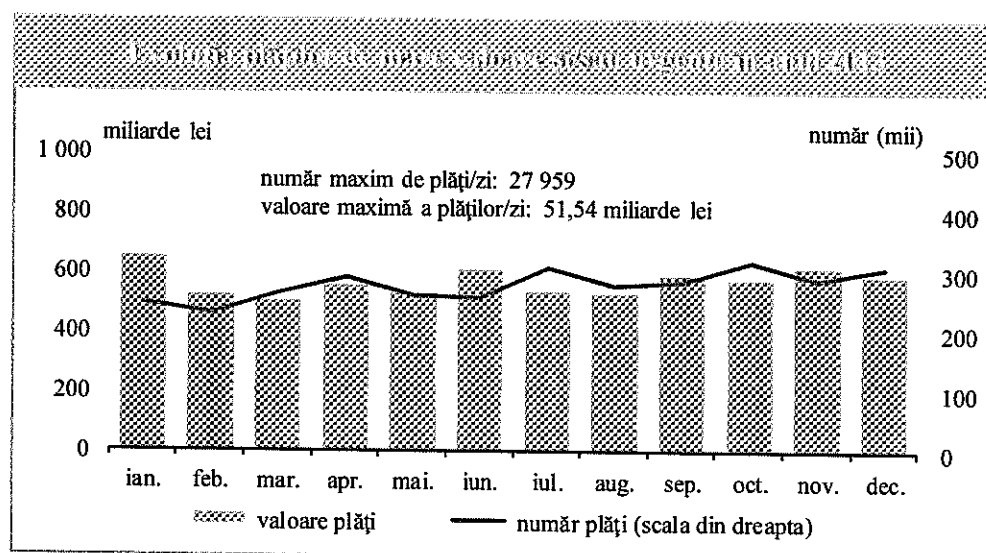
Operațiunile sistemului ReGIS

În anul 2013, comparativ cu anul precedent, s-a înregistrat o creștere a numărului total de plăți cu 4,73 la sută, iar media zilnică a volumului plăților procesate prin ReGIS s-a majorat cu 4,78 la sută. În ceea ce privește valoarea plăților, s-a înregistrat o diminuare cu 11,22 la sută comparativ cu anul 2012, în timp ce valoarea medie pe tranzacție a scăzut cu 15,22 la sută față de anul 2012.

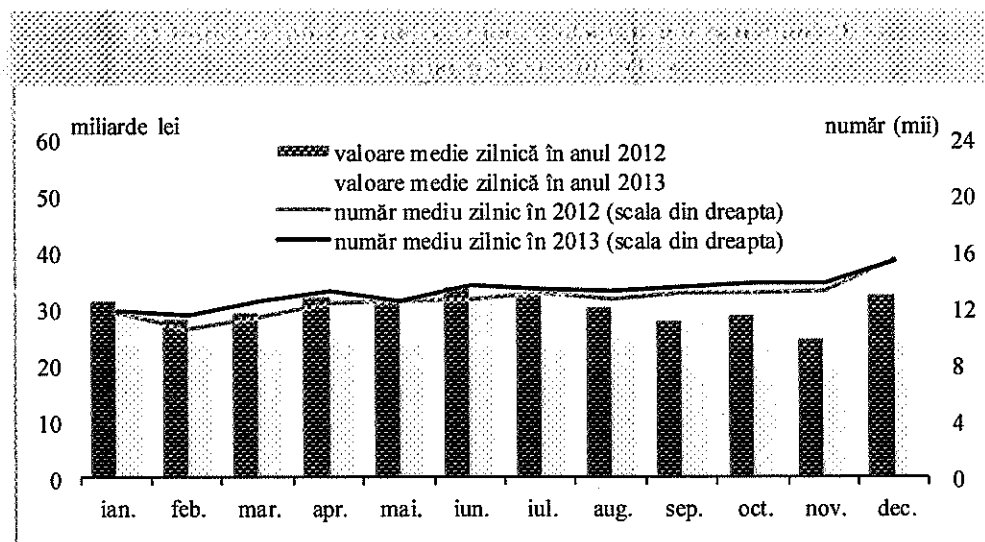
În Tabelul 1 este prezentat sumarul traficului de plăți în cadrul sistemului ReGIS în anul 2013, comparativ cu anul anterior.

Tabelul 1. Sumarul traficului de plăți în cadrul sistemului ReGIS

	Volum (nr. tranzacții; mii)		Valoare (mld. lei)		Valoare medie pe tranzacție (mil. lei)
	Total	Medie zilnică	Total	Medie zilnică	
2012	3 173	12,54	7 608	30,07	2,40
2013	3 323	13,14	6 755	26,70	2,03
Variație (%)	+4,73	+4,78	-11,22	-11,21	-15,22

Volumul tranzacțiilor de plată decontate în anul 2013 în sistemul ReGIS a fost de circa 3,32 milioane tranzacții, evoluând de la o medie zilnică de 11 734 tranzacții în luna ianuarie la 15 293 tranzacții în luna decembrie. Volumul maxim al plăților decontate zilnic în sistemul ReGIS a fost atins în data de 20 decembrie 2013 (27 959 tranzacții).

În Tabelul 2 este prezentată structura pe tipuri a plăților efectuate prin sistemul ReGIS în anul 2013. Aceasta reflectă faptul că tranzacțiile de plată efectuate de participanți în nume propriu, dar pe contul clienților (cu mesaje SWIFT MT103) au fost preponderante (90,27 la sută din volumul total al tranzacțiilor prin sistem), dar valoarea totală a acestora a fost relativ scăzută (15,27 la sută din valoarea tuturor tranzacțiilor decontate în sistem). Totodată, volumul tranzacțiilor de plată efectuate de participanți în nume și pe cont propriu (cu mesaje SWIFT MT202) a fost relativ scăzut (7,73 la sută din volumul total al tranzacțiilor decontate în sistem), dar aceste plăți au avut o valoare semnificativă (62,53 la sută din valoarea tuturor tranzacțiilor decontate în sistem).

Tabelul 2. Structura pe tipuri a plăților efectuate prin sistemul ReGIS în anul 2013

Plăți	procente		
	MT103	MT202	Transfer direct
Volum total	90,27	7,73	2,01
Valoare totală	15,27	62,53	22,19

În ceea ce privește tranzacțiile de plată care implică debitarea/creditarea directă pe conturile de decontare ale participanților la sistem (operațiuni în relația cu banca centrală, operațiuni ale sistemelor auxiliare, operațiuni efectuate de Banca Națională a României în numele participanților în cazuri de urgență, când participanții se află în imposibilitatea de a se conecta la sistem sau de a iniția plăți), volumul acestora a fost scăzut (2,01 la sută din volumul tuturor tranzacțiilor decontate în sistem), dar

valoarea totală a acestora a fost relativ ridicată (22,19 la sută din valoarea tuturor tranzacțiilor decontate în sistem).

Gradul de concentrare a pieței, atât din punct de vedere al volumului plăților efectuate prin sistemul ReGIS, cât și din punct de vedere al valorii acestora, s-a menținut comparabil cu cel din anul precedent, primele cinci instituții de credit deținând 52,68 la sută, respectiv 60,75 la sută din piață.

Asigurarea unui nivel cât mai ridicat de disponibilitate a sistemului ReGIS reprezintă, de asemenea, un obiectiv major al Băncii Naționale a României, în contextul importanței acestuia pentru sistemul financiar-bancar și pentru economia națională. În anul 2013, disponibilitatea medie a sistemului ReGIS, respectiv măsura în care participanții au putut utiliza sistemul fără incidente pe durata programului de funcționare, s-a menținut la nivelul de 99,99 la sută, încadrându-se în toleranța admisă de BNR pentru nivelul de calitate a serviciilor.

Ca administrator al sistemului, Banca Națională a României a monitorizat permanent și pe parcursul anului 2013 procesul de decontare și activitatea participanților în sistemul ReGIS, constatând că aceștia au avut un comportament corespunzător, respectând regulile și procedurile sistemului. Nu au fost înregistrate blocaje în sistem datorate lipsei de fonduri în conturile de decontare ale unuia sau mai multor participanți. În anul 2013 s-a constatat un management adecvat și eficient al lichidităților la nivelul participanților, valoarea lichidității furnizate de BNR pe parcursul zilei (*repo intraday*) reprezentând 1,32 la sută din valoarea totală a tranzacțiilor decontate, doar 2,22 la sută din volumul tranzacțiilor decontate fiind plasate în coada de așteptare.

2. Sistemul SaFIR²

Aspecte generale

Sistemele de depozitare și decontare a instrumentelor financiare sunt componente de importanță majoră ale infrastructurii piețelor financiare. Pentru banca centrală, importanța sistemului de depozitare și decontare a operațiunilor cu instrumentele financiare SaFIR rezidă în interacțiunea pe care acesta o are cu celelalte sisteme de plăți, precum și în rolul pe care îl au instrumentele financiare depozitate în cadrul acestuia în decontarea operațiunilor de politică monetară.

Participarea la sistem

La sfârșitul anului 2013 erau înregistrați ca participanți în sistemul SaFIR 35 de instituții financiare, dintre care 12 intermediari primari, 11 intermediari secundari și 12 non-intermediari.

² Informații referitoare la sistemul SaFIR sunt disponibile și pe *website*-ul BNR, la adresa <http://www.bnr.ro/Sistemul-SaFIR-308.aspx>.

Valoarea nominală a emisiunilor depozitate în sistem

În anul 2013, valoarea nominală totală a emisiunilor de titluri de stat denumite în lei, depozitate în sistemul SaFIR, a crescut față de sfârșitul anului 2012, ca urmare a revitalizării pieței primare a titlurilor de stat și a plasării de noi emisiuni *benchmark*, dar și a redeschiderii emisiunilor *benchmark* aflate în circulație.

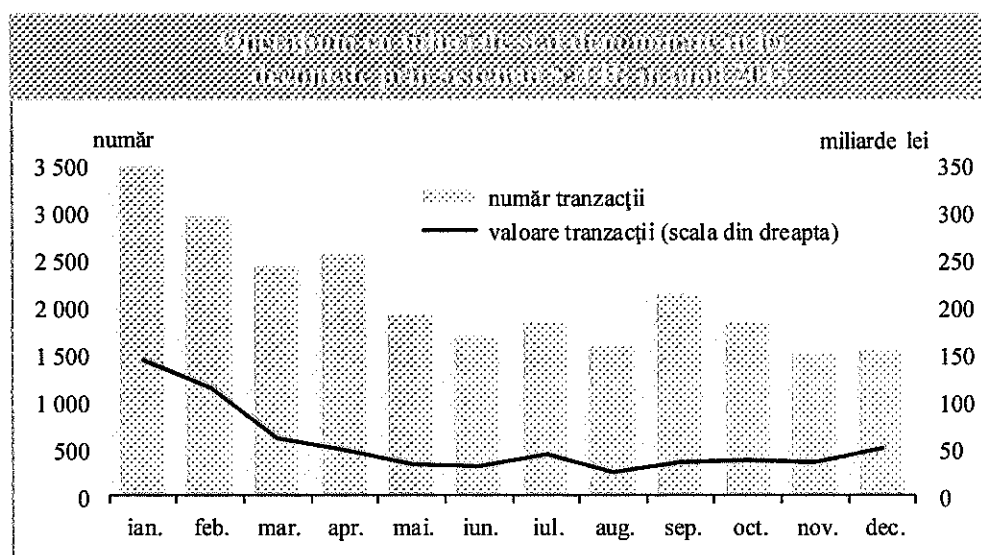
Valoarea nominală totală a emisiunilor de titluri de stat denumite în lei aflate în circulație la sfârșitul anului 2013 a fost de 91 794,29 milioane lei, înregistrându-se o creștere de aproximativ 9,35 la sută față de finele anului 2012.

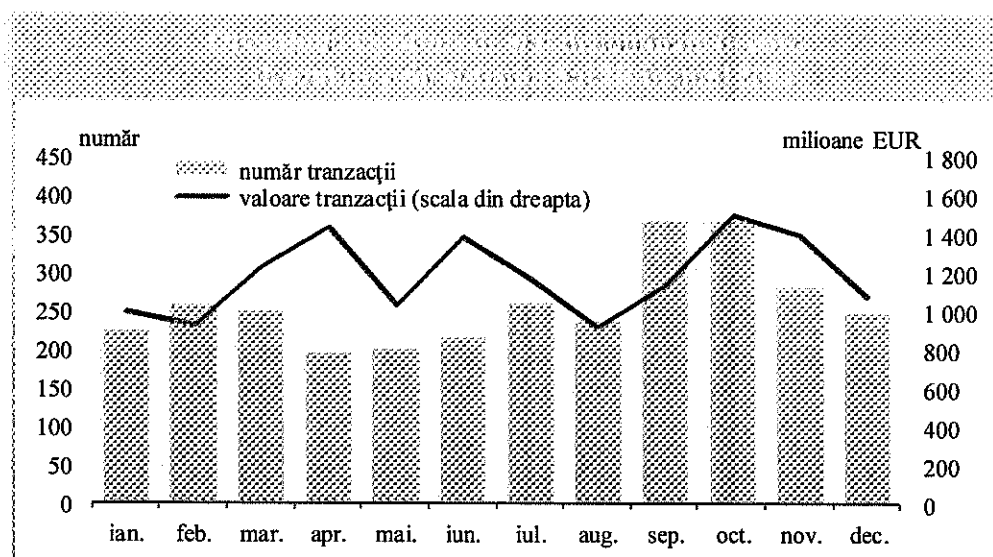
Valoarea nominală totală a emisiunilor de titluri de stat denumite în euro aflate în circulație la sfârșitul anului 2013 a fost de 3 735,43 milioane euro față de 3 931,6 milioane euro la finele anului 2012.

Operațiunile decontate în sistem

Sistemul SaFIR procesează operațiuni derulate de participanți în relația cu emitentul (decontarea rezultatelor pieței primare, plăți de dobândă și/sau cupon, răscumpărări parțiale/opționale/totale) și operațiuni derulate de participanți pe piața secundară (tranzacții de vânzare/cumpărare, contracte de garanție financiară, operațiuni *repo*, transferuri de portofoliu).

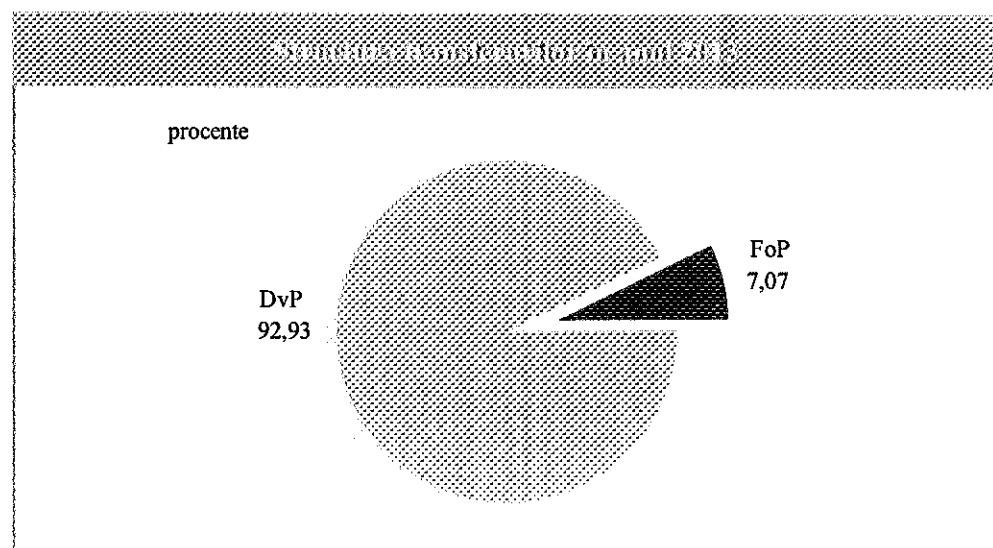
În graficele următoare sunt ilustrate numărul și valoarea tranzacțiilor de vânzare-cumpărare, fiind incluse și operațiunile reversibile.

În ceea ce privește structura transferurilor de instrumente financiare, aceasta reflectă caracteristica principală a pieței secundare a titlurilor de stat.

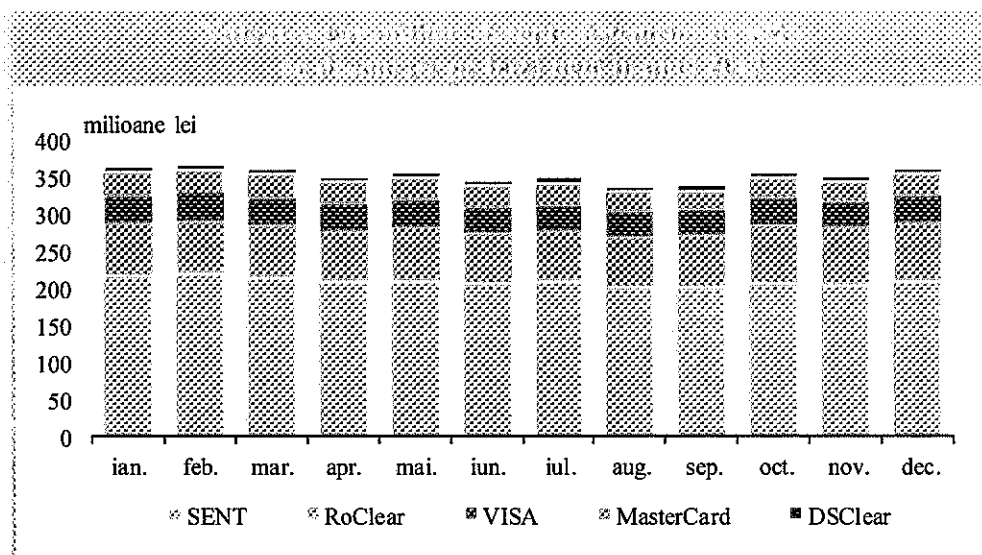
Din totalul transferurilor realizate în anul 2013, 92,93 la sută au fost transferuri DvP (livrare contra plată), inclusiv operațiunile realizate între instituțiile de credit și propriii clienți, iar 7,07 la sută au fost transferuri FoP (livrare fără plată), acestea din urmă reprezentând operațiuni de transfer de portofoliu.

În ceea ce privește transferul titlurilor de stat la Depozitarul Central S.A. prin intermediul conexiunii directe între sistemul SaFIR și sistemul RoClear, în anul 2013 au fost înregistrate 317 transferuri fără plată între cele două sisteme.

Interacțiuni în timp real cu sistemele de plăți de mică și mare valoare

Sistemul SaFIR asigură infrastructura necesară pentru gestionarea garanțiilor (colateral) constituite în scopul garantării decontării pozițiilor nete ale participanților, aferente sistemelor de plăți cu decontare pe bază netă.

Facilități pentru managementul lichidității

În scopul fluidizării decontărilor prin sistemul ReGIS, banca centrală acordă participanților facilități de lichiditate pe parcursul zilei. Lichiditatea necesară poate fi obținută de către instituțiile de credit participante la sistemul SaFIR prin intermediul operațiunilor *repo intraday* derulate cu active eligibile pentru astfel de operațiuni.

În anul 2013 participanții la acest sistem au apelat la această facilitate, derulându-se un număr de 406 operațiuni, în valoare totală de 44 738,71 milioane lei.

Disponibilitatea sistemului

În anul 2013, disponibilitatea sistemului SaFIR s-a situat, în medie, la 99,99 la sută, valoarea acestui indicator fiind obținută prin raportarea duratei întreruperilor sistemului la durata programată de funcționare.

3. Sistemul TARGET2

Aspecte generale

Sistemul TARGET2 este sistemul de plăți în monedă euro pus la dispoziție de Eurosistem, utilizat pentru decontarea operațiunilor băncilor centrale, a transferurilor interbancare de mare valoare, precum și a altor plăți în euro. Sistemul permite procesarea plăților în timp real cu decontare în conturi deschise la băncile centrale și finalitate imediată.

Din punct de vedere juridic, TARGET2 este structurat ca o multitudine de sisteme de plăți naționale (denumite componente naționale TARGET2), cu reguli de funcționare armonizate, administrarea acestora și a relațiilor cu comunitățile bancare naționale fiind în responsabilitatea băncilor centrale naționale.

Trei bănci centrale membre ale Eurosistemului (*Banca d'Italia, Banque de France și Deutsche Bundesbank*) furnizează și operează din punct de vedere tehnic, în numele Eurosistemului, infrastructura tehnică și platforma comună unică ale TARGET2.

Componenta națională a sistemului TARGET2 (denumită TARGET2-România) a devenit operațională în anul 2011, Banca Națională a României fiind astfel cea de-a 24-a bancă centrală conectată la sistem dintre cele care compun Sistemul European al Băncilor Centrale (inclusiv Banca Centrală Europeană).

Participarea la sistem

Participarea la sistemul TARGET2-România este guvernată de regulile de sistem, stabilite prin Ordinul Băncii Naționale a României nr. 17/2012 privind funcționarea sistemului TARGET2-România.

La sfârșitul anului 2013, numărul de participanți direcți la sistemul TARGET2-România a crescut la 24, față de 22 în anul 2012, ca urmare a conectării unei instituții de credit și a unui sistem auxiliar (SENT).

Sistemul SENT – Sistemul Electronic de compensare pe bază Netă administrat de TRANSFOND S.A. – a fost dezvoltat prin adăugarea unei componente în euro, asigurând astfel compensarea și decontarea plăților naționale și transfrontaliere în această monedă în Zona Unică de Plăți în Euro (*Single Euro Payments Area – SEPA*). Această componentă în euro a fost lansată la data de 13 decembrie 2013, decontarea pozițiilor nete rezultate în urma compensării fiind efectuată în sistemul TARGET2-România.

Politica de comisionare

Sistemul TARGET2-România se bazează pe schema unică de comisionare a TARGET2, stabilită de Eurosistem. Aceasta se aplică în mod uniform tuturor participanților la sistem, fără comisioane suplimentare percepute la nivel național de către băncile centrale.

Astfel, comisionul maxim pe tranzacție plătit de către o bancă participantă la sistemul TARGET2-România este același, atât pentru plățile naționale, cât și pentru cele transfrontaliere.

În data de 19 septembrie 2012, Eurosistemul a aprobat, pentru prima dată de la lansarea sistemului TARGET2, modificarea politicii de comisionare, aceasta intrând în vigoare la începutul anului 2013. Modificarea schemei unice de comisionare din cadrul sistemului TARGET2 a avut la bază obiectivul de recuperare a costurilor aferente investiției și reprezintă un compromis acceptabil

între o creștere moderată a comisioanelor și o prelungire rezonabilă a perioadei de recuperare a costurilor estimată inițial. Schema de comisionare urmează a fi revizuită de către Eurosistem după finalizarea perioadei de recuperare a costurilor sau chiar mai devreme, dacă se va constata o îmbunătățire a condițiilor de piață.

Operațiunile TARGET2-România

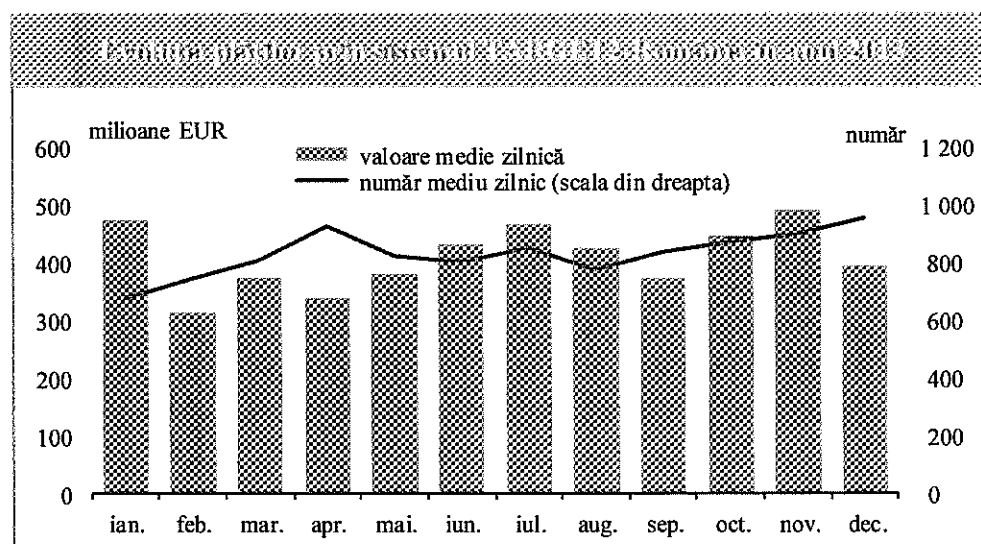
În anul 2013, comparativ cu anul precedent, s-a înregistrat o scădere a volumului total de tranzacții cu 3,68 la sută, iar media zilnică a volumului tranzacțiilor decontate prin TARGET2-România s-a redus cu 3,30 la sută. În ceea ce privește valoarea totală a plăților, s-a înregistrat o reducere de 8,79 la sută comparativ cu anul 2012, iar media zilnică a valorii plăților a scăzut cu 8,43 la sută.

În Tabelul 3 este prezentat sumarul traficului de plăți în cadrul sistemului TARGET2-România în anul 2013, comparativ cu anul anterior.

	Număr tranzacții		Valoare tranzacții (mil. EUR)	
	Total	Medie zilnică	Total	Medie zilnică
2012	219 515	857	114 588	448
2013	211 433	829	104 521	410
Variație (%)	-3,68	-3,30	-8,79	-8,43

În ceea ce privește media zilnică lunară a volumului tranzacțiilor, aceasta a crescut de la 676 tranzacții în luna ianuarie la 951 tranzacții în decembrie, volumul total al tranzacțiilor decontate în anul 2013 fiind de 211 433.

Valoarea totală a tranzacțiilor decontate prin TARGET2-România în anul 2013 a fost de 104 521 milioane euro, media zilnică variind de la 473 milioane euro în luna ianuarie la 395 milioane euro în decembrie.

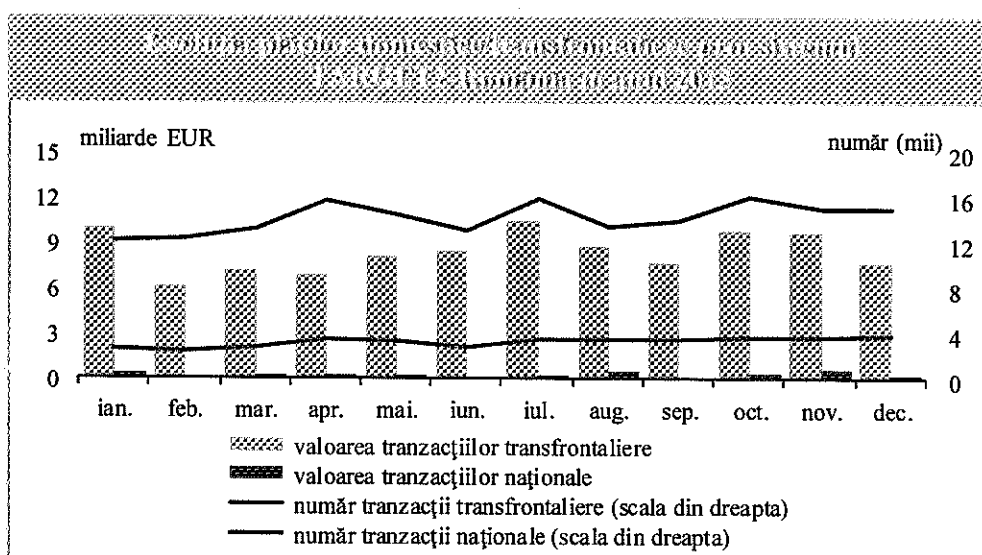
Referitor la volumul și valoarea maximă ale plăților decontate zilnic în componenta TARGET2-România, acestea au fost atinse în luna aprilie 2013 (1 806 tranzacții/zi) și, respectiv, în luna noiembrie (2 280,03 milioane euro/zi).

În Tabelul 4 este prezentată structura pe tipuri de operațiuni a plăților efectuate prin sistemul TARGET2-România în anul 2013. Astfel, tranzacțiile efectuate de participanții la sistem în nume și pe cont propriu sau pe contul clienților au avut ponderea cea mai mare, atât ca volum cât și ca valoare, în totalul operațiunilor efectuate prin acest sistem.

În ceea ce privește operațiunile în euro ale sistemului auxiliar SENT, s-au înregistrat un număr de 67 de plăți aferente lunii decembrie, când acest sistem s-a conectat la TARGET2-România.

Plăți	Plăți între participanți	Operațiuni cu banca centrală	Operațiuni ale sistemelor auxiliare	Transferuri de lichiditate
Volum total	204 393	1 877	67	5 096
Valoare totală (mil. EUR)	44 575,4	33 821,9	1,5	26 122,1

Analizând structura pe categorii (naționale/transfrontaliere) a plăților efectuate lunar prin sistemul TARGET2-România în anul 2013, aceasta reflectă preponderența tranzacțiilor de plată transfrontaliere (81 la sută din volumul total al tranzacțiilor procesate prin componenta TARGET2-România).

Banca Națională a României a monitorizat permanent, și pe parcursul anului 2013, procesul de decontare și activitatea participanților la TARGET2-România, constatând că aceștia au avut un comportament corespunzător, respectând regulile și procedurile sistemului. În anul 2013 s-a consemnat un management adecvat și

eficient al lichidității la nivelul participanților, neînregistrându-se blocaje în sistem datorate lipsei de fonduri în conturile de decontare ale participanților.

De asemenea, s-a observat că cea mai mare parte a plăților participanților la TARGET2-România au fost decontate în prima parte a zilei, între orele 7:00 și 9:00 CET³, participanții din România utilizând frecvent facilitatea „plăți inițiate în avans” (*warehoused payments*).

Prin sistemul TARGET2-România pot fi transmise plăți indiferent de valoarea acestora, sistemul neavând limită inferioară sau superioară în ceea ce privește valoarea.

Evoluția din punct de vedere funcțional a sistemului TARGET2 în anul 2013

Pentru o continuă îmbunătățire a serviciilor oferite de sistemul TARGET2 și a performanțelor acestuia, Eurosistemul implementează, anual, o nouă versiune de sistem.

Versiunea 7.0. lansată în anul 2013 a fost una de interes major, în condițiile în care a cuprins și modificările aferente adaptării la viitoarea platformă europeană de decontare a instrumentelor financiare TARGET2-Securities (T2S). Spre deosebire de versiunile anterioare, lansarea versiunii 7.0. a fost organizată în două etape. În prima etapă, din luna noiembrie 2013, a fost implementată din punct de vedere tehnic noua interfață pentru T2S (denumită T2SI), urmând ca în cea de-a doua etapă să fie activate funcționalitățile aferente acestei interfețe, odată cu lansarea T2S planificată pentru data de 22 iunie 2015. Modificările privind T2S se referă la toate adaptările necesare pentru conectarea celor două platforme – TARGET2 și T2S, precum și la o serie de servicii pe care TARGET2 le va oferi participanților săi pentru susținerea activităților de numerar ale acestora în T2S.

De asemenea, în contextul migrării TARGET2 la standardul ISO 20022 în luna noiembrie 2017, în anul 2013 au fost lansate două noi acțiuni de consultare a utilizatorilor pentru obținerea de *feedback* din partea acestora privind detaliile legate de acest proces.

TARGET2-Securities (T2S)

TARGET2-Securities (T2S) reprezintă viitorul sistem paneuropean de decontare, națională și transfrontalieră, a operațiunilor cu instrumente financiare, prin conturi de decontare pentru fonduri, deschise la băncile centrale naționale (*Dedicated Cash Accounts* – DCA).

Sistemul decontează, în principal, operațiunile cu instrumente financiare în euro procesate de depozitarii centrali din cadrul Uniunii Europene (utilizând conturi externalizate din cadrul sistemului TARGET2 pe platforma T2S). La solicitarea

³ Central European Time.

depozitarilor centrali și a băncilor centrale naționale, T2S permite și decontarea în alte valute (prin conturi externalizate din sistemele RTGS naționale).

T2S va fi administrat de către Eurosistem și va utiliza o platformă tehnică comună, pusă la dispoziție de patru bănci centrale, respectiv cele trei bănci centrale care asigură și infrastructura tehnică a sistemului TARGET2 (*Deutsche Bundesbank*, *Banca d'Italia* și, respectiv, *Banque de France*) și *Banco de España*.

Până la sfârșitul anului 2013, un număr de 24 de depozitari centrali de instrumente financiare, atât din zona euro, cât și din afara acesteia, printre care și Depozitarul Central S.A. din România, au semnat Acordul-cadru pentru participarea la T2S.

Având în vedere numărul mare de participanți, procesul de migrare la noua platformă a comunităților bancare naționale, precum și a depozitarilor centrali care au semnat contractul de participare la T2S se va realiza în patru etape (denumite valuri de migrare), în perioada iunie 2015 – februarie 2017.

În acest context, în calitate de operator al sistemului TARGET2-România și în vederea îndeplinirii atribuției statutare de promovare a bunei funcționări a sistemelor de plăți, Banca Națională a României a înțeles să susțină inițiativa Depozitarului Central S.A., agreând să se conecteze la platforma T2S odată cu această instituție, respectiv în luna iunie 2015 (în primul val de migrare), pentru a permite decontarea în euro a operațiunilor cu instrumente financiare depozitate la Depozitarul Central S.A..

În același sens, pentru a permite instituțiilor de credit adoptarea, în timp util, a unor eventuale decizii strategice privind implicarea în activități de decontare în euro, prin T2S, a fondurilor aferente tranzacțiilor cu instrumente financiare, Banca Națională a României a organizat în data de 2 iulie 2013 o nouă sesiune de informare privind stadiul proiectului T2S, la care au fost invitate să participe toate instituțiile de credit din România.

În prezent, aplicația informatică T2S este complet dezvoltată, fiind în curs de pregătire testările cu utilizatorii, în perspectiva migrării la această platformă.

În ceea ce privește serviciile de conectivitate la platforma T2S, acestea au făcut obiectul unei proceduri de selecție derulate de *Banca d'Italia*, în numele Eurosistemului, în perioada 2011-2012, în urma căreia au fost aleși doi furnizori, respectiv consorțiul RTI SIA SpA – *Colt Technology Services* SpA din Italia (SIA-Colt) și SWIFT s.c.r.l. din Belgia (SWIFT), cu care au fost semnate contracte de licențiere pentru furnizarea de servicii de conectivitate T2S.

Dintre cei doi furnizori menționați, în urma procedurii de achiziție publică derulate la sfârșitul anului 2013, Banca Națională a României a ales SWIFT s.c.r.l. din Belgia pentru furnizarea de servicii de conectivitate la platforma T2S prin rețeaua VAN.

4. Participarea Băncii Naționale a României la activitățile desfășurate în cadrul Sistemului European al Băncilor Centrale

Banca Națională a României a participat activ în anul 2013 la activitățile Comitetului pentru sisteme de plăți și de decontare, structură a Sistemului European al Băncilor Centrale cu atribuții în domeniul plăților și infrastructurilor pieței financiare, și la activitățile substructurilor acestui comitet: Grupul de lucru pentru politică în domeniul sistemelor de plăți, Grupul de lucru pentru supravegherea sistemelor de plăți și sistemelor de decontare, Grupul de lucru pentru instrumente financiare, Grupul de lucru pentru TARGET2, Sub-Grupul TARGET2-Securities și Forumul european pentru securitatea plăților de *retail*.

Forumul european pentru securitatea plăților de *retail* a fost constituit pentru întărirea cooperării dintre experții din domeniul plăților și cei din domeniul supravegherii prestatorilor serviciilor de plată care operează în Uniunea Europeană, în scopul asigurării unui nivel minim de securitate a plăților de *retail*. În anul 2013, în urma deficiențelor și vulnerabilităților identificate, Forumul european pentru securitatea plăților de *retail* a elaborat un set de recomandări și bune practici privind serviciile de acces la un cont de plăți, precum și un set de recomandări privind securitatea plăților mobile. Ambele seturi sunt adresate prestatorilor de servicii de plăți și autorităților de guvernanță ale schemelor de plată care operează pe teritoriul Uniunii Europene.

De asemenea, în contextul derulării proiectului TARGET2-Securities, reprezentanții Băncii Naționale a României au participat la lucrările Grupului managerilor de proiect, constituit la nivelul Sistemului European al Băncilor Centrale.

5. Autorizarea și monitorizarea sistemelor de plăți, a sistemelor de decontare a operațiunilor cu instrumente financiare și a schemelor de plăți

5.1. Autorizarea sistemelor de plăți și a sistemelor de decontare a operațiunilor cu instrumente financiare

În baza dispozițiilor legale în vigoare, Banca Națională a României are atribuții în privința reglementării, autorizării, supravegherii și monitorizării sistemelor de plăți și a sistemelor de decontare a operațiunilor cu instrumente financiare din România, precum și a administratorilor acestora, în vederea promovării bunei funcționări a acestor sisteme în conformitate cu standardele europene în domeniu.

În cursul anului 2013, Banca Națională a României a aprobat modificarea regulilor sistemului SENT ca urmare a solicitărilor formulate de administratorul acestuia, TRANSFOND S.A.. Aceste modificări au vizat, în principal, extinderea gamei de participanți la sistemul SENT, prin includerea instituțiilor de credit din Republica Moldova și a TRANSFOND S.A., ca participanți eligibili la sistem, modificarea criteriilor de acces și a condițiilor de participare la sistem, modificarea condițiilor

de suspendare a unui participant, introducerea procesării instrucțiunilor de plată denumite în euro de tip SEPA *Credit Transfer* (SCT) naționale și transfrontaliere spre și de la o altă casă de compensare (*Clearing and Settlement Mechanism – CSM*), introducerea criteriilor de identificare a participanților critici, ajustarea mecanismului de decontare pentru a permite decontarea pozițiilor nete rezultate din compensarea obligațiilor de plată denumite în euro utilizând facilitățile sistemului TARGET2, introducerea posibilității de a stabili limite de expunere bilaterale și multilaterale în relație cu ceilalți participanți, precum și modificarea orarului de operare.

În vederea procesării instrucțiunilor de plată denumite în euro de tip SEPA *Credit Transfer* (SCT) transfrontaliere, TRANSFOND S.A. a încheiat un contract de interoperabilitate cu *Equens*, casă de compensare automată paneuropeană, membră a EACHA⁴. Interoperabilitatea cu sistemul operat de *Equens* permite participanților la sistemul SENT să transmită instrucțiuni de plată de tip SCT denumite în euro către prestatori de servicii de plată din Italia, Germania, Grecia, Olanda, Belgia, Bulgaria, Republica Cehă, Cipru, Marea Britanie, Luxemburg și Malta și să recepționeze de la aceștia instrucțiuni de plată inițiate de clienții lor.

În România funcționează trei sisteme de decontare a operațiunilor cu instrumente financiare⁵, care furnizează serviciile de posttranzacționare pentru piața de capital autohtonă și pentru piața titlurilor de stat. Pe parcursul anului 2013, Banca Națională a României a aprobat modificările și completările aduse regulilor de funcționare a sistemelor DSClear și RoClear, ca urmare a solicitărilor formulate de administratorii acestora. Astfel, alături de implementarea unor recomandări formulate de Banca Națională a României în urma evaluării sistemelor DSClear și RoClear în anul 2012, modificările operate asupra acestor reguli au vizat: (i) ajustări ale modului de realizare a tranzacțiilor destinate gestionării riscului de decontare; (ii) relaxarea cerințelor privind derularea tranzacțiilor de tip *turnaround*⁶; (iii) adaptarea prevederilor aferente vânzărilor în lipsă neacoperite, în sensul alinierii la dispozițiile Regulamentului (UE) nr. 236/2012 privind vânzarea în lipsă și anumite aspecte ale *swap*-urilor pe riscul de credit și (iv) corelarea cu prevederile legislației primare și secundare în vigoare, ca urmare a evoluțiilor survenite în cadrul legal național.

⁴ EACHA – *European Automated Clearing House Association* – este o organizație nonprofit care asigură cadrul de cooperare între case de compensare care operează pe teritoriul Uniunii Europene și suportul pentru dezvoltarea și implementarea schemelor europene, ale politicilor comune în domeniul procesării tranzacțiilor de plată, inclusiv pentru interoperabilitatea pe bază de standarde deschise.

⁵ Sistemul DSClear, deținut și administrat de către S.C. Depozitarul Sibex S.A., sistemul RoClear, deținut și administrat de către S.C. Depozitarul Central S.A., precum și sistemul SaFIR, aflat în proprietatea și administrarea Băncii Naționale a României.

⁶ Tranzacții încheiate pe piața OTC care au corespondent tranzacții efectuate la Bursa de Valori București.

5.2. Măsurile adoptate de banca centrală în scopul limitării riscurilor asociate funcționării sistemelor de plăți și sistemelor de decontare, precum și al creșterii eficienței în funcționarea acestora

În activitatea de monitorizare, băncile centrale urmăresc: (i) promovarea obiectivelor de siguranță și eficiență în funcționarea sistemelor de plăți și a sistemelor de decontare a operațiunilor cu instrumente financiare, prin colectarea de informații cu privire la arhitectura și funcționarea acestora, evaluarea lor în raport cu obiectivele menționate și inducerea modificărilor necesare; (ii) asigurarea securității și eficienței instrumentelor de plată. Principalele argumente pentru monitorizarea diverselor tipuri de aranjamente de plăți și decontare de către băncile centrale constau, pe de o parte, în promovarea siguranței și eficienței canalului de transmisie a politicii monetare, iar pe de altă parte, în menținerea stabilității financiare, având în vedere inclusiv interdependențele funcționale, instituționale și operaționale existente între diversele tipuri de infrastructuri. Ca urmare a serviciilor pe care le furnizează, anumite sisteme de plăți și sistemele de decontare sunt asimilate componentelor de importanță sistemică ale arhitecturii unui sector financiar modern.

5.2.1. Sisteme de plăți

Promovarea și monitorizarea bunei funcționări a sistemelor de plăți este o atribuție statutară a Băncii Naționale a României. Obiectivele bunei funcționări a unui sistem vizează funcționarea sigură și eficientă a acestuia, având în vedere cadrul legal aplicabil, tipul sistemului, arhitectura acestuia, numărul și tipurile de participanți, utilizatorii, tipurile de servicii oferite, impactul asupra altor sisteme, mecanismul de compensare, schemele de garantare utilizate, mecanismul de decontare, activele utilizate în decontare, riscurile asociate etc.

În anul 2013, sistemele de plăți care operează în România au funcționat normal, fără a înregistra disfuncționalități majore. Activitatea BNR de monitorizare a sistemelor de plăți s-a concentrat pe identificarea riscurilor și vulnerabilităților asociate acestora, urmărindu-se respectarea standardelor internaționale în domeniu și implementarea măsurilor și recomandărilor care să conducă la diminuarea acestor riscuri.

Modificările regulilor de sistem ale SENT au vizat și măsuri specifice de administrare a riscurilor financiare și nefinanciare. Pentru o mai bună administrare a riscurilor identificate, banca centrală a formulat recomandări privind analizarea, de către administratorul sistemului SENT, a oportunității creării unei scheme de garantare a decontării pozițiilor nete debitoare rezultate din compensarea obligațiilor de plată denominate în euro.

5.2.2. Sisteme de decontare a operațiunilor cu instrumente financiare

Interesul băncilor centrale în sensul promovării și monitorizării bunei funcționări a sistemelor de decontare se justifică prin prisma rolului pe care acestea îl dețin în implementarea politicii monetare și în gestionarea garanțiilor aferente lichidității

furnizate de către banca centrală pentru fluidizarea decontării în cadrul sistemelor de plăți și pentru asigurarea stabilității sistemului financiar. Activitatea Băncii Naționale a României de monitorizare a sistemelor de decontare s-a concentrat în anul 2013 pe două direcții principale de acțiune:

(i) evaluarea sistemului SaFIR din perspectiva standardelor prevăzute în cadrul Recomandărilor SEBC-CESR pentru sisteme de decontare a operațiunilor cu instrumente financiare din Uniunea Europeană și urmărirea implementării de către administratorii sistemelor DSClear și RoClear a măsurilor stabilite în urma finalizării evaluării acestor sisteme în anul 2012; acțiunile întreprinse de BNR urmăresc consolidarea robusteții sistemelor de decontare, prin promovarea convergenței arhitecturii și modului de operare a acestor sisteme cu standardele europene în domeniu, ca o etapă în cadrul demersului de aliniere la noile reglementări prefigurate pe plan internațional (principiile CPSS-IOSCO pentru infrastructurile pieței financiare și proiectul de regulament privind depozitarii centrali de instrumente financiare – CSDR);

Din perspectiva modificărilor aduse sistemelor DSClear și RoClear ca urmare a recomandărilor formulate de către Banca Națională a României au fost înregistrate progrese în special în ceea ce privește adecvarea măsurilor de gestionare a riscului costului de înlocuire, reducerea intervalului de timp în care fondurile sunt indisponibilizate în cadrul procesului de decontare pe bază netă, precum și creșterea transparenței din punct de vedere al costurilor și riscurilor asociate serviciilor furnizate participanților. O serie de aspecte urmează a fi îmbunătățite în perioada imediat următoare: administrarea riscului operațional, limitarea riscului juridic asociat conexiunilor stabilite cu alte sisteme, consolidarea bunei guvernante a administratorilor sistemelor, dar mai ales diminuarea riscului asociat decontării pe bază netă a tranzacțiilor, printr-o dimensionare adecvată a raportului dintre valoarea garanțiilor constituite în cadrul sistemelor și limitele impuse asupra pozițiilor nete ale participanților. În acest sens, Banca Națională a României a recomandat administratorilor sistemelor DSClear și RoClear să asigure efectuarea acestor corecții;

(ii) eficiența pieței de capital, în acest sens urmărindu-se promovarea unui dialog cu administratorul sistemului RoClear – Depozitarul Central – în ceea ce privește implementarea la nivel național a standardelor europene privind procesarea evenimentelor corporative, referitoare la decontarea operațiunilor de distribuire a dividendelor. În contextul angajamentului asumat de administratorul sistemului RoClear privind conectarea la platforma paneuropeană TARGET2-Securities, adoptarea standardelor și practicilor de piață convenite în domeniu va contribui la creșterea atractivității pieței autohtone de capital pentru investitori.

5.3. Evoluții înregistrate pe piața instrumentelor de plată electronică

Ca răspuns la cerințele prestatorilor de servicii de plată de a oferi clienților instrumente pentru efectuarea plăților de valoare mică în condiții de siguranță și eficiență sporite, Banca Națională a României a permis în anul 2013 punerea în

circulație a unor instrumente inovative de plată electronică de tip monedă electronică. Două dintre acestea au fost puse pentru prima dată în circulație de instituții emitente de monedă electronică, autorizate în baza prevederilor Legii nr. 127/2011 privind activitatea de emisie de monedă electronică.

Banca Națională a României a permis, în anul 2013, punerea în circulație a unor soluții de plată inovative care permit inițierea și efectuarea plăților prin intermediul telefonului mobil inteligent (plăți de tip *mobile-banking*). Aceste soluții de plată permit utilizatorilor să inițieze tranzacții de plată cu telefonul mobil inteligent prin utilizarea de coduri QR (*Quick Response*) și a tehnologiei NFC (*Near Field Communication*).

5.4. Măsurile adoptate de banca centrală în scopul limitării riscurilor asociate în funcționarea schemelor de plăți și al promovării eficienței funcționării acestora

Menținerea încrederii publicului în moneda națională și promovarea unei economii eficiente reprezintă două deziderate ale băncii centrale aflate în strânsă legătură cu obiectivele și responsabilitățile legale ale acesteia. Riscurile asociate emiterii și punerii în circulație a instrumentelor de plată nu sunt considerate ca având relevanță sistemică pentru stabilitatea financiară. Cu toate acestea, dat fiind că instrumentele de plată sunt o componentă esențială a sistemelor de plăți, funcționarea și utilizarea acestora în condiții de siguranță și eficiență sporite se circumscriu sferei de interes a băncii centrale din perspectiva atribuțiilor sale statutare pe linia promovării și monitorizării bunei funcționări a sistemelor de plăți.

În acest context, Banca Națională a României s-a implicat și în anul 2013 în proiectele comunității bancare, îndeosebi în cele care vizează dezvoltarea și implementarea, la nivel național, a schemelor de plată de tip SEPA în lei. Ca urmare a îndeplinirii cerințelor și recomandărilor Băncii Naționale a României privind implementarea funcțiilor ce revin Asociației Române a Băncilor în calitate de autoritate de guvernanță a schemei de plată de tip SEPA în lei pentru tranzacțiile de tip transfer credit, în anul 2013, Banca Națională a României a reconfirmat avizul acordat în 2012 pentru funcționarea acestei scheme de plată. Totodată, în exercitarea atribuției sale statutare, Banca Națională a României a avizat funcționarea schemei de plată de tip SEPA în lei pentru tranzacții de plată de tip debitare directă, cu cele două componente ale acesteia, respectiv schema de plată de tip SEPA în lei pentru tranzacții de plată de tip debitare directă de bază⁷ și schema de plată de tip SEPA în lei pentru tranzacții de plată de tip debitare directă B2B (*business-to-business*)⁸.

Întrucât migrarea la standardele SEPA este de natură să aducă beneficii din perspectiva siguranței și facilității în utilizarea instrumentelor de plată, a intensificării concurenței pe piața prestării de servicii de plată și a implementării rapide a inovațiilor în materie de plăți și având în vedere că procesul de migrare a înregistrat o evoluție lentă, la nivelul Uniunii Europene a fost adoptat Regulamentul (UE)

⁷ Această schemă permite efectuarea de tranzacții de debitare directă între clienții persoane fizice și companiile de utilități.

⁸ Această schemă permite efectuarea de tranzacții de debitare directă între companii.

nr. 260/2012 al Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a cerințelor tehnice și comerciale aplicabile operațiunilor de transfer de credit și debitare directă în euro și de modificare a Regulamentului (CE) nr. 924/2009. Actul legislativ european impune, printre altele, termene maxime obligatorii pentru adoptarea standardelor SEPA de către prestatorii de servicii de plată și operatorii de sisteme de plată de mică valoare situați pe teritoriul Uniunii Europene.

În aplicarea dispozițiilor regulamentului menționat, statelor membre le revine obligația de a desemna autorități naționale responsabile cu urmărirea aplicării prevederilor acestui act legislativ. Având în vedere atribuțiile băncii centrale în funcționarea eficientă a sistemelor de plăți și, implicit, a instrumentelor de plată, Banca Națională a României și-a asumat responsabilități în ceea ce privește monitorizarea implementării prevederilor regulamentului de către prestatorii de servicii de plată și operatorii sistemelor de plăți de mică valoare stabiliți pe teritoriul României care furnizează servicii de plată în euro de tipul operațiunilor de transfer credit și de debitare directă, precum și de către proprietarii schemelor de plăți prevăzute la art. 4 din Regulamentul (UE) nr. 260/2012.

5.5. Colectarea de date statistice privind plățile, sistemele de plăți, aranjamentele de plăți prin cont corespondent și sistemele de decontare a operațiunilor cu instrumente financiare

Colectarea de date și informații statistice referitoare la plăți și sisteme de plăți reprezintă o activitate desfășurată în mod continuu de Banca Națională a României, în acest fel asigurându-se suportul de date și informații pentru: (i) îndeplinirea responsabilităților băncii centrale pe linia promovării și monitorizării bunei funcționări a sistemelor de plăți și (ii) realizarea analizelor proprii ale băncii centrale, efectuate cu scopul monitorizării evoluțiilor de pe piața plăților. Această activitate se desfășoară în baza prevederilor art. 49 din Legea nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naționale a României, cu modificările și completările ulterioare, și ale Regulamentului Băncii Naționale a României nr. 31/2011 privind raportarea de date și informații statistice la Banca Națională a României, cu modificările și completările ulterioare.

În anul 2013 s-au colectat date și informații statistice de la entități care prestează servicii de plată în România, respectiv 37 de instituții de credit, 4 instituții de plată și o instituție emitentă de monedă electronică. De asemenea, banca centrală a colectat date cu privire la plăți și de la administratorii sistemelor de plăți care operează pe teritoriul României, precum și de la Poșta Română și Trezoreria Statului.

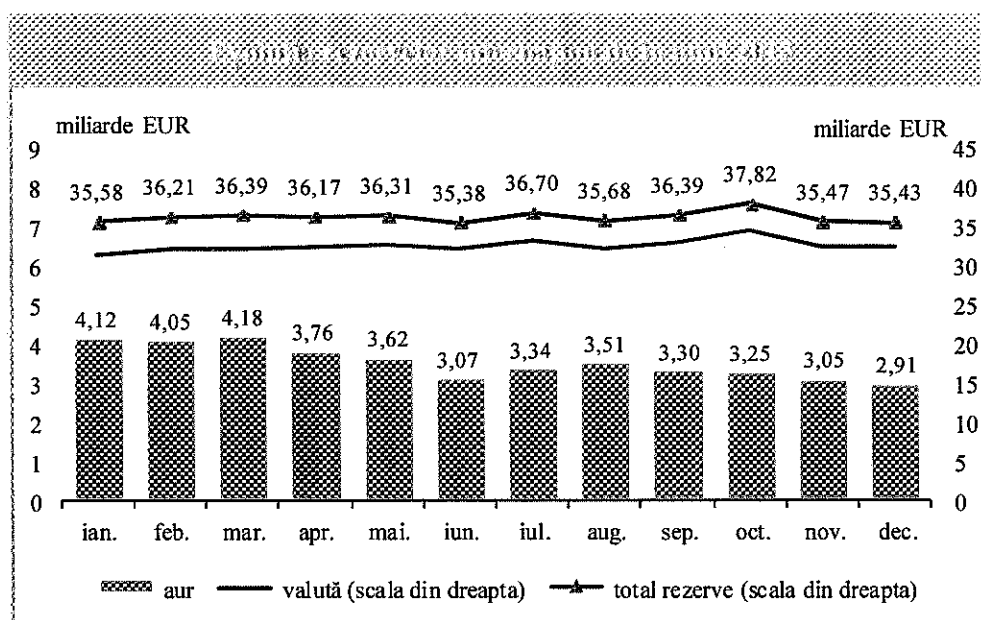
Datele statistice referitoare la plăți și sisteme de plăți colectate de Banca Națională a României sunt transmise Băncii Centrale Europene, în vederea includerii acestora în publicația anuală *Blue Book*. În privința sistemelor care furnizează servicii de post-tranzacționare⁹, pe parcursul anului 2013 Banca Națională a României a colectat date statistice privind activitatea acestor sisteme, care au fost transmise Băncii Centrale Europene, aceasta incluzându-le în cadrul publicației anuale amintite.

⁹ În plus față de sistemele de decontare DSClear, RoClear și SaFIR, sunt incluse contrapărțile centrale din România – Casa de Compensare București și Casa Română de Compensare –, acestea acționând pe piețele de instrumente financiare derivate operate de către Bursa de Valori București, respectiv Sibex Sibiu Stock Exchange.

Capitolul VII. Administrarea rezervelor internaționale

1. Evoluția rezervelor internaționale ale statului în anul 2013

La 31 decembrie 2013, rezervele internaționale ale României însumau 35 434 milioane euro, din care 91,8 la sută reprezentau rezerve valutare și 8,2 la sută valoarea deținerilor de aur, înregistrând o creștere totală de 21 milioane euro față de sfârșitul anului 2012.

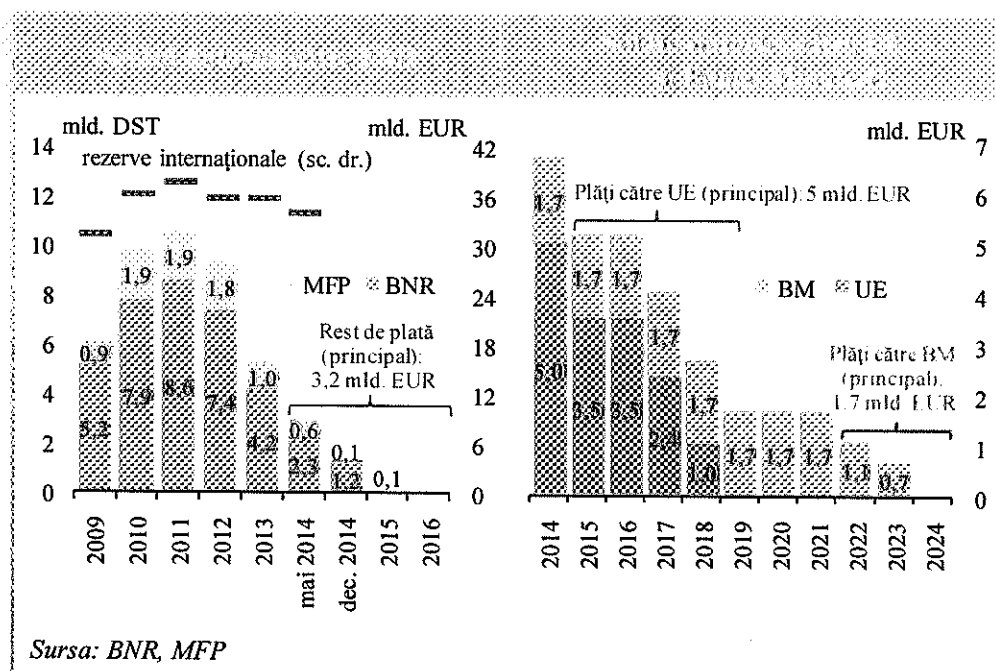

Rezerva de aur s-a menținut la circa 104 tone, însă din punct de vedere valoric a înregistrat o scădere de 1 298 milioane euro, ca urmare a evoluției descendente a prețului aurului pe piața internațională, acesta fiind cotelat la Londra, la sfârșitul anului 2013, la 1 201,5 dolari SUA/uncie¹, nivel cu 27,8 la sută sub cel de la finele anului precedent. Valoarea rezervei de aur s-a situat la 31 decembrie 2013 la nivelul de 2 909 milioane euro.

Rezerva valutară s-a majorat în 2013 cu 1 319 milioane euro, atingând la sfârșitul anului 32 525 milioane euro, în condițiile achitării unor sume consistente (circa 4,9 miliarde euro) aferente împrumutului contractat de România de la FMI în cadrul Acordului *stand-by* încheiat în 2009, a cărui rambursare se va finaliza la începutul anului 2016. În acest context, activele externe nete² au crescut de la 22 363 milioane euro la 27 671 milioane euro.

¹ Această cotație reprezintă fixingul determinat la ora 10:30 (GMT) de către *London Bullion Market Association* în ultima zi a anului 2013.

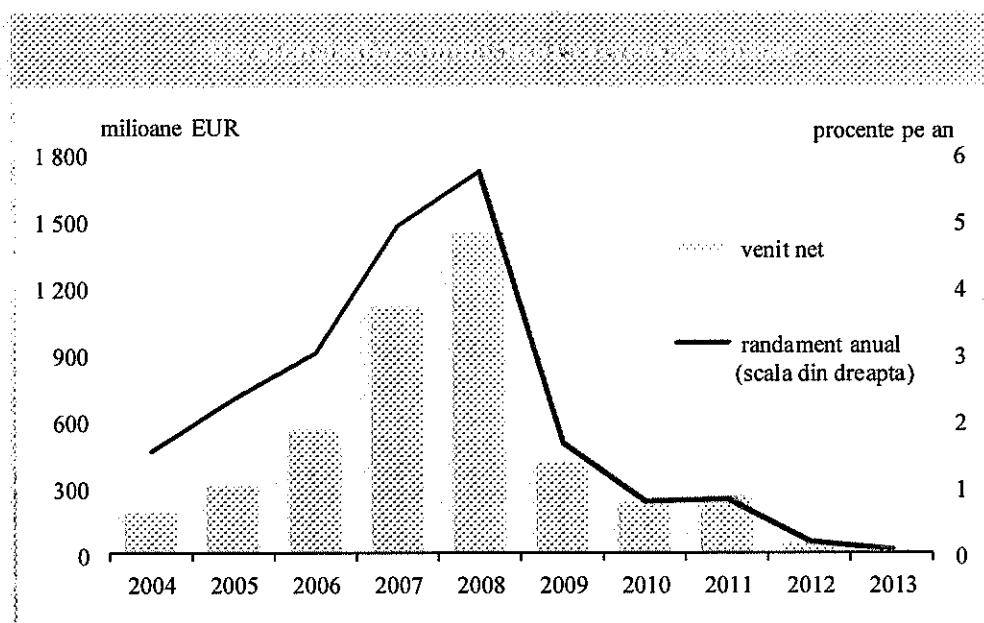
² Activele externe nete ale BNR sunt definite ca diferență între activele externe și pasivele externe ale BNR. Activele externe ale BNR includ: creditele acordate nerezidenților, depozite plasate la nerezidenți, titluri de valoare negociabile emise de nerezidenți, acțiuni deținute și alte participații de capital la nerezidenți; nu este inclus aurul monetar. Pasivele externe ale BNR includ resursele atrase de la nerezidenți: depozite, împrumuturi, titluri de valoare negociabile emise pe piețele externe; nu sunt incluse alocările de DST de la FMI.

Având în vedere atribuțiile și obiectivele Băncii Naționale a României, precum și climatul economico-financiar precar la nivel global, Consiliul de administrație a apreciat că și în 2013 beneficiile asociate menținerii rezervelor internaționale la un nivel relativ ridicat sunt superioare costurilor pecuniare și de oportunitate atașate.

Beneficiile care decurg din păstrarea unui nivel relativ ridicat al rezervei valutare sunt asociate, în primul rând, relativei stabilități a cursului de schimb al leului într-o perioadă în care monedele principalelor state emergente s-au confruntat cu deprecieri considerabile. O astfel de evoluție a cursului de schimb a contribuit atât la îndeplinirea obiectivului de inflație, cât și la asigurarea stabilității financiare. În plus, nivelul relativ ridicat al rezervelor internaționale și prudența gestionării acestora au generat câștiguri din perspectiva consolidării credibilității externe a României, a creării premiselor pentru majorarea în viitor a ratingurilor suverane și, nu în ultimul rând, a costurilor de finanțare mai reduse pentru statul român și pentru companiile autohtone.

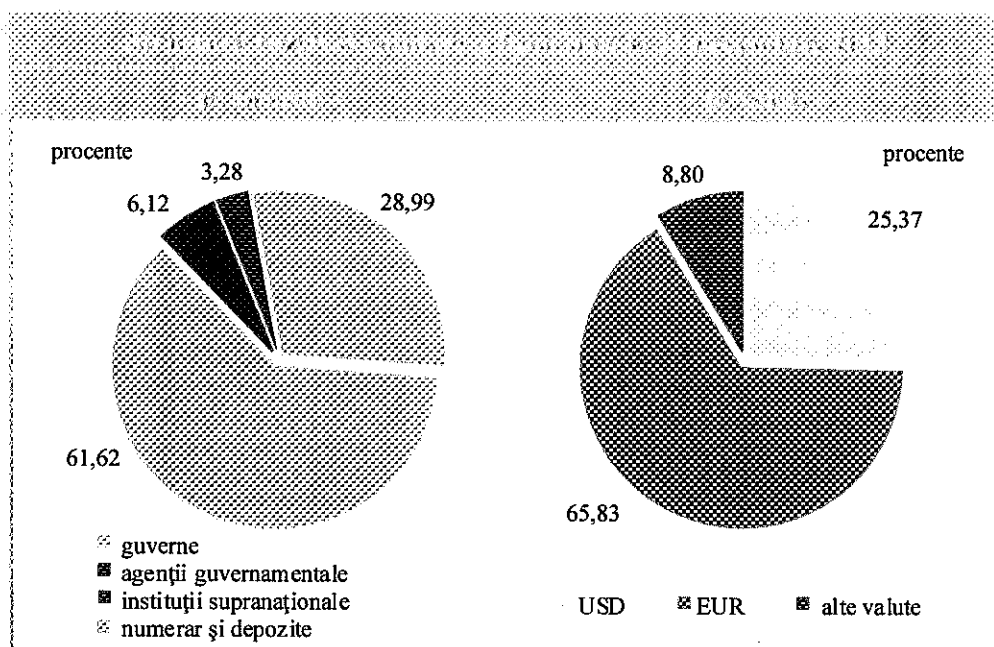
În ceea ce privește costurile implicate de nivelul relativ ridicat al rezervelor internaționale, acestea sunt determinate de tendința generalizată de scădere a ratelor de dobândă oferite pentru plasamentele financiare pe plan mondial, de la nivelurile de peste 5 la sută prevalente în perioada precriză la valori apropiate de zero. În acest context, randamentul mediu anual al plasamentelor BNR s-a situat în anul 2013 la 0,07 la sută, nivelul minim al traiectoriei pronunțat descendent descrise începând cu anul 2008. În consecință, venitul total obținut din fructificarea rezervelor valutare s-a restrâns în 2013 la 24 milioane euro – mai puțin de jumătate din cel înregistrat în 2012 (57 milioane euro) și doar o fracțiune din vârful atins în 2008 (1,45 miliarde euro).

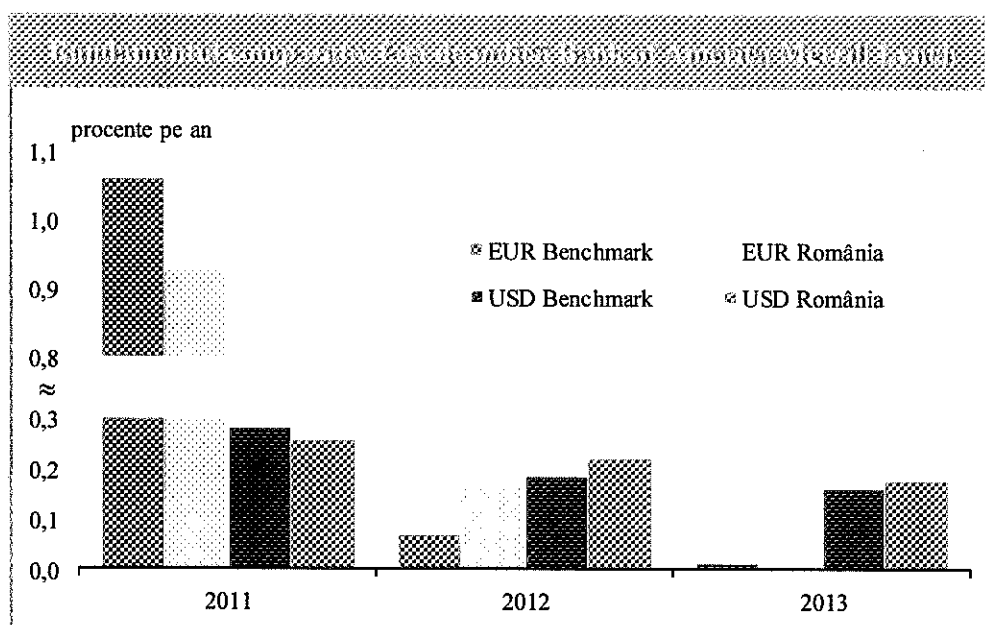
Într-un climat financiar caracterizat de rate ale dobânzilor foarte scăzute pe termen scurt și de riscul de corecție a celor pe termen mediu și lung, care a marcat procesul investițional al tuturor băncilor centrale, BNR a decis adoptarea unui management mai activ al rezervelor valutare, identificarea și valorificarea oportunităților permițând ameliorarea rezultatului net al poziției relevante din contul de profit și pierdere.

Reflectând preocuparea BNR pentru limitarea impactului negativ exercitat de condițiile financiare externe asupra veniturilor obținute din administrarea rezervelor valutare, Comitetul de administrare a rezervelor internaționale (CARI) a analizat în repetate rânduri și oportunitatea reluării plasamentelor la contrapartide private. Veniturile suplimentare potențiale și efectul favorabil al diversificării portofoliilor pe clase de active și emitenți au fost considerate însă insuficiente pentru a justifica riscurile asociate expunerilor necolateralizate față de entități de drept privat, restricția privind efectuarea de plasamente la contrapartide de acest tip fiind menținută.

În același scop, o altă direcție de acțiune a constat în majorarea importanței relative a titlurilor cu venit fix emise de agenții și instituții supranaționale în totalul rezervelor valutare în detrimentul ponderii deținute de obligațiunile guvernamentale, obținându-se astfel un efect favorabil asupra randamentului mediu, fără a fi afectată siguranța investițiilor.

În linie cu structura pe monede de decontare a schimburilor comerciale externe, euro și-a menținut și în anul 2013 ponderea dominantă în compoziția rezervelor valutare (circa două treimi), poziția următoare revenind dolarului SUA (25,4 la sută).

Ca rezultat al unui management activ, portofoliile gestionate de BNR au înregistrat performanțe superioare în raport cu portofoliile de referință, în pofida climatului investițional nefavorabil. Astfel, rentabilitatea portofoliilor denuminate în euro și a celor în dolari SUA s-a situat la nivelul de 0,03 la sută, respectiv 0,18 la sută, în timp ce portofoliile de referință (indicii *Bank of America Merrill Lynch*, formați din titluri de stat purtătoare de cupon, cu maturități reziduale de până la un an) au înregistrat o rentabilitate de 0,01 la sută pentru euro și de 0,16 la sută pentru

dolarul SUA. Portofoliul denominat în lire sterline a consemnat, de asemenea, o performanță relativă pozitivă.

Scăderea consistentă a soldului datoriei față de FMI și îmbunătățirea semnificativă a fundamentelor economiei românești pe parcursul ultimului an, precum și ameliorarea, pe acest fond, a percepției investitorilor asupra economiei și pieței locale sunt de natură să diminueze pe viitor nivelul rezervelor valutare considerat adecvat din perspectiva atingerii obiectivelor băncii centrale și să ofere spațiu suplimentar pentru reducerea ratei rezervelor minime obligatorii constituite în valută, în vederea continuării armonizării mecanismului RMO cu standardele în materie ale Băncii Centrale Europene. O decizie în acest sens a fost deja adoptată la începutul anului 2014, derularea unor eventuale noi etape ale acestui proces fiind condiționată de evoluțiile viitoare de pe piața financiară internă și de pe cea internațională.

2. Administrarea rezervelor internaționale în contextul investițional dificil din anul 2013

Cu toate că, pe ansamblu, climatul economico-financiar din statele dezvoltate s-a ameliorat în anul 2013, procesul decizional aferent activității de administrare a rezervelor internaționale a continuat să fie grevat de situarea ratelor de dobândă pe termen scurt la minime istorice sau în proximitatea acestora, de riscul de coborâre a ratelor de dobândă pe termen scurt în teritoriu negativ în zona euro și de gradul ridicat de incertitudine privind randamentele din segmentele de maturități mediu și lung (în special în SUA și în Regatul Unit).

În aceste condiții, activitatea de administrare a rezervelor internaționale în anul 2013 s-a circumscris ideii de identificare a unor modalități de diminuare a impactului financiar nefavorabil al randamentelor scăzute. În acest sens, BNR a optat pentru o monitorizare permanentă a oportunităților oferite de piețele financiare, acționând în consecință, fără creșterea semnificativă a riscului de credit și/sau contrapartidă și fără extinderea gamei de produse cu instrumente financiare derivate.

Pe parcursul perioadei analizate au fost menținute principalele obiective strategice fixate de Consiliul de administrație al BNR la sfârșitul anului 2010 pentru activitatea de administrare a rezervelor internaționale, și anume:

- compoziția valutară: euro – între 55 și 85 la sută din totalul rezervei valutare; dolarul SUA – între 10 și 35 la sută din totalul rezervei valutare; alte valute – maximum 15 la sută din totalul rezervei valutare;
- o durată medie de până la șase luni atât pentru întreaga rezervă valutară, cât și pentru fiecare valută componentă;
- categorii de emitenți eligibili: (i) Guvernul SUA; (ii) agenții guvernamentale sau sponsorizate de Guvernul SUA; (iii) guvernele țărilor membre ale Uniunii Europene; (iv) agenții guvernamentale sau sponsorizate de guvernele țărilor

- membre ale Uniunii Europene; (v) Guvernul Japoniei; (vi) alte guverne care beneficiază de *rating* AAA; (vii) instituții supranaționale; (viii) entități private emitente de obligațiuni garantate cu active;
- limita de expunere față de entitățile private emitente de obligațiuni garantate cu active: 10 la sută din totalul rezervelor internaționale;
- limita de expunere față de entitățile private, altele decât cele emitente de obligațiuni garantate cu active: 10 la sută din totalul rezervelor internaționale – se vor asuma expuneri față de entități private doar cu aprobarea Consiliului de administrație.

În vederea îndeplinirii atribuțiilor sale, CARI a analizat permanent evoluția mediului economic global și tendințele de pe piețele financiare internaționale, precum și impactul efectiv și cel potențial ale acestora asupra perspectivelor de realizare a obiectivelor stabilite prin strategia aprobată de către Consiliul de administrație – evoluția și perspectivele ratelor dobânzilor și ale cursurilor de schimb, evenimentele din zona euro, SUA, Regatul Unit și Japonia, condițiile geopolitice etc. Totodată, CARI a monitorizat în permanență impactul efectiv și cel potențial ale deciziilor de politică monetară și ale celor adoptate de Ministerul Finanțelor Publice privind refinanțarea datoriei publice asupra dimensiunii rezervelor internaționale și compoziției valutare a acestora, precum și evoluția economiei României în contextul derulării acordului multilateral de finanțare.

Economia globală a înregistrat în anul 2013 o rată de creștere de 3 la sută, în scădere de la 3,2 la sută consemnată în anul 2012³. În acest interval, economiile dezvoltate au avansat, în aceeași perioadă, cu 1,3 la sută, iar cele emergente și în curs de dezvoltare cu 4,7 la sută. Prin comparație, în anul 2012 acestea au înregistrat rate de creștere a produsului intern brut de 1,4 la sută, respectiv 5 la sută.

Rezervele valutare mondiale s-au majorat cu 721 miliarde dolari SUA față de sfârșitul anului 2012, ajungând la nivelul de 11 674 miliarde dolari SUA⁴. China a rămas cel mai mare deținător de rezerve valutare la nivel global, cu o pondere de 32,7 la sută din valoarea totală a rezervelor la sfârșitul perioadei de referință⁵, în creștere cu 2,5 puncte procentuale față de finele anului precedent.

Revirimentul economic în țările emergente și în cele în curs de dezvoltare a fost afectat de diminuarea prețurilor anumitor mărfuri, procesul de ajustare a expunerilor investitorilor internaționali, în contextul modificărilor anticipate în conduita principalelor bănci centrale la nivel mondial, precum și de adoptarea unor măsuri restrictive de politică monetară în statele care s-au confruntat cu presiuni inflaționiste sporite și deprecieri majore ale monedelor locale. Ieșirile substanțiale de capital străin din țările cu deficite mari ale contului curent, asociate cu

³ Sursa: FMI – *World Economic Outlook Update*, aprilie 2014. În situația în care nu se specifică altfel, toate cifrele din această secțiune referitoare la variația anuală a PIB real provin din aceeași sursă.

⁴ Sursa: FMI – baza de date COFER (*Currency Composition of Official Foreign Exchange Reserves*); datele pentru sfârșitul anului 2013 sunt preliminare.

⁵ Sursa pentru stocul rezervelor valutare ale Chinei: *Bloomberg*.

perspectiva reducerii treptate a volumului lunar al cumpărărilor de obligațiuni de către Rezerva Federală a SUA (Fed), au contribuit la înrăutățirea climatului financiar.

În statele dezvoltate, deteriorarea dinamicii produsului intern brut a fost însoțită de persistența unor niveluri foarte înalte ale ratei șomajului și datoriei publice. Accentuarea procesului de dezinflație și creșterea riscului de deflație în multe dintre aceste state, în special în zona euro, au reprezentat un motiv suplimentar de îngrijorare – rata anuală a inflației s-a diminuat în anul 2013, de la nivelul de 2 la sută consemnat în 2012 până la 1,4 la sută⁶. Menținerea conduitei excepțional de laxă a politicii monetare, relaxarea tensiunilor pe piețele financiare și încetinirea procesului de consolidare fiscală au condus însă la ameliorarea perspectivei economiilor avansate.

Pe fondul menținerii acestei conduite de către Banca Centrală Europeană, care a contribuit la ameliorarea tensiunilor de pe piețele financiare și creșterea cererii agregate interne, zona euro a ieșit din recesiune tehnică în al doilea trimestru din 2013, după șase trimestre consecutive de regres economic. Politica fiscală mai puțin restrictivă adoptată la nivelul zonei euro, accelerarea procesului de dezinflație și progresul înregistrat în cadrul negocierilor privind Uniunea Bancară au susținut relansarea activității economice. În anul 2013, produsul intern brut al zonei euro s-a comprimat însă cu 0,4 la sută⁷, în termeni reali, față de regresul economic de 0,7 la sută înregistrat în anul 2012. Diminuarea substanțială a excesului de lichiditate al sistemului bancar din zona euro și intensificarea procesului de dezinflație, concomitent cu accentuarea perspectivelor de menținere a ratei inflației la niveluri scăzute pentru o perioadă prelungită de timp, au determinat Banca Centrală Europeană să reducă, în lunile mai și noiembrie, principala rată de refinanțare și rata dobânzii aferente facilității marginale de credit, până la nivelurile de 0,25 la sută, respectiv 0,75 la sută, și să implementeze o serie de alte măsuri de relaxare monetară.

În SUA, ritmul anual de creștere a produsului intern brut real s-a diminuat de la 2,8 la sută în 2012 la 1,9 la sută în perioada de referință. Reducerea cheltuielilor publice și creșterea taxelor, disputa politică prelungită privind planul de consolidare fiscală și limita statutară a datoriei publice, precum și sistarea în prima jumătate a lunii octombrie a funcțiilor necritice ale guvernului federal au afectat în sens negativ dinamica economiei americane. Sentimentul consumatorilor și al investitorilor s-a ameliorat însă în urma compromisului la care au ajuns Partidul Democrat și Partidul Republican la jumătatea lunii octombrie, în baza căruia plafonul statutar al datoriei publice a fost suspendat până la data de 7 februarie 2014. Comitetul federal al operațiunilor de piață, din cadrul Rezervei Federale, a menținut pe parcursul anului rata dobânzii de referință în intervalul 0-0,25 la sută și a decis, în luna decembrie, reducerea cu 10 miliarde dolari SUA a volumului lunar al cumpărărilor de obligațiuni, până la nivelul de 75 miliarde dolari SUA.

⁶ Sursa: FMI – *World Economic Outlook Update*, aprilie 2014.

⁷ Sursa: Eurostat.

În Regatul Unit, ritmul anual de creștere a produsului intern brut real s-a majorat considerabil în anul 2013 față de anul precedent, de la 0,3 la sută la 1,8 la sută. Conduita expansionistă a politicii monetare și perspectiva de menținere a acesteia pentru o perioadă extinsă de timp, precum și inițierea de către autorități a unor programe menite să impulsioneze, în special, activitatea în sectorul imobiliar și investițiile în infrastructură au sprijinit revirimentul economic, care s-a dovedit a fi mai pronunțat decât cel previzionat de către analiști. Comitetul de politică monetară al Băncii Angliei a menținut pe parcursul anului rata dobânzii de referință la 0,5 la sută și suma alocată programului de cumpărări de active la nivelul de 375 miliarde lire sterline.

În Japonia, ritmul anual de creștere a produsului intern brut real s-a majorat marginal în perioada de referință (de la 1,4 la sută la 1,5 la sută), în pofida implementării unor măsuri fiscale și monetare excepțional de laxe. La începutul lunii aprilie 2013, în vederea atingerii într-un orizont de timp cât mai scăzut a țintei de 2 la sută pentru rata anuală a inflației, banca centrală a anunțat intrarea într-o nouă etapă de relaxare monetară cantitativă și calitativă care viza dublarea bazei monetare în aproximativ doi ani. În cadrul acestei etape, baza monetară a devenit principala țintă operațională, în detrimentul ratei dobânzii de referință pentru împrumuturile interbancare necolateralizate cu scadența la o zi.

Date fiind constrângerile impuse activității de administrare a rezervelor internaționale de mediul financiar global și de necesitatea respectării principiilor referitoare la siguranța și lichiditatea plasamentelor, care guvernează strategiile investiționale ale tuturor băncilor centrale, analizele conjuncturale zilnice au permis Băncii Naționale a României fructificarea unor oportunități oferite de piețele financiare.

Capitolul VIII. Balanța de plăți și poziția investițională internățională a României

1. Contul curent

În anul 2013, deficitul contului curent al balanței de plăți a fost de 1 517 milioane euro, reprezentând 1,1 la sută din PIB, comparativ cu 4,4 la sută în anul anterior, valoarea deficitului contului curent reprezentând aproximativ un sfert din nivelul anului 2012.

Bilanța de plăți – Contul curent		
	milioane EUR	
	2012	2013
a) Sold balanță comercială (bunuri)	-7 379	-3 426
- export (FOB)	45 070	49 564
- import (FOB)	52 449	52 990
b) Servicii, net	1 129	2 741
c) Venituri, net	-3 025	-4 582
d) Transferuri curente, net	3 432	3 750
Sold cont curent	-5 843	-1 517

Evoluția contului curent a fost influențată favorabil de înjumătățirea deficitului balanței comerciale, de majorarea de peste două ori a excedentului serviciilor și de o ușoară creștere a surplusului transferurilor curente.

Deficitul balanței comerciale a înregistrat o scădere cu 53,6 la sută comparativ cu anul 2012, până la 3 426 milioane euro. Exporturile au crescut cu 10,0 la sută, iar importurile cu numai 1,0 la sută¹, ponderea deficitului comercial în PIB reducându-se de la 5,6 la sută la 2,4 la sută. Structura soldului balanței comerciale pe stadii ale producției evidențiază deficite la nivelul bunurilor intermediare (3 184 milioane euro)², materiilor prime (1 245 milioane euro) și bunurilor de capital (66 milioane euro), respectiv excedent pentru bunurile de consum (1 069 milioane euro). Deficitul comercial a fost generat în totalitate de comerțul intracomunitar (-5 942 milioane euro), în timp ce pe relația cu piețele extracomunitare s-a consemnat un excedent de 2 516 milioane euro.

Gradul de acoperire a importurilor prin exporturi s-a majorat cu 7,6 puncte procentuale, până la 93,5 la sută, iar gradul de deschidere a economiei³ s-a redus cu 0,7 puncte procentuale, până la 85,3 la sută.

¹ Sursa datelor: Institutul Național de Statistică – Comerțul internațional cu bunuri. Importurile FOB se calculează de către BNR pe baza coeficientului de transformare CIF/FOB de 1,0430 determinat de INS.

² Inclusiv soldul poziției „bunuri necuprinse în altă parte”.

³ (Exportul + Importul de bunuri și servicii)/PIB*100.

Exportul de bunuri a însumat 49 564 milioane euro⁴, în creștere cu 10,0 la sută față de anul precedent, pe fondul consolidării cererii externe din partea Uniunii Europene (cu precădere a Germaniei), dar mai ales din partea țărilor din afara spațiului comunitar. Creșterea valorică a exportului față de anul 2012 s-a cifrat la 4 494 milioane euro și a provenit exclusiv din majorarea volumului bunurilor exportate (automobile, tractoare, mașini, aparate și echipamente electrice, cazane și turbine, cereale, semințe, fructe și plante tehnice industriale).

Comparativ cu anul 2012, structura bunurilor exportate pe stadii ale producției reflectă creșterea ponderii bunurilor de capital (cu 0,6 puncte procentuale, până la 16,5 la sută) și a materiilor prime (cu 1,4 puncte procentuale, până la 9,3 la sută), concomitent cu reducerea ponderii bunurilor intermediare (cu 1,2 puncte procentuale, ajungând la 53,2 la sută)⁵ și a bunurilor de consum (cu 0,8 puncte procentuale, până la 21,0 la sută). Exportul de produse ale industriei prelucrătoare a însumat 44 798 milioane euro (reprezentând 90,4 la sută din exportul total), în creștere cu 8,4 la sută față de anul 2012, evoluția fiind determinată de următoarele grupe: hârtie și produse din hârtie (+24,7 la sută), autovehicule (+24,3 la sută), băuturi (+23,4 la sută), mobilă (+17,1 la sută), produse rezultate din prelucrarea lemnului (+13,6 la sută), produse din tutun (+12,3 la sută), produse alimentare (+12,0 la sută), produse din cauciuc și mase plastice (+11,9 la sută), produse ale industriei textile (+8,4 la sută).

Importul de bunuri a totalizat 52 990 milioane euro⁶, în creștere cu 1,0 la sută față de anul 2012. Creșterea valorică a importului a fost de 541 milioane euro și a fost generată de majorarea volumului importului de mașini, aparate și echipamente electrice.

Structura importului pe stadii ale producției reflectă creșterea ponderii bunurilor intermediare și a bunurilor de consum (cu câte 1 punct procentual, până la 55,7 la sută, respectiv 17,7 la sută), concomitent cu scăderea ponderii materiilor prime (cu 1,4 puncte procentuale, până la 11,1 la sută) și a bunurilor de capital (cu 0,6 puncte procentuale, până la 15,5 la sută).

Indicele raportului de schimb net⁷ s-a situat în anul 2013 la 99,0 la sută, în condițiile în care prețurile bunurilor importate au scăzut într-un ritm mai lent decât cele ale bunurilor exportate (cu 2,0 la sută, comparativ cu 3,0 la sută). Indicele raportului de schimb brut⁸ a fost de 110 la sută, relevând o majorare mai accelerată a volumului fizic al exportului (cu 13,3 la sută) față de cel al importului (cu 3,1 la sută).

Excedentul balanței serviciilor a însumat 2 741 milioane euro⁸, comparativ cu

⁴ Ponderea exportului de bunuri în PIB s-a majorat cu 0,6 puncte procentuale față de anul 2012, ajungând la 34,8 la sută în anul 2013.

⁵ Inclusiv „bunuri necuprinse în altă parte”.

⁶ Ponderea importului de bunuri în PIB a scăzut cu 2,5 puncte procentuale față de anul 2012, până la 37,3 la sută în anul 2013.

⁷ Sursa: Institutul Național de Statistică.

⁸ Determinat pe baza cercetării statistice privind comerțul internațional cu servicii.

1 129 milioane euro în anul 2012, următoarele poziții înregistrând creșteri: transport de mărfuri (în principal, auto), alte servicii de transport (în special aerian), servicii informatice, de construcții, de comunicații, financiare, de publicitate, marketing și sondaje publice, juridice, de consultanță contabilă și managerială, de cercetare și dezvoltare.

Excedentul transferurilor curente a totalizat 3 750 milioane euro, în creștere cu 9,3 la sută față de anul precedent, în condițiile majorării transferurilor nete ale administrației publice (trageri din fonduri europene, în special Fondul European pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală și Fondul European pentru Garantare Agricolă).

Deficitul balanței veniturilor a însumat 4 582 milioane euro, valoare cu 51,5 la sută mai mare față de anul 2012, pe seama veniturilor din investiții directe (în condițiile reducerii pierderii nete a companiilor) și de portofoliu.

2. Contul de capital și financiar

În anul 2013, soldul pozitiv al contului de capital și financiar a fost de 331 milioane euro, față de 5 010 milioane euro în anul precedent, tendința descendentă fiind imprimată de efectuarea plăților scadente către FMI în cadrul acordului *stand-by* încheiat în anul 2009, de majorarea rambursărilor aferente creditelor pe termen mediu și lung primite de sectorul bancar, precum și de creșterea rezervelor valutare la BNR.

Investițiile directe nete⁹ au însumat 2 636 milioane euro, în creștere cu 18,3 la sută față de anul 2012. Investițiile nerezidenților în România au atins 2 725 milioane euro, din care aproximativ 70 la sută au reprezentat participații la capital¹⁰, iar restul credite intragrup¹¹. Principalele zece țări investitoare¹² au fost: Olanda (43,7 la sută), Elveția (13,1 la sută), Franța (8,8 la sută), Grecia (6,3 la sută), Marea Britanie (6,1 la sută), Germania (4,0 la sută), Cipru (3,5 la sută), Luxemburg (2,0 la sută), Irlanda (1,7 la sută) și Belgia (1,3 la sută).

Investițiile de portofoliu au înregistrat în anul 2013 influxuri nete de 3 838 milioane euro, cu 8,3 la sută mai mult comparativ cu anul 2012, creșterea provenind în principal din emisiuni de obligațiuni suverane.

În contextul efectuării plăților scadente către FMI, împrumuturile și creditele primite pe termen mediu și lung au însumat ieșiri nete de 6 890 milioane euro, comparativ cu 1 822 milioane euro în anul 2012. Împrumuturile și creditele pe termen scurt au consemnat ieșiri nete de 294 milioane euro, față de 103 milioane

⁹ Valoarea netă a investițiilor nerezidenților în România, la care se adaugă valoarea netă a investițiilor rezidenților în străinătate.

¹⁰ Inclusiv pierderea netă estimată.

¹¹ Credite dintre investitorul străin și firma rezidentă.

¹² Din punct de vedere al ponderii în influxurile de investiții directe ale nerezidenților în România în anul 2013.

euro în anul precedent, pe fondul majorării creditelor comerciale acordate de rezidenți.

În anul 2013, transferurile de capital, emisiunile de obligațiuni și investițiile directe au înregistrat niveluri suficiente pentru asigurarea finanțării deficitului de cont curent, a rambursării împrumuturilor externe scadente, permițând și majorarea consistentă a rezervelor valutare la BNR.

Baza de capital și activul net al băncii comerciale		
	milioane EUR	
	2012	2013
Finanțare deficit	5 843	1 517
Transferuri de capital, net	1 622	3 105
Investiții directe, net	2 228	2 636
<i>din care:</i>		
– investiții directe ale nerezidenților în România	2 139	2 725
• participații la capital (consolidate cu pierderea netă estimată)	795	1 878
• credite intragrup	1 344	847
Investiții de portofoliu, net	3 545	3 838
Alte investiții de capital:	-3 004	-5 919
– credite primite pe termen mediu și lung	-1 822	-6 890
• intrări	6 673	6 498
• rambursări	8 495	13 388
– credite acordate pe termen mediu și lung, net	126	284
– credite pe termen scurt, net	-103	-294
– altele*	-1 205	981
Active de rezervă BNR („-” indică creștere)	1 452	-2 143

*) include următoarele poziții nete: active nemateriale/nefinanciare, derivate financiare, numerar și depozite, alte active, alte pasive, erori și omisiuni.

3. Poziția investițională internațională a României

La sfârșitul anului 2013, rezervele internaționale ale României au totalizat 35 434 milioane euro, cu 21 milioane euro mai mult decât la 31 decembrie 2012. Contribuția tranzacțiilor nete s-a ridicat la 2 143 milioane euro, aceasta fiind contrabalansată de influențele de preț (-1 584 milioane euro) și influențele de curs valutar (-538 milioane euro). Aurul monetar și-a diminuat valoarea cu 1 298 milioane euro, în corelație cu evoluția cotațiilor pe piața internațională. Din perspectiva acoperirii, rezerva oficială¹³ acoperea la finele perioadei de analiză 7 luni de importuri de bunuri și servicii, nivel similar celui înregistrat în decembrie 2012.

¹³ Gradul de acoperire a rezervei în luni de importuri se calculează ca raport între rezerva oficială (valută+aur) la sfârșitul perioadei și importul mediu lunar de bunuri și servicii din perioada respectivă.

Datoria externă pe termen mediu și lung¹⁴ a scăzut față de sfârșitul anului 2012 cu 2,4 la sută, ajungând la 76,9 miliarde euro, ca urmare a unor ieșiri nete de 1,4 miliarde euro, dar și a influenței variației cursului de schimb (-0,3 miliarde euro) și a conversiilor de datorie în acțiuni (-0,1 miliarde euro).

Serviciul datoriei externe pe termen mediu și lung a însumat 25,3 miliarde euro în anul 2013, ratele de capital reprezentând 23,3 miliarde euro, iar dobânzile și comisioanele, 2,0 miliarde euro.

Structura pe sectoare instituționale a datoriei externe pe termen mediu și lung pune în evidență faptul că ponderea sectorului nebankar (37,7 la sută) – cea mai ridicată la nivelul anului 2012 – a fost practic egalată de cea a sectorului administrației publice, în timp ce pozițiile deținute de sectorul bancar și de autoritatea monetară s-au plasat pe trend descendent (18,6 la sută și respectiv 6,1 la sută).

Analiza datoriei externe pe termen mediu și lung pe tipuri de creditori relevă continuarea tendinței de diminuare a ponderii deținute de organismele multilaterale (de la 34,1 la sută la sfârșitul anului 2012 la 29,4 la sută la 31 decembrie 2013), ca urmare a rambursărilor efectuate (4,6 miliarde euro) în cadrul împrumutului acordat de FMI în anul 2009, concomitent cu majorarea ponderii surselor private (de la 65,7 la sută la sfârșitul anului 2012 la 70,5 la sută la finele anului 2013), datorată accesului la finanțare pe piețele private de capital.

În ceea ce privește clasificarea pe scadențe, la 31 decembrie 2013 datoria externă cu maturitate peste 5 ani continuă să dețină poziția cea mai importantă (79,2 la sută) în datoria externă pe termen mediu și lung.

Structura valutară a datoriei externe pe termen mediu și lung la sfârșitul perioadei analizate este dominată de moneda euro (70,6 la sută, în creștere cu 3,2 puncte procentuale față de 31 decembrie 2012), urmată de leu (10,9 la sută, în creștere cu 2,7 puncte procentuale), DST (7,6 la sută, în scădere cu 6,1 puncte procentuale), dolar SUA (7,5 la sută, în creștere cu 0,9 puncte procentuale) și de alte valute (3,4 la sută).

Serviciul datoriei externe pe termen mediu și lung s-a efectuat cu preponderență în euro (52,3 la sută), urmat de DST (19,3 la sută), leu (17,4 la sută), dolarul SUA (8,2 la sută), francul elvețian (2,5 la sută) și de alte valute (0,2 la sută).

Datoria externă pe termen mediu și lung a reprezentat 54,1 la sută din PIB la finele anului 2013 (în scădere cu 5,7 puncte procentuale față de sfârșitul anului precedent). Rata serviciului datoriei externe pe termen mediu și lung s-a majorat cu 7,0 puncte procentuale, până la 41,9 la sută la 31 decembrie 2013.

¹⁴ Constituită, în principal, din credite comerciale și împrumuturi externe, obligațiuni deținute de nerezidenți și depozite.

	procente	
	2012	2013
Rezerva oficială / importul de bunuri și servicii (luni de import)	7,1	7,0
Datoria externă pe termen mediu și lung / PIB	59,8	54,1
Datoria externă pe termen mediu și lung / exportul de bunuri și servicii	147,3	127,4
Rata serviciului datoriei externe pe termen mediu și lung	34,9	41,9

Datoria externă pe termen scurt a însumat 19,2 miliarde euro la finele anului 2013, soldul acesteia fiind cu 8,4 la sută mai mic față de 2012, ca urmare a ieșirilor nete de capital pe termen scurt în valoare de 0,9 miliarde euro. Serviciul datoriei externe pe termen scurt a totalizat 31,6 miliarde euro, iar rata aferentă acestuia a fost de 52,3 la sută la 31 decembrie 2013, cu 14,3 puncte procentuale mai scăzută față de finele anului 2012.

1. România – stat membru al Uniunii Europene

1.1. Contextul european – aspecte privind politicile economice ale Uniunii Europene

a) Uniunea bancară în contextul consolidării Uniunii Economice și Monetare (UEM)

Consolidarea UEM a reprezentat în ultimii ani o prioritate pe agenda de lucru a liderilor europeni, pe fondul deficiențelor în funcționarea acesteia relevate de criza economică și financiară recentă, respectiv lipsa unor norme comune și a unor instituții de supraveghere și de rezoluție pentru sectorul financiar la nivelul zonei euro și insuficienta coordonare între autoritățile relevante în toate etapele crizei. Procesul de reflecție privind consolidarea UEM a demarat odată cu prezentarea de către președintele Herman Van Rompuy a raportului preliminar¹ intitulat „Către o veritabilă Uniune Economică și Monetară” la reuniunea Consiliului European din 28-29 iunie 2012. Acesta propunea o viziune de reformare a zonei euro și a întregii UE în scopul restabilirii încrederii investitorilor și piețelor financiare. Varianta finală a raportului care a inclus contribuțiile Comisiei Europene și Parlamentului European a fost prezentată la reuniunea Consiliului European din 13-14 decembrie 2012 și a stat la baza foii de parcurs pentru finalizarea UEM, convenită cu această ocazie.

În contextul acestor demersuri pentru adâncirea UEM, Comisia Europeană a lansat la 12 septembrie 2012 două propuneri de regulamente pentru constituirea primului pilon al viitoarei Uniuni Bancare, respectiv crearea Mecanismului unic de supraveghere (MUS). Cele două regulamente² au fost adoptate și publicate în luna octombrie 2013.

Proiectul Uniunii Bancare își propune, printre altele, stoparea tendinței de fragmentare a piețelor financiare din UE, care este incompatibilă cu existența unei Uniuni Economice și Monetare, precum și a pieței unice, întărirea stabilității financiare, ruperea cercului vicios al influenței negative reciproce dintre bănci și datoria publică a statelor, restaurarea bunei funcționări a mecanismului de transmisie a politicii monetare și asigurarea unei supravegheri unice exercitate de către BCE la nivelul zonei euro, precondiție pentru recapitalizarea directă a

¹ Raportul a fost elaborat de președintele Consiliului European în colaborare cu președintele Comisiei, președintele Eurogrupului și președintele BCE.

² Regulamentul (UE) nr. 1024/2013 al Consiliului din 15 octombrie 2013 de conferire a unor atribuții specifice Băncii Centrale Europene în ceea ce privește politicile legate de supravegherea prudențială a instituțiilor de credit și Regulamentul (UE) nr. 1022/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 22 octombrie 2013 de modificare a Regulamentului (UE) nr. 1093/2010 de instituire a Autorității Europene de Supraveghere (Autoritatea Bancară Europeană) în ceea ce privește conferirea de atribuții specifice Băncii Centrale Europene în temeiul Regulamentului (UE) nr. 1024/2013 al Consiliului.

instituțiilor de credit aflate în dificultate cu ajutorul Mecanismului european de stabilitate.

MUS concentrează la nivelul BCE sarcinile de supraveghere prudentială a instituțiilor de credit din zona euro. În cadrul noului sistem de supraveghere, BCE va supraveghea în mod direct instituțiile de credit semnificative și va colabora îndeaproape cu autoritățile naționale competente în vederea supravegherii tuturor celorlalte instituții de credit, sub monitorizarea generală a BCE. La nivelul autorităților naționale competente va rămâne exercitarea exclusivă a unor sarcini specifice, precum cele privind prevenirea spălării banilor și supravegherea serviciilor de plăți.

Procesul de operaționalizare a MUS la nivelul BCE, în vederea preluării de către aceasta a prerogativelor de supraveghere începând cu data de 4 noiembrie 2014, se desfășoară conform calendarului stabilit de BCE și de Regulamentul (UE) nr. 1024/2013.

La MUS vor putea adera pe bază de voluntariat și statele membre din afara zonei euro, printr-un acord de cooperare strânsă³ încheiat între autoritățile naționale competente și BCE.

În ceea ce privește cel de-al doilea pilon al Uniunii Bancare, propunerea Comisiei Europene de creare a unui Mecanism unic de rezoluție (MUR) a fost lansată la data de 10 iulie 2013. Prin acest mecanism se urmărește implementarea coerentă și eficientă a directivei privind redresarea și rezoluția instituțiilor de credit și a firmelor de investiții. Consiliul UE a ajuns la un acord general cu privire la MUR în data de 18 decembrie 2013 când, odată cu propunerea de regulament, s-a convenit și negocierea de către statele membre ale zonei euro, până la data de 1 martie 2014, a unui acord interguvernamental cu privire la funcționarea Fondului unic de rezoluție (FUR). Statele membre din afara zonei euro au putut participa la discuțiile referitoare la încheierea acordului interguvernamental privind FUR fie în calitate de negociator, fie ca observator⁴. Colegiuitorii au ajuns la un acord politic provizoriu privind MUR în data de 20 martie 2014, acord confirmat de către statele membre în data de 27 martie 2014⁵. În etapa următoare, Parlamentul European a adoptat propunerea de regulament în primă lectură în cadrul sesiunii plenare din data de 15 aprilie 2014. În paralel, va fi finalizat și semnat și textul acordului interguvernamental cu privire la funcționarea FUR.

³ Detaliile stabilirii cooperării strânse sunt prevăzute în Decizia BCE nr. 5/2014 privind cooperarea strânsă cu autoritățile naționale competente ale statelor membre participante a căror monedă nu este euro, precum și în viitorul Regulament-cadru al BCE privind MUS.

⁴ România a decis să participe în calitate de negociator la discuțiile privind funcționarea FUR – din echipa de negociere făcând parte și un reprezentant al BNR – și a hotărât să semneze acordul rezultat din negocieri.

⁵ Comitetul Reprezentanților Permanenți a aprobat, în numele Consiliului, varianta de compromis la care s-a ajuns cu Parlamentul European.

b) Pactul de stabilitate și creștere

➤ Procedura privind deficitul excesiv (PDE)

În prezent, pentru 17 state membre ale UE⁶, Consiliul ECOFIN a aprobat decizii privind constatarea existenței unui deficit excesiv și recomandări de corectare a acestuia. Cea mai recentă decizie în acest sens a fost luată în data de 21 ianuarie 2014 și privește Croația, termenul stabilit pentru corectarea deficitului excesiv fiind anul 2016. La data de 2 iunie 2014, Comisia Europeană a propus Consiliului UE închiderea procedurii de deficit excesiv pentru 6 state membre⁷. În cazul în care Consiliul va adopta deciziile propuse în acest sens, numărul total al statelor aflate în PDE ar urma să scadă la 11.

În cazul României⁸, procesul de consolidare fiscală a continuat și în anul 2013, deficitul bugetar încadrându-se în ținta de 2,5 la sută din PIB în termeni *cash*; potrivit metodologiei SEC95, nivelul deficitului bugetar a coborât de la 3,0 la sută din PIB în 2012 la 2,3 la sută din PIB în 2013, sensibil sub nivelul de 3 la sută prevăzut de PDE. Pentru anul 2014 se are în vedere atingerea unei ținte de deficit bugetar de 2,2 la sută din PIB atât conform metodologiei SEC95, cât și în termeni *cash*.

➤ Tratatul privind stabilitatea, coordonarea și guvernanta în cadrul Uniunii Economice și Monetare

Printre cele mai importante prevederi ale tratatului intrat în vigoare la data de 1 ianuarie 2013 se numără cea referitoare la poziția bugetară a statelor membre, care trebuie să fie echilibrată sau în excedent. Această regulă se consideră a fi îndeplinită dacă soldul structural anual respectă obiectivul bugetar pe termen mediu (MTO) specific fiecărei țări, cu o limită inferioară a deficitului structural de 0,5 la sută din PIB, la prețurile pieței. Deficitul structural poate avea însă o valoare mai mare decât cea specificată, până la maximum 1 la sută din PIB, dacă nivelul datoriei publice este semnificativ sub 60 la sută din PIB și riscurile pentru sustenabilitatea finanțelor publice pe termen lung sunt reduse. În cazul în care se observă deviații semnificative de la obiectivul pe termen mediu sau de la strategia de ajustare pentru atingerea acestuia, se declanșează automat un mecanism de corecție. Statele membre aveau obligația transpunerii în legislația națională a acestor reguli, inclusiv introducerea mecanismului de corecție, până la data de 1 ianuarie 2014.

Calendarul pentru convergența la MTO este propus de Comisie, luând în considerare riscurile specifice de sustenabilitate ale fiecărui stat.

⁶ Croația, Malta, Danemarca, Cipru, Austria, Belgia, Republica Cehă, Olanda, Portugalia, Slovenia, Slovacia, Polonia, Franța, Irlanda, Grecia, Spania și Regatul Unit.

⁷ Austria, Belgia, Cehia, Danemarca, Olanda și Slovacia.

⁸ Prin Decizia Consiliului 2013/318/UE din 21 iunie 2013 a fost abrogată Decizia Consiliului 2009/590/CE privind existența unui deficit excesiv în România.

De asemenea, de la data intrării în vigoare a tratatului, România beneficiază de aplicarea prevederilor titlului V, în sensul că are posibilitatea de a participa la reuniunile la nivel înalt ale zonei euro privind competitivitatea părților contractante semnatare ale tratatului, modificarea arhitecturii globale a zonei euro și a regulilor fundamentale care i se vor aplica în viitor.

În ceea ce privește MTO pentru țara noastră, ținta propusă de Comisie este de 1 la sută din PIB, iar termenul de atingere a acesteia este anul 2015.

c) Semestrul european

Semestrul european 2013, parte componentă a conceptului de guvernanta economică de la nivelul Uniunii Europene, a debutat pe 28 noiembrie 2012 prin prezentarea de către Comisia Europeană (CE) a comunicării privind Analiza anuală a creșterii 2013 (AGS – *Annual Growth Survey*).

Ținând seama de acțiunile prioritare prezentate de CE în AGS, autoritățile române au elaborat și transmis Comisiei Europene actualizări ale Programului național de reformă 2011-2013 (PNR), precum și Programul de convergență 2013-2016. Pe baza acestor documente, în etapa finală a Semestrului european, la 9 iulie 2013, Consiliul UE a adoptat recomandări specifice de țară. România a primit opt recomandări specifice care acoperă patru mari domenii: finanțele publice, sectorul financiar, reformele structurale și ocuparea forței de muncă și politicile sociale.

În cadrul PNR, Banca Națională și-a asumat o serie de acțiuni care au vizat asigurarea unei funcționări adecvate și stabile a sectorului financiar, în concordanță cu angajamentele din programul de asistență financiară agreat cu UE, FMI și Banca Mondială. Majoritatea acestor acțiuni au fost implementate integral, iar pentru restul se întreprind demersuri pentru finalizarea lor în cursul anului 2014, în strânsă corelație cu evoluțiile în acest domeniu de la nivel european.

Un loc important în cadrul Semestrului european îl ocupă procedura privind dezechilibrele macroeconomice, un instrument menit să ajute la detectarea și corectarea evoluțiilor economice riscante. În anul 2013 a avut loc al treilea exercițiu de acest gen, Comisia Europeană publicând la data de 13 noiembrie 2013 al treilea Raport privind mecanismul de alertă (RMA). Mecanismul are ca instrument principal de analiză tabloul de bord construit pe baza a 11 indicatori macroeconomici, la care se adaugă un set de indicatori auxiliari. Aceștia surprind dezechilibrele interne, externe și de competitivitate, stabilind praguri orientative care servesc drept nivel de alertă. Raportul identifică statele membre în cazul cărora este necesară o examinare suplimentară (sub forma unei analize aprofundate) pentru a decide dacă există un dezechilibru care impune implementarea unor acțiuni de politică. Simplul fapt că un stat membru raportează un indicator care depășește pragul indicativ nu declanșează automat efectuarea unei analize aprofundate, Comisia examinând situația economică în ansamblu.

Statele membre care beneficiază de un program de asistență financiară din partea UE și FMI și, prin urmare, fac deja obiectul unei supravegheri economice

consolidate nu sunt examinate în cadrul procedurii privind dezechilibrele macroeconomice.

Cele două regulamente privind guvernanta economică în zona euro intrate în vigoare la data de 30 mai 2013 (*two pack*) introduc o evaluare coordonată la nivel european a proiectelor de planuri bugetare care se realizează în toamna⁹ fiecărui an și îmbunătățesc cadrele bugetare naționale, solicitându-se din partea statelor membre din zona euro să înființeze organisme independente care să monitorizeze normele fiscale naționale și să-și bazeze estimările bugetare pe previziuni macroeconomice independente.

Pentru a sprijini punerea în aplicare efectivă a legislației privind pachetul de două reglementări, statele membre și Comisia au convenit elaborarea unui cadru armonizat pentru proiectele de planuri bugetare și pentru rapoartele privind emisiunile de titluri de datorie din zona euro¹⁰. Semestrul european 2013 a consemnat primul exercițiu de acest gen, care s-a încheiat la data de 15 noiembrie 2013 odată cu publicarea de către Comisia Europeană a avizelor privind proiectele de planuri bugetare pentru anul 2014, a evaluării generale a situației bugetare și a perspectivelor pentru zona euro ca întreg.

La data de 13 noiembrie 2013, a început cel de-al patrulea Semestru european, odată cu lansarea de către CE a AGS aferentă anului 2014.

d) Mecanismul european de stabilitate (MES)

La reuniunea Consiliului European din 13-14 decembrie 2012 a fost reiterată importanța ruperii cercului vicios dintre bănci și datoriile suverane, punându-se accentul pe necesitatea convenirii asupra unui cadru operațional, inclusiv asupra definiției activelor moștenite, cât mai curând posibil în cursul primului semestru al anului 2013, astfel încât, odată cu instituirea unui mecanism unic de supraveghere, MES, în urma unei decizii obișnuite, să poată recapitaliza băncile în mod direct. Eurogrupul a convenit la data de 20 iunie 2013 principalele caracteristici ale recapitalizării directe a băncilor prin intermediul mecanismului. De asemenea, s-a convenit ca expunerea maximă a MES pentru acest scop să fie de 60 miliarde euro.

1.2. Participarea BNR la structurile europene

1.2.1. Participarea la reuniunile Consiliului General al BCE

Guvernatorul BNR, însoțit de viceguvernatorul coordonator al afacerilor europene, participă la reuniunile trimestriale și la teleconferințele Consiliului General al BCE. Acest for de analiză și decizie, care reunește guvernatorii băncilor centrale naționale membre ale SEBC și membrii Comitetului Executiv al BCE, a avut pe agendă în anul 2013 teme privind: (i) monitorizările periodice referitoare la situația

⁹ Până la data de 15 octombrie a fiecărui an, toate statele membre din zona euro își prezintă proiectele de planuri bugetare (PPB) pentru anul următor. Comisia publică apoi un aviz privind PPB al fiecărui stat membru din zona euro, înainte de adoptarea bugetului național corespunzător.

¹⁰ COM(2013) 490 final.

macroeconomică, principalele evoluții monetare, financiare și fiscale din zona euro și non-euro; (ii) remunerarea depozitelor guvernamentale; (iii) respectarea de către băncile centrale membre a prevederilor articolelor 123 și 124 din Tratatul privind funcționarea UE; (iv) pregătirea și aprobarea Raportului de convergență al BCE din anul 2013, ca urmare a cererii de evaluare înaintate de către Letonia; (v) pregătirea Raportului de convergență al BCE din anul 2014.

1.2.2. Participarea BNR la mecanismul decizional al BCE de consultare prin procedură scrisă

În baza Tratatului privind funcționarea UE, a Protocolului privind Statutul SEBC și al BCE și a Deciziei 98/415/CE a Consiliului UE din 29 iunie 1998 privind consultarea BCE de către autoritățile naționale cu privire la proiectele de reglementare, procedura de consultare este obligatorie în legătură cu orice proiect de reglementare ale cărui prevederi intră în sfera de competență a BCE și care urmează să aibă forță juridică obligatorie și aplicabilitate generală pe teritoriul statelor membre, în special în ceea ce privește: (i) problemele monetare; (ii) mijloacele de plată; (iii) băncile centrale naționale; (iv) colectarea, elaborarea și difuzarea datelor statistice din domeniul monetar, financiar, bancar, al sistemelor de plăți și al balanței de plăți; (v) sistemele de plăți și de decontare; (vi) normele aplicabile instituțiilor financiare, în măsura în care acestea au o influență semnificativă asupra stabilității instituțiilor și piețelor financiare. De asemenea, consultarea BCE este obligatorie în legătură cu orice proiect de reglementare privind instrumentele politicii monetare.

Participarea BNR la mecanismul procedurilor scrise implică, pe de o parte, obligația de a consulta BCE cu privire la orice proiect legislativ din domeniile care sunt de competența acesteia și, pe de altă parte, posibilitatea de a comenta pe marginea proiectelor de aviz ale BCE referitoare la noile propuneri legislative europene aflate sub incidența SEBC sau a BCE. În perioada de referință, BNR a consultat BCE cu privire la următoarele proiecte de acte normative:

- Propunerile BNR în contextul revizuirii Constituției României (Avizul BCE nr. 31/2013 – CON/2013/31);
- Ordonanța de urgență a Guvernului privind supravegherea macroprudențială a sistemului financiar național (Avizul BCE nr. 39/2013 – CON/2013/39);
- Ordonanța de urgență a Guvernului pentru completarea art. 240²³ alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 99/2006 privind instituțiile de credit și adecvarea capitalului (Avizul BCE nr. 50/2013 – CON/2013/50);
- Legea privind transmiterea unor imobile, aflate în domeniul public și, respectiv, în domeniul privat al statului, din administrarea Regiei Autonome „Administrația Patrimoniului Protocolului de Stat” în administrarea Băncii Naționale a României (Avizul BCE nr. 74/2013 – CON/2013/74);
- Ordonanța de urgență a Guvernului pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 99/2006 privind instituțiile de credit și adecvarea capitalului, aprobată cu modificări și completări prin Legea

nr. 227/2007, cu modificările și completările ulterioare, precum și a Ordonanței Guvernului nr. 39/1996 privind înființarea și funcționarea Fondului de garantare a depozitelor în sistemul bancar, republicată, cu modificările și completările ulterioare (Avizul BCE nr. 80/2013 – CON/2013/80);

- Legea privind obligațiunile garantate cu creanțe (Avizul BCE nr. 94/2013 – CON/2013/94);
- Ordonanța de urgență a Guvernului privind stabilirea unor măsuri de punere în aplicare a Regulamentului (UE) nr. 260/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 14 martie 2012 de stabilire a cerințelor tehnice și comerciale aplicabile operațiunilor de transfer de credit și de debitare directă în euro și de modificare a Regulamentului (CE) nr. 924/2009 (Avizul BCE nr. 20/2014 – CON/2014/20).

1.2.3. Participarea BNR la structurile și substructurile SEBC în componență extinsă

În ceea ce privește mecanismul de elaborare a deciziilor la nivel operațional, reprezentanții BNR participă la reuniunile în componență extinsă ale celor 12+1 comitete SEBC, contribuind la elaborarea și implementarea deciziilor Consiliului General și ale Consiliului Guvernatorilor BCE. Aceste structuri, împreună cu substructurile aferente din cadrul SEBC, asigură un cadru de discuție pentru mecanismul de elaborare a deciziilor și de analiză a evoluțiilor din domeniile lor de competență, respectiv: politică monetară, operațiuni de piață, relații internaționale, stabilitate financiară, plăți, emisiune de numerar, comunicare, statistică, audit intern, tehnologia informației, contabilitate, juridic și resurse umane. Începând cu anul 2014, întrunirile unor structuri/substructuri din cadrul SEBC se desfășoară și în componența Mecanismului unic de supraveghere, reprezentanții statelor membre din afara zonei euro fiind invitați să participe în calitate de observatori. Conducerea executivă și Consiliul de administrație al BNR acordă o importanță deosebită reprezentării BNR în structurile și substructurile SEBC, monitorizând atent toate aspectele ce decurg din această activitate.

1.2.4. Participarea BNR la CERS

Constituit în baza Regulamentului (UE) nr. 1092/2010, Comitetul European pentru Risc Sistemic (CERS) răspunde de supravegherea macroprudențială a sistemului financiar al UE, având ca obiectiv identificarea riscurilor sistemice în fază incipientă, în vederea adoptării de măsuri proactive și limitării impactului unor evoluții necontrolate. În cursul anului 2013 activitatea CERS a fost orientată spre:

- Identificarea și evaluarea riscurilor macroprudențiale

În acest sens, CERS a elaborat și publicat, pe bază trimestrială, Tabloul de riscuri al CERS, un set de indicatori cantitativi și calitativi ai riscului sistemic la nivelul sistemului financiar al Uniunii Europene. Ca urmare a procesului anual de revizuire

a tabloului, au fost introduse o serie de îmbunătățiri în metodologia de calcul al indicatorilor privind interconectivitatea, riscul de credit, riscul de lichiditate și finanțare, riscul de piață și, respectiv, riscul de solvabilitate și profitabilitate.

- Elaborarea unor recomandări noi și monitorizarea celor emise în anii precedenți

În conformitate cu mandatul său, CERS a emis în anul 2013 recomandarea privind obiectivele intermediare și instrumentele politicii macroprudențiale (CERS/2013/1) și a continuat monitorizarea modului de implementare a recomandărilor emise în anii precedenți: (i) recomandarea privind creditarea în valută (CERS/2011/1) și (ii) recomandarea privind mandatul macroprudențial al autorităților naționale (CERS/2011/3).

- Elaborarea unui cadru de politici macroprudențiale la nivelul sectorului bancar al UE și a unui manual privind operaționalizarea instrumentelor macroprudențiale

În acest sens, CERS a acționat ca un catalizator pentru crearea unui cadru macroprudențial la nivelul Uniunii Europene, iar manualul privind operaționalizarea instrumentelor macroprudențiale oferă instituțiilor membre CERS îndrumări cu privire la adoptarea și implementarea deciziilor de politică macroprudențială, urmărind în special activarea acelor instrumente care sunt prevăzute de CRD IV/CRR.

După implementarea CRD IV/CRR, CERS a primit noi atribuții legate de emiterea unor opinii și recomandări privind instrumentele macroprudențiale, furnizarea de asistență statelor membre în implementarea acestor instrumente, precum și participarea la consultările care au loc în cadrul procesului de revizuire a pachetului CRD IV/CRR. CERS a creat o echipă specială, însărcinată cu evaluarea politicilor macroprudențiale elaborate de statele membre (notificate către CERS) și cu formularea opiniilor CERS cu privire la acestea.

Banca Națională a României a fost implicată, în cursul anului 2013, în activitatea CERS, atât la nivel decizional, prin participarea la reuniunile Consiliului General a guvernatorului, prim-viceguvernatorului și a viceguvernatorului responsabil cu problematica stabilității financiare, cât și la nivel tehnic, în cadrul Comitetului Consultativ Tehnic și în grupurile de lucru aferente acestui comitet.

1.2.5. Participarea BNR la structuri ale Consiliului UE și ale CE

Dintre cele mai importante structuri și substructuri ale Consiliului UE și ale CE la care BNR participă, la diferite niveluri ierarhice, menționăm:

- participarea bianuală, la nivelul conducerii executive, la întrunirile Consiliului ECOFIN informal, la invitația MFP, atunci când agenda de lucru cuprinde aspecte ce țin de competența băncii centrale;

- participarea la ședințele Comitetului Economic și Financiar, la nivel de viceguvernator coordonator al afacerilor europene;
- participarea la reuniunile grupurilor de lucru ale Consiliului UE și ale CE (Comitetul Bancar European, Comitetul privind Conglomeratele Financiare, Comitetul privind prevenirea spălării banilor și finanțării terorismului, Comitetul de Plăți etc.) împreună cu reprezentanți ai MFP și/sau ai altor instituții ale statului. Aceste grupuri de lucru abordează tematici aflate în strânsă legătură cu domeniile de competență ale băncii centrale: (i) serviciile financiare; (ii) reglementarea sectorului bancar; (iii) supravegherea sectorului bancar; (iv) cerințele de capital; (v) conglomeratele financiare; (vi) prevenirea spălării banilor și combaterea finanțării terorismului; (vii) creditul ipotecar; (viii) contrafacerea bancnotelor; (ix) comunicarea; (x) sistemele de plăți etc.

Cele mai importante proiecte legislative supuse dezbaterii la nivelul acestor structuri în perioada de referință au fost:

- propunerea de regulament de atribuire a unor sarcini specifice Băncii Centrale Europene în ceea ce privește politicile legate de supravegherea prudențială a instituțiilor de credit;
- propunerea de regulament de modificare a Regulamentului (UE) nr. 1093/2010 de instituire a Autorității Europene de Supraveghere (Autoritatea Bancară Europeană) în ceea ce privește interacțiunea sa cu proiectul Regulamentului (UE) al Consiliului de atribuire a unor sarcini specifice Băncii Centrale Europene în ceea ce privește politicile legate de supravegherea prudențială a instituțiilor de credit;
- propunerea de regulament de stabilire a unor norme uniforme și a unei proceduri uniforme de rezoluție a instituțiilor de credit și a anumitor întreprinderi de investiții în cadrul unui mecanism unic de rezoluție și al unui fond unic de rezoluție și de modificare a Regulamentului (UE) nr. 1093/2010 al Parlamentului European și al Consiliului;
- propunerea de directivă pentru punerea în aplicare a cooperării consolidate în domeniul taxei pe tranzacțiile financiare;
- propunerea de directivă privind instituirea unui cadru pentru redresarea și rezoluția instituțiilor de credit și ale firmelor de investiții;
- revizuirea directivei privind conglomeratele financiare;
- propunerea de regulament privind piețele instrumentelor financiare și de modificare a regulamentului (EMIR) privind instrumentele derivate extrabursiere, contrapărțile centrale și registrele de tranzacții;
- revizuirea directivei privind schemele de garantare a depozitelor;
- propunerea de directivă privind contractele de credit ipotecar;
- propunerea de regulament privind comisioanele interbancare pentru operațiunile de plată pe bază de card;

- propunerea de directivă privind serviciile de plată în cadrul pieței interne, de modificare a Directivelor 2002/65/CE, 2013/36/UE și 2009/110/CE și de abrogare a Directivei 2007/64/CE;
- propunerea de directivă privind transparența și comparabilitatea comisioanelor de plată, transferul conturilor de plăți și accesul la un cont de plăți cu funcționalități de bază.

1.2.6. Participarea BNR la platforma comună de lucru cu autoritățile statului pe probleme de afaceri europene

În conformitate cu atribuțiile sale statutare legate de rolul consultativ *ex ante* în relația instituțională cu autoritățile statului român, Banca Națională este reprezentată la reuniunile Comitetului de coordonare a afacerilor europene, structură responsabilă la nivel național cu procesul de pregătire a deciziilor și de adoptare a pozițiilor României în ceea ce privește problematica afacerilor europene. Ca urmare a solicitărilor primite și în limita competențelor sale legale, BNR și-a exprimat punctul de vedere asupra subiectelor și materialelor incluse pe agenda reuniunilor Comitetului de coordonare a afacerilor europene, contribuind inclusiv la pregătirea dosarului de participare a delegației României la reuniunile Consiliului European.

De asemenea, BNR a participat activ la reuniunile Grupurilor de lucru interministeriale pentru PNR, în cadrul cărora au fost discutate rapoartele de progres privind implementarea acțiunilor/măsurilor din acest document.

1.2.7. Participarea BNR la formularea poziției României privind negocierile de aderare cu statele candidate

La data de 15 decembrie 2008, Muntenegru a înaintat cererea de aderare la UE, iar în data de 17 decembrie 2010 Consiliul UE i-a acordat statutul de țară candidată. La reuniunea din 28-29 iunie 2012, Consiliul European a decis începerea negocierilor de aderare cu Muntenegru.

În vederea deschiderii unui capitol de negociere, CE realizează un Raport de *screening*, care evaluează stadiul de armonizare a legislației din Muntenegru cu *acquis*-ul comunitar în materie. În baza evaluării prezentate, CE recomandă, dacă este cazul, deschiderea negocierilor de aderare la capitolul respectiv. În acest context, în perioada octombrie 2013 – martie 2014, Ministerul Afacerilor Externe a solicitat BNR transmiterea poziției sale față de recomandările CE formulate în cadrul negocierilor de aderare cu Muntenegru la următoarele capitole de negociere: capitolul 32 – Controlul financiar, capitolul 4 – Libera circulație a capitalului, capitolul 9 – Servicii financiare și capitolul 17 – Politica economică și monetară. În urma analizării Rapoartelor de *screening*, BNR nu a identificat, din perspectiva competențelor sale, aspecte care să impună formularea unor obiecții sau observații asupra recomandărilor CE pentru capitolele mai sus menționate.

1.2.8. Participarea BNR la procesul de transpunere, implementare și notificare a legislației comunitare

a) Preluarea și aplicarea regulamentelor comunitare

În conformitate cu art. 288 al Tratatului privind funcționarea UE, instituțiile acesteia adoptă mai multe tipuri de acte juridice: regulamente, directive, decizii, recomandări și avize. O categorie aparte o reprezintă regulamentele comunitare care sunt acte juridice obligatorii în toate elementele lor care se aplică direct în fiecare stat membru, fără a fi necesară transpunerea în legislația națională. Statele membre trebuie să se asigure că regulamentele sunt aplicate efectiv în dreptul lor național. În acest sens, BNR, în calitate de instituție cu atribuții de reglementare și supraveghere, urmărește cu regularitate baza de date a Comisiei Europene (Eur-lex) în vederea selectării regulamentelor comunitare aplicabile domeniului său de activitate. Lista regulamentelor comunitare asumate de direcțiile de specialitate se transmite, cu aprobarea conducerii executive, Ministerului Afacerilor Externe și se postează pe *website*-ul BNR pentru informarea corespunzătoare a instituțiilor aflate în aria de reglementare/supraveghere a băncii centrale.

b) Informarea CE în legătură cu transpunerea legislației comunitare

În perioada de referință, Banca Națională a transmis Ministerului Afacerilor Externe, pentru informarea CE, tabelul de concordanță corespunzător transunerii și notificării tuturor articolelor care intră în aria de responsabilitate a BNR din Directiva 2011/89/UE din 16 noiembrie 2011 de modificare a Directivelor 98/78/CE, 2002/87/CE, 2006/48/CE și 2009/138/CE în ceea ce privește supravegherea suplimentară a entităților financiare care aparțin unui conglomerat financiar.

În prezent, BNR participă, alături de alte instituții cu responsabilități în domeniu, la procesul de transpunere a următoarelor directive: (i) Directiva 2013/36/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2013 cu privire la accesul la activitatea instituțiilor de credit și supravegherea prudențială a instituțiilor de credit și a firmelor de investiții, de modificare a Directivei 2002/87/CE și de abrogare a Directivelor 2006/48/CE și 2006/49/CE; (ii) Directiva 2013/34/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2013 privind situațiile financiare anuale, situațiile financiare consolidate și rapoartele conexe ale anumitor tipuri de întreprinderi, de modificare a Directivei 2006/43/CE a Parlamentului European și a Consiliului și de abrogare a Directivelor 78/660/CEE și 83/349/CEE ale Consiliului; (iii) Directiva 2014/17/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 4 februarie 2014 privind contractele de credit oferite consumatorilor pentru bunuri imobile rezidențiale și de modificare a Directivelor 2008/48/CE și 2013/36/UE și a Regulamentului (UE) nr. 1093/2010.

c) Informarea CE în legătură cu modificările survenite în situația instituțiilor de credit din România

Pentru funcționarea adecvată a pieței bancare interne este necesară asigurarea convergenței între practicile de reglementare și de supraveghere aplicate de către

autoritățile competente din statele membre. În acest scop, se desfășoară un schimb reciproc de informații între statele membre și Comisia Europeană.

Prin urmare, în conformitate cu prevederile articolului 17(2) din Directiva 2006/48/CE privind accesul la activitate și desfășurarea activității de către instituțiile de credit, modificate prin prevederile Directivei 2010/78/UE (transpusă în legislația românească prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 99/2006, aprobată de Parlamentul României prin Legea nr. 227/2007), retragerea autorizației unei instituții de credit se notifică Comisiei și ABE, prezentând motivele care stau la baza acesteia. Astfel, BNR a informat CE și ABE în legătură cu încetarea de drept a autorizației de funcționare a RBS Bank (România) S.A., ca urmare a fuziunii dintre RBS Bank (România) S.A. și The Royal Bank of Scotland plc.

1.2.9. Cooperarea tehnică

Odată cu aderarea României la UE și intrarea BNR în Sistemul European al Băncilor Centrale (SEBC), BNR participat, în cadrul unor parteneriate instituționale, la acordarea de asistență tehnică băncilor centrale din statele candidate și potențial candidate la UE, precum și din alte state din vecinătatea UE.

În cursul anului 2013 și la începutul anului 2014, Banca Națională a României a fost implicată în următoarele proiecte de asistență:

- Programul de cooperare tehnică cu Banca Națională a Serbiei, intitulat *Technical Assistance Programme for the National Bank of Serbia – Strengthening the Institutional Capacities of the National Bank of Serbia*, derulat pe o perioadă de 35 de luni (1 februarie 2011 – 31 decembrie 2013). Programul a fost coordonat de BCE în parteneriat cu 21 de bănci centrale membre ale SEBC și a avut ca obiectiv sprijinirea eforturilor BNS de aliniere a cadrului său operațional și de reglementare la standardele SEBC. Finanțarea a fost asigurată de Comisia Europeană prin intermediul Instrumentului de Asistență pentru Preaderare. BNR a participat la acest program prin furnizarea de expertiză tehnică pentru următoarele componente: (i) *EU accession support* (alături de BCE și băncile centrale din Austria, Bulgaria și Polonia); (ii) *Economic analysis and research* (împreună cu băncile centrale din Cehia și Marea Britanie) și (iii) *Financial stability* (alături de Banca Națională a Cehiei). În cursul anului 2013 experții BNR au acordat asistență tehnică BNS pe componenta *Financial stability*, în vederea elaborării unui model de *stress test* pentru riscul de lichiditate și prin instruirea experților sârbi în domeniul metodologiei de estimare a probabilității de nerambursare a creditelor în cazul companiilor nefinanciare (*credit rating methodology for corporate sector*).
- Programul TAIEX¹¹ pe termen mediu pentru Cipru în domeniul *Free Movement of Capital – Anti-Money Laundering*, în cadrul căruia s-a acordat asistență tehnică pentru alinierea legislației din zona comunității cipriote-turce în

¹¹ Instrumentul pentru Asistență Tehnică și Schimb de Informații (*Technical Assistance and Information Exchange Instrument – TAIEX*) gestionat de Comisia Europeană, Direcția Generală Extindere, menit să sprijine alinierea legislației statelor beneficiare cu *acquis*-ul comunitar.

domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului cu *acquis-ul* comunitar.

- Programul FMI/BM *Financial Sector Assessment Programme* (FSAP) pentru Republica Moldova, în cadrul căruia BNR a participat cu un expert în calitate de evaluator pe domeniul *Basel Core Principles* (BCP).

1.3. Asistența financiară pe termen mediu acordată de UE

Pentru continuarea reformelor începute în cadrul programului de asistență financiară încheiat cu Uniunea Europeană (2009-2011), autoritățile române au beneficiat în perioada 2011-2013 de un sprijin financiar de tip preventiv în cadrul facilității de asistență financiară pe termen mediu a Uniunii Europene în valoare de 1,4 miliarde euro. Aceasta a venit în completarea acordului *stand-by* de tip preventiv încheiat cu FMI, în sumă de 3,5 miliarde euro. Asistența financiară a fost disponibilă până la data de 31 martie 2013, iar tranșele de împrumut ar fi putut fi trase efectiv doar la solicitarea României, în cazul unei deteriorări însemnate și neprevăzute a situației economice și/sau financiare cauzate de factori care nu intră sub controlul autorităților și conduc la apariția unui deficit de finanțare acut.

Ca urmare a evaluării acestor două programe economice consecutive anterioare, s-a constatat faptul că au fost realizate progrese considerabile în reducerea dezechilibrelor macroeconomice și în refacerea rezervelor financiare și fiscale și s-a considerat necesară susținerea în continuare a reformelor structurale aflate în curs de derulare în domenii-cheie pentru atenuarea vulnerabilității țării noastre la potențiale șocuri externe și dezechilibre pe piețele internaționale de capital. Astfel, cu ocazia misiunii comune a reprezentanților FMI/CE/BM/BCE la București din perioada 17-31 iulie 2013, au fost discutate și agreeate la nivel tehnic elementele de politici economice aferente unui nou aranjament *stand-by* și unei facilități de împrumut din partea UE pentru perioada 2013-2015.

Prin Decizia Consiliului 2013/531/UE din data de 22 octombrie 2013, UE a hotărât acordarea de asistență financiară preventivă pe termen mediu României în valoare de maximum 2 miliarde euro, în completarea sprijinului acordat de către FMI și de BM. Scopul acordării asistenței îl constituie: (i) asigurarea sustenabilității finanțelor publice, pe fondul consolidării cadrului instituțional în domeniul fiscal; (ii) continuarea politicilor monetare și a celor în sectorul financiar pentru menținerea unor rezerve și creșterea rezilienței economiei românești în eventualitatea unor evoluții externe pronunțat adverse; (iii) continuarea implementării de reforme structurale într-un context marcat de incertitudini semnificative ale mediului internațional.

Activarea asistenței financiare preventive pe termen mediu și efectuarea plăților aferente pot fi solicitate până la data de 30 septembrie 2015.

2. Relațiile financiare internaționale

2.1. Fondul Monetar Internațional

România este membră a Fondului Monetar Internațional din anul 1972, cota de participare (capitalul subscris și vărsat) fiind în prezent de 1 030,2 milioane DST, din care 243,8 milioane DST în aur și valute și 786,4 milioane DST în lei. După intrarea în vigoare a majorării cotelor, prevăzută de rezoluția Consiliului Guvernatorilor FMI nr. 66-2/15 decembrie 2010 privind cea de-a paisprezecea revizuire generală a cotelor și reforma Consiliului Directorilor Executivi, cota de participare a României va crește, urmând să ajungă la 1 811,4 milioane DST.

În anul 2013 au fost rambursate către FMI rate de principal în valoare de 4 051,75 milioane DST și au fost plătite dobânzi nete în sumă de 237,36 milioane DST.

Pe parcursul anului 2013 a continuat derularea aranjamentului *stand-by* de tip preventiv în sumă de 3 090,6 milioane DST (aproximativ 3,5 miliarde euro, reprezentând 300 la sută din cota României la FMI), aprobat de Consiliul Directorilor Executivi al FMI la 25 martie 2011, intrat în vigoare la 31 martie 2011 și valabil până la 31 martie 2013. În acest context, o misiune comună a FMI, Comisiei Europene, Băncii Mondiale și Băncii Centrale Europene a fost prezentă la București în perioada 15-29 ianuarie 2013, pentru efectuarea evaluărilor a șaptea și a opta prevăzute în program. Cu această ocazie, autoritățile române au discutat cu reprezentanții FMI despre posibilitatea prelungirii aranjamentului în vigoare, în vederea implementării măsurilor necesare finalizării celor două evaluări. În ședința sa din 15 martie 2013, Consiliul Directorilor Executivi al FMI a aprobat solicitarea României de a prelungi valabilitatea acordului cu încă trei luni, până la 30 iunie 2013, iar în ședința din 26 iunie 2013 a analizat rezultatele celei de-a șaptea și a opta evaluări privind îndeplinirea criteriilor de performanță asumate de România, punând la dispoziția țării noastre a opta tranșă a împrumutului, în valoare de 450,6 milioane DST (echivalentul al 520,74 milioane euro). Autoritățile române au informat FMI că nu intenționează să efectueze această tragere.

Un eveniment marcant al anului 2013 l-a constituit vizita doamnei Christine Lagarde, director general al FMI, care s-a aflat la București în perioada 15-16 iulie, ocazie cu care a avut întâlniri cu autoritățile române, politicieni, precum și cu reprezentanți ai sectorului privat, ai societății civile și ai mediului academic și a susținut la BNR un discurs cu tema „Europa de Est și România: calea spre prosperitate”.

În perioada 17-31 iulie 2013, misiunea comună a FMI, CE, BM și BCE a fost prezentă la București pentru a discuta cu autoritățile române evoluțiile economice recente, perspectivele macroeconomice, coordonatele politicilor monetară și fiscală, precum și progresul reformelor structurale, în vederea încheierii unui nou aranjament *stand-by*.

În ședința din 27 septembrie 2013, Consiliul Directorilor Executivi al FMI a aprobat solicitarea României de a încheia un nou aranjament *stand-by* de tip

preventiv, pentru o perioadă de 24 de luni, în sumă de 1,75 miliarde DST (aproximativ 1,98 miliarde euro), reprezentând 170 la sută din cota României la FMI. Misiunea comună s-a aflat la București în perioada 22 octombrie – 5 noiembrie 2013, pentru prima evaluare prevăzută în programul noului aranjament, iar rezultatele acestei evaluări au fost discutate și finalizate împreună cu cele ale celei de-a doua evaluări, în ședința Consiliului Directorilor Executivi al FMI din luna martie 2014.

2.2. Grupul Băncii Mondiale

Alături de Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BIRD) și Asociația Internațională pentru Dezvoltare (IDA) – care reprezintă împreună BM, în cadrul Grupului Băncii Mondiale se regăsesc Corporația Financiară Internațională (CFI), Agenția pentru Garantarea Multilaterală a Investițiilor (MIGA) și Centrul Internațional de Arbitraj (ICSID). România este membră a tuturor acestor instituții.

În perioada 9-10 mai 2013, președintele Băncii Mondiale, domnul Jim Yong Kim, a efectuat la București prima vizită de la preluarea funcției în iulie 2012, fiind însoțit de o delegație compusă din înalți oficiali ai instituției. Aceștia s-au întâlnit cu autoritățile române, cu reprezentanți ai mediului de afaceri, ai societății civile, ai comunității române, precum și cu studenți, pentru a discuta modalitățile prin care Banca Mondială poate sprijini în continuare dezvoltarea României, oportunitățile și provocările cu care se confruntă țara noastră și reformele necesare în contextul european.

a) Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare

BIRD urmărește reducerea sărăciei în țările cu venituri medii și mici, promovând o creștere economică sustenabilă prin intermediul acordării de împrumuturi și garanții, de produse de management al riscului, asistență tehnică și consultanță. Sprijinul financiar pe care BIRD îl poate acorda se realizează prin două tipuri de instrumente: credite de investiții și împrumuturi pentru sprijinirea politicilor de dezvoltare. Creditele de investiții se acordă pe termen lung (între 5 și 10 ani), iar împrumuturile pentru sprijinirea politicilor de dezvoltare reprezintă o sursă de finanțare rapidă pentru guvernele care doresc să implementeze reforme.

România a devenit membră a BIRD în 1972, acceptând rezoluția Consiliului Guvernatorilor nr. 280/28 noiembrie 1972, care stabilește termenii și condițiile de aderare. În prezent România deține 4 011 acțiuni (0,21 la sută din capitalul băncii) și are o putere de vot ce reprezintă 0,23 la sută din total. Valoarea subscripției vărsate este de 30,5 milioane dolari SUA.

Pe parcursul mai multor ani, la nivelul Băncii Mondiale au avut loc negocieri privind procesul de reformă menit să conducă la o creștere a reprezentativității și, implicit, a puterii de decizie pentru țările în tranziție și cele în curs de dezvoltare. Acestea s-au concretizat în anul 2011 prin adoptarea Rezoluțiilor nr. 612 – „Majorarea Selectivă a Capitalului Autorizat pentru întărirea puterii de vot și a

participării țărilor aflate în tranziție și a celor în curs de dezvoltare” și, respectiv, nr. 613 – „Majorarea generală de capital 2010”, care prevedeau majorarea capitalului băncii prin emiterea a 484 102 acțiuni și, respectiv, a 230 374 acțiuni, cu o valoare nominală de 100 000 dolari SUA fiecare. Cele două rezoluții au fost ratificate de România în decembrie 2013, prin Legea nr. 323/2013. După efectuarea plăților aferente subscrierilor, poziția României se va consolida, urmând să aibă o putere de vot de 0,31 la sută.

Sprijinul financiar acordat României în perioada 1991-2013 s-a concretizat în împrumuturi în valoare totală de 9,61 miliarde dolari SUA. În data de 23 octombrie 2013, România a exercitat opțiunea de tragere a sumei de 700 milioane euro din împrumutul de politici de dezvoltare cu opțiune de amânare a tragerii (DPL-DDO) aprobat de către Consiliul Directorilor Executivi al BIRD în 12 iunie 2012¹².

Cel mai recent împrumut pentru România, în valoare de 750 milioane euro, a fost aprobat de către Consiliul Directorilor Executivi al BIRD în 22 mai 2014 și vizează eficientizarea finanțelor publice și creșterea economică.

b) Asociația Internațională pentru Dezvoltare

Demersurile din ultimii ani ale autorităților române privind aderarea la AID s-au concretizat prin aprobarea, la 21 noiembrie 2013, a Legii nr. 313 privind aderarea României la Asociația Internațională pentru Dezvoltare din cadrul Băncii Mondiale. Ceremonia de semnare a Acordului de aderare la AID a avut loc în cadrul Reuniunilor de primăvară din 2014, de la Washington, ale BM și FMI. Contribuția inițială a României la capitalul AID a fost de 4 089 527 dolari SUA.

c) Instituții financiare afiliate Băncii Mondiale

Corporația Financiară Internațională

Corporația Financiară Internațională a fost înființată în anul 1956 pentru promovarea creșterii economice în țările membre prin intermediul investițiilor și asistenței tehnice în sectorul privat. România a aderat la CFI în anul 1990, iar în prezent deține 2 661 acțiuni, în valoare de 2,661 milioane dolari SUA, și are o putere de vot în cadrul organizației de 0,13 la sută. În data de 18 decembrie 2013 a fost adoptată Legea nr. 352/2013 privind majorarea capitalului autorizat deținut de România la CFI, în conformitate cu Rezoluția nr. 256/2012 a Consiliului Guvernatorilor privind amendarea statutului și creșterea selectivă a capitalului CFI, cele 1 617 acțiuni aferente României, fiecare în valoare de 1 000 dolari SUA, urmând a fi subscrise și plătite în cursul anului 2015.

În anul 2013, CFI a aprobat finanțarea a cinci proiecte în România, în valoare totală de aproximativ 177 milioane dolari SUA.

¹² Acest împrumut în valoare totală de 1 miliard de euro a fost contractat pentru consolidarea cadrului macroeconomic și pentru susținerea reformelor structurale în energie, sănătate, managementul finanțelor publice și administrare fiscală.

Agencia pentru Garantarea Multilaterală a Investițiilor

Organizația a fost înființată în anul 1988 în vederea promovării investițiilor străine directe în țările în curs de dezvoltare, în linie cu obiectivele Băncii Mondiale. România a devenit membră a MIGA în 1992, iar în prezent deține 978 acțiuni în valoare de 9,78 milioane DST și are o putere de vot de 0,55 la sută.

Între 1997 și 2005, MIGA a emis 13 garanții pentru susținerea investițiilor în România, în valoare cumulată de aproximativ 438 milioane dolari SUA. Majoritatea au fost acordate unor investitori austrieci din domeniul bancar, în general pentru acoperirea riscului de expropriere și de restricționare a repatrierii capitalului.

2.3. Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare

Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare a fost înființată în anul 1991, având ca obiective principale accelerarea tranziției spre economia de piață și promovarea inițiativei private și antreprenoriale în țările Europei Centrale și de Est. În timp, aria de operațiuni a BERD s-a lărgit, iar după aderarea unor țări din Sudul și Estul Mediteranei numărul membrilor a ajuns la 66 (comparativ cu 43 la înființare), inclusiv Uniunea Europeană și Banca Europeană de Investiții (BEI).

România este membră fondatoare a BERD și deține în prezent 14 407 acțiuni, în valoare de 144,07 milioane euro, reprezentând 0,49 la sută din capitalul total subscris al băncii.

Conform ultimei strategii pentru România aferentă perioadei 2012-2015, BERD se implică în sprijinirea sectorului financiar, în dezvoltarea infrastructurii, prin stimularea competiției și participării agenților privați, precum și în susținerea unei orientări mai pronunțate a economiei spre producție (îndeosebi în domeniile manufacturier și agricol).

În cursul anului 2013, BERD a derulat în România 28 de proiecte, cuantumul finanțării aprobate ridicându-se la 508 milioane euro. Până la sfârșitul anului 2013, BERD a acordat României un sprijin financiar în sumă cumulată de 6,6 miliarde euro, în cadrul a 352 proiecte, din care 69 la sută s-au îndreptat către sectorul privat.

În perioada 17-18 iunie 2013 s-a aflat la București președintele BERD, Sir Suma Chakrabarti, pentru întrevederi cu oficiali români, cu parteneri de afaceri din sectoarele industrial și financiar, cu reprezentanți ai societății civile și mediului academic. Discuțiile s-au concentrat asupra depășirii crizei economice și asupra posibilităților viitoare de colaborare între România și BERD.

2.4. Banca pentru Comerț și Dezvoltare a Mării Negre

Banca pentru Comerț și Dezvoltare a Mării Negre (BCDMN) a fost înființată în anul 1994 de către cele 11 state membre ale Organizației Cooperării Economice a

Mării Negre (OCEMN)¹³, printre care și România, cu scopul de a susține dezvoltarea economică și cooperarea regională. Capitalul autorizat al BCDMN este în prezent de aproximativ 4,5 miliarde dolari SUA, România deținând o cotă de 14 la sută din capital și din totalul voturilor.

La 31 decembrie 2013, în România se mai aflau în desfășurare 5 din cele 27 de proiecte derulate de la începerea activității băncii. În cursul anului 2013 Consiliul Directorilor BCDMN a aprobat pentru țara noastră 2 proiecte, în valoare totală de 14,5 milioane euro. Cel mai recent dintre acestea constă în acordarea unui împrumut în sumă de 7 milioane euro unei instituții financiare nebankare, care activează în domeniul microfinanțării.

Conform Strategiei de țară pentru perioada 2011-2014, aprobată de către Consiliul Directorilor în aprilie 2011, BCDMN a estimat că valoarea operațiunilor derulate în România în acest interval se va situa între 166,5 și 212 milioane euro.

2.5. Banca Reglementelor Internaționale

BNR este membră a Băncii Reglementelor Internaționale încă din 1930, anul înființării acesteia. Misiunea BRI, supranumită „banca băncilor centrale”, este de a întări colaborarea între băncile centrale, în scopul asigurării stabilității monetare și financiare și al promovării cooperării internaționale, în prezent instituția fiind formată din 60 de membri (inclusiv BCE).

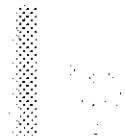
BNR deține 8 564 acțiuni din capitalul BRI, pentru care a încasat în anul 2013 suma de 3,8 milioane franci elvețieni, reprezentând dividende aferente anului financiar 2012-2013. Conform hotărârii Adunării Generale a băncilor centrale membre, valoarea dividendului a fost de 315 DST, calculată în baza rezultatelor obținute la încheierea anului financiar al BRI, respectiv 31 martie 2013.

2.6. Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică

Pe fondul eforturilor autorităților române de a dezvolta relațiile cu structurile Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică, Banca Națională a României a continuat demersurile pentru dobândirea statutului de participant la Comitetul pentru Piețe Financiare, colaborând în acest sens cu Ministerul Afacerilor Externe.

Dezbaterile din cadrul Reuniunii Consiliului OCDE de la Paris din 29-30 mai 2013 au reliefat interesul prioritar al organizației pentru discuțiile privind guvernarea internă și atragerea unui candidat asiatic. BNR a menținut colaborarea cu Ministerul Afacerilor Externe în vederea sprijinirii eforturilor destinate atingerii obiectivului ca România să obțină statutul de membru cu drepturi depline al OCDE.

¹³ Fondatorii OCEMN: Albania, Armenia, Azerbaidjan, Bulgaria, Georgia, Grecia, Moldova, România, Rusia, Turcia și Ucraina.

Capitolul X. Convergența economiei românești și cadrul politic de convergență economică în Uniunea Europeană

1. Stadiul procesului de convergență a economiei românești

Îndeplinirea criteriilor de convergență nominală și adoptarea monedei unice europene fac parte din procesul de integrare europeană a României. Intrarea în zona euro implică transferul elaborării și conducerii politicii monetare către Banca Centrală Europeană, instituție ale cărei acțiuni sunt întreprinse într-o manieră unitară pentru întreaga zonă euro, fără a lua în calcul particularitățile economiilor naționale, al căror grad de omogenitate este presupus a fi înalt. Criteriile de convergență nominală instituite prin Tratatul de la Maastricht privesc stabilitatea prețurilor, sustenabilitatea finanțelor publice și a gradului de îndatorare, stabilitatea cursului de schimb și nivelul ratelor dobânzilor pe termen lung. Evaluarea stadiului procesului de convergență presupune însă și analiza unor indicatori de aliniere structurală, în vederea determinării capacității economiei de a funcționa eficient în condițiile materializării unor șocuri, fără sprijinul unei politici monetare independente la nivel național.

România îndeplinea la finele anului 2013, precum și în mai 2014, trei dintre cele patru criterii de evaluare a convergenței nominale: sustenabilitatea poziției fiscale, stabilitatea cursului de schimb și convergența ratelor dobânzilor pe termen lung (Tabelul 1).

Tabelul 1. Criteriile de convergență nominală în România față de Uniunea Europeană

	Criterii Maastricht	România	
		2013	mai 2014
Rata inflației (IAPC)^{1,2} (%, medie anuală)	<1,5 pp peste media celor mai performanți 3 membri UE	3,2 (criteriul: 1,8)	1,8 (criteriul: 1,7)
Deficitul bugetului consolidat³ (% în PIB)	sub 3 la sută	2,3	...
Datoria publică³ (% în PIB)	sub 60 la sută	38,4	...
Cursul de schimb față de euro (apreciere/depreciere procentuală maximă pe doi ani)	±15 la sută	+0,5/-6,9 ⁴	+3,0/-4,5 ⁵
Ratele dobânzilor pe termen lung² (% pe an, medie anuală)	<2 pp peste media celor mai performanți 3 membri UE din perspectiva stabilității prețurilor	5,4 (criteriul: 5,9)	5,2 (criteriul: 6,1)

1) IAPC – indicele armonizat al prețurilor de consum. 2) La calcularea nivelului de referință pentru anul 2013 au fost considerate Letonia, Portugalia și Suedia, iar pentru luna mai 2014 au fost considerate Letonia, Portugalia și Irlanda. 3) Metodologia SEC95. 4) Deviații procentuale maxime ale cursului de schimb al leului față de euro în perioada 1 ianuarie 2012 – 31 decembrie 2013. Calculele sunt realizate pe serii cu frecvență zilnică și se raportează la media lunii decembrie 2011. 5) Deviații procentuale maxime ale cursului de schimb al leului față de euro în perioada iunie 2012 – mai 2014. Calculele sunt realizate pe serii cu frecvență zilnică și se raportează la media lunii mai 2012.

Sursa: Eurostat, BCE, MFP, calcule BNR

În ceea ce privește criteriul referitor la stabilitatea prețurilor, similar anilor anteriori, la finele anului 2013 se consemna un ecart pozitiv între rata medie anuală a inflației (IAPC) în România și valoarea de referință. Întrucât modul de calcul al ratei medii generează în mod inerent un anumit caracter inerțial, decelerarea pronunțată a ritmului de creștere a prețurilor de consum în România pe parcursul anului 2013 s-a reflectat cu o anumită întârziere la nivelul acestui indicator. Astfel, șocurile de ofertă multiple din semestrul II 2012 și din prima parte a anului 2013 – majorarea tarifelor pentru energia electrică, recolta slabă obținută în 2012, creșterea valorii în lei a accizelor – au continuat să afecteze nefavorabil traiectoria ratei medii anuale a IAPC în cea mai mare parte a anului 2013, nivelul atins în luna decembrie (3,2 la sută) situându-se cu doar 0,2 puncte procentuale sub cel de la finele anului anterior. În condițiile în care valoarea de referință a criteriului de la Maastricht corespunzător inflației s-a diminuat în același interval de la 3,1 la sută la 1,8 la sută, într-un context european marcat de trenarea activității economice, ecartul s-a lărgit comparativ cu anul 2012, de la 0,3 la 1,4 puncte procentuale, îngustându-se ulterior la 0,1 puncte procentuale (mai 2014). La această evoluție favorabilă au contribuit factori fundamentali reprezentați de persistența deficitului de cerere agregată și de tendința descrescătoare a anticipațiilor privind inflația. Cele mai recente proiecții privind evoluția ratei inflației în România sugerează, de altfel, că este probabilă îndeplinirea acestui criteriu în cursul anului 2014.

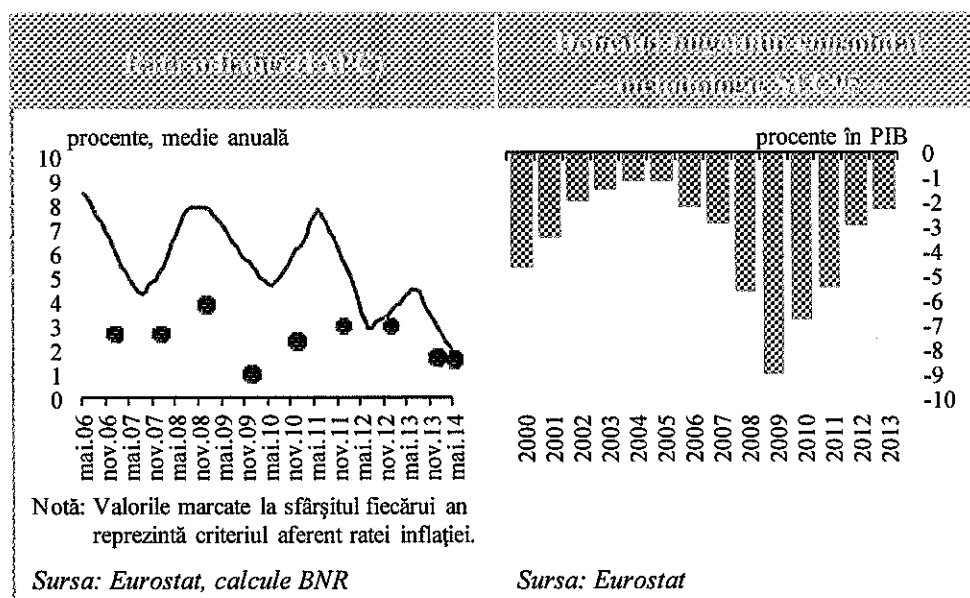
Depășirea de către România a limitei impuse prin Tratatul de la Maastricht pentru ponderea deficitului bugetului general consolidat în PIB a impus declanșarea în anul 2009 a procedurii privind deficitul excesiv¹. Respectarea recomandărilor formulate de către Comisia Europeană și a angajamentelor asumate în cadrul acordurilor de finanțare externă încheiate de România cu instituțiile internaționale, concretizate în măsuri de consolidare fiscală, a determinat ajustarea ponderii deficitului bugetului general consolidat în PIB (conform metodologiei SEC95) până la 5,6 la sută în anul 2011 și ulterior la 3,0 la sută în anul 2012, valoarea din urmă reprezentând reintrarea în limita impusă prin Tratatul de la Maastricht. Ca urmare a acestor evoluții, Consiliul UE a aprobat, în data de 21 iunie 2013, încetarea procedurii privind deficitul excesiv pentru România. În ceea ce privește anul 2013, ponderea deficitului bugetului general consolidat în PIB este evaluată în reducere până la 2,3 la sută, limita impusă prin Tratatul de la Maastricht fiind astfel respectată. Cel de-al doilea indicator al sustenabilității finanțelor publice, reprezentat de ponderea datoriei publice în PIB, a consemnat o creștere în anul 2013, însă a rămas în continuare sub plafonul prevăzut de criteriul nominal, la un nivel evaluat a fi sustenabil².

¹ Etapele procedurii pot fi consultate la adresa:
http://ec.europa.eu/economy_finance/sgp/deficit/countries/romania_en.htm.

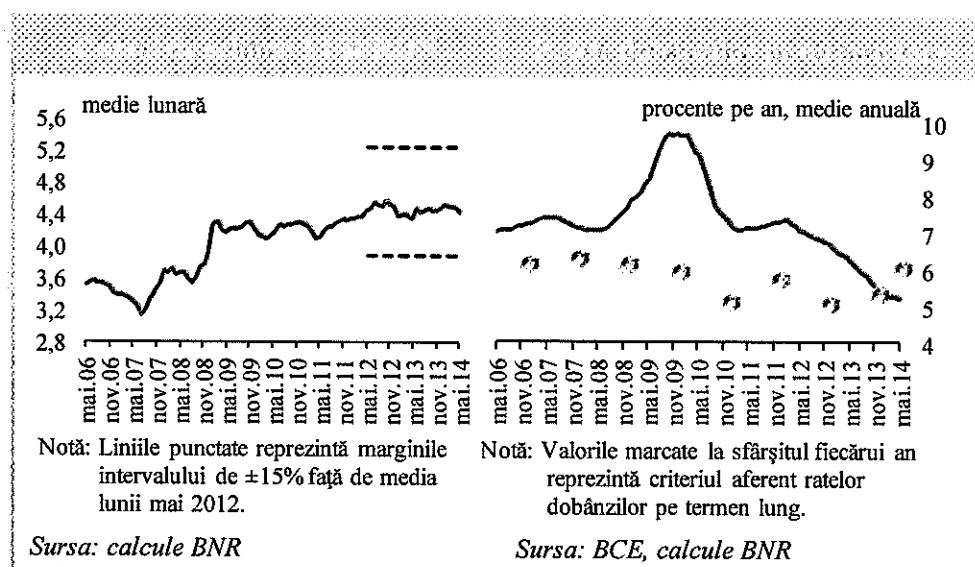
² Aprecieri formulate de către Fondul Monetar Internațional privind sustenabilitatea datoriei publice a României pot fi consultate în cadrul Raportului de țară nr. 14/87 din martie 2014.

Începând cu cea de-a doua jumătate a anului 2007 și până la începutul anului 2009, moneda națională a înregistrat o depreciere semnificativă în raport cu euro, pe fondul deteriorării, în contextul evoluției crizei financiare globale, a percepției investitorilor străini privind riscurile asociate statelor din regiune, inclusiv a celei referitoare la România. Ulterior, încheierea și derularea acordurilor cu instituțiile financiare internaționale și aplicarea măsurilor de consolidare fiscală, concomitent cu atenuarea tensiunilor financiare la nivel global, au favorizat evoluția relativ stabilă a cursului de schimb al monedei naționale în raport cu euro. Variația acestuia – care, în condițiile neparticipării la ERM II, nu se raportează la o paritate centrală, ci la media lunii premergătoare perioadei evaluate – s-a încadrat în banda standard de ± 15 la sută atât în anii 2012-2013, cât și în intervalul iunie 2012 – mai 2014.

Reducerea gradului de risc asociat economiei românești a contribuit la diminuarea semnificativă a ecarterului ratei dobânzii pe termen lung față de nivelul de referință, de la valoarea maximă de 3,7 puncte procentuale consemnată în anul 2009 la aproximativ 1,5 puncte procentuale în 2011 și 2012. Ulterior, ecarterul a continuat să se reducă, până la eliminarea acestuia la sfârșitul anului 2013, pe fondul tendinței descendente a ratelor dobânzilor pe termen lung pentru România (în paralel cu îmbunătățirea percepției riscurilor asociate economiei românești³), consemnându-se astfel îndeplinirea criteriului convergenței ratelor dobânzilor pe termen lung. În luna mai 2014, rata medie anuală a dobânzii pe termen lung s-a plasat sub nivelul valorii de referință.

³ Reflectând o tendință comună în plan regional, percepția riscurilor asociate economiei românești de către piețele financiare internaționale s-a îmbunătățit pe parcursul anului 2013, media cotațiilor OAS (*options adjusted spread*) din anul 2013 coborând cu aproximativ 140 de puncte de bază (calcule BNR, date primare cu frecvență zilnică) față de cea aferentă anului precedent.

Îndeplinirea sustenabilă a criteriilor de convergență nominală este condiționată de atingerea unui grad ridicat de aliniere structurală. Nivelul PIB/locuitor, structura pe sectoare a economiei, gradul de deschidere a acesteia și ponderea comerțului cu UE în totalul comerțului exterior sunt printre cei mai importanți indicatori de convergență reală.

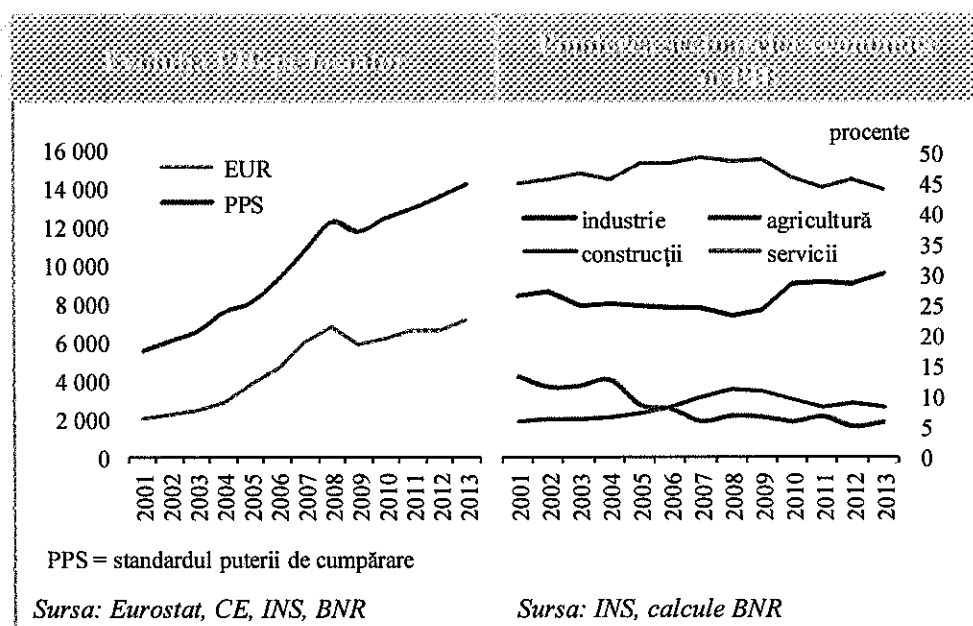
În România, PIB pe locuitor, exprimat conform standardului puterii de cumpărare, reprezenta în anul 2003 aproximativ 28 la sută din nivelul zonei euro. Ulterior, decalajul s-a redus considerabil, raportul dintre PIB pe locuitor în România și cel din zona euro fiind de circa 51 la sută în 2013, nivel cu 2 puncte procentuale superior celui aferent anului precedent.

În ultimii zece ani, structura sectoarelor în economie s-a apropiat de cea a zonei euro (în special prin reducerea ponderii agriculturii), evoluție favorabilă atenuării efectelor unor posibile șocuri asimetrice. După reducerea din anul 2009, manifestată ca urmare a crizei financiare internaționale, gradul de deschidere a economiei⁴ a crescut semnificativ, menținându-se, începând cu anul 2011, la aproximativ 85 la sută. Gradul de integrare din punct de vedere al schimburilor comerciale cu Uniunea Europeană, cuantificat prin ponderea comerțului cu celelalte state membre UE în totalul comerțului exterior al României, este evaluat a fi ridicat, înregistrând valori de peste 70 la sută în ultimii șapte ani.

Analiza convergenței reale poate fi extinsă prin monitorizarea altor indicatori, asociați dinamicii și finanțării deficitului de cont curent, evoluției costurilor unitare cu forța de muncă și situației sistemului financiar-bancar. Pe fondul manifestării crizei financiare internaționale și al comprimării drastice a activității economice la nivel global, deficitul de cont curent s-a diminuat substanțial în anul 2009. În paralel cu reducerea semnificativă a intrărilor de capitaluri, nivelul acestuia ca pondere în PIB s-a menținut în intervalul 4,4-4,5 la sută până în anul 2012. În ceea

⁴ Calculat ca suma importurilor și exporturilor de bunuri și servicii raportată la PIB.

ce privește valoarea indicatorului aferentă anului 2013⁵, aceasta a reprezentat o pătrime din nivelul înregistrat în anul precedent, pe fondul reducerii considerabile a deficitului balanței comerciale (dinamizarea exporturilor⁶ auto și de cereale, simultan cu scăderea importurilor de produse energetice contribuind decisiv la ajustare) și al majorării surplusului înregistrat de balanța serviciilor (parțial și ca urmare a modificării metodologice⁷) și de balanța transferurilor curente (excedent în creștere pe seama atragerii de fonduri UE nerambursabile, în special pentru agricultură). Propagarea efectelor crizei financiare globale asupra economiei românești a condus la diminuări succesive ale gradului de finanțare a deficitului de cont curent prin investiții directe ale nerezidenților în perioada 2009-2011 (de la 71 la sută la 30,6 la sută). Ulterior, traiectoria indicatorului s-a inversat, acesta consemnând în anul 2013 un nivel record de 180 la sută, în principal pe fondul ajustării deficitului de cont curent.

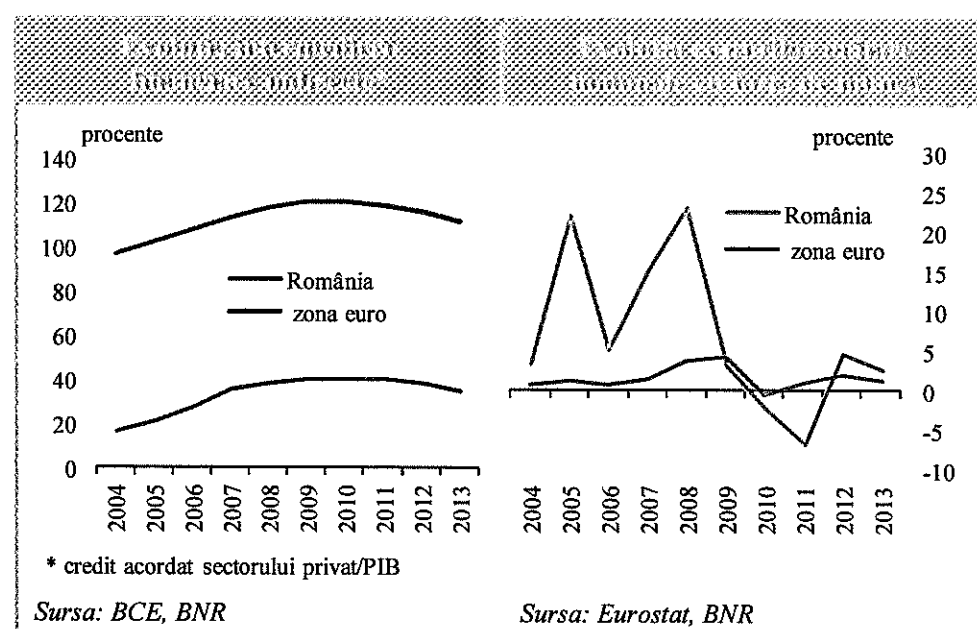
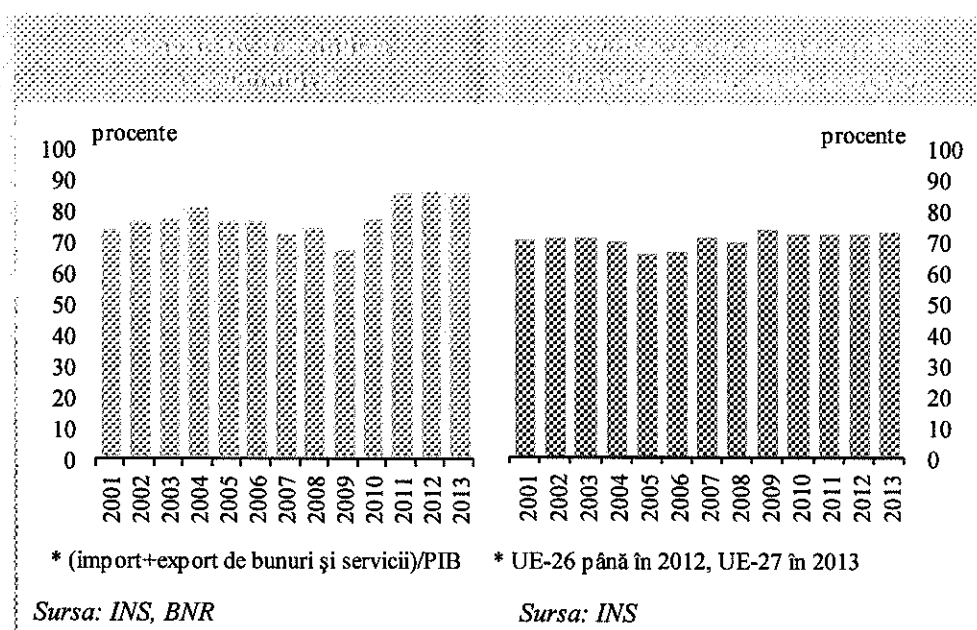

⁵ Conform datelor provizorii de balanță de plăți, în anul 2013 deficitul de cont curent s-a situat la nivelul de 1,1 la sută din PIB, comparativ cu o medie de 7,1 la sută aferentă ultimilor zece ani.

⁶ Anul 2013 a consemnat o revigorare a cererii din partea principalilor parteneri comerciali și, de asemenea, o intensificare a livrărilor către piețe extra-UE.

⁷ În conformitate cu standardele statistice europene și internaționale, începând cu anul 2013 Banca Națională a României, în colaborare cu Institutul Național de Statistică, realizează o cercetare statistică trimestrială privind comerțul internațional cu servicii, având ca obiectiv colectarea directă de date statistice de la unitățile rezidente care prestează/achiziționează servicii internaționale, în relația cu nerezidenții.

Banca Națională a României
 Raport anual de activitate 2013
 159

Costurile unitare nominale cu forța de muncă în România au cunoscut în perioada de *boom* economic ritmuri de creștere anuală ridicate, mult superioare celor din zona euro⁸. Ulterior, această dinamică s-a inversat, ca urmare a implementării unor măsuri de eficientizare a activităților productive impuse de constrângerile financiare, evoluție cu implicații pozitive asupra competitivității externe a produselor românești. Anul 2013 a consemnat o scădere în termeni anuali a costurilor unitare nominale cu forța de muncă în România, decalajul față de zona euro (1,3 puncte procentuale) fiind mai redus decât cel înregistrat în anul anterior (2,6 puncte procentuale).

⁸ Evaluare realizată pe baza datelor Băncii Centrale Europene.

Gradul de integrare a sectorului financiar-bancar din România cu cel al zonei euro este ridicat, având în vedere preponderența în structura acționariatului băncilor comerciale de pe piața românească a capitalului originar din țările zonei euro. Deși dezvoltarea acestui sector concomitent cu procesul de aderare la UE a fost semnificativă, nivelul intermedierei financiare continuă să fie subdimensionat în raport cu cel din zona euro. Astfel, în perioada 2008-2013, intermedierea financiară indirectă în România a înregistrat un nivel de aproximativ trei ori mai mic față de cel din zona euro⁹. În ceea ce privește intermedierea financiară directă¹⁰ pe piața de capital autohtonă, aceasta a fost de 11,6 la sută din PIB în anul 2013 comparativ cu 58,1 la sută din PIB în zona euro.

Conform Programului de convergență 2014-2017, adoptarea monedei euro de către România este prevăzută pentru data de 1 ianuarie 2019. Pentru îndeplinirea acestui obiectiv – ambițios, dar încă fezabil – este esențială coagularea unui consens de substanță la nivel politic, dar și al întregii societăți, cu privire la eforturile pe care le implică și la principalele coordonate ale procesului (măsuri necesare, secvențialitate, termene concrete de implementare). Derularea cu succes a procesului de adoptare a euro presupune nu numai îndeplinirea într-o manieră sustenabilă a criteriilor de convergență nominală, dar și – ca premisă a acestei sustenabilități – progrese în sfera convergenței reale. Doar astfel pot fi comprimate decalajele existente, pentru ca economia românească să poată face față rigorilor impuse de apartenența la zona euro, în condițiile în care, după adoptarea monedei unice, ajustările se vor realiza prin nivelul de activitate reală, rata șomajului și mixul dintre politica fiscală și reformele structurale. Perioada de cinci ani până la data-țintă de adoptare a euro reprezintă un interval rezonabil pentru demonstrarea sustenabilității evoluțiilor, permițând totodată o suficientă consolidare a progreselor înregistrate până în prezent, astfel încât durata participării la ERM II să se limiteze la cei doi ani obligatorii.

2. Procesul de adoptare a euro în Letonia

După o participare îndelungată la ERM II, începută la 2 mai 2005 (la doar un an de la aderarea la Uniunea Europeană), Letonia a adoptat euro la 1 ianuarie 2014. Astfel, numărul statelor din zona euro a crescut la 18, iar populația cumulată a acestora a ajuns la aproximativ 333 milioane locuitori.

Decizia de a permite adoptarea monedei unice europene de către Letonia a fost luată de Consiliul UE la 9 iulie 2013, după ce, conform Rapoartelor de convergență ale BCE și CE din iunie 2013, această țară a îndeplinit toate condițiile pentru intrarea în zona euro.

⁹ În România, intermedierea financiară indirectă, cuantificată prin raportul între creditul neguvernamental și PIB, a crescut în intervalul 2004-2011 de la 16,6 la sută la 40 la sută, ulterior traiectoria indicatorului inversându-se ușor. Astfel, în anul 2013 aceasta a consemnat un nivel de 34,8 la sută.

¹⁰ Indicatorul este calculat ca raport între capitalizarea bursieră și PIB. Sursa: Raportul de convergență al Băncii Centrale Europene, iunie 2014.

Primul dintre criteriile de convergență nominală, referitor la stabilitatea prețurilor, a fost îndeplinit cu o marjă considerabilă, rata medie anuală a inflației IAPC în perioada mai 2012 – aprilie 2013 fiind de 1,3 la sută, în condițiile în care nivelul de referință a fost de 2,7 la sută. De menționat însă că rata inflației a fost foarte volatilă în Letonia în anii anteriori, ajungându-se de la niveluri de peste 15 la sută în 2008 la deflație în 2010.

În ceea ce privește poziția fiscală, Letonia s-a aflat sub procedura de deficit excesiv începând cu iulie 2009, an în care deficitul bugetar a atins nivelul de 9,8 la sută din PIB. Decizia de ieșire din această procedură a fost adoptată de Consiliul UE la 21 iunie 2013. La momentul întocmirii Raportului de convergență din 2013, deficitul bugetar în Letonia era estimat la aproximativ 1,2 la sută din PIB, nivel similar celui înregistrat în anul 2012. Datoria publică exprimată ca procent în PIB s-a situat permanent sub valoarea de referință de 60 la sută, cunoscând însă o creștere continuă după declanșarea crizei financiare, de la aproximativ 19 la sută în 2008 la peste 40 la sută la finele anului 2012.

De la începutul anului 2005, moneda letonă a fost fixată și menținută în jurul unui curs de schimb de 0,702804 lats/euro, iar în perioada de referință pentru ERM II, 17 mai 2011 – 16 mai 2013, Banca Letoniei și-a luat angajamentul unilateral de a păstra cursul de schimb într-un interval de variație de ± 1 la sută față de acest nivel central.

Rata dobânzii pe termen lung a înregistrat un nivel mediu de 3,8 la sută în intervalul mai 2012 – aprilie 2013, situându-se mult sub nivelul de referință de 5,5 la sută. Cu toate că la începutul anului 2010 statul leton se împrumuta pe termen lung la rate ale dobânzii de peste 14 la sută, acestea s-au înscris pe o traiectorie descendentă în a doua parte a anului, ca urmare a măsurilor de politică monetară, ameliorării poziției bugetare, stabilizării condițiilor macroeconomice și creșterii *rating*-ului suveran. Această tendință de scădere a dobânzilor s-a păstrat, *spread*-ul de dobândă față de media zonei euro devenind negativ în 2012.

Reflectând o pronunțată înclinație spre o intrare rapidă în zona euro, guvernul leton a aprobat, în 2006, Planul de introducere a monedei unice europene și a înființat un Comitet de coordonare, însărcinat cu supravegherea implementării în bune condiții a acestui plan, asigurând astfel o trecere lină la euro. Comitetul avea în componența sa cinci grupuri de lucru, vizând diferite categorii de agenți din economie și probleme operaționale legate de trecerea la euro: grupul de lucru cu autoritățile de stat, grupul de lucru pentru numerar și sisteme de plăți, grupul de lucru cu sectorul financiar, grupul de lucru pentru companiile din afara sectorului financiar și consumatori și grupul de lucru pentru informare publică și comunicare.

Planul elaborat de guvernul leton a avut ca obiectiv de bază „conversia lats-ului în euro într-o manieră în care activitatea de zi cu zi a cetățenilor letoni să fie cât mai puțin perturbată”. Cele două principii care au stat la baza planului de acțiune au fost eficiența, definită ca un cost al măsurilor luate comensurabil cu riscurile înregistrate în cazul în care acestea nu produc efectul scontat, și orientarea către

cetățenii defavorizați, care presupune o atenție sporită acordată persoanelor cu acces limitat la informații și servicii financiare.

	Stabilitatea prețurilor	Finanțele publice			Cursul de schimb			Rata dobânzii pe termen lung ⁵⁾
	Inflația măsurată prin IAPC ¹⁾	Deficit excesiv ²⁾	Excedentul (+)/ deficitul (-) bugetului administrațiilor publice ³⁾	Datoria publică brută ³⁾	Monedă care participă la ERM II	Apreciere maximă în perioada de referință ⁴⁾	Depreciere maximă în perioada de referință ⁴⁾	
2011	4,2	Da	-3,6	41,9	Da	1,0	1,0	5,91
2012	2,3	Da	-1,2	40,7	Da	1,0	1,0	4,57
2013	1,3	Da	-1,2	43,2	Da	1,0	1,0	3,8
Valoarea de referință	2,7 ⁶⁾		-3	60				5,5 ⁶⁾

1) Variații procentuale anuale medii. Valoarea pentru anul 2013 se referă la perioada mai 2012 – aprilie 2013.

2) Se referă la situația în care o țară face obiectul unei decizii a Consiliului ECOFIN privind existența deficitului excesiv cel puțin pentru o parte a anului respectiv.

3) Procent în PIB. Valoarea pentru anul 2013 provine din prognozele Comisiei Europene – primăvara anului 2013.

4) Deviații procentuale maxime ale cursului de schimb față de euro pe parcursul unei perioade de doi ani.

5) Rate ale dobânzii anuale medii. Valoarea pentru anul 2013 se referă la perioada mai 2012 – aprilie 2013.

6) Se referă la perioada mai 2012 – aprilie 2013.

Sursa: Comisia Europeană, Eurostat, BCE

Calendarul trecerii la moneda unică a fost stabilit pe baza experienței țărilor care au traversat acest proces în perioada recentă (Estonia, Slovacia și Slovenia). Astfel, euro a fost introdus simultan atât sub formă de numerar, cât și ca monedă scripturală. În ziua introducerii euro toate conturile bancare ale agenților economici, denumite în lats, au fost convertite automat în euro, la cursul fix de 0,702804 lats pentru un euro, fără comisioane sau costuri suplimentare. Același principiu s-a aplicat pentru toate contractele aflate în derulare și care presupuneau plăți în lats. De asemenea, de la 1 ianuarie 2014 bancomatele nu au mai eliberat decât euro. În primele două săptămâni ale anului, cele două monede au circulat în paralel, toate plățile în numerar putând fi făcute atât în lats, cât și în euro. În prealabil, pentru a facilita acomodarea cu noua monedă, comercianții au fost obligați, începând cu 1 octombrie 2013 (până la 30 iunie 2014), să practice afișarea duală a prețurilor – atât în monedă națională, cât și în euro. De la data introducerii euro însă, restul oferit la achiziția de bunuri și servicii trebuia acordat în euro, indiferent de moneda în care a fost efectuată plata. În ceea ce privește conversia numerarului, timp de trei luni de la introducerea euro, lats au putut fi schimbați la oficiile poștale din țară (perioadă extinsă față de cea de o lună prevăzută inițial), timp de șase luni la toate instituțiile de credit, iar Banca Letoniei va continua să accepte lats la schimb pe o perioadă nelimitată. Toate aceste servicii se realizează la cursul de schimb fix, fără niciun cost suplimentar.

Pentru a asigura conversia corectă a prețurilor și a evita rotunjiri ale acestora care să fie dezavantajoase pentru cumpărători, Ministerul Economiei din Letonia, împreună cu Centrul pentru protecția drepturilor consumatorilor, au creat, cu sprijinul câtorva ONG, mecanisme de control însărcinate să verifice dacă transformarea prețurilor a fost realizată la cursul de schimb stabilit. Agenților economici care au efectuat conversia în mod corect li s-au oferit însemne care să ateste acest lucru, afișând textul *Fair Euro Introducer*.

Campania de informare realizată de autorități, prezentată în Strategia de comunicare, elaborată de grupul de lucru pentru informare publică și comunicare, a avut ca obiectiv informarea cetățenilor în legătură cu introducerea euro și explicarea etapelor procesului de conversie, precum și familiarizarea publicului cu elementele vizuale și de siguranță ale noilor bancnote și monede. Implementarea strategiei de comunicare s-a realizat de către ministerele de resort și instituțiile subordonate, parlament, Banca Letoniei și autoritățile locale, cu sprijinul Comisiei Europene și al Băncii Centrale Europene.

Printre demersurile întreprinse s-au numărat seminare organizate de Banca Letoniei, Ministerul Economiei și Confederația Angajatorilor din Letonia, precum și seminare *online* ale Asociației Băncilor Comerciale din Letonia, numărul total de participanți depășind 40 000 de persoane.

Pe segmentul mass-media, strategia de comunicare prevedea rezervarea de spații pentru aceste informații în presa scrisă, precum și tipărirea de broșuri și alte publicații ocazionale. De asemenea, au fost folosite spoturi TV și radio, precum și sondaje de opinie realizate periodic. În total au fost tipărite peste 20 de tipuri de broșuri, fiind distribuite în circa două milioane de exemplare în oficiile poștale, librării și alte instituții. Toate materialele tipărite au fost publicate atât în limba letonă, cât și în limba rusă.

Componenta *online* a strategiei de comunicare a fost importantă pentru asigurarea unei diseminări eficiente a informației în rândul tuturor categoriilor de cetățeni. Astfel, au fost create pagini în cadrul celor mai importante rețele de socializare (Twitter, Facebook sau draugiem.lv – cel mai mare site de acest tip din Letonia) și a fost înființată o linie telefonică dedicată. În plus, *site-ul* www.eiro.lv a fost construit special pentru a găzdui orice gen de informație de interes public legată de procesul și calendarul trecerii la euro. Informațiile publicate *online* au fost accesate până în decembrie 2013 de peste 65 000 de persoane.

Strategia de comunicare a acordat o atenție sporită informării pensionarilor, reprezentanților minorităților naționale, persoanelor cu dizabilități (de exemplu, a fost introdus un „card vorbitor” pentru persoanele cu deficiențe de vedere) și deținuților.

În aplicarea strategiei de comunicare au fost prevăzute trei etape principale. Prima etapă, care s-a desfășurat în intervalul 1 ianuarie 2012 – 30 iunie 2013, a constat în implementarea unor măsuri preliminare, precum realizarea unor sondaje în rândul

populației pentru evaluarea atitudinii generale vizavi de introducerea euro, prezentarea beneficiilor aferente conversiei și a experienței țărilor care au trecut prin același proces și pregătirea instrumentelor de comunicare care vor fi folosite ulterior. A doua etapă, care a început cu șase luni înaintea introducerii monedei unice și s-a încheiat la 14 ianuarie 2014, s-a concentrat pe diseminarea informațiilor privind elementele de identificare ale noilor bancnote, valoarea lor, stabilitatea prețurilor în urma procesului de conversie, cursul de schimb la care aceasta va fi realizată, modalitățile de preschimbare a lats-ilor, perioadele de circulație duală și individuală sau afișarea prețurilor în ambele monede. În fine, ultima etapă, care se desfășoară pe tot parcursul anului 2014, presupune evaluarea procesului de conversie, informarea publicului asupra elementelor de siguranță ale noilor bancnote și realizarea unui sondaj final. Potrivit unui sondaj desfășurat la sfârșitul anului 2013, ampla campanie de informare a fost considerată un succes, 98 la sută dintre cei intervievați fiind la curent cu data la care Letonia va adopta moneda unică europeană, iar 76 la sută declarând că sunt mulțumiți de informațiile primite cu privire la procesul de conversie.

Din punct de vedere logistic, Banca Federală a Germaniei a furnizat Băncii Letoniei 110,3 milioane bancnote în valoare totală de 3,12 miliarde euro, iar monetăria Baden-Württemberg a asigurat un stoc de 400 milioane monede în valoare de 98,8 milioane euro. Din data de 10 decembrie 2013, au fost puse în vânzare 800 000 de kit-uri a câte 14,23 euro, echivalentul a 10 lats.

Odată cu adoptarea monedei unice, Banca Letoniei a aderat, conform prevederilor Tratatului de la Maastricht, la Eurosistem. Potrivit Statutului Sistemului European al Băncilor Centrale, Banca Letoniei a vărsat restul contribuției la capitalul BCE și a transferat participarea la activele externe de rezervă ale acestora. Integrarea instituțiilor financiar-monetare letone în sistemul bancar al zonei euro la data de 1 ianuarie 2014 a fost deja luată în considerare la publicarea necesarului de lichiditate al zonei euro și la stabilirea nivelului alocării de referință (*benchmark allotment*) din 27 decembrie 2013.

3. Evoluții în domeniul guvernancei economice în Uniunea Europeană

În aplicarea noului cadru de guvernare economică la nivelul Uniunii Europene – instituit prin adoptarea, în decembrie 2011, a unui pachet legislativ destinat întăririi regulilor de disciplină fiscală și creării unui mecanism de prevenire și corecție a dezechilibrelor macroeconomice majore – Comisia Europeană publică la finele fiecărui an Raportul mecanismului de alertă. Documentul deschide practic fiecare ediție a Semestrului european, reprezentând prima etapă a unui proces cuprinzător de evaluare, urmat, dacă este cazul, de formularea de recomandări preventive și corective specifice, a căror neîndeplinire poate atrage inclusiv aplicarea de sancțiuni financiare.

Cel mai recent raport privind mecanismul de alertă, publicat în luna noiembrie 2013, surprinde progresele înregistrate de economiile europene în ceea ce privește diminuarea deficitelor de cont curent și bugetare sau câștigurile de competitivitate

și subliniază totodată necesitatea adoptării de măsuri pentru îmbunătățirea poziției investiționale nete negative, reducerea datoriei private excesive și a ratei șomajului.

Comparativ cu raportul precedent, în metodologia indicatorilor care alcătuiesc tabloul de bord au intervenit unele modificări; acestea decurg, în esență, din operaționalizarea unor caracteristici avute în vedere încă din faza de concepere, împiedicată la momentul respectiv de constrângerile impuse de disponibilitatea datelor. Astfel, în calculul cursului de schimb real efectiv sunt luate în considerare 41 de state față de 35 anterior, iar în ceea ce privește datoria privată și fluxul creditelor acordate sectorului privat se utilizează în prezent date consolidate, pragurile de referință corespunzătoare fiind revizuite în jos, de la 160 la sută la 133 la sută din PIB, respectiv de la 15 la sută la 14 la sută din PIB.

Raportul de evaluare semnalează probleme specifice pentru 17 state membre, analizele detaliate ulterioare punând în evidență dezechilibre în 14 dintre acestea. România, Grecia, Cipru și Portugalia nu au fost luate în considerare în elaborarea raportului, întrucât sunt implicate în programe de asistență financiară externă. Comparativ cu situația din anul precedent, două state membre – Danemarca și Malta – și-au corectat problemele identificate, în timp ce alte trei au fost incluse pe lista țărilor care prezintă dezechilibre (Germania, Irlanda și Croația).

Raportul consemnează ajustări, având în general un caracter structural, ale deficitelor de cont curent în foarte multe state europene, pe fondul câștigurilor de productivitate și al contracției cererii interne. Totuși, persistă riscurile asupra sustenabilității externe, în condițiile în care poziția investițională internațională netă depășește pragul de referință în mai mult de jumătate dintre statele membre. Riscurile aferente unei poziții investiționale nete negative depind în mare măsură de structura pasivelor externe, țările cu stocuri importante de investiții străine directe, precum Bulgaria, Republica Cehă, Estonia, Letonia sau Lituania, fiind mai puțin expuse comparativ cu cele a căror poziție negativă reflectă în principal o datorie externă considerabilă.

Surplusuri excesive ale contului curent continuă să fie înregistrate de țări precum Germania, Olanda și Suedia, fiind în general rezultatul specializării în sectoare pentru care cererea la nivel mondial este mai puternică, dar și al contracției cererii interne generate în principal de procesul de dezintermediere financiară. Aceste evoluții au determinat însă înregistrarea unui surplus al contului curent al zonei euro (de peste 2 la sută din PIB), care ar putea genera presiuni în sensul aprecierii monedei euro și pierderi de competitivitate dificil de recuperat pentru statele mai vulnerabile, întrucât ar presupune noi ajustări ale costurilor.

Din perspectiva exporturilor, majoritatea statelor membre continuă să piardă cote de piață la nivel mondial, în ultimii 5 ani remarcându-se creșteri ale acestora doar în Bulgaria, România și țările baltice, care constituie cumulativ circa 2 la sută din exporturile Uniunii Europene. Cu toate acestea, faptul că în majoritatea țărilor se înregistrează deprecieri ale cursului de schimb real efectiv și nu sunt depășite plafoanele de referință în materie de costuri unitare cu forța de muncă reprezintă o evoluție favorabilă în planul competitivității exporturilor.

Indicatorul privind datoria sectorului privat depășește în continuare pragul stabilit în majoritatea statelor, în pofida procesului de dezintermediere financiară evidențiat de fluxul redus al creditelor noi acordate sectorului privat, aflat sub nivelul de referință în toate statele europene. În contextul accesului dificil la finanțare, dar și al reticenței populației și companiilor în a contracta credite noi (dat fiind gradul ridicat de îndatorare), tendința de scădere a prețurilor locuințelor se menține.

O altă rezultată a procesului amplu de reechilibrare a statelor membre din ultimii ani este reprezentată de înrăutățirea situației pe piața muncii, fiind înregistrate rate ale șomajului record în unele state membre (peste 20 la sută în Spania și Grecia, peste 15 la sută în Croația și Portugalia).

Din perspectiva poziționării României în cadrul tabloului de bord, în 2013 s-au înregistrat progrese în sensul reducerii vulnerabilităților în plan extern. Indicatorul privind media soldului contului curent din ultimii 3 ani a coborât pentru prima dată sub pragul impus, cifrându-se la -3,3 la sută din PIB, exclusiv ca urmare a corecției semnificative din anul 2013. Ajustarea remarcabilă a deficitului de cont curent de la 4,4 la sută în anul 2012 la 1,1 la sută în 2013 a fost determinată de un mix de factori: (i) dinamizarea exporturilor auto, concomitent cu scăderea conținutului de importuri al acestora, în condițiile în care o parte mai mare din lanțul de producție este capturată la nivel local; (ii) ajustarea însemnată a importurilor de produse energetice ca efect al eficientizării/restrângerii activității unor mari consumatori industriali, inclusiv sub impactul liberalizării pieței de energie; (iii) creșterea contribuției serviciilor, determinată în esență de schimbarea metodologiei statistice de colectare a datelor.

Tendința de revigorare a caracterizat exporturile României în ansamblu, fiind reflectată și de creșterea cotei de piață a acestora, spre deosebire de majoritatea statelor UE, în care acest indicator a cunoscut un declin pronunțat. Evoluția poate fi asociată și unui plus de competitivitate, exporturile României fiind în creștere inclusiv pe piețe de desfacere aflate în declin (autoturisme, echipamente telecom, mobilă).

Singurul indicator care, în cazul României, se plasează în afara intervalului de referință este reprezentat de poziția investițională netă, a cărei corecție este însă, în mod inevitabil, un proces de durată. În 2013, aceasta s-a ameliorat vizibil (+6,6 puncte procentuale față de anul 2012), în principal sub influența efectului de numitor al creșterii economice semnificative și într-o mai mică măsură a diminuării stocului de pasive externe.

Din perspectiva evoluțiilor interne, tabloul de bord evidențiază o ușoară ajustare a costurilor unitare cu forța de muncă în România pe parcursul perioadei 2011-2013, pe seama câștigurilor de productivitate și în contextul unei rate a șomajului aflate în stagnare, în timp ce în majoritatea statelor UE s-au consemnat variații cumulate pozitive. Din perspectiva indicatorilor de îndatorare, atât datoria publică, cât și cea privată se plasează în continuare sub plafoanele de referință.

		Soldul contului curent	Poziția inves- tițională inter- națională netă	Cursul de schimb real efectiv pe baza IAPC	Cota de piață a expor- turilor de bunuri și servicii	Costul unitar nominal cu forța de muncă	Indicele prețurilor locuințelor	Datoria sectorului privat	Fluxul creditelor acordate sectorului privat	Datoria sectorului public	Rata șomajului	Total pasive sector financiar
		% din PIB, medie pe 3 ani	% din PIB	variație % pe 3 ani	variație % pe 5 ani	variație % pe 3 ani	variație % anuală	% din PIB	% din PIB	% din PIB	%, medie pe 3 ani	variație % anuală
		-4%/-6% din PIB	-35% din PIB	±5% (EA) ±11% (non-EA)	-6%	+9% (EA) +12% (non-EA)	6%	133% din PIB	+14% din PIB	60% din PIB	10%	16,5%
Belgia	2012	-0,4	47,6	-4,3	-15,1	6,6	-0,2	146,4	0,7	101,1	7,7	-3,9
	2013	-1,5	44,1	...	-10,7	9,0	-0,7	...	4,9	101,2	7,7	-3,7
Bulgaria	2012	-0,7	-79,1	-4,0	4,7	12,7	-6,9	131,8	2,5	18,4	11,3	10,1
	2013	0,4	-78,1	...	5,7	12,7	-0,3	...	...	18,9	12,2	...
Republica Cehă	2012	-2,6	-48,8	0,4	-3,4	3,4	-4,0	72,4	0,6	46,2	7,0	5,4
	2013	-1,8	-45,6	...	-7,4	3,7	-1,3	...	...	46,0	6,9	...
Danemarca	2012	5,9	37,8	-7,7	-18,8	1,0	-5,4	238,9	5,9	45,4	7,5	5,0
	2013	6,4	39,6	...	-17,3	2,7	2,6	...	...	44,5	7,4	...
Germania	2012	6,9	41,5	-8,9	-12,9	3,0	1,8	106,7	1,5	81,0	6,2	4,4
	2013	7,3	48,3	...	-9,2	6,3	...	...	...	78,4	5,6	...
Estonia	2012	0,9	-54,0	-3,4	6,2	-2,8	3,5	129,4	4,7	9,8	13,0	12,9
	2013	-0,3	-45,2	...	7,4	...	7,0	...	...	10,0	10,3	...
Irlanda	2012	2,3	-112,0	-12,2	-16,5	-10,4	-11,8	306,4	-1,6	117,4	14,4	-0,7
	2013	4,1	-104,9	...	-8,0	-3,0	1,2	...	...	123,7	14,2	...
Grecia	2012	-7,5	-109,1	-4,5	-26,9	-7,0	-12,5	129,1	-6,4	157,2	18,3	-3,3
	2013	-3,8	-119,0	...	-27,3	-13,2	-8,9	...	-5,9	175,1	23,2	-16,8
Spania	2012	-3,1	-92,8	-5,2	-15,2	-5,6	-16,9	194,4	-10,4	86,0	22,0	3,5
	2013	-1,4	-98,2	...	-7,1	-5,5	-10,4	...	...	93,9	24,1	...
Franța	2012	-1,8	-21,1	-7,8	-14,2	4,1	-2,3	140,6	3,5	90,6	9,4	-0,1
	2013	-1,8	...	...	-9,3	...	-2,5	...	...	93,5	9,8	...
Italia	2012	-2,2	-28,3	-6,2	-23,9	3,0	-5,4	126,4	-1,0	127,0	9,2	7,1
	2013	-0,7	-30,0	...	-17,8	...	-6,9	...	...	132,6	10,4	...
Cipru	2012	-6,7	-82,4	-5,8	-26,8	0,8	-2,5	299,2	10,0	86,6	8,7	-1,9
	2013	-4,0	-85,7	...	-27,2	...	-6,4	...	...	111,7	11,9	...
Letonia	2012	-0,6	-66,5	-8,5	12,1	-5,8	-0,6	91,7	-0,7	40,8	16,9	4,1
	2013	-1,8	-65,0	...	11,4	8,4	6,3	...	...	38,1	14,4	...
Lituania	2012	-1,3	-52,8	-6,7	29,0	-4,6	-3,2	62,5	-0,3	40,5	15,6	-0,3
	2013	-0,8	-45,7	...	20,8	...	0,1	...	...	39,4	13,5	...
Luxemburg	2012	6,7	141,5	-2,3	-16,4	9,8	2,6	317,4	-5,0	21,7	4,8	11,3
	2013	5,9	184,1	...	-6,8	11,3	3,6	...	...	23,1	5,2	...
Ungaria	2012	0,5	-103,2	-1,2	-17,9	4,2	-9,2	131,0	-6,1	79,8	11,0	-8,3
	2013	1,4	-93,0	...	-15,0	9,0	-4,8	...	...	79,2	10,7	...
Malta	2012	-1,6	25,1	-7,7	5,2	6,6	0,0	155,1	-1,6	70,8	6,5	4,1
	2013	0,9	...	...	-4,2	8,3	2,0	...	...	72,6	6,4	...
Olanda	2012	8,7	45,8	-6,0	-12,2	3,3	-8,9	219,3	0,2	71,3	4,7	4,9
	2013	9,7	53,0	...	-9,2	6,0	-7,7	...	...	73,5	5,5	...
Austria	2012	2,5	1,0	-4,7	-21,4	4,1	...	147,4	2,7	74,4	4,3	-0,9
	2013	2,2	3,4	...	-17,1	6,4	...	...	...	74,5	4,5	...
Polonia	2012	-4,6	-66,5	1,3	1,1	4,2	-5,9	74,7	3,4	55,6	9,8	9,6
	2013	-3,3	-68,6	...	-0,4	...	-4,2	...	...	57,0	10,0	...
Portugalia	2012	-6,5	-116,1	-4,0	-16,2	-5,2	-8,6	223,7	-5,4	124,1	13,6	-3,7
	2013	-2,8	-118,7	...	-7,3	-2,1	-4,1	...	-4,2	128,9	15,0	-5,9
România	2012	-4,4	-68,0	-1,9	5,7	-5,2	-10,0	72,9	0,9	38,0	7,2	5,3
	2013	-3,3	-61,4	...	10,5	-0,5	-4,5	...	...	38,4	7,2	...
Slovenia	2012	1,2	-44,9	-4,5	-20,1	0,4	-8,4	113,6	-3,0	54,4	8,1	-0,7
	2013	3,3	-37,9	...	-16,2	-0,8	-5,2	...	-3,9	71,7	9,1	-10,4
Slovacia	2012	-1,8	-64,1	-3,2	3,2	0,9	-5,9	73,1	3,2	52,7	14,1	2,6
	2013	0,2	-65,1	...	-2,2	...	-0,4	...	...	55,4	14,0	...
Finlanda	2012	-0,5	18,4	-8,3	-30,3	4,9	-0,5	157,8	9,0	53,6	8,0	-0,2
	2013	-1,3	15,8	...	-29,9	8,9	-0,4	...	...	57,0	7,9	...
Suedia	2012	6,1	-12,1	10,1	-18,7	5,6	-0,2	212,2	1,3	38,3	8,1	4,6
	2013	6,1	-4,9	...	-17,4	7,0	4,7	...	2,9	40,5	7,9	8,3
Regatul Unit	2012	-2,7	-15,3	5,8	-18,9	5,5	-0,2	178,5	2,1	89,1	7,9	-3,8
	2013	-3,1	-1,3	...	-12,9	5,3	1,3	...	1,9	90,6	7,8	...
Croația	2012	-0,5	-89,5	-8,3	-24,9	-1,6	-2,4	132,1	-2,1	56,2	13,7	0,7
	2013	0,1	-88,4	...	-27,3	...	-18,1	...	...	67,4	15,5	...

indicatori nu se încadrează în nivelurile de referință

„...” lipsă date

Sursa: Eurostat, BNR

În 2013 și în prima parte a anului 2014, progresul înregistrat la nivelul elementelor constitutive ale Uniunii Bancare a fost unul major, în condițiile în care: (i) cadrul unic de reglementare a fost deja conturat, prin intrarea în vigoare a pachetului legislativ privind cerințele de capital (Regulamentul privind cerințele de capital – CRR și Directiva CRD IV) și, respectiv prin finalizarea procesului de negociere aferent Directivei privind instituirea unui cadru pentru redresarea și rezoluția instituțiilor de credit și a întreprinderilor de investiții (Directiva BRR); (ii) Mecanismul unic de supraveghere (MUS) a intrat în faza preoperațională, după adoptarea Regulamentului (UE) nr. 1024/2013 al Consiliului din 15 octombrie 2013 de conferire a unor atribuții specifice Băncii Centrale Europene în ceea ce privește politicile legate de supravegherea prudențială a instituțiilor de credit (Regulamentul MUS) și declanșarea exercițiului de evaluare cuprinzătoare a sistemului bancar; (iii) cadrul legal pentru înființarea Mecanismului unic de rezoluție se află în curs de finalizare, Parlamentul European și Consiliul ajungând la un acord în acest sens.

Rolul Uniunii Bancare în cadrul eforturilor de consolidare a guvernantei economice europene este acela de a completa Uniunea Economică și Monetară, restabilind încrederea în sectorul bancar prin asigurarea unui sistem unic de supraveghere și rezoluție bancară la nivel european, concomitent cu întreruperea cercului vicios al influenței negative reciproce dintre bănci și finanțele publice.

Accentuarea vulnerabilităților sistemice în zona euro a conturat perspectiva unui „deceniu pierdut” pentru dezvoltarea Uniunii Europene, iar riscul continuării procesului de fragmentare a pieței bancare în spațiul european devenise semnificativ, subminând obiectivul realizării unei piețe unice pentru serviciile financiare. Totodată, turbulențele financiare cu care s-au confruntat unele bănci europene cu activitate transfrontalieră au arătat că simpla colaborare în cadrul colegiilor de supraveghere nu este suficientă pentru îndeplinirea adecvată de către instituțiile de credit a rolului lor în economie, inclusiv pentru evitarea externalităților în planul politicii monetare unice, zonă în care eficacitatea mecanismului de transmisie ar avea de suferit în cazul unui eventual eșec al coordonării dintre autoritățile naționale de supraveghere.

Intrarea în vigoare, la începutul anului 2014, a Regulamentului de directă aplicare privind cerințele de capital – Regulamentul privind cerințe prudențiale pentru instituțiile de credit și societățile de investiții (CRR), parte a pachetului legislativ privind cerințele de capital, și definitivarea procesului de negociere aferent Directivei privind instituirea unui cadru pentru redresarea și rezoluția instituțiilor de credit și a firmelor de investiții (Directiva BRR) reprezintă elementele definitorii în realizarea obiectivului privind instituirea unui cadru de reglementare unic la nivel european aplicabil sectorului bancar din Uniunea Europeană, al cărui rol constă în asigurarea unui regim competițional sănătos și echitabil în cadrul pieței unice a serviciilor financiare. În acest context, un rol aparte revine standardelor tehnice de reglementare și de punere în aplicare elaborate de Autoritatea Bancară Europeană și adoptate de Comisia Europeană, care au forță juridică obligatorie, având aplicabilitate directă și imediată în spațiul european, fără a mai fi necesară transpunerea în legislația națională.

Centralizarea activității de supraveghere la nivel european prin atribuirea de prerogative în această materie Băncii Centrale Europene a reprezentat soluția identificată la nivelul UE pentru recâștigarea încrederii publicului în sectorul bancar și reducerea oportunităților de arbitraj de reglementare și supraveghere, precum și pentru responsabilizarea în planul politicilor bancare și al intervenției în situații de criză. Această nouă viziune instituțională creează premisele creșterii eficacității activității de supraveghere, atât la nivelul instituțiilor de credit cu prezență locală, cât și al grupurilor bancare active la nivel internațional.

Odată cu adoptarea Regulamentului (UE) nr. 1024/2013 al Consiliului, primul pilon al Uniunii Bancare, respectiv Mecanismul unic de supraveghere, a intrat în faza de implementare care pregătește operaționalizarea mecanismului, estimată a avea loc în noiembrie 2014. MUS a fost conceput ca un sistem de supraveghere bancară bazat pe cooperarea dintre BCE și autoritățile naționale competente (ANC) din fiecare stat membru UE participant. În acest sens, începând cu luna noiembrie 2014, BCE va supraveghea direct „băncile semnificative”, având totodată responsabilitatea de a asigura funcționarea eficientă și coerentă a MUS. În schimb, ANC vor supraveghea prudențial instituțiile de credit considerate mai puțin semnificative, cu excepția situației în care BCE consideră necesar să exercite în mod direct supravegherea unei astfel de instituții.

Distincția dintre băncile semnificative și cele mai puțin semnificative se realizează în funcție de un set de criterii care vizează dimensiunea, importanța economică și activitatea transfrontalieră ale acestora, precum și asistența financiară publică directă solicitată sau acordată.

Astfel, sunt considerate semnificative acele instituții de credit care: (i) dețin active cu o valoare mai mare de 30 miliarde euro; (ii) înregistrează un nivel al activelor ce depășește 5 miliarde euro și 20 la sută din PIB al țării de proveniență; (iii) au active în valoare de cel puțin 5 miliarde euro și o activitate transfrontalieră consistentă (ponderea activelor sau a pasivelor transfrontaliere în total active, respectiv total pasive depășește 20 la sută); (iv) au solicitat sau au beneficiat de asistență financiară directă din partea UE prin intermediul Fondului European de Stabilitate Financiară sau al Mecanismului European de Stabilitate; (v) sunt incluse de către BCE și ANC printre cele mai semnificative trei instituții de credit sau grupuri supravegheate dintr-un stat membru în funcție de dimensiunea acestora. În această categorie vor figura aproximativ 130 de bănci, reprezentând aproape 85 la sută din totalul activelor bancare ale zonei euro.

Implementarea propriu-zisă a supravegherii zilnice a fiecărei bănci semnificative se va realiza de către o echipă comună de supraveghere (ECS), coordonată de BCE, aceasta constituind una dintre principalele forme de cooperare între ANC și BCE. Echipa va avea atribuții în domeniul planificării și executării programului anual de supraveghere, precum și al monitorizării modului de implementare a deciziilor Consiliului de Supraveghere și ale Consiliului Guvernatorilor.

Activitatea de supraveghere prudențială va fi guvernată de un manual de supraveghere unic, în curs de elaborare, care va cuprinde un sistem de evaluare a

riscurilor, o metodă de integrare a acestora într-o măsură globală și o metodologie de cuantificare a amortizoarelor de capital și lichiditate.

Statele membre din afara zonei euro nu participă, în mod automat, la Mecanismul unic de supraveghere. Pentru realizarea unui asemenea obiectiv este necesară o solicitare explicită din partea acestora cu privire la încheierea unui „acord de cooperare strânsă” cu BCE. Comparativ cu proiectul inițial, arhitectura MUS a fost modificată prin introducerea unui organism de mediere compus din reprezentanți ai tuturor statelor participante, la care să se poată apela în situațiile în care o decizie a Consiliului de Supraveghere este blocată de Consiliul Guvernatorilor. În plus, statele non-euro participante se pot retrage din MUS în cazul în care consideră că sunt dezavantajate de o anumită decizie. Cele două măsuri au fost motivate de posibilitățile limitate ale acestor state de a se implica în procesul decizional, în condițiile în care BCE reprezintă nucleul MUS, iar statele non-euro beneficiază de reprezentare cu drepturi depline în Consiliul de Supraveghere al BCE, dar nu și în Consiliul Guvernatorilor, forul decizional ultim.

În vederea îndeplinirii atribuțiilor sale de supraveghere prudentială, BCE, cu sprijinul autorităților naționale de supraveghere din zona euro, a inițiat un exercițiu de evaluare cuprinzătoare a sistemului bancar având ca obiectiv principal analiza calității activelor și testarea rezistenței la factori de risc a instituțiilor de credit care vor intra sub supravegherea directă a BCE. Exercițiul facilitează, totodată, recâștigarea încrederii investitorilor prin creșterea transparenței bilanțiere a băncilor semnificative înainte de intrarea în funcțiune a MUS. Colectarea primului set de date și selecția portofoliilor relevante au fost încheiate, în timp ce rezultatele individuale urmează a fi diseminate la sfârșitul lunii octombrie 2014. De altfel, încă de la anunțarea proiectului evaluării cuprinzătoare, băncile au inițiat măsuri de întărire a bazei de capital și a politicilor de provizionare, concomitent cu acțiuni de îmbunătățire a structurii bilanțiere. Exercițiul de evaluare cuprinzătoare vizează instituțiile de credit considerate semnificative.

Un element-cheie în reclădirea încrederii în sectorul financiar european îl reprezintă asigurarea existenței unei modalități predictibile și controlate de a soluționa situația unei bănci care se confruntă sau este susceptibilă de a se confrunța cu dificultăți majore, cu limitarea antrenării resurselor publice în acest proces. Noul regim de redresare și rezoluție bancară pune la dispoziția autorităților elementele necesare pentru a acționa, în mod decisiv, atât înainte ca problemele să devină critice, cât și timpuriu, în cazul apariției unor dificultăți financiare. În situația în care măsurile preventive nu sunt suficiente și situația financiară a unei bănci continuă să se deterioreze până la niveluri de la care redresarea devine improbabilă, noile reguli creează premisele ca băncile neviabile să fie reorganizate prin ajustarea elementelor de pasiv, folosind instrumentul de recapitalizare internă. Acesta vizează ajustarea elementelor de poziție „acționari” și „creditori” din cadrul pasivului băncii neviabile, păstrând stabilitatea financiară și protejând în același timp deponenții garanțați. Depozitele persoanelor fizice și ale IMM ce depășesc nivelul garantat, respectiv echivalentul al 100 000 euro, vor fi afectate numai în măsura în care s-au absorbit deja toate celelalte surse ale creditorilor băncii

neviabile. Instrumentele de recapitalizare internă vor fi valabile începând cu 1 ianuarie 2016. În situația în care sunt necesare resurse suplimentare, se va apela la aranjamentele naționale de finanțare (fonduri de rezoluție), necesar a fi constituite la nivelul fiecărui stat membru, cu un nivel țintă de finanțare de 1 la sută din depozitele garantate, realizabil în termen de maximum 10 ani. Contribuția fiecărei bănci va fi stabilită în funcție de profilul său de risc și de criteriile prevăzute în Directiva BRR.

Definitivarea procesului de negociere privind Directiva BRR a contribuit la crearea infrastructurii celui de al doilea pilon al Uniunii Bancare, respectiv Mecanismul unic de rezoluție (MUR). Odată cu adoptarea Regulamentului Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a unor norme uniforme și a unei proceduri uniforme de rezoluție a instituțiilor de credit și a anumitor firme de investiții în cadrul unui mecanism unic de rezoluție și al unui fond unic de rezoluție bancară și ratificarea de către toate statele membre participante a Acordului interguvernamental privind finanțarea în cadrul Mecanismului unic de rezoluție, se creează cadrul în care va avea loc la nivel european procesul de adoptare a rezoluției pentru băncile supravegheate de BCE. Regulamentul MUR va fi aplicabil în două secvențe de timp, respectiv:

- prevederile referitoare la pregătirea planificării rezoluției, colectarea informațiilor și cooperarea cu autoritățile naționale se vor aplica de la 1 ianuarie 2015;
- prevederile referitoare la planificarea rezoluției, intervenția timpurie, acțiunile și instrumentele de rezoluție, incluzând recapitalizarea internă pe seama acționarilor și a creditorilor băncii neviabile, se vor aplica de la 1 ianuarie 2016, sub rezerva îndeplinirii condițiilor privind transferul contribuțiilor la Fondul unic de rezoluție.

Progrese în direcția armonizării schemelor naționale au fost înregistrate și în ceea ce privește garantarea depozitelor. Conform directivei adoptate de Parlamentul European în aprilie 2014, schemele de garantare a depozitelor din UE vor fi finanțate *ex ante* prin stabilirea unor contribuții care depind de suma depozitelor garantate constituite la nivelul fiecărei instituții de credit și sunt ajustate în funcție de profilul de risc al acestora. În acest sens, se urmărește acumularea graduală a unor resurse financiare care să acopere 0,8 la sută din depozitele garantate în UE în termen de 10 ani.

România și-a manifestat deja intenția de a se alătura Uniunii Bancare, având în vedere că aderarea la aceasta ar fi de natură să consolideze stabilitatea financiară, să întărească încrederea în sectorul bancar din România și să sprijine o creștere sustenabilă a creditării și a activității economice. În plus, este preferabilă participarea la construcția unui mecanism căruia toate țările membre ale UE i se vor alătura, în mod necesar, odată cu adoptarea euro (cu excepția statelor care dispun de derogare permanentă).

Capitolul XI. Comunicarea externă

a Băncii Naționale a României

1. Relații publice

Activitățile desfășurate de Banca Națională a României în anul 2013 în sfera relațiilor publice au urmărit informarea promptă a publicului larg și creșterea transparenței activității băncii centrale, potrivit prevederilor Legii nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public, cu modificările și completările ulterioare, precum și diseminarea și explicarea permanentă a măsurilor și politicilor adoptate de Banca Națională pentru îndeplinirea atribuțiilor sale, conform Legii nr. 312/2004 privind Statutul BNR.

În anul 2013, activitatea de comunicare externă a Băncii Naționale a României a urmărit în continuare, cu prioritate, asigurarea unei mai bune înțelegeri de către publicul larg a deciziilor de politică monetară și a măsurilor de asigurare a stabilității prețurilor și a celei financiare, într-un context intern și internațional încă dificil. Strategia de comunicare externă a BNR s-a axat pe explicarea permanentă a deciziilor, a rolului și funcțiilor băncii centrale, a provocărilor generate de noul context economic și financiar global și a procesului de integrare în structurile europene. Perfecționarea constantă a modalităților de comunicare prin îmbinarea instrumentelor *online* cu cele directe și intensificarea activităților în planul educației financiare au asigurat adaptarea mesajelor pentru diversele categorii de public-țintă (comunitatea bancară, academică, analiști financiari, jurnaliști, mediul de afaceri, publicul larg), cu impact favorabil asupra eficienței acestor acțiuni. De asemenea, implicarea activă a rețelei teritoriale a BNR a asigurat o distribuție echilibrată în procesul de diseminare și o multiplicare corespunzătoare a mesajelor.

Intensificarea activității de comunicare s-a reflectat într-un număr sporit de evenimente – conferințe și *briefing*-uri de presă, colocvii, seminarii, simpozioane, dezbateri și lansări de carte. Prin conferințele de presă trimestriale dedicate prezentării „Raportului asupra inflației”, interviurile acordate de către membrii Consiliului de administrație și de specialiști din cadrul băncii centrale, prin prezentările, alocuțiunile și participările la dezbateri au fost oferite informații relevante în ceea ce privește deciziile băncii centrale, evoluțiile economice și ale piețelor financiare, în contextul îndeplinirii angajamentelor convenite prin acordurile de finanțare externă încheiate cu instituțiile financiare internaționale.

Astfel, pe segmentul comunicării directe, au fost organizate aproximativ 100 de evenimente – seminarii, conferințe, simpozioane, întâlniri de lucru, seminarii și conferințe interactive cu caracter educațional, manifestări culturale – prin intermediul cărora s-a asigurat o diseminare adecvată a informațiilor și mesajelor băncii centrale, adaptată publicului vizat. Pe parcursul anului 2013, BNR a publicat 145 de comunicate de presă (comparativ cu 125 în 2012), majoritatea referitoare la măsurile și inițiativele instituției în domeniul politicii monetare și al supravegherii

macroprudențiale, precum și în ceea ce privește evoluția unor indicatori specifici domeniului financiar-bancar. Întâlnirile informale organizate periodic cu diverse categorii de public-țintă (analști financiari, reprezentanți ai sistemului bancar, ai mediului academic și de afaceri, mass media) au facilitat realizarea unui schimb direct de opinii, cu relevanță pentru o activitate de comunicare eficientă.

În ceea ce privește acoperirea mediatică în presa scrisă, în anul 2013 au fost publicate peste 11 000 de articole în mass media internă (centrală și locală) și în cea internațională, înregistrându-se o reducere a vizibilității pe acest segment cu aproximativ 15 la sută, comparativ cu 2012. Aceasta a fost însă compensată de sporirea aparițiilor în mediul *online*/video. Pe principalele rețele de socializare (*Twitter*, *YouTube*, *blog-uri*, *Facebook*, *LinkedIn*) s-a remarcat o creștere cu peste 45 la sută a postărilor referitoare la BNR, o contribuție importantă revenind intensificării prezenței și comunicării instituției pe aceste platforme. În ansamblu, gradul de favorabilitate evidențiat de caracterul articolelor/comentariilor s-a menținut pe palierul neutru spre pozitiv.

Similar anilor precedenți, seria de manifestări organizate în mod tradițional de banca centrală a inclus Colocviile de politică monetară, Colocviile juridice, Simpozionul de istorie și civilizație bancară „Cristian Popișteanu”, precum și Seminarul regional pe probleme de stabilitate financiară, desfășurat anual în colaborare cu Fondul Monetar Internațional. Aceste acțiuni au reprezentat un instrument important de comunicare directă cu audiențele-țintă și cu publicul larg, tematica abordată fiind în strânsă legătură cu cele mai recente evoluții și provocări atât în plan economic, cât și din domeniul financiar-bancar intern și european: (i) determinanți principali ai evoluției creditului acordat sectorului privat și măsuri pentru revigorarea finanțării economiei reale; (ii) perspective legislative în domeniul relației client-bancă; (iii) analiza ciclurilor de afaceri în România; (iv) ajustări pe piața muncii în contextul crizei economice etc.

În planul comunicării instituționale, BNR a continuat consolidarea colaborării tradiționale cu instituții românești și europene prin organizarea de evenimente și manifestări în parteneriat. Tematici legate de procesul de convergență, adoptarea monedei unice europene, asigurarea unei creșteri economice sustenabile au fost abordate în cadrul unor conferințe precum: *România în tabloul de bord al UE*, *Romania and the Euro Zone. Nominal versus real convergence*, *Competitivitatea României*, *Contextul european și problemele de țară*, *Depășirea problemelor economice, experiențele Suediei și Turciei: surse de inspirație pentru România* și *Structural Funds to promote growth – The role of the Romanian banking system for the next programming period 2014-2020*.

Între evenimentele de marcă cu participare internațională, care au contribuit la consolidarea prestigiului băncii centrale, se evidențiază prelegerea susținută de doamna Christine Lagarde, director general al Fondului Monetar Internațional, intitulată „Europa de Est și România: Calea spre prosperitate”, lansarea Raportului Clubului de la Roma „Falimentarea naturii – negarea limitelor planetei”, precum și conferința „Europa încotro?” prilejuită de aniversarea a 20 de ani de la înființarea Asociației Române pentru Clubul de la Roma.

De asemenea, BNR a continuat colaborarea cu instituțiile cu atribuții de supraveghere a altor segmente ale pieței financiare din România, precum și cu instituții de supraveghere la nivel european și internațional, în contextul demersurilor actuale comune privind mecanismul unic de rezoluție și creare a uniunii bancare.

Eforturile în sensul diversificării audienței s-au concretizat în continuarea organizării de vizite la sediul BNR, având ca principale puncte de interes Centrul de procesare a numerarului, Biblioteca, Muzeul, Sala de Consiliu și Galeria guvernatorilor. Cu aceste ocazii, participanților le-au fost oferite cărți de specialitate, broșuri și pliante de prezentare, precum și alte materiale de informare cu privire la istoria și activitatea instituției. Totodată, publicul interesat are posibilitatea de a vizita sediul central al BNR în mod virtual, prin intermediul aplicației disponibile pe *website*-ul instituției.

Și în anul 2013, în cadrul activității de comunicare externă, banca centrală a continuat seria de evenimente artistice de înaltă ținută organizate în cadrul proiectului „Zilele Culturale ale BNR”, demers care se bucură de o apreciere favorabilă atât la nivel național, cât și în plan european, fiind evidențiat de omologii din alte bănci centrale membre ale SEBC. Peste 4 000 de reprezentanți ai comunităților financiar-bancare, academice și culturale (față de aproximativ 3 000 în 2012) au luat parte la cele 24 de evenimente culturale, desfășurate atât în București, cât și în teritoriu (Brașov, Sinaia și Constanța). Manifestările, derulate ca acțiuni conexe unor seminarii sau conferințe științifice, s-au bucurat de o mediatizare pozitivă, contribuind la valorificarea unor spații emblematice pentru cultura românească.

Evenimentele artistice, organizate din genuri extrem de diverse – conferințe, dezbateri, lansări de carte, momente muzicale de tip recital sau concert, expoziții de artă contemporană – au reunit artiști tineri, dar și personalități consacrate ale culturii românești. Calitatea proiectului este evidențiată tot mai mult în peisajul cultural autohton, contribuind semnificativ la îmbunătățirea percepției publicului cu privire la implicarea BNR în viața socio-culturală.

Din perspectiva comunicării *online*, utilizarea unui mix optim de instrumente și canale cu mesaje adaptate a avut ca scop creșterea transparenței activității băncii centrale prin diseminarea informațiilor legate de activitatea BNR. Astfel, activitățile derulate pe acest segment au vizat pe lângă consolidarea performanțelor tehnice și funcționale ale platformei *web* a BNR (www.bnro.ro), implementarea de noi proiecte și facilități destinate utilizatorilor, precum și adaptarea la tendințele actuale în mediul *online* cu accent sporit pe segmentul dispozitivelor mobile. Astfel, BNR s-a aliniat băncilor centrale care au implementat aplicații/soluții (web)mobile prin lansarea, la finele anului 2013, a versiunii de *website* dedicate terminalelor mobile. *Homepage*-ul *mobile* a fost reconstruit în mod *adaptive* pentru a oferi informații de interes pentru utilizatori (rata dobânzii de politică monetară, cursul de schimb, comunicate de presă), precum și legături directe către secțiunile cele mai accesate, în timp ce nivelele secundare de prezentare mențin arborele de navigare din varianta *desktop*. Publicarea Catalogului Bibliotecii BNR și realizarea unor componente interactive (de exemplu elementele de siguranță ale bancnotelor

afiate în circulație) se adaugă eforturilor băncii centrale de a capta audiențe orientate cu precădere spre mediul *online*.

Statistica accesărilor *website*-ului relevă menținerea interesului utilizatorilor pentru informațiile furnizate de banca centrală, în special pentru datele statistice disponibile în timp real (curs de schimb, operațiuni cu titluri de stat, operațiuni pe piața monetară), dar și pentru alte tipuri de informații (comunicate de presă, posturi scoase la concurs, știri și publicații). Numărul vizitatorilor unici ai *website*-ului a crescut cu 10 la sută față de 2012, până la o medie zilnică de aproximativ 30 000, la care se adaugă circa 2 000 de abonați permanenți la știri/date statistice.

Contul BNR pe *Twitter* a asigurat dublarea ratei de multiplicare a mesajelor față de anul anterior, acestea ajungând la un număr de 800 de abonați, în condițiile menținerii unui flux mediu lunar de 100 de postări. De asemenea, s-a pus accent pe asigurarea simultaneității mesajelor cu cele prezentate pe *website*-ul BNR.

Prin contul *YouTube* au fost publicate în cursul anului 2013 circa 40 de materiale video (cu peste 30 la sută mai mult comparativ cu anul anterior), în principal *briefing*-uri și conferințe de presă susținute de guvernatorul BNR cu ocazia ședințelor Consiliului de administrație pe probleme de politică monetară, dar și materiale prezentate de contributory la diverse seminarii și conferințe cu tematică economico-financiară organizate de BNR. Numărul total de vizionări a fost de peste 14 000 (față de 10 000 în anul anterior), însumând peste 100 000 de minute, iar numărul de abonați permanenți a ajuns la peste 200 (de 3 ori mai mult comparativ cu 2012). Cele mai urmărite clipuri au fost cele din zona proiectelor educaționale (de exemplu, prelegerea *Politica monetară și creșterea economică*, susținută de guvernatorul BNR în debutul Forumului Academica din septembrie 2013, scurt-metrajele despre istoria banilor din cadrul proiectului *Să vorbim despre bani și bănci*), publicul manifestând de asemenea un interes ridicat și pentru conferințe, întâlniri cu invitați de prestigiu (Masa rotundă *Mugur Isărescu și invitații săi*, discursul doamnei Christine Lagarde, cu ocazia vizitei în România).

Publicațiile BNR

Din perspectiva politicii editoriale, Banca Națională a României a continuat în anul 2013 conduita inițiată în anii anteriori de a diversifica formatele disponibile *online*, asigurând astfel un acces facil la informație independent de specificul dispozitivelor electronice de lectură. Astfel, lista publicațiilor pentru care sunt disponibile și formate de tip *e-pub* a fost extinsă cu Raportul asupra inflației (limbile română și engleză), iar din 2014 se vor adăuga Raportul asupra stabilității financiare și seriile „Caiete de studii” și „*Occasional Papers*”.

Activitatea de informare publică

Activitatea de comunicare externă pe componenta informării publice directe a persoanelor și a exercitării dreptului constituțional de petiționare, desfășurată cu respectarea legislației incidente, respectiv Legea nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public, cu modificările și completările ulterioare, și

Ordonanța Guvernului nr. 27/2002 privind reglementarea activității de soluționare a petițiilor, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 233/2002, este asigurată printr-un mix de instrumente și canale constând în soluționarea corespondenței scrise adresate BNR, furnizarea de informații solicitate verbal prin Punctul de informare – documentare și soluționarea cererilor adresate telefonic.

Statistica solicitărilor adresate băncii centrale pe parcursul anului 2013 evidențiază un număr de 3 795 de solicitări scrise recepționate prin poștă, fax și poștă electronică, înregistrate și soluționate inclusiv cu participarea structurilor teritoriale ale BNR. Dintre acestea, 174 de cereri au fost întemeiate pe Legea nr. 544/2001 și gestionate cu respectarea prevederilor acestei legi. De asemenea, s-au asigurat preluarea și rezolvarea unui număr de aproximativ 3 952 de solicitări verbale adresate telefonic sau direct Punctului de informare – documentare. Raportul privind accesul la informațiile de interes public și activitatea de soluționare a petițiilor pentru anul 2013, publicat pe *website*-ul BNR în cadrul secțiunii dedicate acestui domeniu, surprinde într-o manieră detaliată activitatea desfășurată, prezentând, pe structura impusă de cadrul legal aplicabil, volumul, complexitatea și procesul de soluționare ale lucrărilor, cu respectarea termenelor legale de soluționare.

Tematicile abordate prin petițiile și solicitările de acces la informațiile de interes public adresate Băncii Naționale a României în anul 2013 relevă interesul publicului larg pentru deciziile adoptate, respectiv pentru informațiile emise și gestionate de Banca Națională a României în procesul de îndeplinire a atribuțiilor legale și au vizat, în principal, evoluția indicatorilor calculați de Banca Națională a României, diseminarea datelor statistice colectate și produse pentru realizarea obiectivelor băncii centrale, interpretarea cadrului legislativ specific BNR, formularea de sesizări cu privire la activitatea desfășurată de categoriile instituționale aflate în sfera de reglementare, autorizare, supraveghere prudențială sau monitorizare statistică, raportările statistice notificabile băncii centrale, preschimbarea bancnotelor uzate, deteriorate ori a căror putere circulatorie a încetat, detalii privind emisiunile cu caracter numismatic lansate de Banca Națională a României.

Activitatea de soluționare a petițiilor desfășurată pe plan local de rețeaua teritorială a BNR a urmărit asigurarea coerenței mesajelor diseminate la nivel instituțional și abordarea unitară a comunicării externe pe componenta informării publice directe.

2. Educație financiară

În cadrul activității de comunicare externă, Banca Națională a României și-a asumat o abordare strategică în susținerea educației economico-financiare și a proiectelor care urmăresc distribuirea cât mai extinsă a informațiilor cu privire la rolul, atribuțiile și funcțiile principale ale instituției, principiile de bază ale economiei și încurajarea spiritului antreprenorial, în special în rândul tinerilor.

Anul 2013 a reprezentat pentru BNR un an al consolidării proiectelor existente și al dezvoltării de noi programe și produse educaționale. Acestea au venit să sprijine eforturile de comunicare externă și să asigure o multiplicare eficientă a mesajelor băncii centrale. În acest sens, 2013 a fost al cincilea an consecutiv în care BNR a derulat programul dedicat studenților economiști, *BNR – Zilele porților deschise pentru studenții economiști*, al patrulea an de când a fost inițiat proiectul adresat elevilor din clasele X-XI, *Să vorbim despre bani și bănci* și cel de-al treilea an de desfășurare a programului ce vizează corpul didactic și mediul academic, *Academica BNR*. În plus, paleta programelor educaționale a fost completată cu noi activități în sfera educării financiare.

Un eveniment-cheie al anului 2013 l-a constituit semnarea unui nou Protocol de Cooperare între BNR și Ministerul Educației Naționale, un document menit să consolideze parteneriatul instituțional în vederea dezvoltării în continuare a proiectelor educaționale. Manifestarea a cuprins lansarea de către BNR a unui DVD educațional al BNR adresat elevilor din ciclul primar și gimnazial, ce conținea trei scurtmetraje despre istoria banilor, viața și elementele de siguranță ale bancnotelor. În completarea paletii de produse educaționale, în luna noiembrie a fost lansat MONETA, un exercițiu *online* menit să constituie un instrument de lucru în activitatea didactică a profesorilor de liceu și universități pentru familiarizarea elevilor și studenților cu noțiuni referitoare la politica monetară a băncii centrale: ce este, cum funcționează, ce efecte are în economie. Aplicația prezintă într-o manieră simplificată și intuitivă strategia de politică monetară a unei bănci centrale. După prima săptămână de la lansare, pagina MONETA a fost accesată de peste 3 000 de ori, în clasament fiind înscrși 625 de utilizatori (6 dintre aceștia având un punctaj peste nivelul „pilotului automat”). Ambele produse sunt accesibile și pe contul *YouTube* al BNR.

Cu prilejul sărbătoririi a 100 de ani de la înființarea Academiei de Studii Economice din București, în luna martie 2013 a avut loc o serie de evenimente notabile: expoziția pe tema istoriei leului, seminarii și prelegeri privind rolul și atribuțiile BNR, politica monetară și mecanismul de transmisie a politicii monetare în economie, criteriile de convergență nominală și reală, sistemul bancar european, susținute de lectori din cadrul BNR pentru studenți și cadre didactice.

De asemenea, în luna iunie, a fost organizată în parteneriat cu Școala Națională de Studii Politice și Administrative prima ediție a conferinței academice internaționale „Strategica”, în cadrul căreia peste 70 de profesori de renume din țară și din străinătate (Finlanda, Germania, Grecia, Polonia și Serbia) au participat cu lucrări de cercetare privind cele mai recente schimbări din mediul economic și social, care au impact direct asupra forței de muncă, în special din rândul tinerilor și asupra dezvoltării sociale și economice a României și a Europei.

Pe parcursul anului 2013 la activitățile din cadrul proiectului *BNR – Zilele porților deschise pentru studenții economiști* au participat peste 2 600 de studenți, profesori și reprezentanți ai mediului bancar și de afaceri românesc din 11 județe. În același timp, proiectul *Să Vorbim Despre Bani și Bănci* s-a adresat direct unui

număr de peste 2 200 de elevi și cadre didactice din 34 de unități de învățământ preuniversitar din București și din țară.

Ecourile favorabile în rândul elevilor și studenților, cât și al cadrelor didactice, precum și acoperirea mediatică consistentă pe toate palierele (presa scrisă, *online*, social-media și radio/TV) s-au obținut cu implicarea activă a rețelei teritoriale a BNR în promovarea la nivel național a acestor proiecte, majoritatea activităților fiind găzduite în sediile celor 20 de unități teritoriale.

Într-un efort comun de creștere a nivelului de cultură financiară în România, parteneriatul dintre banca centrală, Academia Română și universități partenere sub egida proiectului „Academica BNR” își propune să asigure formarea într-un ritm mai rapid și în mod sustenabil a competențelor autentice de care are nevoie economia românească. Conferințele publice susținute de membrii Consiliului de administrație al BNR în cadrul celor două etape ale proiectului au beneficiat de participarea directă a peste 1 400 de studenți, cadre didactice și reprezentanți ai mediului de afaceri, bucurându-se de o expunere mediatică semnificativă: 182 de apariții *online*, 61 în presa scrisă, 35 de relatări radio-TV și 2 626 de accesări pe canalul *YouTube*. Sub egida acestui proiect, în luna octombrie 2013 BNR a găzduit sesiunea inaugurală a activităților Adunării Generale a Asociației Internaționale a Universităților de Marină, forum ce a reunit conducerea a 56 de instituții de învățământ superior de marină din lume. În cadrul evenimentului, la care au asistat peste 200 de invitați, președintele României a susținut un discurs cu privire la cooperarea dintre sectoarele economice și sistemul de educație.

Colecția „Biblioteca Băncii Naționale a României”

În vederea promovării unui cadru cât mai adecvat de gândire și dezbateră economică, BNR a inițiat o nouă serie a Colecției „Biblioteca Băncii Naționale a României”, în cadrul căreia vor fi publicate la Editura Humanitas lucrări aparținând unor nume de marcă ale științelor economice, atât din România, cât și din străinătate. Acest demers se înscrie în sfera unor preocupări devenite deja tradiționale la BNR: în anul 1938 au fost editate primele volume ale Colecției „Biblioteca monetară, economică și financiară” (întreruptă în 1942, în contextul dificultăților generate de desfășurarea celui de-Al Doilea Război Mondial), iar în 1992 a fost inaugurată prima serie din cadrul Colecției „Biblioteca Băncii Naționale a României”.

Lucrarea „Istoricul Băncii Naționale a României (1880-1924)”, care deschide noua serie a colecției, este reeditarea unei ample monografii a BNR, pe care reputatul economist Victor Slăvescu a publicat-o în anul 1925. Apariția acestui volum oferă celor interesați să-și îmbogățească cunoștințele despre evoluția gândirii economice și a sistemului bancar din România posibilitatea de a lectura o lucrare de referință.

Arhiva, muzeul și biblioteca BNR

În anul 2013, valorificarea fondului de documente al BNR s-a concretizat în organizarea de evenimente pe teme de istorie economică și financiar-bancară și în elaborarea lucrărilor de cercetare, prezentate în cadrul unor manifestări științifice sau publicate în reviste de specialitate, precum și în asigurarea accesului cercetătorilor la tezaurul documentar al băncii centrale, prin intermediul sălii de studiu.

Pe parcursul anului, a fost organizat Simpozionul de istorie și civilizație bancară „Cristian Popișteanu” (ediția a XXI-a), cu tema *Aurul în istoria băncilor centrale*, și au avut loc mai multe întâlniri ale Cercului de istorie bancară din BNR. Totodată, a fost organizată ceremonia dedicată depunerii actului de fundație la Muzeul Tezaurului Băncii Naționale de la Tismana, locul unde a fost ascuns tezaurul BNR în timpul celui de-Al Doilea Război Mondial. Pentru diseminarea în medii cât mai largi a informațiilor referitoare la evenimentele petrecute în perioada 1944-1947 la Tismana, precum și pentru valorificarea documentelor inedite din Arhiva BNR referitoare la acest subiect, a fost realizată expoziția cu tema *Tezaurul Băncii Naționale a României la Tismana*.

De asemenea, s-a asigurat participarea în cadrul grupului de lucru care reprezintă BNR la manifestarea organizată de *South Eastern European Monetary History Network* (SEEMHN), în colaborare cu Universitatea „Jules Verne”, la Amiens, în vederea realizării capitolului dedicat României din volumul *South Eastern European Monetary and Macroeconomic Statistics from the Nineteenth Century to World War II*, precum și prezența la manifestări științifice organizate de instituții universitare și de cercetare din țară și străinătate (Societatea de Științe Istorice din România, The European Association for Banking and Financial History – EABH și Intesa Sanpaolo Group Archives).

Alte proiecte în planul preocupărilor pentru valorificarea fondului de documente al BNR s-au materializat în: (i) publicarea de lucrări de istorie bancară în revistele de specialitate („Historia Urbana”, „Magazin Istoric”) și în volume colective: De la bimetalism la monometalism – sistemul monetar al României între agio și disputele politice, România – supraviețuire și afirmare prin diplomatie în anii Războiului Rece; (ii) acordarea de suport informațional pentru elaborarea textelor de prezentare aferente emisiunilor numismatice ale Băncii Naționale a României. Ca rezultat al colaborării în cadrul Comitetului de sprijin pentru programul SEEMHN a fost finalizată publicarea volumului cuprinzând lucrările prezentate la cea de-a șasea conferință anuală a SEEMHN, organizată de Banca Națională a României, în anul 2011, la București, cu tema *Monetary Policies and Banking Institutions in South-Eastern Europe between National Objectives and European Patterns – A Historical and Comparative Perspective*. Totodată, diseminarea reperelor importante din istoria băncii centrale și prezentarea importanței conservării documentelor și a modului de organizare a depozitelor Arhivei generale s-au realizat în cadrul vizitelor studenților arhiviști și ale angajaților implicați în seminariile *in-house*.

În efortul de punere în valoare a tezaurului arhivistic al Băncii Naționale un rol deosebit de important este îndeplinit de sala de studiu a Arhivei Băncii Naționale a României. Prin intermediul acesteia, persoanele interesate, cercetători, studenți, doctoranzi etc. pot studia documentele cu valoare istorică păstrate în arhiva băncii. În cursul anului 2013 a fost acordată asistență de specialitate cercetătorilor români și străini care au solicitat accesul la sala de studiu a Arhivei BNR pentru elaborarea unor studii, precum: *Convenția de emigrație a turcilor din Dobrogea. Relațiile economice româno-turce (1920-1945)*, *Banca Națională a României. Arhitectura sediilor sucursalelor și a agențiilor*, *Victor Antonescu în viața politică și economică a României*, *Mobilierul palatelor BNR*, *Relațiile economice româno-sovietice în anii 1917-1991*, *Accademia di Romania. Construcția identitară a unei elite culturale*, *Noul Palat BNR din strada Doamnei*, *Sprijinul BNR acordat băncilor românești din Ardealul de Nord-Vest (1940-1944)*, *Repere din istoria Băncii Naționale a României după 1990*, *Descurcându-te: datoriile țărănești și relațiile de credit în România post-liberală (1929-1954)*, *Șerban Zănea, Problema muncitorească în România postbelică 1944-1955*, *Relațiile României cu FMI și BIRD*, *Relații româno-sovietice (1935-1941)*.

Pentru optimizarea acestei activități a fost elaborat Regulamentul privind accesul la sala de studiu a Arhivei BNR, care include și procedura de consultare a documentelor istorice digitizate.

În același timp, activitățile de conservare și prelucrare a fondurilor arhivistice au constat în:

- continuarea pe două planuri a programului de arhivare electronică și analogică a documentelor din arhiva istorică a BNR: (i) optimizarea aplicației care permite accesul la arhiva istorică digitizată; (ii) continuarea acțiunilor de inventariere și de scanare a fondului „Organizare, muncă, salarii (1967-1969)”, astfel încât banca centrală deține în format digital și analogic peste 2 000 000 pagini-document, care pot fi consultate prin intermediul unei aplicații informatice în cadrul sălii de studiu a Arhivei BNR;
- continuarea operațiunilor de fișare tematică și de întocmire a inventarelor pentru fondurile arhivistice cu evidență sumară sau de gestiune;
- acordarea de asistență de specialitate, pe probleme arhivistice, direcțiilor din BNR, preluarea și arhivarea documentelor create și primite de aceste entități în anii anteriori, realizarea lucrărilor de selecționare a documentelor din Arhiva BNR ale căror termene de păstrare au expirat;
- întocmirea nomenclatorului documentelor create și primite de sucursalele și agențiile BNR și a proiectului de nomenclator al documentelor create și primite în centrala BNR.

În contextul intensificării eforturilor depuse de banca centrală pentru informarea și educarea publicului larg, implicarea Muzeului BNR a devenit tot mai pronunțată, în anul 2013 peste 4 000 de vizitatori externi având prilejul să vizioneze colecția numismatică și să afle cele mai importante repere ale istoriei monedei naționale și ale istoriei băncii. O pondere importantă în rândul acestora (peste 30 la sută) a fost

reprezentată de grupurile de copii, elevi și studenți alături de cadre didactice participante la diverse programe și evenimente, cum ar fi „Școala Altfel – Să știi mai multe, să fii mai bun!”, program în care banca centrală s-a implicat începând cu anul 2012.

În anul 2013, a fost inițiat un proiect de modernizare conceptuală a Muzeului BNR, vizând realizarea unei noi amenajări, în paralel cu reconceptualizarea și valorificarea colecțiilor existente într-o manieră modernă și interactivă. Acest proiect, care va fi implementat în cursul anilor următori, pune accent pe rolul-cheie asumat de BNR în educația nonformală economică și financiară în rândul publicului larg și al tinerilor în special.

Efortul de deschidere către publicul larg și de creștere a transparenței activității băncii a fost marcat prin proiectarea și amenajarea unei noi secțiuni în cadrul expoziției permanente a muzeului, dedicată aurului. Proiectând un concept modern și original, care pornește de la imaginea pământului ca depozitar al zăcămintelor de aur, secțiunea expozițională intitulată „tezAur” stimulează interesul vizitatorilor în descoperirea unor informații inedite despre aur și lingourile din aur.

Anul 2013 a marcat finalizarea procesului legislativ de preluare a Colecției filatelice a României de la Compania Națională Poșta Română S.A.; totodată, patrimoniul numismatic al muzeului s-a îmbogățit cu un număr de 92 de noi monede și medalii.

Din perspectivă științifică, și în anul 2013 reprezentanții muzeului băncii au participat la simpozioane și conferințe pe teme de numismatică și istorie, inclusiv bancară, desfășurate la nivel național și internațional: Simpozionul „Istoria bancnotei românești – momente, imagini și tehnologie”, organizat de Banca Națională a României, Simpozionul științific „Regina Maria” (ediția a IX-a), organizat de Ministerul Culturii și Muzeul Național Bran, Simpozionul științific „Stat și societate în Europa” (ediția a VI-a), organizat de Universitatea din Craiova și „Al XIV-lea Simpozion de numismatică” de la Chișinău. De asemenea, au fost publicate 12 studii și articole de specialitate, cele mai reprezentative fiind: *Activitatea artistului Șerban Zainea la Banca Națională a României sau Rolul BNR în reglementarea comerțului exterior cu mărci poștale în perioada 1933-1947*.

Pe de altă parte, Muzeul BNR a găzduit peste 60 de evenimente (conferințe, simpozioane, mese rotunde, reuniuni de lucru etc.), la care au participat invitați din mediul financiar, de afaceri, comunitatea academică și personalități din mediul cultural.

O atenție deosebită a fost acordată colaborării cu alte muzee și instituții de cultură din țară, precum: Muzeul Național de Istorie Naturală „Grigore Antipa”, Muzeul de Mineralogie-Baia Mare, Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”, Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța, Muzeul Național al Unirii Alba Iulia, Muzeul de Istorie al Municipiului București – Casa Memorială „dr. George Severeanu”, Muzeul Național de Artă al României, Muzeul Național de Istorie a României. În perioada mai-septembrie 2013, în cadrul expoziției *Zei și oameni în*

antichitate la Dunărea de Jos, organizate de Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan” București și Muzeul de Istorie al Municipiului București – Casa Memorială „dr. George Severeanu”, secțiunea specială dedicată monumentelor antice văzute din perspectiva reprezentărilor artistice și numismatice, Muzeul BNR a expus piese de patrimoniu de tipul monedelor de circulație și jubiliare, bancnotelor și proiectelor de bancnote, titlurilor de valoare. De asemenea, în baza unui parteneriat cu Muzeul Național de Istorie Naturală „Grigore Antipa”, a fost demarată organizarea unui proiect educațional interdisciplinar dedicat cu preponderență copiilor și adolescenților. Intitulat „ZooMonetar – Fauna lumii pe bancnote și monede”, proiectul a fost lansat în cursul lunii iunie 2014 și are în plan central o expoziție menită să pună în valoare, într-o manieră atractivă și interactivă, însemnele monetare (monede și bancnote românești și internaționale) prin asocierea cu fauna lumii.

În ceea ce privește Biblioteca BNR, anul 2013 a fost marcat de acțiunile care au vizat consolidarea activității caracteristice unei biblioteci specializate. Propunându-și să contribuie în continuare, în mod eficient, la informarea și documentarea salariaților instituției, în contextul derulării proiectelor de educație financiară desfășurate în cadrul băncii centrale, la nivelul Bibliotecii BNR a fost demarat, un proces de redefinire a misiunii sale, prin înlesnirea accesului cititorilor din afara instituției la resursele pe care le deține.

În vederea optimizării accesului la fondul de carte, în cadrul Bibliotecii BNR au fost urmărite, pe parcursul anului 2013, două coordonate principale: (i) îmbunătățirea infrastructurii tehnologice; (ii) continuarea catalogării fondului vechi de carte.

Îmbunătățirea sistemului informatic de bibliotecă a permis realizarea unor descrieri bibliografice complexe, conform unor criterii multiple. Cu o interfață grafică radical modificată, noua versiune a programului dispune de noi facilități atât în privința gestionării fondului de carte, cât și a accesului cititorilor la resursele documentare, respectiv la urmărirea tranzacțiilor de bibliotecă.

Totodată, a fost continuată activitatea de înregistrare a fondului vechi de carte în catalogul *online*. Pe parcursul anului, au fost realizate 7 060 de înregistrări din totalul de 18 778 de descrieri bibliografice existente. Astfel, s-a finalizat introducerea fondului vechi de carte (1713-1989); fondul nou de carte a fost actualizat prin înregistrarea achizițiilor din perioada 2012-2013. De asemenea, secțiunea de colecții speciale s-a îmbogățit prin achiziționarea unui număr de 49 de documente care au aparținut academicianului Costin C. Kirițescu și familiei acestuia.

În ceea ce privește actualizarea fondului de carte, a fost continuată achiziția de lucrări de specialitate din domeniile principale de interes pentru salariații băncii (economie, bănci, finanțe, juridic, resurse umane etc.) fiind achiziționate 360 de cărți românești și 332 în limbi străine, în principal în limba engleză. Totodată, în cursul anului a început achiziția de resurse electronice, abonamentele *online* la periodicele *The Economist* și *Le Monde* fiind puse la dispoziția cititorilor, la sala de lectură.

Numărul de cititori a înregistrat o creștere cu 25 la sută față de anul 2012, susținută în principal de aflusul de angajați ai BNR, în timp ce numărul tranzacțiilor de împrumut individual s-a menținut la un nivel comparabil cu cel din anul anterior. Pe parcursul anului au fost efectuate 1 902 tranzacții, ceea ce reprezintă o creștere cu 4 la sută față de anul 2012. Aceste cifre probează consolidarea încrederii cititorilor în instrumentele de interogare și gestiune a fondului de carte, realizate prin sistemul informatic de bibliotecă și prin diseminarea Buletinului Bibliotecii BNR, cu apariție trimestrială.

În același timp, Biblioteca a fost frecventată de cititori externi (cadre didactice, studenți, cercetători), care au solicitat accesul la sala de lectură pentru realizarea unor lucrări precum: *Politica monetară a BNR din perspectiva integrării monetare europene*, *Managementul schimbării în cadrul unei firme cu capital privat*, *Integrarea economică și monetară a României în Uniunea Europeană*, *Istoria palatului BNR – transformări suferite după 1915*, *Un secol de crize financiare etc.*

Biblioteca BNR a continuat să fie implicată în vizitele organizate în cadrul proiectelor educaționale ale instituției, precum și în seminariile *in-house*, cu prilejul cărora atât publicul extern, cât și angajații au beneficiat de prezentări referitoare la istoria colecțiilor Bibliotecii BNR și la conținutul fondului de carte actual.

Similar anilor anteriori, pe parcursul anului 2013 a fost desfășurată o amplă activitate de cercetare și documentare științifică cu caracter istoric. Astfel, în urma consultării fondurilor de carte și a documentelor deținute de Biblioteca Academiei Române, Biblioteca Națională a României și Arhivele Naționale ale României, au fost identificate informații inedite referitoare la viața și activitatea lui Eugeniu Carada, fondatorul Băncii Naționale a României. Rezultatul acestei cercetări a fost publicat în volumul de documente intitulat *Eugeniu Carada. Corespondență și mărturii inedite* (Seria Restitutio, nr. 7).

De asemenea, a fost publicat volumul 4 al seriei „Bancnotele României”, intitulat *Proiecte de bancnote românești 1921-1947*, lucrarea fiind distinsă cu Premiul „Costin C. Kirițescu” al Fundației „Magazin Istoric” pe anul 2013.

Totodată, în cadrul Bibliotecii BNR au fost elaborate și alte studii cu caracter științific: *Creating identities... Roman antiquities in modern Romanian numismatics*, *Statut juridic și elemente de fizionomie urbană în așezările de tip canabae legionis/vici militares la frontiera nordică a Imperiului roman (sec. I-III p. Chr.)*.

În cursul anului 2013, Biblioteca BNR a fost implicată în două evenimente prin intermediul cărora a fost pus în valoare patrimoniul cultural al băncii centrale. Astfel, în luna aprilie, a fost organizată expoziția *Publicațiile BNR 1990-2013*, iar în luna mai a fost conceput modulul intitulat *Antichități romane în numismatica modernă românească*, cu care BNR a participat la expoziția tematică intitulată *Zei și oameni în Antichitate la Dunărea de Jos*, organizată de Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan” București și Muzeul de Istorie al Municipiului București – Casa Memorială „dr. George Severeanu”. Cu această ocazie s-a tipărit catalogul expoziției, al cărui design grafic a fost elaborat în cadrul Bibliotecii BNR.

1. Activitatea statistică

Banca Națională a României produce și diseminează o gamă largă de indicatori din sfera financiar-monetară care, alături de datele statistice referitoare la economia reală, sunt utilizați în fundamentarea deciziilor de politică monetară, în evaluările privind stabilitatea financiară și în activitatea de cercetare desfășurată de banca centrală. Totodată, fondul de informații statistice publicate de BNR și-a dovedit în timp utilitatea pentru numeroși utilizatori, incluzând atât autoritățile publice și piețele financiare, cât și publicul larg.

În anul 2013 au continuat și s-au dezvoltat, în concordanță cu cerințele Băncii Centrale Europene și ale Eurostat, statisticile privind sectorul extern (statistica balanței de plăți și a poziției investiționale internaționale, cercetarea privind investițiile străine directe, cercetarea privind comerțul internațional cu servicii), statisticile monetare și financiare (statistica bilanțului monetar al instituțiilor financiare monetare, statistica ratelor dobânzilor practicate de instituțiile de credit în relațiile cu gospodăriile populației și societățile nefinanciare, statistica activelor și pasivelor instituțiilor financiare nebankare, statistica activelor și pasivelor fondurilor de investiții), statistica conturilor naționale financiare (conturile financiare anuale ale sectoarelor instituționale și conturile financiare trimestriale ale administrației publice), statistica emisiunilor și deținerilor de titluri de valoare.

În ceea ce privește statistica balanței de plăți, în vederea aplicării, începând cu anul 2014, a modificărilor metodologice incluse în ediția a VI-a a Manualului balanței de plăți și poziției investiționale internaționale (BPM6), a fost definitivată implementarea noii structuri a datelor, în conformitate cu reglementările europene, și a fost testată matricea de conversie care permite compilarea balanței de plăți conform noilor standarde metodologice, pornind de la sursele de date existente.

De asemenea, în conformitate cu recomandările europene de trecere la colectarea datelor statistice direct de la operatorii economici, a fost implementată cercetarea statistică trimestrială privind serviciile internaționale, bazată pe colectarea datelor în format electronic prin intermediul sistemului informatic RAPDIR, ale cărei rezultate sunt utilizate pentru estimarea componentei „Servicii” din cadrul balanței de plăți. În vederea îmbunătățirii calității datelor statistice privind investițiile străine directe a fost pregătită introducerea cercetării statistice trimestriale, care va fi implementată începând cu anul 2014.

În ceea ce privește statistica titlurilor de valoare, în contextul dezvoltării de către BCE a proiectului *SHSDB – Securities Holdings Statistics Database* și al alinierii statisticilor interne la noile standarde internaționale, a avut loc actualizarea legislației referitoare la raportările statistice către Banca Națională a României. Astfel, în luna octombrie 2013 a fost publicat în Monitorul Oficial al României Regulamentul BNR nr. 3/2013 pentru modificarea și completarea Regulamentului

BNR nr. 31/2011 privind raportarea de date și informații statistice la Banca Națională a României, regulament care include un capitol distinct referitor la statisticile privind emisiunile și deținerile de titluri de valoare. În noul document legislativ sunt definite mecanismele de raportare potrivit prevederilor Regulamentului (UE) nr. 1011/2012 al Băncii Centrale Europene din 17 octombrie 2012 privind statisticile referitoare la deținerile de titluri de valoare (BCE/2012/24), ale Orientării nr. 23/2011 a Băncii Centrale Europene din 9 decembrie 2011 privind cerințele de raportare statistică ale Băncii Centrale Europene în domeniul statisticilor externe (BCE/2011/23) și ale Orientării nr. 7/2013 a Băncii Centrale Europene din 22 martie 2013 privind statisticile referitoare la deținerile de titluri de valoare (BCE/2013/7). Potrivit Regulamentului BNR nr. 3/2013, începând cu luna aprilie 2014 raportorii vor transmite la BNR prin sistemul RAPDIR date lunare având ca primă dată de referință 31 decembrie 2012. În paralel, au fost elaborate specificațiile funcționale pentru dezvoltarea și implementarea aplicațiilor informatice destinate gestionării și compilării statisticilor privind emisiunile și deținerile de titluri de valoare, precum și pentru preluarea automată a datelor în sistemele informatice de bilanț de plăți și poziție investițională internațională și pentru alimentarea sistemului european *SHSDB*.

Pentru asigurarea unei bune înțelegeri din partea utilizatorilor interni și pentru popularizarea producției de date statistice, și în anul 2013 a continuat organizarea de seminarii *in-house*, susținute de către experți din cadrul BNR, al căror obiectiv l-au constituit prezentarea și dezbaterile principalelor domenii din statistica macroeconomică relevante pentru activitatea băncii centrale.

2. Cercetarea economică

Activitatea de cercetare economică din cadrul Băncii Naționale a României se concentrează asupra temelor cu caracter aplicativ, rolul principal al acestora fiind acela de fundamentare a procesului decizional. În anul 2013, prioritățile au fost din domeniul modelării macroeconomice, al stabilității financiare, al economiei reale și al analizei monetare. Din punct de vedere al structurii organizaționale, direcțiile în cadrul cărora s-au desfășurat activitățile de cercetare economică sunt: Direcția modelare și prognoze macroeconomice, Direcția studii economice, Direcția politică monetară și Direcția stabilitate financiară.

2.1. Modelare macroeconomică

Pe parcursul anului 2013, procedura de realizare a prognozei pe termen scurt a PIB a consemnat o serie de îmbunătățiri. Astfel, au fost implementate mai multe specificații (sub formă de regresii liniare și vectori autoregresivi), estimările realizându-se atât pe baza metodelor econometriei clasice, cât și a tehnicilor *bayesiene*. Folosirea instrumentarului *bayesian* permite obținerea unor estimări care au drept fundament conținutul informațional din eșantion, dar și propriile opinii referitoare la fenomenul studiat, iar în cazul vectorilor autoregresivi este rezolvată și problema supraparametrizării. Fiecare dintre modele furnizează o prognoză care este inclusă într-o măsură agregată ce înglobează rezultatele tuturor specificațiilor, cu mențiunea că ponderea prognozei în cadrul agregării este

calculată în funcție de erorile istorice ale modelului generator. Proiecția finală se obține comparând rezultatele a patru metode de combinare, care diferă prin modul de stabilire a ponderilor: (i) în funcție de performanța relativă a modelelor; (ii) atribuind o importanță mai mare performanței recente a modelelor prin folosirea unui factor de discount; (iii) operând o serie de ajustări la nivelul acestora în funcție de corelația între erori, și (iv) utilizând rangul erorii de prognoză.

În cadrul rundelor trimestriale de analiză și prognoză ale inflației, un rol important în realizarea joncțiunii dintre prognozele pe termen scurt și cele pe termen mediu și lung (cele din urmă fiind obținute cu ajutorul modelului de analiză și prognoză macroeconomică – MAPM) este acordat procesului de perfecționare a procedurilor de formulare a extinderilor tendințelor pe termen mediu pentru o serie de variabile macroeconomice relevante. Setul de indicatori vizați cuprinde, printre altele, PIB și componentele sale pe partea de cheltuieli, ratele dobânzilor și cursul de schimb real efectiv. Procedura de evaluare a PIB potențial este bazată pe reprezentarea PIB ca rezultată a contribuțiilor factorilor de producție (capital, muncă) și respectiv a productivității totale a factorilor (*TFP – total factor productivity*), metoda fiind armonizată cu cea dezvoltată de alte instituții internaționale și, în același timp, sincronizată cu formatul de raportare utilizat în grupurile de lucru specifice din cadrul Băncii Centrale Europene. Determinarea pozițiilor ciclice ale componentelor PIB, indispensabilă în cadrul procesului decizional din banca centrală, implică evaluarea trendurilor acestora pe întregul interval de proiecție, care se realizează prin valorificarea corelațiilor cu un set de factori determinanți care descriu, între altele, mediul extern și sursele de investiții și consum. Pentru determinarea trendului ratei reale a dobânzii de politică monetară, s-a adoptat un model de tip „spațiu al stărilor” (*state-space*), estimat cu ajutorul filtrului Kalman, care leagă evoluția acestei variabile de cea proiectată a ritmului de creștere a PIB potențial, în virtutea corelației teoretice dintre ele. La rândul lor, trendurile ratelor reale ale dobânzilor practicate de instituțiile financiare în relația cu clienții acestora sunt influențate de trendul ratei dobânzii de politică monetară. Pentru formularea extinderii tendinței pe termen mediu a cursului de schimb real efectiv se au în vedere evoluțiile anticipate ale unor factori fundamentali care aproximează gradul de risc asociat plasamentelor în economia națională, competitivitatea pe plan extern a acestora și evoluția anticipată a fluxurilor externe de capitaluri direcționate către economia românească.

Având în vedere contextul actual, în care rolul prognozelor în timp real privind activitatea economică a crescut, un obiectiv de cercetare distinct, inițiat în anul 2013 și care continuă în 2014 se referă la introducerea unui sistem de combinare a proiecțiilor pe termen scurt (*forecast combination*) pentru PIB și componentele acestuia pe partea de cheltuieli. Proiectul are ca scop exploatarea conținutului informațional oferit de alți indicatori economici publicați în cursul trimestrului, când informațiile referitoare la PIB nu sunt încă disponibile, precum și investigarea unui set mai amplu de modele din clasele liniară și non-liniară. În acest context, s-a introdus un cadru unitar pentru evaluarea performanțelor prognozelor obținute pe baza diferitelor specificații de modele în timp cvasireal și

în afara eșantionului (*quasi-real-time out-of-sample evaluation*) și în funcție de momentul particular al obținerii acestora în cadrul ciclului trimestrial de proiecție. În plus, s-a implementat și o soluție de combinare a proiecțiilor oferite de suita de modele individuale, ceea ce a condus la atenuarea în mare măsură a problemei legate de existența unor erori sistematice de prognoză.

Un alt proiect, inițiat în perioada anterioară și continuat pe parcursul anului 2013, a vizat evaluarea activității de prognoză desfășurate în cadrul Băncii Naționale a României, în special în relație cu performanța predictivă a MAPM. Această analiză are ca scop identificarea principalelor cauze ale discrepantei dintre valorile prognozate ale diverselor variabile macroeconomice (în principal rata inflației evaluată prin indicii de prețuri de consum și cea a subcomponentelor acestui indice) și cele efectiv înregistrate. Informațiile culese în procesul de evaluare a erorilor de prognoză sunt ulterior utilizate în vederea îmbunătățirii modelului macroeconomic, oferind suport pentru recalibrarea acestuia (un demers mai amplu de acest tip este prevăzut a avea loc în 2014). În anul 2013, procesul de recalibrare s-a axat pe investigarea concordanței de semn și magnitudine ale funcțiilor de răspuns la impuls empirice (determinate pe baza estimării unor vectori autoregresivi) cu cele teoretice (determinate în cadrul MAPM), calculate pentru diverse șocuri care ar putea afecta economia națională. De asemenea, s-a avut în vedere și tipologia răspunsurilor înregistrate în alte țări emergente, similare din punct de vedere al structurii economice cu România. Ecuatiile supuse analizei pe baza funcțiilor de răspuns la impuls au vizat atât blocul central al MAPM (care include, de exemplu, ecuația cererii agregate, ecuația ofertei agregate, relația de paritate neacoperită a ratelor dobânzilor și funcția de reacție a politicii monetare), cât și blocurile de tip „satelit”, ce cuprind între altele variabilele externe, componentele PIB și deflatorii acestora, precum și unii indicatori ai pieței muncii.

Totodată, a fost inițiat un proiect care vizează actualizarea și augmentarea evidențelor cu privire la canalele prin care impulsurile de politică monetară sunt transmise către sectorul real al economiei. Astfel, una dintre direcțiile de cercetare a fost reprezentată de cuantificarea impactului creditării derulate de instituțiile financiare asupra activității economice. În acest sens, într-o primă etapă, a fost analizat sensul cauzalității dintre dezvoltarea financiară și creșterea economică, rezultatele obținute fiind strict condiționate de măsura utilizată pentru a aproxima gradul de dezvoltare financiară. Determinarea impactului creditării asupra activității economice s-a realizat prin intermediul unor modele vectoriale autoregresive de tip structural (*SVAR – structural vector autoregression*).

O altă direcție de cercetare în cadrul aceluiași proiect a constat în reevaluarea gradului de propagare (*pass-through*) asupra indicilor de preț (IPC, indicii CORE2 ajustat, deflatorul importurilor și respectiv IPPI) a modificărilor cursului de schimb al leului. Proiectul a fost demarat în contextul în care unul dintre avantajele teoretice recunoscute ale adoptării țintei staționare multianuale de inflație – manifestat prioritar prin intermediul ancorei nominale puternice pe care aceasta o pune la dispoziția strategiei de țintire directă a inflației – este reprezentat de scăderea relativă a răspunsului inflației la variații în ambele sensuri ale cursului

de schimb. În acest sens a fost utilizat un spectru larg de specificații econometrice, folosindu-se atât date cu frecvență trimestrială, cât și lunară. Rezultatele obținute confirmă la nivel empiric ipoteza unei reduceri în perioada recentă (posibil pe seama diminuării persistenței inflației precum și a credibilității sporite a politicii monetare) a coeficientului de *pass-through* al modificărilor cursului de schimb, relevanța lor statistică fiind însă condiționată atât de tipul de model, cât și de eșantionul de date utilizat în estimare. De asemenea, au fost constatate unele asimetrii la nivelul transmiterii modificărilor cursului de schimb în prețuri (de exemplu, inflația de bază CORE2 ajustat reacționează mai puternic la o depreciere a monedei naționale decât la o apreciere a acesteia).

Printre obiectivele de cercetare finalizate în anul 2013 se înscrie și dezvoltarea unui set de specificații pentru prognoza principalelor componente ale contului curent al balanței de plăți. În acest sens, s-a realizat un set de proiecții pentru exporturile și importurile de bunuri și servicii, folosind date din balanța de plăți (spre deosebire de cele preluate din conturile naționale și utilizate în cadrul MAPM), precum și pentru soldurile componentelor de venituri și transferuri curente publice și private, urmărindu-se, în cazul celor din urmă, corelarea ipotezelor cu evoluțiile macroeconomice din principalele zone de proveniență a acestor transferuri.

Grupul de lucru pentru prognoze din cadrul Băncii Centrale Europene a reiterat în anul 2013 solicitările adresate BNR pentru efectuarea de simulări cu ajutorul MAPM, în scopul dezvoltării unui set de elasticități care vor fi utilizate pentru realizarea unor scenarii de testare în condiții extreme a stabilității instituțiilor financiare din Uniunea Europeană (*stress-testing*). În plus față de actualizarea unor simulări derulate și în anii precedenți, aceste solicitări au vizat și dezvoltarea unor scenarii noi considerate ca fiind relevante în contextul evoluțiilor macroeconomice recente de la nivelul Uniunii Europene. În acest scop s-au investigat mecanismele de transmisie surprinse în cadrul MAPM care, în unele cazuri, au fost augmentate cu o serie de ipoteze expert fundamentate pe baza estimărilor econometrice empirice, a evaluărilor externe sau a unor validări teoretice. Un exemplu de astfel de ajustare expert este înglobarea unor efecte adiționale asupra tendințelor de evoluție pe termen mediu a PIB (nivelul potențial al acestuia fiind afectat atât de modificări ale fluxului de investiții și ale indicatorilor pieței muncii, cât și de ipotezele privind productivitatea totală a factorilor, evaluată în contextul sporirii eforturilor de absorbție a fondurilor europene și a celor de consolidare a bilanțurilor companiilor și gospodăriilor) și, respectiv, a componentelor acestuia pe partea de cheltuieli. Se preconizează că această colaborare va continua, periodic, și pe parcursul următorilor ani.

2.2. Studii și analize economice

Pentru evidențierea aspectelor empirice privind mecanismul de transmisie a politicii monetare în România a fost dezvoltată o serie de metodologii de estimare și identificare a șocurilor structurale, bazate pe principii de estimare de tip *bayesian*. Rezultatele agregate obținute până în acest moment sunt în concordanță cu teoria economică și evidențele empirice din literatura de specialitate în ceea ce privește semnul, magnitudinea și traiectoria răspunsurilor variabilelor

macroeconomice (de exemplu, activitatea economică sau dinamica prețurilor) la modificări ale ratei dobânzii de politică monetară. Modelele cu parametri variabili în timp evidențiază un efect mai puternic al șocurilor de politică monetară în perioada recentă comparativ cu etapele premergătoare adoptării strategiei de țintire directă a inflației, sugerând îmbunătățirea transmisiei semnalelor băncii centrale asupra economiei.

Preocuparea pentru extinderea cadrului de analiză care surprinde sintetizarea fluxurilor reale și monetare derulate de agenții economici autohtoni, în conexiune cu partenerii comerciali și financiari externi (*flow-of-funds*), atât în ceea ce privește evoluțiile istorice, cât și proiecțiile pe termen mediu, a avut un caracter recurent. Având în vedere cerințele specifice necesare dezvoltării permanente a metodologiei *flow-of-funds*, s-a impus încorporarea structurii detaliate, dezagregată pe sectoare instituționale, a informațiilor aferente contului de capital și financiar preluate din balanța de plăți, cu scopul extinderii monitorizării fluxurilor financiare derulate între principalii agenți instituționali interni (sector public, sector privat nebanca, sector privat banca) și partenerii externi. Concomitent, au fost realizate analize suplimentare ce vizează evaluarea absorbției fondurilor europene nerambursabile, structura aferentă deținerilor de titluri de stat pe categorii de clienți, monitorizarea principalilor indicatori monetari care prezintă un interes sporit din punct de vedere al metodologiei, oferind astfel suport în formalizarea ipotezelor de lucru în vederea determinării capacității sau necesarului net de finanțare a agenților economici, precum și fundamentarea unor corelații între proiecțiile la nivel agregat privind evoluțiile sectorului real și cele din sectorul financiar.

Odată cu încheierea intrărilor masive de capitaluri și menținerea la un nivel relativ stabil a contului financiar, s-a impus implementarea unui cadru ce are drept fundament ecuația de dinamică a datoriei externe exprimată ca pondere în PIB și poate fi utilizat pentru determinarea nivelului sustenabil al contului curent. Modelul încorporează coordonatele scenariului de bază aferent prognozelor macroeconomice trimestriale, precum și alte ipoteze de lucru necesare, în vederea cuantificării soldului primar al contului curent (ce exclude plățile cu dobânzile) care stabilizează datoria externă. Prin construcție, această analiză surprinde o serie de scenarii standardizate, ușor de monitorizat și actualizat, utile din punct de vedere al comparațiilor cu alte economii emergente și al concordanței cu scenarii similare realizate de alte instituții financiare internaționale (de exemplu, Fondul Monetar Internațional). Principalul scop al determinării acestor sensibilități constă în examinarea implicațiilor diferitelor ipoteze privind variabilele-cheie, evoluțiile macroeconomice și costul aferent finanțării.

În vederea estimării gradului de incertitudine asociat revizuirilor periodice de către Institutul Național de Statistică a seriilor ajustate sezonier privind PIB și componentele acestuia, a fost implementat un model econometric pentru filtrarea seriilor publicate și estimarea distribuției de probabilitate a revizuirilor viitoare, pe baza unei metodologii similare celei dezvoltate în cadrul Băncii Angliei. Analiza istorică a magnitudinii și sensului revizuirilor nu a semnalat existența unui tipar sistematic de subevaluare sau supraevaluare a datelor INS. Distribuția de

probabilitate a revizuirilor potențiale poate fi vizualizată printr-un grafic de tip evantai, oferind o descriere detaliată a posibilelor revizui viitoare și a probabilităților atașate acestora.

De asemenea, pe parcursul anului 2013 a continuat studiul privind identificarea ciclurilor de afaceri și analiza proprietăților acestora. Rezultatele obținute în 2012 au fost actualizate cu noile date din conturile naționale, iar la nivelul metodologiei a avut loc o extindere a cadrului de analiză prin includerea unor modele econometrice specifice seriilor cronologice (*time series*).

Recenta criză globală a relevat importanța majoră a unei mai bune cunoașteri a modului în care politica fiscală poate influența activitatea economică. Motivația acestui obiectiv de cercetare rezidă atât din necesitatea dezvoltării analizelor privind impactul politicii fiscale asupra economiei reale, temă mai puțin abordată în anii precedenți, cât și din cea a cuantificării costurilor de oportunitate ale renunțării la politica fiscală discreționară pe care o implică restricțiile impuse de Compactul Fiscal. Portofoliul de metode empirice utilizate în acest scop a inclus modele autoregresive vectoriale recursive și de tip structural. Rezultatele studiului au semnalat multiplicatori fiscali ai cheltuielilor și veniturilor bugetare totale de dimensiune relativ redusă în cazul României, în timp ce, la nivel dezagregat, impactul anumitor instrumente fiscale asupra activității economice s-a dovedit a fi semnificativ. Robustețea acestor concluzii a fost ulterior analizată prin includerea unor măsuri alternative privind activitatea economică.

Pe fondul preocupărilor legate de aprofundarea mecanismelor de ajustare a pieței muncii odată cu manifestarea crizei economice, în cursul anului 2013 a fost realizată o lucrare care a urmărit testarea prezenței rigidității la scădere a salariilor nominale și reale, precum și evaluarea consecințelor macroeconomice ale acesteia. Studiul rigidității nominale s-a realizat folosind o abordare microeconomică, respectiv o analiză a evoluției distribuției modificărilor anuale ale costurilor totale cu forța de muncă, distribuție obținută pe baza unui eșantion de circa 20 000 de companii, acoperind peste două treimi din numărul total de salariați din economie, exclusiv sectorul bugetar. Toate testele implementate – simetrie, diferențe de histograme, testul Kahn – au confirmat prezența rigidității nominale, forma distribuțiilor consemnând modificări semnificative odată cu declanșarea crizei. În privința salariilor reale, metodologia utilizată a constatat în estimarea unui model macroeconomic structural care include printre variabilele sale modificarea salariului și a numărului de salariați (ambele aferente sectorului privat). Astfel, s-a remarcat faptul că ajustarea pieței muncii atât la un șoc de ofertă, cât și la un șoc de cerere, se face în principal prin reducerea numărului de salariați din economie, în timp ce răspunsul salariului real este întârziat și nesemnificativ statistic, rigiditatea manifestându-se așadar și în acest caz.

Ultimele patru studii menționate au făcut obiectul unor prezentări susținute în cadrul celei de-a VI-a ediții a „Colocviilor de politică monetară”, organizată în luna noiembrie 2013 la Banca Națională.

Fenomenul inflaționist s-a bucurat la rândul său de o atenție deosebită. Astfel, în vederea reliefării mecanismelor care stau la baza politicilor de prețuri promovate de operatorii economici autohtoni, în anul 2013 a fost inițiată o cercetare statistică constând în realizarea unui sondaj la nivelul companiilor, eșantionul cuprinzând peste 5 000 de operatori economici privați. Chestionarul trimis companiilor face referire la multiple aspecte legate de stabilirea prețurilor (frecvența modificărilor, rolul competiției, dimensionarea marjelor etc.), precum și la modul în care se iau decizii referitoare la salariile angajaților. După finalizarea etapei de analiză a răspunsurilor furnizate, rezultatele urmează a fi prezentate într-un studiu ce va fi publicat în cursul anului 2014.

De asemenea, în contextul în care volatilitatea ridicată a prețurilor materiilor prime agricole pe piețele internaționale a reprezentat una dintre cele mai importante surse de presiune inflaționistă în ultimii ani, a devenit necesară evaluarea cantitativă a dimensiunii și vitezei de transmisie a acestora în prețurile interne ale materiilor prime și respectiv în prețurile finale de consum. Astfel, în anul 2013, a fost studiat modul în care se realizează transmisia pe orizontală și pe verticală a prețurilor internaționale ale semințelor de floarea-soarelui și ale grâului în prețurile interne, cu ajutorul unor modele de cointegrare. Cu toate că România este un exportator net de cereale, rezultatele econometrice indică o transmisie completă și rapidă (jumătate din deviația față de echilibru este corectată în aproximativ trei luni) a prețurilor materiilor prime externe în prețurile agricole interne. Explicația rezidă în puterea ridicată de negociere a unui grup restrâns de comercianți de cereale în relație cu un număr ridicat de fermieri mici. Transmisia pe verticală în prețurile de vânzare cu amănuntul a produselor de panificație și a uleiului de floarea-soarelui (ponderea acestora în coșul de mărfuri alimentare – exclusiv LFO și băuturi alcoolice – este de aproximativ 30 la sută) a fost studiată cu ajutorul unui model de cointegrare cu prag (*TVECM*), cu scopul de a surprinde un posibil comportament asimetric. În ceea ce privește ajustarea la echilibru, estimările confirmă asimetria, în ambele cazuri prețurile de vânzare cu amănuntul ajustându-se mai rapid atunci când scad marjele de profit. Rezultatele econometrice obținute au fost integrate atât în proiecțiile BNR pe termen scurt, cât și în prezentarea Raportului asupra inflației din luna noiembrie 2013.

Un alt subiect care se numără constant între preocupările de cercetare este cel referitor la competitivitatea externă. În contextul importanței industriei mijloacelor de transport rutier pentru economia comunitară, o linie de cercetare s-a referit la investigarea competitivității sectorului auto din statele europene, România fiind una dintre țările în care acest sector are o pondere semnificativă în producția și în numărul de angajați ai industriei manufacturiere. În prima parte a studiului a fost reliefat rolul de principal exportator deținut de Uniunea Europeană în cadrul industriei auto pe plan mondial, fiind subliniat totodată caracterul eterogen al evoluțiilor cotelor de piață la nivelul acestui grup de țări. Demersul de a identifica principalii concurenți a relevat faptul că presiunea competițională este într-o măsură consistentă de natură intracomunitară, cu toate că importanța competitorilor din alte regiuni (în special Asia) nu poate fi neglijată. De asemenea, în cazul noilor state membre, a fost evidențiată existența unei corelații negative între exportul

auto, pe de o parte, și ponderea valorii adăugate naționale în producția totală de bunuri finale a acestui sector, pe de altă parte. Astfel, este foarte posibil ca sporirea performanței la export a acestor state să semnaleze concomitent o diminuare a raportului dintre „beneficiile” ce revin economiei naționale și producție, întrucât crește ponderea valorii adăugate care își are originea în străinătate. Se impune a fi menționat faptul că, spre deosebire de alte noi state membre ale UE, România a înregistrat o creștere a cotei de piață la export, concomitent cu o îmbunătățire a acestui raport, ceea ce sugerează captarea unei proporții mai însemnate din lanțul internațional de valoare adăugată. Studiul a fost prezentat în cadrul lucrărilor seminarului rețelei de cercetare privind competitivitatea *CompNet*, desfășurat la Frankfurt în decembrie 2013.

2.3. Stabilitate financiară

Principalele studii de cercetare în domeniul stabilității financiare realizate în anul 2013 s-au referit la:

- a) Evaluarea riscului sistemic folosind informații din piața creditului, precum și din piețele interbancare. Analiza a fost elaborată în contextul extinderii cercetării în domeniul piețelor financiare interbancare și a riscurilor sistemice din sectorul bancar. Abordarea empirică a constatat în utilizarea tehnicii analizei componentelor principale pentru a detecta elemente informaționale comune în varianța stocului de credite bancare și a indicatorilor din piețele interbancare, inclusiv pentru piața monetară din zona euro. Pe baza corelației dintre variabile și a criteriului lui Kaiser de selectare a componentelor principale care explică cea mai mare parte a varianței setului de variabile, s-au evidențiat legături importante între evoluția stocului autohton de credite și piețele interbancare din România și zona euro. Evoluții similare ale varianței cursului de schimb EUR/RON și, respectiv, ale varianței stocului de credite bancare indică reacții apropiate ale variabilelor la factori exogeni. De asemenea, analiza a detectat elemente informaționale similare pentru dinamica stocului de credite și a ratelor dobânzii din piețele monetare din România și zona euro. Rezultatele obținute subliniază beneficiile utilizării informațiilor din piețele financiare interbancare în evaluarea robustă a riscului sistemic din sectorul bancar, precum și influența ridicată a factorilor externi asupra activității de creditare internă.
- b) Investigarea măsurii în care un sistem bancar sănătos contribuie la o creștere economică sustenabilă. Studiul a presupus monitorizarea (din perspectiva performanței economice și a riscului) companiilor care au solicitat și au primit, respectiv au solicitat și nu au primit finanțare bancară, în intervalul 2006-2011. Astfel, s-a remarcat faptul că firmele care au obținut credite de la bănci înregistrează, pe întregul orizont de timp, rezultate superioare (în termeni de creștere a cifrei de afaceri, rentabilitate a capitalurilor și productivitate) comparativ cu cele cărora le-a fost respinsă solicitarea de credit. Totuși, companiile care au accesat finanțare prezintă un risc ușor mai ridicat din perspectiva insolvenței, a restanțelor generate, a scorului financiar etc. Rezultatele pledează pentru necesitatea unei abordări pe termen mai lung din partea băncilor în decizia de creditare, precum și pentru o orientare mai amplă a

autorităților implicate în menținerea stabilității financiare către obiectivul de susținere a unor evoluții sustenabile în planul economiei reale.

- c) Analiza competitivității firmelor românești prin utilizarea indicatorilor de productivitate (productivitatea muncii și factorul total de productivitate, estimat prin metoda Woolridge, 2009). Datele pentru perioada analizată (2003-2012) indică o eterogenitate ridicată a productivității între diversele sectoare de activitate sau regiuni geografice, însă și între firmele care activează în același sector, fiind chiar mai mare în acest din urmă caz. Totodată, se remarcă existența unui număr ridicat de firme cu productivitate scăzută, respectiv a unui număr redus de firme cu performanțe foarte bune. Implicațiile care decurg din această observație sunt importante, întrucât analizele privind competitivitatea sau productivitatea utilizează în general valorile medii ale acestui din urmă indicator, fiind creată o imagine distorsionată asupra poziției competitive reale a unei economii/industrii, în sensul unei supraevaluări (ținând cont că media este mai mare decât mediana).
- d) Analiza privind eficiența instrumentelor macroprudențiale în vederea asigurării unei creșteri sustenabile a creditării. Acest studiu urmărește să răspundă la trei întrebări: (i) este suficientă monitorizarea dinamicii creditului și limitarea creșterii excesive a acestuia pentru reducerea probabilității de apariție a unor evoluții negative la nivelul economiei reale?; (ii) care sunt factorii care pot semnaliza o evoluție excesivă și/sau nesănătoasă a creditului?; și (iii) cât de eficiente s-au dovedit instrumentele macroprudențiale în a limita acumularea de riscuri în sectorul bancar?. Concluziile principale ale lucrării au evidențiat, pe de o parte, caracterul insuficient al analizei concentrate exclusiv asupra creșterii excesive a creditului și care nu ține cont de gradul de risc al acestuia, precum și rolul important deținut de instrumentele macroprudențiale la nivel de debitor (de tipul *loan-to-value* și *debt-to-income*) în reducerea probabilității de creditare nesustenabilă, pe de altă parte. De asemenea, s-a remarcat faptul că atât gradul de concentrare și de competiție din sectorul bancar, cât și factorii care țin de politica de creditare a băncii au relevanță în ceea ce privește semnalarea evoluției excesive a creditului.

2.4. Evenimente științifice organizate de BNR

La data de 21 iunie 2013, Banca Națională a României a organizat seminarul științific al Grupului de Lucru privind Finanțele Publice al Sistemului European al Băncilor Centrale. Lucrările prezentate au vizat, pe de o parte, teme cu relevanță europeană, precum reemergența represiunii financiare, procesul de învățare și dinamica incertitudinii agenților în ceea ce privește politica fiscală, costurile și avantajele diferitelor ritmuri de consolidare fiscală într-o uniune monetară, instrumentarul folosit în analiza sustenabilității datoriei suverane, iar pe de altă parte, probleme specifice privind politica fiscală din anumite state membre (dimensiunea multiplicatorilor fiscali în România, structura datoriei publice subnaționale a Spaniei).

În luna noiembrie 2013, BNR a organizat cea de-a VI-a ediție a „Colocviilor de politică monetară”. Prezentările din cadrul evenimentului s-au înscris în

problematica relevantă pentru politica monetară, fiind abordate teme precum: identificarea și analiza ciclurilor de afaceri în România, modelarea incertitudinii asociate datelor statistice în contextul revizuirilor istorice, evaluarea dimensiunii multiplicatorilor fiscali din România folosind vectori autoregresivi structurali, factorii care influențează evoluția creditului către sectorul privat, respectiv mecanismele de ajustare a pieței muncii odată cu manifestarea crizei economice.

În perioada 21-23 noiembrie 2013, Banca Națională a organizat, în colaborare cu FMI, Seminarul regional anual pe probleme de stabilitate financiară. Seminarul cu tema „Băncile centrale și politica macroprudențială” și-a propus să ofere participanților informații privind cele mai recente tendințe și evoluții în domeniul stabilității financiare și politicilor macroprudențiale și să permită schimbul de experiență în aceste domenii. La seminar au participat reprezentanți ai băncilor centrale din Albania, Bulgaria, Georgia, Moldova, Austria, Rusia, Slovenia, Turcia, Ucraina și Ungaria. Pe lângă experții FMI, au mai participat invitați speciali din partea Băncii Naționale a Austriei și Comitetului European pentru Risc Sistemic, reprezentanți ai Băncii Naționale a României, Ministerului Finanțelor Publice, Fondului de Garantare a Depozitelor în Sistemul Bancar și Autorității de Supraveghere Financiară.

2.5. Orientări și obiective ale activității de cercetare în anul 2014

Prin amploarea și perioada relativ îndelungată de manifestare, criza financiară globală a produs rupturi structurale care s-au observat în seriile de date. Întrucât dintr-o perspectivă bazată pe tehnici econometrice, considerăm că au devenit disponibile suficiente date statistice cu privire la evoluțiile postcriză ale principalelor variabile macroeconomice, este posibilă efectuarea de analize ce vizează evaluarea comprehensivă a interacțiunilor din cadrul economiei naționale. În consecință, în cursul acestui an, demersul de recalibrare a MAPM va continua prin actualizarea principalelor mecanisme de transmisie modelate în cadrul acestuia cu unele dintre evidențele empirice deja obținute, în scopul îmbunătățirii procesului de prognoză din cadrul BNR.

O altă direcție de cercetare pentru anul 2014 vizează dezvoltarea unui cadru pentru o mai bună fundamentare a proiecțiilor pe termen scurt privind deflatorii PIB și ai componentelor acestuia pe partea de utilizare (cheltuieli). În acest sens, se va avea în vedere, pe de o parte, includerea în analiză a unui set mai larg de modele și indicatori cu frecvență lunară și, pe de altă parte, evaluarea prognozelor realizate pe baza acestor specificații în timp cvasireal și în afara eșantionului (*quasi-real-time out-of-sample evaluation*).

Continuarea proiectului de dezvoltare și estimare a unui model de echilibru general dinamic și stocastic (*DSGE – dynamic stochastic general equilibrium model*) pentru economia României va permite o fundamentare microeconomică a cadrului de analiză și prognoză și va oferi informații suplimentare decidenților de politică monetară, inclusiv unele de natură să evite anumite critici aduse în mod tradițional modelelor estimate econometric (de exemplu, *critica lui Lucas*). Modelul va cuprinde o serie de fricțiuni nominale și reale, inclusiv la nivelul sectorului

financiar și al pieței muncii, importante pentru o descriere detaliată a naturii și surselor fluctuațiilor la nivelul ciclului de afaceri.

Studiul factorilor determinanți ai evoluțiilor de pe piața muncii va continua și în anul 2014, sub forma unei cercetări statistice. Demersul se înscrie într-un cadru mai amplu de evaluare a schimbărilor survenite la nivelul pieței muncii comunitare ca urmare a crizei economice, sondajul fiind implementat în mai multe state membre și fiind coordonat de *Wage Dynamics Network*, din care fac parte reprezentanți ai Băncii Centrale Europene și ai băncilor centrale naționale din statele membre ale Uniunii Europene.

În cadrul aceleiași tematici, se intenționează identificarea NAIRU (nivelul șomajului care nu generează presiuni inflaționiste), cu scopul de a determina gradul de tensionare a pieței muncii (*slack*), studiul având potențiale utilizări în prognoza pe termen scurt a dinamicii salariale și a inflației. Întrucât este o variabilă neobservabilă, NAIRU va fi estimat printr-un model de tip *state-space* (cu ajutorul filtrului Kalman).

Nu în ultimul rând, trebuie menționată preocuparea pentru problematica ajustării contului curent, în contextul dinamicii descendente a deficitului extern înregistrate în ultimii ani, fiind necesară investigarea măsurii în care acest proces este reversibil sau nu. În cadrul abordării utilizate se realizează o distincție între componenta contului curent care este influențată de factorii structurali ai economiei (structurală) și cea determinată de fluctuațiile ciclului economic (ciclică). Analiza are ca punct de plecare un set de variabile structurale cu potențial de influență, construit în conformitate cu recomandările din literatura de specialitate. Totodată, se presupune că pentru fiecare model (respectiv, regresie *panel*) care explică soldul contului curent pe baza acestor factori, partea explicată va reprezenta componenta structurală, iar eroarea va fi componenta ciclică. Metodologia folosită (*Bayesian Model Averaging of Classical Estimates*) implică realizarea unei explorări exhaustive a spațiului modelelor care pot fi construite pornind de la setul de variabile, iar în final se va putea evidenția măsura în care ajustarea dezechilibrului extern este de natură structurală sau ciclică.

1. Tehnologia informației

În cursul anului 2013, similar perioadelor anterioare, au fost demarate sau continuate o serie de proiecte informatice vizând eficientizarea schimbului de informații dintre Banca Națională a României și entități naționale și internaționale. Cele mai importante dintre acestea au fost: (i) reproiectarea și lansarea în producție a sistemului informatic destinat managementului numerarului în vederea automatizării fluxului prin utilizarea codurilor de bare; (ii) proiectarea unui sistem care permite dealerilor primari transmiterea electronică a ofertelor de cumpărare de titluri de stat, în vederea creșterii operativității deciziei de adjudecare și a anunțării rezultatelor licitațiilor, precum și reducerea riscului operațional; (iii) proiectarea sistemului informatic SHDB privind gestionarea, validarea și procesarea datelor aferente deținătorilor de titluri de valoare; (iv) extinderea aplicației CSDB prin preluarea de noi tipuri de titluri de valoare, precum instrumentele financiare negociabile de natura datoriei și emisiunile acțiunilor listate pe piețele externe de capital; (v) inițierea proiectului de implementare a unui sistem *Data Warehouse – Business Intelligence* (DW-BI) pentru valorificarea superioară a datelor colectate periodic prin sistemele operaționale (necesare specialiștilor și factorilor de decizie din BNR pentru analize interne și pentru realizarea raportărilor către diferite instituții internaționale); (vi) reproiectarea și extinderea aplicației informatice Registrul Statistic al Instituțiilor Financiare (RSIF) în scopul aplicării noilor cerințe formulate de Banca Centrală Europeană privind colectarea și raportarea datelor la un nivel mai detaliat; (vii) reproiectarea aplicației Balanța de plăți a României în vederea implementării noii metodologii (BPM6) și realizării unui *upgrade* al platformei tehnologice.

De asemenea, au fost realizate o serie de proiecte care au vizat eficientizarea activității unor direcții din BNR, respectiv: (i) migrarea *site*-ului intranet al BNR către o nouă platformă tehnologică; (ii) extinderea sistemelor de gestiune financiar-contabilă, achiziții, resurse umane și salarizare; (iii) implementarea unui sistem informatic care va permite înregistrarea și urmărirea inventarului BNR cu ajutorul codurilor de bare.

Progrese au fost înregistrate și în domeniul gestiunii raportărilor statistice, fiind îmbunătățită colectarea și prelucrarea datelor de la instituțiile de credit prin sistemul SIRBNR, ca urmare a reproiectării unui număr însemnat de raportări pentru a se asigura trecerea de la standardul de codificare instituțională SEC95 la SEC2010. Un proces similar s-a desfășurat și în ceea ce privește sistemul informatic RAPDIR, destinat colectării *online* a raportărilor statistice și prudentiale de la o gamă variată de entități raportoare (instituții de credit, instituții financiare nebankare, agenți economici, persoane fizice).

O atenție deosebită s-a acordat în continuare pregătirii în vederea minimizării riscurilor asociate unei situații de criză. Astfel, a fost îmbunătățită capacitatea operațională a centrului de date de la sediul secundar, acesta fiind interconectat cu sediul principal prin legături de date de mare viteză. De asemenea, s-au organizat și derulat noi exerciții de simulare a unor situații de criză, ceea ce a presupus reluarea activităților critice ale diferitelor direcții din BNR, utilizând infrastructura informatică și de comunicații de la sediul secundar.

În domeniul tehnologiei informației, colaborarea cu Banca Centrală Europeană a vizat proiecte comune de rețehnologizare a unor componente de infrastructură IT și de implementare a unor mecanisme și proceduri eficiente pentru asigurarea securității datelor și gestiunea riscurilor asociate sistemelor informatice utilizate în comun.

Pe tot parcursul anului 2013 s-a asigurat mentenanța aplicațiilor informatice utilizate în cadrul direcțiilor din BNR, unele dintre acestea (*website*-ul instituției, raportările periodice către BCE, FMI și Eurostat, aplicația privind Balanța de plăți a României) fiind adaptate conform cerințelor utilizatorilor.

În perioada analizată a fost inițiat proiectul privind implementarea unui sistem de telefonie VoIP pentru sediul central și toate unitățile teritoriale ale BNR. Scopul acestui proiect a constat în modernizarea sistemului de telefonie actual, operaționalizarea unor servicii de comunicare, precum și gestionarea mai eficientă a costurilor asociate traficului de voce.

Totodată, au fost finalizate o serie de demersuri privind: (i) migrarea la o nouă versiune a aplicației de gestiune a documentelor din arhiva istorică a BNR, ceea ce a asigurat alinierea la standardele tehnologice actuale, creșterea vitezei de regăsire a documentelor și îmbunătățirea controalelor de securitate; (ii) implementarea sistemului de administrare a configurației stațiilor de lucru din rețeaua BNR (proiect inițiat în cursul anului) și (iii) configurarea și darea în funcțiune a aplicației *Helpdesk*.

2. Activitatea juridică

În anul 2013, procesul de avizare a continuat să reprezinte o componentă importantă a activității juridice a Băncii Naționale a României. Astfel, au fost avizate 27 de proiecte de acte normative inițiate de banca centrală (dintre care 11 reglementări externe și 16 interne) și 25 de proiecte de acte normative cu caracter financiar-bancar, inițiate de alte instituții și transmise spre analiză Băncii Naționale a României.

Act normativ	Subiect	Publicare în Monitorul Oficial
Legea nr. 272/2013	modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 98/2006 privind supravegherea suplimentară a instituțiilor de credit, a societăților de asigurare și/sau de reasigurare, a societăților de servicii de investiții financiare și a societăților de administrare a investițiilor dintr-un conglomerat financiar, a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 99/2006 privind instituțiile de credit și adecvarea capitalului și a Legii nr. 32/2000 privind activitatea de asigurare și supravegherea asigurărilor	Monitorul Oficial nr. 656/2013, Partea I
Legea nr. 289/2013	aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 43/2013 privind unele măsuri pentru dezvoltarea și susținerea fermelor de familie și facilitarea accesului la finanțare al fermierilor	Monitorul Oficial nr. 691/2013, Partea I
Legea nr. 291/2013	modificarea Legii nr. 142/1998 privind acordarea tichetelor de masă	Monitorul Oficial nr. 701/2013, Partea I
Legea nr. 298/2013	stabilirea unor măsuri pentru protejarea patrimoniului Muzeului Național Filatelice	Monitorul Oficial nr. 710/2013, Partea I
Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2013	modificarea Legii nr. 76/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, precum și modificarea și completarea unor acte normative conexe	Monitorul Oficial nr. 68/2013, Partea I
Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 113/2013	unele măsuri bugetare și pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 99/2006 privind instituțiile de credit și adecvarea capitalului	Monitorul Oficial nr. 830/2013, Partea I
Hotărârea Guvernului nr. 521/2013	aprobarea bugetului de venituri și cheltuieli pe anul 2013 al Regiei Autonome „Monetăria Statului” din subordinea Băncii Naționale a României	Monitorul Oficial nr. 481/2013, Partea I
Hotărârea Guvernului nr. 1013/2013	completarea anexei nr. 1 la Hotărârea Guvernului nr. 1486/2005 privind asigurarea pazei și protecției obiectivelor, bunurilor și valorilor cu efective de jandarmi	Monitorul Oficial nr. 800/2013, Partea I
Propunere legislativă	exploatarea resurselor naturale cu conținuturi de metale prețioase ale României	Respinsă de către Senat (L 377/2013); aflată în procedură legislativă la Camera Deputaților (Plx 608/2013). Comisia pentru industrii și servicii și Comisia pentru mediu și echilibru ecologic prin raportul comun au propus Plenului Camerei Deputaților respingerea proiectului. BNR a transmis Guvernului punct de vedere negativ

Propunere legislativă	îmbunătățirea structurii rezervelor internaționale ale României	Respinsă de plenul Senatului (L 677/2013); transmisă la Camera Deputaților pentru dezbateri. BNR a transmis Guvernului punct de vedere negativ
Propunere legislativă	completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 50/2010 privind contractele pentru consumatori	În dezbateri la Senat din data de 17.02.2014. BNR a transmis Guvernului punct de vedere
Propunere legislativă	moratoriul pentru amânarea executării silite a cetățenilor persoane fizice din imobile cu destinație de locuință	Respinsă de către Senat (L112/2013); aflată în procedură legislativă la Camera Deputaților (Plx 192/2013). BNR a transmis Guvernului punct de vedere
Propunere legislativă	amânarea executării silite a persoanelor fizice care au accesat credite în franci elvețieni	Senatul a fost prima Cameră sesizată (L108/2013); s-a trimis pentru raport la Comisia juridică, de numiri, disciplină, imunități și validări; termen depunere raport 05.03.2014. BNR a transmis Guvernului punct de vedere
Propunere legislativă	modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 141/2002 privind reglementarea depozitării semințelor de consum, regimul certificatelor de depozit pentru acestea și constituirea Fondului de garantare pentru certificate de depozit	Respinsă de către Senat (L97/2013); transmisă la Camera Deputaților spre dezbateri. BNR a transmis Guvernului punct de vedere
Propunere legislativă	utilizarea monedei naționale	Respinsă de către Senat; transmisă la Camera Deputaților pentru dezbateri. Camera Deputaților este cameră decizională. BNR a transmis Guvernului punct de vedere
Propunere legislativă	modificarea și completarea Codului de procedură fiscală	Respinsă de către Senat (L576/2013). BNR a transmis Guvernului punct de vedere
Proiect de lege	drepturile consumatorilor la încheierea contractelor	Proiectul a fost în dezbateri publică în perioada 20.12.2012-20.01.2013. Propunere de finalizare a procedurii legislative: iunie 2013. BNR a transmis Guvernului punct de vedere

Proiect de lege	modificarea și completarea Legii nr. 656/2002 pentru prevenirea și sancționarea spălării banilor, precum și pentru instituirea unor măsuri de prevenire și combatere a finanțării terorismului	Proiectul de lege a fost trimis spre reexaminare de Președintele României, adoptat de Senat în ședința din 25.02.2014 și înaintat, spre dezbateri și adoptare, Camerei Deputaților
Proiect de lege	emisiunile de obligațiuni ipotecare	proiect
Proiect de lege	transmiterea unor imobile, aflate în domeniul public și, respectiv, în domeniul privat al statului, din administrarea Regiei Autonome „Administrația Patrimoniului Protocolului de Stat” în administrarea Băncii Naționale a României	Adoptat de Senat; transmis la Camera Deputaților pentru dezbateri
Ordonanță de urgență a Guvernului	stabilirea unor măsuri de punere în aplicare a Regulamentului (UE) nr. 236/2012 privind vânzarea în lipsă și anumite aspecte ale <i>swap</i> -urilor pe riscul de credit	proiect
Ordonanță de urgență a Guvernului	stabilirea unor măsuri de punere în aplicare a Regulamentului (UE) nr. 260/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 14 martie 2012 de stabilire a cerințelor tehnice și comerciale aplicabile operațiunilor de transfer de credit și de debitare directă în euro	proiect
Ordonanță de urgență a Guvernului	supravegherea macroprudențială a sistemului financiar național	proiect
Ordonanță a Guvernului	modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 23/2009 privind înființarea Fondului Român de Contragarantare, aprobată cu modificări prin Legea nr. 312/2009	Se regăsește în Legea nr. 353/2013 privind abilitarea Guvernului de a emite ordonanțe, pe perioada vacanței parlamentare
Hotărâre a Guvernului	modificarea și completarea Hotărârii Guvernului nr. 594/2008 privind aprobarea Regulamentului de aplicare a prevederilor Legii nr. 656/2002 pentru prevenirea și sancționarea spălării banilor, precum și instituirea unor măsuri de prevenire și combatere a finanțării actelor de terorism	BNR a dat aviz negativ (nr. 1484/BO/06.11.2012, retransmis cu nr. 172/FG/04.03.2013). Potrivit Hotărârii Guvernului nr. 561/2009, Guvernul României va continua procedura de promovare a actului normativ

Similar anilor anteriori, la solicitarea direcțiilor de specialitate din cadrul BNR au fost avizate 161 de proiecte de ordine de sancționare și de dispunere de măsuri aplicabile unor instituții de credit și unor instituții financiare nebankare, 18 ordine de sancționare a conducătorilor unor instituții de credit, 18 documente reprezentând ordine ale guvernatorului și hotărâri privind radierea unor instituții financiare nebankare din Registrul general și/sau din Registrul special, precum și 6 hotărâri pe diverse problematici referitoare la instituțiile de credit. Totodată, au fost emise avize pentru 747 de proiecte de răspuns, îndeosebi către Ministerul Administrației

și Internelor și Ministerul Public, 104 note pe diverse problematice legate de activitatea băncii centrale și au fost formulate 53 de opinii juridice pe probleme punctuale.

O altă componentă a activității juridice s-a concretizat în proiectele de răspuns formulate în cazul a 194 de petiții și 103 scrisori transmise Băncii Naționale a României de către diverse persoane juridice sau instituții ale statului, în 63 de convenții, protocoale de cooperare, contracte încheiate cu instituții din România și cu instituții de credit, în 103 note și ordine pe diverse problematice, precum și în sinteze ale actelor normative de interes pentru activitatea băncii centrale.

În cadrul activității de contencios și asistență contractuală au fost acordate 1 009 avize pentru contracte, note elaborate de direcțiile de specialitate din centrala băncii, precum și pentru proiecte de ordine ale guvernatorului în vederea respectării procedurii legale prealabile încheierii contractelor de către Banca Națională a României. De asemenea, au fost formulate 389 de opinii juridice, au fost emise 422 de lucrări pentru a se asigura reprezentarea în fața instanțelor de judecată, au fost finalizate 551 de documente aferente cererilor de executare silită și au fost elaborate o serie de proiecte de reglementări interne.

Din perspectiva acordurilor de împrumut încheiate de România cu organismele financiare internaționale, a fost asigurată asistența juridică în cadrul negocierilor cu reprezentanții Fondului Monetar Internațional, ai Băncii Mondiale și ai Comisiei Europene, în acest sens fiind formulate 24 de opinii. De asemenea, au fost redactate 43 de puncte de vedere cu privire la inițiativele legislative europene și la alte acte emise de organismele Uniunii Europene, referitoare la aspecte ce intră în sfera de competență a băncii centrale.

Activitatea BNR în cadrul SEBC în domeniul juridic a vizat, printre altele, participarea la reuniunile Comitetului Juridic (*Legal Committee*), colaborarea cu reprezentanții departamentelor corespondente din cadrul BCE și din băncile centrale ale statelor membre ale Uniunii Europene, precum și analiza documentației transmise de BCE prin procedură scrisă (*written procedure*).

Totodată, a fost acordată asistență de specialitate cu privire la aspectele juridice din perspectiva adoptării monedei unice europene, inclusiv prin participarea la ședințele Comitetului de pregătire a trecerii la euro desfășurate în cadrul BNR.

În relația cu Ministerul Afacerilor Externe, consilierii juridici au asigurat reprezentarea Băncii Naționale a României la ședințele Grupului de lucru contencios UE (GLCUE), fiind formulate puncte de vedere în cazul unor spețe ce implică domeniul de competență al Băncii Naționale a României.

Asistența juridică acordată a vizat, de asemenea, soluționarea unor probleme legate de funcționarea sistemului TARGET2, a sistemelor de plăți, precum și a altor probleme juridice, care au necesitat formularea a circa 200 de opinii.

În planul dialogului pe teme juridice cu mediul financiar-bancar s-a înscris organizarea a patru noi ediții ale simpoziunelor desfășurate sub egida „Colocviile juridice ale Băncii Naționale a României”, temele abordate fiind: (i) consecințe juridice generate de intrarea în vigoare a modificărilor Legii nr. 193/2000 privind clauzele abuzive din contractele încheiate între profesioniști și consumatori; (ii) insolvența, provocări practice și legislative; (iii) relația client-bancă: perspective legislative. În cadrul acestor manifestări merită menționată desfășurarea cu prilejul ultimei ediții din anul 2013 a conferinței internaționale cu tema *Key Legal Aspects of Bank Resolution*.

3. Refacerea patrimoniului BNR

Patrimoniul Băncii Naționale a României reunește un ansamblu de clădiri remarcabile din punct de vedere arhitectural, imobile cu însemnătate istorică și artistică. Principalele componente ale patrimoniului imobiliar al BNR sunt cele trei clădiri aflate în centrul istoric financiar-bancar al capitalei (Palatul Vechi, Palatul Nou și Palatul Chrissoveloni), care găzduiesc sediul central și Sucursala Municipiului București. Acestea li se adaugă alte clădiri istorice din principalele orașe ale țării, în care BNR deține unități teritoriale. Din totalul de 32 de clădiri incluse în patrimoniul imobiliar, 14 dintre acestea sunt clasate ca monumente istorice cu valoare națională și universală (categoria A), ca monumente istorice reprezentative pentru patrimoniul cultural local (categoria B) sau sunt situate în zone protejate din punct de vedere al patrimoniului cultural.

Alături de patrimoniul imobiliar, un rol important revine și patrimoniului mobilier, care cuprinde colecțiile pieselor de mobilier, de numismatică și de picturi.

Ideea de reconstituire a patrimoniului s-a materializat atât în restaurările clădirilor, prin păstrarea elementelor de arhitectură exterioare și interioare inițiale, cât și în elementelor de amenajare și decorațiuni, care au îmbinat piese originale cu replici ale acestora, astfel încât interioarele reprezentative din clădirile băncii emană aerul istoriei acestei instituții.

Punerea în valoare a patrimoniului imobiliar și mobilier a avut în vedere în special redarea funcționalității interioarelor, acestea devenind spații în care se desfășoară activități curente, de reprezentare și protocol. Totodată, în cadrul sucursalelor și agențiilor, au fost inițiate lucrări de amenajare a unor mici spații dedicate istoriei și educației bancare.

În anul 2013 a fost finalizată construirea Punctului muzeal din peștera de la Mănăstirea Tismana, denumit „Muzeul Tezaurului Băncii Naționale de la Tismana”, unde există în prezent o zonă construită pe două nivele, cu o suprafață de 155 mp, precum și două grote amenajate, cu o suprafață de 115 mp. În aceeași perioadă a început amenajarea muzeală, fiind întocmită documentația pentru realizarea unui spațiu muzeal optim în vederea expunerii de: facsimile după documentele originale păstrate în Arhiva generală a BNR; monede autentice și replici ale monedelor și lingourilor care erau păstrate în tezaurul ascuns la

Tismana; hărți, planuri, machete, imagini de epocă, evocând situația fronturilor și epopeea Tezaurului BNR din perioada 1944-1947; fotografii reprezentând funcționari bancari, conducători ai BNR, personal militar, care s-au ocupat nemijlocit de *Operațiunea Neptun*, oameni politici și demnitari implicați în operațiune. De asemenea, prin documentația întocmită, s-a avut în vedere configurarea unui spațiu pentru organizarea activităților meta-expoziționale, care se vor desfășura în cadrul muzeului.

Tot în sfera identificării și punerii în valoare a pieselor de patrimoniu au continuat și activitățile de clasare și conservare, activități care reprezintă, de peste 20 de ani, o preocupare permanentă.

Dintre proiectele importante de restaurare a patrimoniului BNR derulate în anul 2013 menționăm continuarea lucrărilor de amenajare a conacului Oromolu (clădire și parc), precum și finalizarea și dezvelirea ansamblului statuar dedicat lui Eugeniu Carada, de al cărui nume se leagă însăși întemeierea băncii centrale a României. Acest ansamblu statuar reprezintă o replică a monumentului original, fiind ridicat pe amplasamentul inițial din strada Lipscani.

Totodată, a fost continuată dezvoltarea unor proiecte de evidență analitică și descriptivă a patrimoniului băncii pe grupe importante de patrimoniu corporal (imobile, terenuri, construcții și bunuri mobile) și necorporal și a fost implementat proiectul de evidență în sistem de cod de bare.

O componentă importantă a patrimoniului BNR o reprezintă cunoașterea valorilor culturale, pentru care s-au desfășurat acțiuni ample de localizare, identificare, conservare și punere în valoare, concomitent cu implementarea unor proiecte de evidență a bunurilor ce compun patrimoniul cultural-artistic (ex. picturi, sculpturi, desene, schițe), istoric și tehnic-documentar (mobilier, documente, piese, echipamente), destinate activității bancare.

Un alt proiect important derulat în anul 2013 a fost identificarea și definirea elementelor ce alcătuiesc patrimoniul cultural imaterial al băncii, respectiv elementele de concepție și creație ale emisiunilor de monede și bancnote sau ale celor cu caracter numismatic.

Întreaga activitate desfășurată demonstrează o preocupare permanentă pentru conservarea patrimoniului și pentru armonizarea funcționalului cotidian cu caracterul de mărturie materială a istoriei Băncii Naționale a României.

Capitolul XIV. Cadrul instituțional al Băncii Naționale a României

Banca Națională a României este banca centrală a statului român, fiind o instituție publică independentă. Activitatea sa este reglementată de Legea nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naționale a României.

Obiectivul fundamental al BNR îl constituie asigurarea și menținerea stabilității prețurilor. Principalele atribuții ale BNR sunt:

- elaborarea și aplicarea politicii monetare și a politicii de curs de schimb;
- autorizarea, reglementarea și supravegherea prudențială a instituțiilor de credit, promovarea și monitorizarea bunei funcționări a sistemelor de plăți pentru asigurarea stabilității financiare;
- emiterea bancnotelor și a monedelor ca mijloace legale de plată pe teritoriul României;
- stabilirea regimului valutar și supravegherea respectării acestuia;
- administrarea rezervelor internaționale ale României.

1. Structura decizională și guvernanta corporativă

Banca Națională a României este condusă de un Consiliu de administrație, alcătuit din 9 membri numiți de Parlament pe o perioadă de cinci ani, cu posibilitatea reînnoirii mandatului. Potrivit legii, membrii Consiliului de administrație nu pot fi parlamentari sau membri ai unui partid politic și nu pot face parte din autoritatea judecătorească sau din administrația publică. Dintre cei 9 membri, 4 aparțin direct structurii executive permanente a Băncii Naționale: guvernatorul, prim-viceguvernatorul și cei 2 viceguvernatori. Ceilalți 5 membri ai Consiliului de administrație nu sunt salariați ai BNR. Președintele Consiliului de administrație este guvernatorul Băncii Naționale a României.

Consiliul de administrație este organismul cu drept de decizie în ceea ce privește: (i) stabilirea politicilor în domeniul monetar și al cursului de schimb; (ii) autorizarea, reglementarea și supravegherea prudențială a instituțiilor de credit și monitorizarea sistemelor de plăți; (iii) organizarea internă a băncii. Consiliul de administrație hotărăște, de asemenea, care sunt atribuțiile ce revin structurilor executive și personalului Băncii Naționale a României.

Pentru asigurarea eficienței procesului decizional, în cadrul BNR funcționează trei structuri operative cu responsabilități în exercitarea principalelor funcții ale unei bănci centrale: Comitetul de politică monetară, Comitetul de supraveghere și Comitetul de administrare a rezervelor internaționale. Aceste comitete permanente

au regulamente proprii de funcționare în care sunt detaliate componența, atribuțiile și responsabilitățile specifice.

Comitetul de politică monetară (CPM) reprezintă o structură permanentă, cu rol consultativ și decizional. Este alcătuit din 9 membri și este condus de guvernatorul BNR. Atribuțiile comitetului se circumscriu obiectivului fundamental al băncii centrale, ele vizând în principal caracteristicile strategiei și cadrului operațional ale politicii monetare, configurarea și implementarea politicii monetare, precum și cercetarea economică adiacentă. Astfel, CPM dezbate și stabilește conținutul, structura și configurația materialelor/rapoartelor de analiză în domeniul politicii monetare, ale proiecțiilor evoluțiilor macroeconomice pe diferite orizonturi de timp, precum și ale propunerilor privind conduita politicii monetare, pe care le înaintează ulterior spre analiză și aprobare Consiliului de administrație al BNR. Totodată, CPM sprijină procesul de deliberare și adoptare a deciziilor de politică monetară prin discutarea, aprobarea și punerea periodică la dispoziția Consiliului de administrație al BNR a unor analize/studii întocmite de direcțiile de specialitate, abordând arii de cercetare/tematici relevante pentru conducerea politicii monetare. În același timp, CPM discută, analizează și propune Consiliului de administrație al BNR, de câte ori este nevoie, revizuirii ale unor caracteristici ale strategiei politicii monetare (incluzând ținta de inflație) și ale unor instrumente ale politicii monetare, în vederea adecvării acestora din perspectiva atingerii obiectivului fundamental al BNR și a armonizării lor cu standardele în domeniu ale BCE. Conform calendarului anual al ciclurilor trimestriale de prognoză, aprobat de Consiliul de administrație al BNR, în cursul anului 2013 au avut loc 15 ședințe ale CPM, iar în primele cinci luni din 2014 s-au desfășurat 8 ședințe.

Comitetul de supraveghere este o structură permanentă cu caracter deliberativ și decizional, compusă din 10 membri și condusă de guvernatorul BNR. Atribuțiile și competențele sale vizează activitățile de evaluare și monitorizare ale funcționării instituțiilor de credit din perspectiva calității activelor, a performanțelor financiare și a încadrării lor în nivelul reglementat al indicatorilor de prudență bancară, dar și de asigurare a bazei de reglementare, conform legislației specifice și practicilor internaționale în materie, precum și a instituțiilor financiare nebancare și a instituțiilor de plată.

În perioada 2013 – mai 2014, Comitetul de supraveghere a adoptat hotărâri în cadrul a 36 de ședințe, care au avut loc atât prin convocarea plenului, cât și utilizând procedura de urgență (fără a se întruni în ședință). Materialele analizate au vizat, în principal, următoarele aspecte: (i) notificarea intenției privind dobândirea de participații calificate la capitalul social al instituțiilor de credit și/sau majorarea acestor participații; (ii) cereri prezentate de instituțiile de credit, persoane juridice române, potrivit reglementărilor prudențiale, cu privire la modificările intervenite în situația acestora referitoare la persoanele desemnate să exercite responsabilități de administrare și/sau conducere, completarea obiectului de activitate, auditorul financiar, persoanele cu funcție de conducere de nivel mediu a unor activități de importanță deosebită în cadrul instituțiilor de credit,

operațiunile în condiții de favoare prevăzute în pachetele de măsuri remuneratorii și stimulente pentru salariați, fuziuni; (iii) cereri de înscriere în registrul instituțiilor de plată, ținut de Banca Națională a României, a agenților prin intermediul cărora instituțiile de plată pot presta servicii de plată, precum și solicitări de aprobare a persoanelor responsabile de conducerea și administrarea activității de prestare de servicii de plată; (iv) proiecte de acte normative ale băncii centrale sau ale altor autorități care vizează activitatea instituțiilor de credit și a instituțiilor financiare nebancare; (v) monitorizarea evoluțiilor privind stabilitatea financiară, identificarea, monitorizarea și evaluarea riscurilor sistemice și ale instituțiilor de credit de importanță sistemică, analize specifice (testarea periodică la stres a solvabilității și a lichidității sectorului bancar, sisteme de avertizare timpurie, monitorizarea modului în care sistemul financiar contribuie la reluarea sustenabilă a creditării economiei reale etc.), propuneri de măsuri privind politica macroprudențială, activitatea Centralei Riscului de Credit și a Centralei Incidentelor de Plăți, schimbul transfrontalier de informații, analize și propuneri privind sistemele de plăți și sistemele de decontare, inclusiv transpunerea legislației europene în domeniul plăților; (vi) alte spețe legate de funcționarea sistemului bancar.

Comitetul de administrare a rezervelor internaționale (CARI) reprezintă o structură permanentă, responsabilă de îndeplinirea, prin decizii de natură tactică, a obiectivelor strategice fixate de către Consiliul de administrație în domeniul administrării rezervelor internaționale. CARI este format din 11 membri și este condus de guvernatorul BNR. În conformitate cu atribuțiile stabilite de către Consiliul de administrație, comitetul analizează evoluția climatului economico-financiar global și formulează propuneri privind strategia următoare, analizează încadrarea în limitele strategice și tactice și evaluează performanța lunară a portofoliilor, face recomandări privind implementarea de noi instrumente financiare și stabilește lista entităților cu care se pot derula tranzacții, a emitenților pentru plasamentele în hârtii de valoare, precum și a activelor acceptate pentru investire. CARI se reunește și ia decizii ori de câte ori evoluția piețelor financiare o impune, la convocarea președintelui sau, în lipsa acestuia, a vicepreședintelui. În urma analizelor efectuate, comitetul a adoptat în anul 2013 decizii privind extinderea gamei de produse, a contrapartidelor și a emitenților în condiții de risc scăzut. Totodată, au fost menținute unele restricții adoptate anterior.

Pe lângă cele cu prerogative decizionale, în cadrul Băncii Naționale funcționează și alte comitete cu caracter de structuri permanente, modul de subordonare, organizarea, funcționarea și atribuțiile acestora fiind stabilite prin regulamente specifice.

Similar acțiunilor întreprinse în alte noi state membre ale Uniunii Europene, în cadrul BNR a fost înființat, în februarie 2010, **Comitetul de pregătire a trecerii la euro**, care reprezintă un cadru formalizat de dezbatere a problematichilor legate de convergența nominală și reală, respectiv de suport al deciziilor băncii centrale în procesul de aderare la Uniunea Economică și Monetară. Începând cu luna

octombrie 2010, acest comitet are ca invitați permanenți reprezentanți ai Ministerului Finanțelor Publice.

În cursul anului 2013 au avut loc șase ședințe ale Comitetului de pregătire a trecerii la euro, iar alte trei ședințe s-au desfășurat în primul semestru al anului 2014. Tematicile abordate în cadrul acestora au vizat domenii precum: convergența nominală și reală a economiei românești, coordonarea politicilor economice la nivelul UE, implementarea „Compactului Fiscal”, evaluarea PIB potențial, stadiul și perspectivele proiectului de constituire a Uniunii Bancare.

Legat de acest ultim proiect, în mai 2014 a fost constituit, ca substructură temporară a Comitetului de pregătire a trecerii la euro, grupul de lucru interdepartamental pentru pregătirea operațională a Băncii Naționale în vederea aderării României la Uniunea Bancară. Acest grup de lucru va funcționa până la data începerii efective a cooperării strânse cu BCE, potrivit deciziei acestei instituții privind stabilirea mecanismului de cooperare strânsă. Coordonarea grupului de lucru este asigurată de un membru al conducerii executive.

Tot în anul 2010 a fost înființat în cadrul BNR **Comitetul de armonizare a raportărilor statistice ale instituțiilor de credit și instituțiilor financiare nebancare**, care funcționează ca o structură permanentă, cu rol consultativ, de analiză, evaluare și sprijin acordat conducerii executive în adoptarea deciziilor privind armonizarea, atât pe plan intern, cât și cu SEBC, precum și simplificarea raportărilor statistice transmise de instituțiile de credit și instituțiile financiare nebancare din România la BNR. Comitetul, compus din 8 membri, este condus de guvernatorul BNR. La ședințe pot participa ca invitați și reprezentanți ai Asociației Române a Băncilor sau ai instituțiilor financiare nebancare.

Un proiect important inițiat de acest comitet îl reprezintă implementarea în cadrul BNR a unui sistem *Data Warehouse – Business Intelligence*, care să asigure optimizarea fluxurilor de informații între direcțiile din banca centrală și punerea la dispoziția utilizatorilor din BNR a unor instrumente performante de analiză și raportare a datelor.

De asemenea, în cadrul BNR funcționează și **Comitetul de audit**, care are rolul de a consolida cadrul de guvernanță corporativă implementat.

Comitetul de audit este un organism independent față de conducerea executivă a BNR, fiind format din cei 5 membri ai Consiliului de administrație care nu fac parte din conducerea executivă a băncii. Comitetul de audit are rol consultativ, sprijinind Consiliul de administrație în supervizarea sistemului de control intern, de management al riscurilor și de guvernanță al băncii, precum și în supervizarea proceselor de audit intern și extern. Comitetul de audit se întrunește cel puțin o dată pe trimestru și ori de câte ori este necesar. La întâlnirile sale sunt invitați să participe, în mod curent, reprezentanții conducerii Direcției audit intern și secretarul comitetului. Pentru clarificarea unor aspecte supuse examinării,

comitetul poate invita la ședințele sale membri ai conducerii executive, reprezentanți ai conducerii structurilor organizatorice ale BNR și alți specialiști, inclusiv persoane din afara BNR. Prin atribuțiile și activitatea sa, Comitetul de audit susține independența efectivă a auditului intern în BNR.

În anul 2013, Comitetul de audit s-a reunit în șase ședințe, dintre care două ocazionate de prezentarea situațiilor financiare de către auditorul extern, iar una de întâlnirea cu delegația misiunii *Safeguards Assessments* a FMI. În celelalte ședințe, Comitetul de audit a analizat planul de audit intern, a discutat rezultatele misiunilor de audit intern și a analizat rapoartele periodice de activitate ale Direcției audit intern, inclusiv performanța acesteia.

Pe lângă Comitetul de audit, sistemul de control intern al BNR cuprinde mai multe paliere de control.

Niveluri de control extern

Statutul BNR prevede două paliere de control extern, respectiv auditorul extern, desemnat să auditeze conturile anuale ale BNR, și Curtea de Conturi, care efectuează controlul ulterior asupra operațiunilor comerciale efectuate de BNR.

Niveluri de control intern

Banca Națională a României are o abordare funcțională a administrării riscurilor care constă în faptul că fiecare direcție din cadrul băncii este responsabilă cu identificarea, evaluarea și administrarea riscurilor asociate activităților și operațiunilor pe care le desfășoară. Procesul de administrare a riscurilor este o componentă a sistemului de control intern al BNR și reprezintă prima linie de apărare a băncii împotriva factorilor care pot amenința îndeplinirea obiectivelor și planurilor de acțiune stabilite. În acest scop, fiecare structură operațională aplică un set de proceduri de control operațional în domeniul său de activitate, în conformitate cu nivelul de toleranță la risc stabilit *ex ante* de către structurile de decizie.

De asemenea, în cadrul BNR este pusă în practică abordarea cunoscută sub denumirea de „zid chinezesc”, prin care este asigurată, pe de o parte, separația între departamentele responsabile cu elaborarea și, respectiv, implementarea politicii monetare, iar pe de altă parte, între acestea și cele care îndeplinesc alte funcții statutare (de exemplu, supravegherea prudențială sau supravegherea sistemelor de plăți).

Pe parcursul anului 2013, BNR și-a optimizat procedurile de gestionare a riscurilor operaționale și a testat și evaluat periodic procesele care vizează continuitatea activității în cazul operațiunilor de maximă importanță.

Pe anumite segmente de activitate, care au expunere financiară cu nivel ridicat de risc, de exemplu administrarea rezervelor internaționale, este funcțională și o a doua linie de apărare, care monitorizează respectarea limitelor de risc aprobate de conducerea executivă a băncii și raportează eventualele neconformități. În cadrul acestei linii de apărare, un rol important revine comitetelor decizionale/consultative de specialitate care funcționează în cadrul băncii centrale – Comitetul de politică monetară, Comitetul de administrare a rezervelor internaționale și Comitetul de supraveghere – din care fac parte membri ai conducerii executive și specialiști pe domeniile respective.

Independent de monitorizarea riscurilor de către structurile operaționale, Direcția audit intern din cadrul BNR, care funcționează ca o a treia linie de apărare, examinează ansamblul controalelor implementate și determină dacă acestea sunt concepute și funcționează în mod adecvat, astfel încât să asigure credibilitatea și integritatea informațiilor financiare și operaționale, eficacitatea și eficiența activităților desfășurate, protecția activelor, conformitatea cu prevederile legale și contractuale aplicabile.

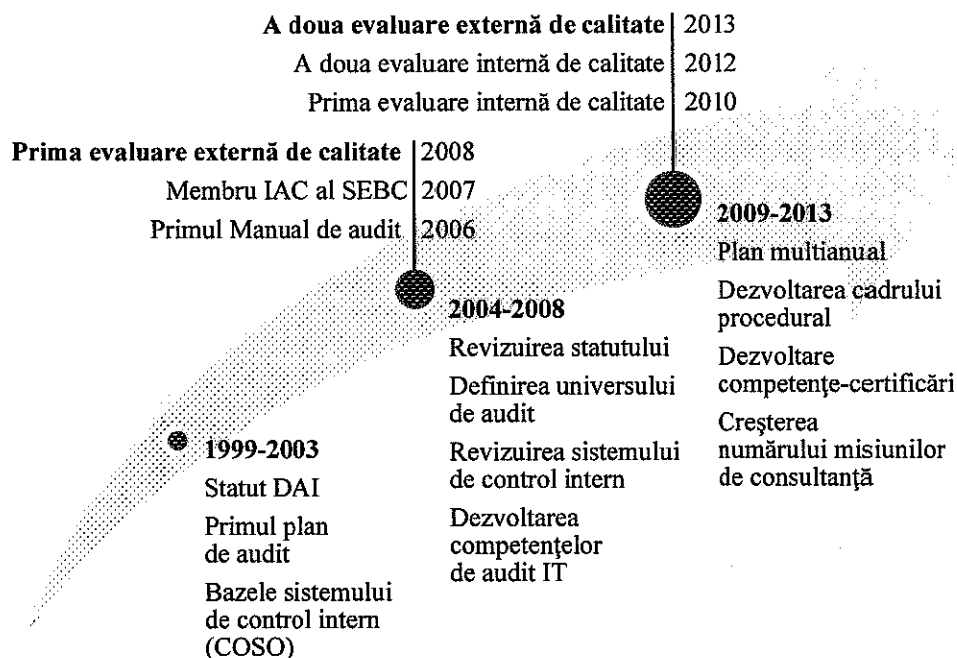
Pe parcursul anului 2013 au fost efectuate 34 misiuni de audit, majoritatea fiind misiuni de asigurare, axate pe evaluarea gradului de adecvare și a eficacității sistemelor de control intern, de guvernanță și de management al riscurilor aferente activităților desfășurate în cadrul BNR. Totodată, numărul misiunilor de consultanță a crescut comparativ cu anul anterior, reflectând consolidarea rolului auditului în procesul de optimizare a acestor sisteme, prin sprijinul acordat managementului băncii.

Misiunile realizate s-au concretizat în observații și recomandări prezentate în rapoarte de audit care au fost transmise atât conducerii structurilor organizatorice auditate, cât și conducerii executive a băncii și Comitetului de audit.

Anul 2013 a marcat finalizarea acțiunilor de revizuire a cadrului procedural, odată cu aprobarea versiunii actualizate a Manualului de audit intern și intrarea în vigoare a procedurilor de lucru. Acestea răspund obiectivelor de creștere a eficienței și eficacității activității de audit și de asigurare a conformității cu standardele internaționale și cu bunele practici.

În cadrul programului de îmbunătățire și asigurare a calității funcției de audit s-a derulat o misiune de evaluare externă, care are loc o dată la cinci ani. Evaluarea a concluzionat că activitatea de audit intern desfășurată în BNR respectă în totalitate standardele internaționale pentru practica profesională a auditului intern.

Evoluția funcției de audit intern în cadrul BNR

Similar anilor precedenți, BNR a răspuns solicitărilor Comitetului Auditorilor Interni (IAC) – structură a SEBC cu responsabilități în sfera auditului intern – de a efectua o serie de activități specifice. Acestea au constat, pe de o parte, în misiuni de audit cu obiect, sferă de cuprindere și obiective punctuale stabilite de acest organism, iar pe de altă parte, în furnizarea de suport și contribuții la pregătirea metodologiei de lucru aplicabile acestor misiuni. Astfel, în anul 2013 s-a asigurat participarea la elaborarea planului multianual de audit al IAC pentru anii 2014-2016, la revizuirea mandatului IAC și a substructurilor sale, la actualizarea Manualului IAC și la elaborarea programului *TARGET2 Securities* (T2S).

De asemenea, BNR a fost reprezentată în grupul de lucru de audit în domeniul statisticii, *Audit Task Force on Statistics* – ATF ST, având contribuții la cotarea riscurilor aferente obiectelor de audit din domeniului statisticii și la înaintarea către IAC a propunerilor pentru planul de audit SEBC din 2014.

Pe linia colaborării cu alte bănci centrale, aparținând SEBC sau din afara acestuia, BNR a organizat în perioada 3-5 octombrie 2013, cea de-a VI-a ediție a Conferinței șefilor de audit intern din băncile centrale francofone.

2. Managementul resurselor umane

Strategia de resurse umane

În anul 2013, Banca Națională a României a continuat modernizarea proceselor din sfera managementului capitalului uman și alinierea activității de resurse umane la cele mai bune practici existente la nivelul Sistemului European al Băncilor Centrale. Astfel, a fost elaborată o nouă strategie de resurse umane, care a vizat în

principal: managementul performanței, recrutarea și selecția personalului, dezvoltarea profesională și sistemul de recompensare.

Noul sistem integrat de management al resurselor umane, implementat de la 1 ianuarie 2014, realizează conectarea proceselor specifice (recrutare și selecție, dezvoltarea carierei, managementul performanței, recompensare) în scopul creării unei legături mai strânse între contribuție/performanță și recompensă, precum și al unei abordări unitare a acestor procese.

În acest context, pentru eficientizarea și asigurarea unui caracter unitar al procesului de resurse umane, a fost aprobată centralizarea activității de resurse umane la nivelul direcției de resort, prin preluarea atribuțiilor structurilor teritoriale, respectiv: (i) recrutarea personalului și administrarea dosarelor de personal ale salariaților activi; (ii) administrarea bazelor de date și gestionarea modificărilor contractelor individuale de muncă; (iii) administrarea remunerării; (iv) centralizarea și administrarea arhivei.

În luna octombrie 2013 a fost operaționalizată secțiunea de resurse umane în cadrul platformei interne de comunicare a băncii, oferindu-se astfel un suport permanent salariaților Băncii Naționale a României în ceea ce privește activitatea de resurse umane.

Activități de modificare și reorganizare a structurilor organizatorice

Necesitatea existenței unei structuri care să asigure realizarea într-un cadru unitar, centralizat, a activităților referitoare la (i) conceperea, elaborarea și monitorizarea execuției bugetului de venituri și cheltuieli; (ii) analiza financiară a situației patrimoniale a instituției; (iii) controlul financiar preventiv; (iv) eficientizarea consumurilor, s-a concretizat în înființarea Direcției buget și analiză financiară, la 1 aprilie 2013. Preluarea atribuțiilor de control bugetar și analiză financiară de către noua direcție a determinat: (i) modificarea configurației Direcției contabilitate, ca urmare a realocării unor activități; (ii) modificarea și flexibilizarea structurii organizatorice a Direcției audit intern, atribuțiile acesteia constând în auditarea activității BNR și armonizarea cadrului de proceduri existent, în conformitate cu schimbările apărute în standardele internaționale de audit intern.

În perioada martie-aprilie 2013, în vederea eficientizării activității unor structuri organizatorice, au fost efectuate modificări la nivelul: (i) Cancelariei Băncii Naționale a României, prin înființarea unui nou serviciu având ca atribuții principale asigurarea managementului tuturor documentelor înaintate conducerii executive și transmiterea informațiilor și dispozițiilor adresate sucursalelor regionale și agențiilor băncii de către conducerea executivă; (ii) Direcției achiziții, prin înființarea Serviciului organizare proceduri achiziții bancare, a cărui atribuție principală constă în derularea procedurilor de achiziție de produse și servicii specifice activității bancare.

Începând cu luna august 2013, au fost aprobate reorganizarea și transformarea Compartimentului gestiunea crizelor financiare în Direcția gestiunea crizelor

financiare, ca urmare a creșterii volumului de activitate prin preluarea atribuțiilor care vor fi îndeplinite după desemnarea Băncii Naționale a României în calitate de autoritate competentă în ceea ce privește aplicarea prevederilor Regulamentului (UE) nr. 236/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 14 martie 2012 privind vânzarea în lipsă și anumite aspecte ale *swap*-urilor pe riscul de credit.

Ca urmare a modificărilor intervenite la nivelul activității de inspecție bancară și al celei de raportări statistice și sondaje de conjunctură, prin lansarea portalului informatic de raportare directă a datelor statistice, Consiliul de administrație al Băncii Naționale a României a aprobat în luna august 2013 desființarea unor activități și reducerea numărului de posturi din cadrul unor structuri teritoriale. De asemenea, în luna noiembrie 2013 a fost aprobată centralizarea activității de consiliere juridică și a celei de suport informatic la nivelul sucursalelor regionale, prin preluarea acestor activități din cadrul agențiilor și reconversia profesională a salariaților care desfășurau aceste activități.

Modificările organizatorice și noile atribuții rezultate au fost prevăzute în forma actualizată a Regulamentului intern nr. 3/2011 privind organizarea și funcționarea Băncii Naționale a României, aprobat de Consiliul de administrație în data de 11 decembrie 2013.

Activități de recrutare și selecție

În contextul unei politici de recrutare prin care se urmărește atragerea, selectarea și angajarea în cadrul instituției a candidaților care dețin atât calificările și cunoștințele tehnice, cât și competențele cerute de post, în cursul anului 2013 a fost înregistrată o fluctuație de personal de 3,4 la sută, la data de 31 decembrie 2013 numărul salariaților din Banca Națională a României fiind de 1 867 persoane.

Cea mai performantă formă de recrutare o reprezintă Programul de formare profesională a tinerilor specialiști, în anul 2013 fiind selecționați 5 candidați (dintr-un total de 41) care au demonstrat o pregătire solidă și cărora li se oferă posibilitatea valorificării în activitatea băncii centrale a cunoștințelor și a experienței acumulate.

Mobilitate internă

Politica de promovare în Banca Națională a României a accentuat importanța procesului de mobilitate internă, în special în ceea ce privește promovarea pe posturi de conducere, unde este important ca salariatul propus să fi manifestat disponibilitatea și abilitatea de a performa în echipă și în circumstanțe de lucru diverse. Pe parcursul anului 2013, un număr de 19 salariați au fost promovați în funcții de conducere, 68 în funcții superioare de execuție, iar 143 salariați și-au schimbat locul de muncă prin mobilitate internă.

Evaluarea performanței

Sistemul de evaluare a performanței a continuat să reprezinte în perioada analizată un instrument important în procesele de promovare, remunerare și identificare a modalităților de dezvoltare și promovare, având totodată rolul de a stimula acel tip de performanță care este în concordanță cu strategia instituției.

Activitatea de perfecționare profesională

În anul 2013, programele de perfecționare profesională, atât în țară, cât și în străinătate, pentru personalul Băncii Naționale a României, au cuprins 1 943 participări la diverse forme de perfecționare, pentru un număr de 1 065 salariați.

Pe plan intern aceste programe s-au realizat prin: (i) colaborarea cu Institutul Bancar Român; (ii) organizarea unor acțiuni în cadrul băncii (seminarii *in-house*, instruirii, întâlniri de lucru); (iii) colaborarea cu alte instituții de specialitate.

Un accent deosebit a fost pus pe dezvoltarea competențelor manageriale, de conducere și de dezvoltare a echipelor, în principal prin: (i) participarea salariaților la programele de pregătire din cadrul Sistemului European al Băncilor Centrale, organizate de departamente ale Băncii Centrale Europene sau de către aceasta în colaborare cu băncile centrale naționale (acțiuni *ESCB Training și Open Training*); (ii) colaborarea cu celelalte bănci centrale europene, în cadrul programelor anuale ale acestora sau în afara lor.

ORGANIGRAMA BĂNCII NAȚIONALE

CONSILIUL DE

Comitetul de audit

Mugur Isărescu – președinte
Florin Georgescu – vicepreședinte
Bogdan Olteanu – membru
Cristian Popa – membru

GUVERNATOR

Comitetul de politică monetară

Comitetul de supraveghere

VICEGUVERNATOR
Cristian Popa

PRIM-VICEGUVERNATOR
Florin Georgescu

DIRECȚIA POLITICĂ MONETARĂ

- Serviciul analiză și strategie de politică monetară
- Serviciul administrarea lichidității

DIRECȚIA MODELARE ȘI PROGNOZE MACROECONOMICE

- Serviciul modele de prognoză macroeconomică
- Serviciul modele de evaluare macroeconomică

DIRECȚIA STABILITATE FINANCIARĂ

- Serviciul instituții financiare
- Serviciul piețe financiare și infrastructură financiară
- Serviciul riscuri macropredentiale
- Serviciul riscuri bancare
- Serviciul monitorizare sisteme de plăți și sisteme de decontare

DIRECȚIA STUDII ECONOMICE

- Serviciul studii
- Serviciul publicații
- Serviciul traduceri, editare și documentare

DIRECȚIA RELAȚII INTERNAȚIONALE

- Serviciul Uniunea Europeană
- Serviciul relații externe

DIRECȚIA REGLEMENTARE ȘI AUTORIZARE

- Serviciul reglementare activități financiare și instituții financiare nebankare
- Serviciul reglementare contabilă și valutară
- Serviciul autorizare
- Serviciul reglementare prudențială bancară 1
- Serviciul reglementare prudențială bancară 2

DIRECȚIA SUPRAVEGHERE

- Serviciul inspecție I
- Serviciul inspecție II
- Serviciul inspecție III
- Serviciul evaluare a sistemului bancar, metodologie și proceduri de supraveghere
- Serviciul inspecție instituții financiare nebankare și instituții de plată
- Serviciul monitorizarea aplicării sancțiunilor internaționale, prevenirea spălării banilor și finanțării terorismului

DIRECȚIA EMISIUNE, TEZAUR ȘI CASIERIE

- Serviciul emisiune
- Serviciul gestionarea numerarului
- Serviciul tezaurul central
- Serviciul coordonare procesare numerar

DIRECȚIA PLĂȚI

- Serviciul administrare ReGIS
- Serviciul depozitare și decontare instrumente financiare
- Serviciul procesare mesaje financiare
- Serviciul administrare TARGET2

DIRECȚIA CONTABILITATE

- Serviciul contabilitate operațională și norme contabile proprii
- Serviciul contabilitatea administrației proprii – financiar
- Serviciul contabilitatea administrației proprii – patrimoniu

DIRECȚIA GESTIUNEA CRIZELOR FINANCIARE

- Serviciul politici de gestiune a crizelor bancare
- Serviciul piețe financiare și riscuri sistemice

DIRECȚIA PATRIMONIU ȘI INVESTIȚII

- Serviciul investiții
- Serviciul patrimoniu mobilier
- Serviciul patrimoniu imobilier
- Muzeul Băncii Naționale a României

*Notă: Corespondența culorilor
arată coordonarea compartimentelor*

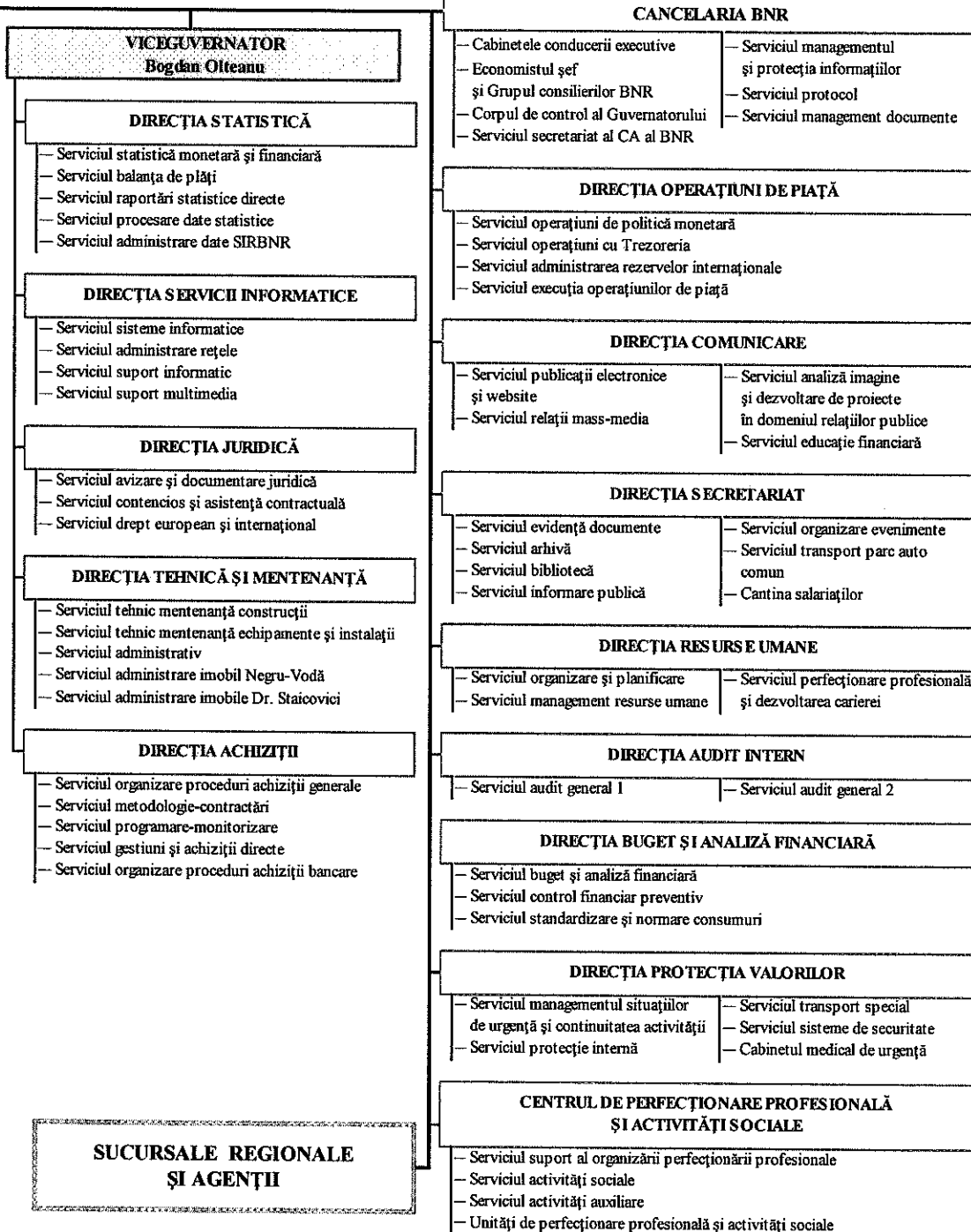
A ROMÂNIEI la 31 decembrie 2013

ADMINISTRAȚIE

Marin Dinu – membru
Nicolae Dănilă – membru
Virgiliu-Jorj Stoenescu – membru
Agnes Nagy – membru
Napoleon Pop – membru

Mugur Isărescu

Comitetul de administrare a rezervelor internaționale

CONSILIUL DE ADMINISTRATIE AL BĂNCII NAȚIONALE A ROMÂNIEI

numit de Parlamentul României prin Hotărârea nr. 35 din 8 octombrie 2009

Academician Mugur Constantin Isărescu
Guvernator, Președinte al Consiliului de administrație

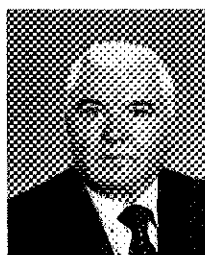
Dr. Bogdan Olteanu
Viceguvernator,
membru al Consiliului
de administrație

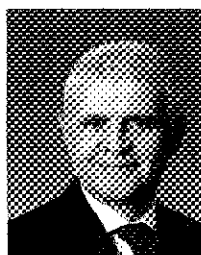
Prof. univ. dr. Florin Georgescu
Prim-viceguvernator,
Vicepreședinte al Consiliului de administrație

Dr. Cristian Popa
Viceguvernator,
membru al Consiliului
de administrație

Prof. univ. dr. Marin Dinu
membru al Consiliului
de administrație

Prof. univ. dr. Nicolae Dănilă
membru al Consiliului de administrație

Prof. univ. dr. Virgiliu-Jorj Stoenescu
membru al Consiliului
de administrație

Conf. dr. Agnes Nagy
membru al Consiliului
de administrație

Dr. Napoleon Pop
membru al Consiliului
de administrație

Capitolul XV. Situațiile financiare ale Băncii Naționale a României la 31 decembrie 2013

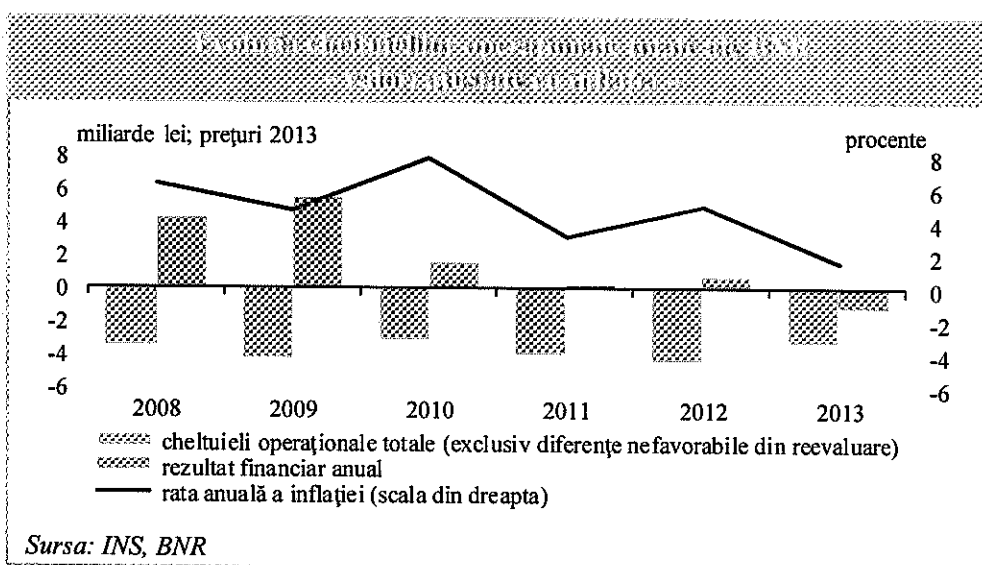
1. Considerații generale

Conform prevederilor Legii nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naționale a României, începând cu exercițiul financiar 2005 Banca Națională a României aplică standardele internaționale de contabilitate utilizate de băncile centrale naționale, recunoscute de Banca Centrală Europeană, pentru care a emis norme proprii în baza reglementărilor europene¹.

Statutul Băncii Naționale a României prevede că obiectivul fundamental al băncii centrale îl constituie asigurarea și menținerea stabilității prețurilor.

Prin acțiunile sale, Banca Națională a României implementează politica monetară adecvată realizării obiectivului său fundamental și asigură îndeplinirea celorlalte atribuții prevăzute de lege, fără a urmări performanțe de ordin comercial cum ar fi maximizarea profitului. Totuși, în activitatea băncii centrale există o preocupare permanentă pentru administrarea eficientă a resurselor aflate la dispoziția sa, inclusiv prin limitarea cheltuielilor proprii de funcționare.

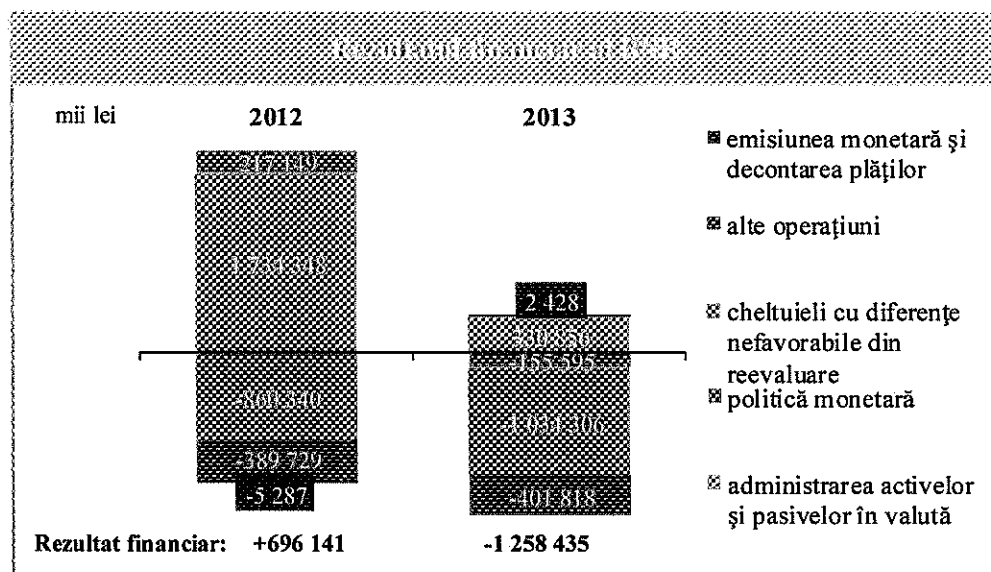
Astfel, îndeplinirea obiectivului fundamental al Băncii Naționale a României privind reducerea ratei anuale a inflației (de la 4,95 la sută în decembrie 2012 până la 1,55 la sută în decembrie 2013) s-a realizat în condițiile reducerii cheltuielilor proprii ale acesteia. Graficul de mai jos relevă scăderea în 2013 cu 23,3 la sută, în termeni reali, a cheltuielilor operaționale totale ale Băncii Naționale a României (cheltuielile totale exclusiv cheltuielile cu diferențe nefavorabile din reevaluare) comparativ cu anul anterior.

¹ Ghidul BCE/2006/16, Ghidul BCE/2008/21, Ghidul BCE/2009/28, Ghidul BCE/2010/20.

- înregistrarea de cheltuieli cu diferențele nefavorabile din reevaluare aferente activelor și pasivelor în valută la 31 decembrie 2013 în sumă de 1 030 252 mii lei, cu 19,7 la sută peste valoarea acestora la 31 decembrie 2012 (860 340 mii lei);
- înregistrarea în anul 2013 a unei pierderi operaționale în sumă de 224 129 mii lei, față de profitul operațional al anului anterior în sumă de 1 556 481 mii lei, ca efect al reducerii veniturilor operaționale (cu 2 627 147 mii lei) – evoluție numai parțial compensată de scăderea cheltuielilor operaționale (cu 846 537 mii lei).

Din perspectivă statică, pierderea înregistrată de banca centrală în anul 2013 a fost determinată, în proporție de 79 la sută, de diferențele nefavorabile din reevaluarea la 31 decembrie 2013 a pozițiilor valutare în USD și JPY.

Din perspectivă dinamică, trecerea de la profit în anul 2012 la pierdere în anul 2013 s-a datorat în mare măsură scăderii semnificative a profitului obținut din activitatea de administrare a activelor și pasivelor în valută, și anume de la 1 734 348 mii lei la 330 856 mii lei. Această evoluție a fost determinată de tendința generalizată de reducere a ratelor dobânzilor pe plan mondial către niveluri apropiate de zero. De precizat, totuși, că – în pofida climatului investițional nefavorabil – managementul rezervei valutare a permis obținerea unor randamente financiare superioare celor aferente portofoliilor de referință, atât pentru EUR, cât și pentru USD, fără a afecta siguranța și lichiditatea investițiilor. Detalii privind evoluția randamentelor și a contextului financiar internațional sunt prezentate în Capitolul VII – Administrarea rezervelor internaționale.

De asemenea, subliniem că volumul cheltuielilor totale s-a redus în termeni reali cu 16,6 la sută față de anul anterior. De menționat și evoluția favorabilă a cheltuielilor de funcționare, care s-au situat cu 13,8 la sută sub nivelul prevăzut în bugetul aprobat.

Potrivit legii, pierderea înregistrată în exercițiul financiar 2013 în sumă de 1 258 435 mii lei a fost acoperită parțial, la 1 ianuarie 2014, din rezervele statutare (502 230 mii lei), rămânând să fie acoperită suma de 756 205 mii lei.

Capitalul propriu, respectiv activele nete ale Băncii Naționale a României la 31 decembrie 2013, s-a menținut la o valoare pozitivă semnificativă (12 146 814 mii lei), reflectând poziția financiară sustenabilă a băncii centrale.

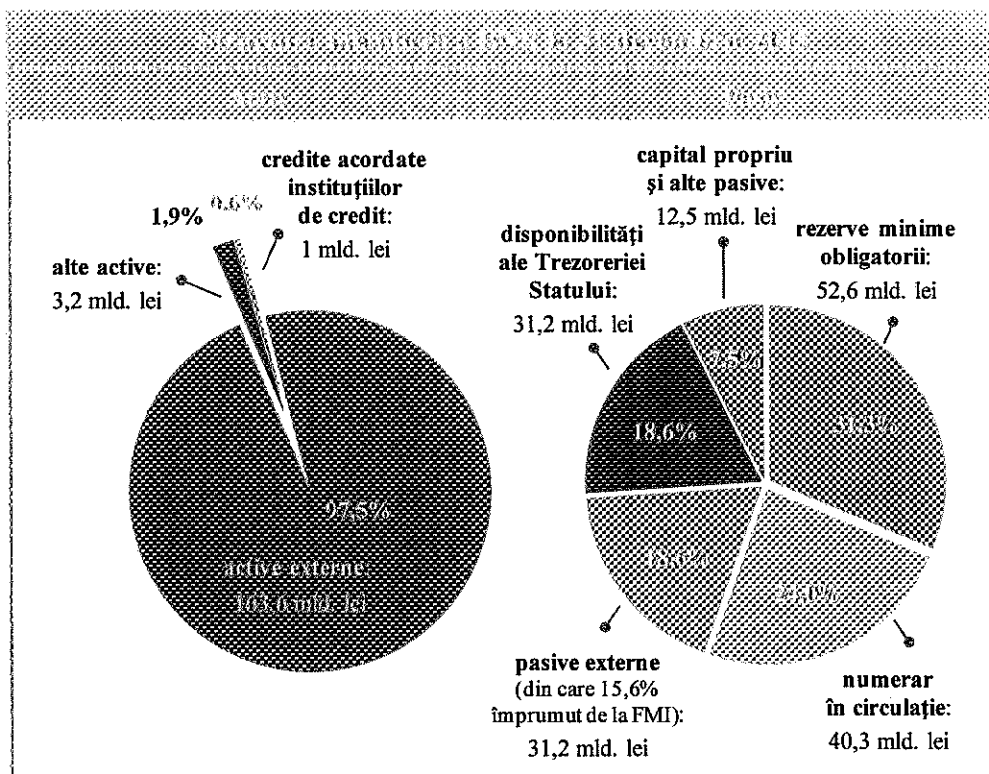
2. Reflectarea în contabilitate a operațiunilor de politică monetară

În perioada ianuarie-mai 2013 și în luna iulie 2013, banca centrală s-a aflat în poziția de creditor al sistemului bancar din perspectiva operațiunilor de politică monetară, furnizarea de lichiditate realizându-se prin tranzacții *repo*. În luna iunie 2013 și în perioada august-decembrie 2013, banca centrală s-a aflat în poziția de debitor față de sistemul bancar, absorbția excedentului de lichiditate realizându-se prin intermediul facilității de depozit. În condițiile în care costul absorbției excedentului de lichiditate a fost mai mare decât veniturile obținute din operațiunile de furnizare a lichidității în sistemul bancar, rezultatul final aferent operațiunilor de politică monetară pentru anul 2013 a fost pierdere în sumă de 155 595 mii lei. Subliniem faptul că dobânzile plătite în cadrul operațiunilor de politică monetară reprezintă, implicit, costul îndeplinirii obiectivului fundamental stabilit de lege privind asigurarea și menținerea stabilității prețurilor – fapt concretizat prin continuarea și în anul 2013 a procesului de dezinflație.

Structura bilanțieră sintetică la 31 decembrie 2013 (graficul următor) evidențiază următoarele aspecte:

- 97,5 la sută din total active sunt reprezentate de activele externe;
- 31,3 la sută din total pasive reprezintă disponibilități atrase de Banca Națională a României de la instituțiile de credit sub forma rezervelor minime obligatorii;
- 24,0 la sută din total pasive reprezintă numerar în circulație;
- 18,6 la sută din total pasive reprezintă disponibilitățile Trezoreriei Statului la Banca Națională a României;
- 15,6 la sută din total pasive reprezintă soldul rămas de rambursat din împrumutul acordat de Fondul Monetar Internațional, conform Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 99/2009 privind ratificarea Aranjamentului *stand-by* dintre România și Fondul Monetar Internațional, convenit prin Scrisoarea de intenție transmisă de autoritățile române, semnată la București la 24 aprilie 2009, și prin Decizia Consiliului director al Fondului Monetar Internațional din

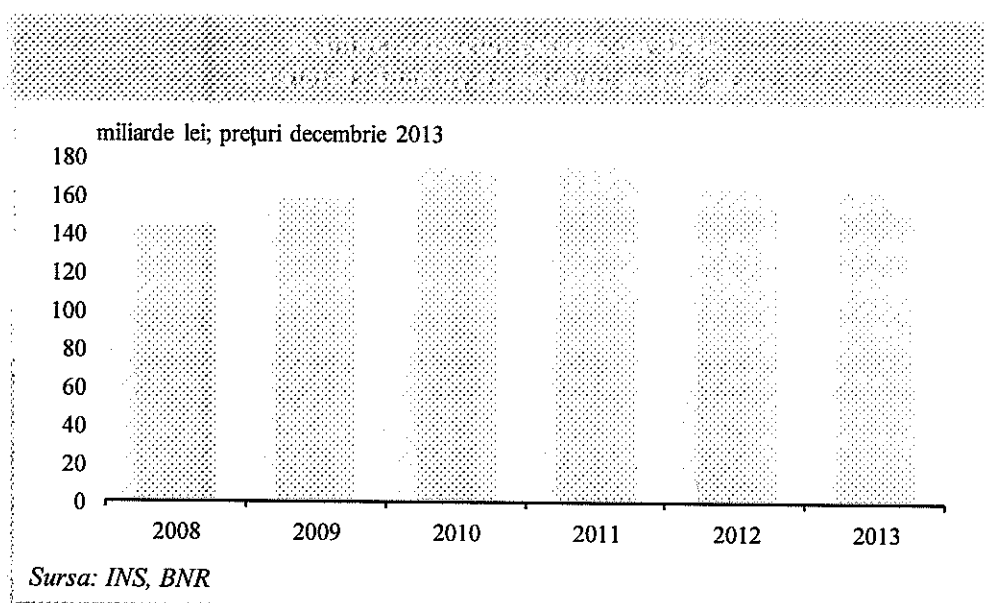
4 mai 2009, precum și a Scrisorii suplimentare de intenție, semnată de autoritățile române la data de 8 septembrie 2009 și aprobată prin Decizia Consiliului director al Fondului Monetar Internațional din 21 septembrie 2009 și conform Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 10/2010 privind ratificarea Scrisorii de intenție, semnată de autoritățile române la București la 5 februarie 2010 și aprobată prin Decizia Consiliului director al Fondului Monetar Internațional din 19 februarie 2010.

Rezultatul operațional al Băncii Naționale a României (pierdere) s-a înregistrat pe fondul respectării obiectivului fundamental privind asigurarea și menținerea stabilității prețurilor, rezultând la 31 decembrie 2013 structura bilanțieră menționată mai sus. În paralel cu această structură bilanțieră, rezultatul financiar a fost influențat în mod direct, așa cum s-a arătat anterior, și de evoluțiile nefavorabile ale randamentelor pe piețele financiare internaționale.

3. Reflectarea în contabilitate a operațiunilor de administrare a activelor și pasivelor în valută

Valoarea în lei a activelor externe la 31 decembrie 2013 s-a diminuat față de 31 decembrie 2012 cu 1 la sută (1 641 240 mii lei).

În contextul operațiunilor de administrare a activelor și pasivelor în valută, menționăm rambursarea parțială (în sumă de 4 414 312 500 DST) în perioada 2012-2013 a tragerilor efectuate² de către banca centrală în anii 2009, 2010 și 2011 din împrumutul acordat de Fondul Monetar Internațional, în cadrul Aranjamentului *stand-by* încheiat în anul 2009 între România și Fondul Monetar Internațional. Subliniem că nivelurile ratelor dobânzilor aferente împrumutului de la FMI rămân cele mai favorabile la care s-a finanțat România până în prezent, împrumutul fiind necesar pentru menținerea unui nivel al rezervelor internaționale adecvat asigurării credibilității externe a României, factor indispensabil pentru stabilitatea financiară și valutară a țării.

În cadrul activității de administrare a activelor și pasivelor în valută s-a ținut cont și de expunerea la riscul de curs de schimb al DST aferent deținerii de pasive nete în această monedă de cont (ca urmare a împrumutului acordat de FMI); în acest sens, riscul a fost acoperit prin expuneri contrare (active nete) în valutele componente ale coșului valutar DST, realizându-se astfel o operațiune de *hedging* economic (diferențele din reevaluare aferente s-au compensat reciproc, rezultând per sold diferențe favorabile nete la 31 decembrie 2013).

² Tragerile efectuate de banca centrală sunt următoarele: tranșa I în sumă de 4,37 miliarde DST – mai 2009, o parte din tranșa a II-a în sumă de 859 milioane DST – septembrie 2009, o parte din tranșele a III-a și a IV-a în sumă totală de 1,09 miliarde DST – februarie 2010, tranșa a V-a în sumă de 768 milioane DST – iunie 2010, tranșa a VI-a în sumă de 769 milioane DST – septembrie 2010 și tranșa a VII-a în sumă de 769 milioane DST – ianuarie 2011. Menționăm că tranșa a II-a din împrumutul FMI (1,72 miliarde DST) a fost împărțită în mod egal între Banca Națională a României și Ministerul Finanțelor Publice în luna septembrie 2009, conform Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 99/2009. Aceeași procedură s-a aplicat în cazul tranșelor a III-a și a IV-a (în sumă totală de 2,18 miliarde DST), în luna februarie 2010, conform Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 10/2010.

Rezultatele sintetice aferente administrării activelor și pasivelor în valută înregistrate în cursul anului 2013 s-au concretizat în realizarea unor venituri în sumă de 2 862 809 mii lei și efectuarea de cheltuieli în valoare de 2 531 953 mii lei, obținându-se un profit de 330 856 mii lei (Tabel 1).

				mii lei
	Venituri	Cheltuieli	Rezultat	
Titluri denuminate în valută	1 456 197	1 309 407	146 790	
Alte dețineri și operațiuni în valută	1 406 612	1 222 220	184 392	
Aur	-	326	-326	
Total	2 862 809	2 531 953	330 856	

4. Efectele contabile ale evoluției cursurilor de schimb, respectiv ale evoluției prețurilor de piață pentru activele din rezerva internațională

Data fiind necesitatea obiectivă, din perspectiva asigurării credibilității externe, a menținerii unui nivel relativ ridicat al rezervei valutare și a unei structuri diversificate a acesteia din punct de vedere al valutelor componente, mișcările înregistrate pe piețele internaționale de cursurile de schimb dintre aceste valute au generat diferențe nefavorabile din reevaluarea pozițiilor valutare respective.

La finalul exercițiului financiar, efectele contabile ale variației cursurilor de schimb – al leului față de euro, dar și ale monedelor ce intră în compoziția rezervelor valutare față de euro – sunt cuantificate pe baza diferenței dintre cursul de reevaluare³ și costul mediu al pozițiilor valutare deținute de banca centrală. În acest context, merită menționat faptul că dimensiunea unor astfel de efecte contabile este influențată de evenimente conjuncturale, care pot afecta evoluția cotațiilor valutare din ultima zi a anului, fără ca nivelurile respective să reflecte tendințe de durată.

Operațiunile de reevaluare a activelor care compun rezerva internațională (aur, titluri în valută) produc efecte contabile și prin prisma modificărilor consemnate de prețurile de piață ale acestora. Respectivul influențe sunt cuantificate pe baza diferenței dintre prețul de piață al activelor și costul mediu sau costul mediu net al acestora.

³ Cursul de reevaluare reprezintă cursul de schimb din ultima zi lucrătoare a lunii. Acest curs este utilizat pentru reevaluarea pozițiilor valutare (lungi sau scurte).

1.3.1. Rezultate financiare

	mii lei	
	Favorabile (înregistrate în contul special de reevaluare – în pasivul bilanțului)	Nefavorabile (înregistrate în contul de profit și pierdere)
Titluri denuminate în valută	2 521	33 165
Alte dețineri în valută	1 784 211	997 087
Aur	8 904 740	-
Total	10 691 472	1 030 252

Conform standardelor internaționale de contabilitate specifice băncilor centrale, recunoscute de Banca Centrală Europeană și aplicate și de Banca Națională a României, diferențele nefavorabile din reevaluarea activelor și pasivelor exprimate în valută la sfârșitul fiecărui exercițiu financiar nu pot fi compensate cu cele favorabile, cele două elemente având tratament contabil diferit. Respectând aceste prevederi, la 31 decembrie 2013, Banca Națională a României a înregistrat pe cheltuieli diferențele nefavorabile rezultate din reevaluarea poziției în USD și JPY, precum și a unor titluri în valută (în sumă de 1 030 252 mii lei), diferențele favorabile semnificative provenite din reevaluarea unor dețineri valutare, titluri în valută și aur monetar (cifrate la 10 691 472 mii lei) fiind înregistrate în contul special de reevaluare.

5. Concluzii

Poziția financiară a Băncii Naționale a României la 31 decembrie 2013, reflectată de nivelul semnificativ pozitiv al capitalului propriu (12 146 814 mii lei), s-a menținut sustenabilă, în pofida pierderii înregistrate.

1.3.2. Rezultate financiare

	mii lei	
	31 decembrie 2013	31 decembrie 2012
Capital	30 000	30 000
Rezerve	2 683 777	2 624 369
Cont special de reevaluare	10 691 472	16 049 052
Rezultatul exercițiului financiar	-1 258 435	696 141
Repartizarea profitului	-	-640 448
Total	12 146 814	18 759 114

Potrivit Legii nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naționale a României, pierderea de 1 258 435 mii lei înregistrată în anul 2013 a fost acoperită, într-o primă etapă, din rezervele statutare (502 230 mii lei), rămânând de acoperit suma de 756 205 mii lei; aceasta se reportează, urmând a fi acoperită din profiturile viitoare.

Rezultatul financiar negativ înregistrat de Banca Națională a României în anul 2013 reflectă influența a doi factori. Primul dintre aceștia vizează asumarea costurilor implicate de îndeplinirea obiectivului fundamental privind stabilitatea prețurilor și de asigurarea unui nivel adecvat al rezervelor valutare ale statului, cu beneficii în planul stabilității cursului de schimb al monedei naționale, al stabilității financiare, precum și al credibilității externe, reflectate în condiții mai avantajoase de finanțare pentru statul român și companiile autohtone. Cel de-al doilea factor de influență este reprezentat de tratamentul contabil al diferențelor din reevaluarea activelor și pasivelor în valută, standardele internaționale aplicabile băncilor centrale – asumate de BNR conform art. 37 din Legea nr. 312/2004 – stipulând înregistrarea diferențelor favorabile în contul special de reevaluare, dar trecerea pe cheltuieli a celor nefavorabile.

Subliniem faptul că, în primele cinci luni ale anului 2014, Banca Națională a României a obținut un profit operațional de 725 806 mii lei (circa 162,1 milioane euro – la cursul mediu de schimb al perioadei ianuarie-mai 2014), echivalând cu acoperirea în cea mai mare parte (96 la sută) a rezultatului financiar nefavorabil reportat din anul anterior.

**Situațiile financiare ale Băncii Naționale a României
la 31 decembrie 2013**

(auditate de KPMG)

KPMG Audit SRL
Victoria Business Park
DN1, Soseaua Bucuresti-Floresti nr. 69-71
Sector 1

P.O. Box 18-191
Bucharest 013665
Romania

Tel: +40 (21) 201 22 22
+40 (372) 377 600
Fax: +40 (21) 201 22 11
+40 (372) 377 700
www.kpmg.ro

Raportul auditorului independent

Catre Consiliul de Administratie al Bancii Nationale a Romaniei

Raport asupra situatiilor financiare

1 Am auditat situatiile financiare anexate ale Bancii Nationale a Romaniei ("Banca") care cuprind bilantul contabil la data de 31 decembrie 2013, contul de profit si pierdere pentru exercitiul financiar incheiat la aceasta data si un sumar al politicilor contabile semnificative si alte note explicative, numerotate de la pagina 1 la pagina 36. Situatiile financiare mentionate se refera la:

- Total active: 167.810.101 mii lei
- Activ net / Total capital, fonduri si rezerve: 12.146.814 mii lei
- Rezultatul net al exercitiului financiar: 1.258.435 mii lei, pierdere

Responsabilitatea conducerii pentru situatiile financiare

2 Conducerea Bancii este responsabila pentru intocmirea si prezentarea fidela a acestor situatii financiare in conformitate cu Normele privind organizarea si conducerea contabilitatii Bancii Nationale a Romaniei Nr. 1/2007, cu modificarile si completarile ulterioare, si cu politicile contabile descrise in notele la situatiile financiare si pentru acel control intern pe care conducerea il considera necesar pentru a permite intocmirea de situatii financiare care sa nu contina denaturari semnificative, datorate fraudei sau erorii.

Responsabilitatea auditorului

- 3 Responsabilitatea noastra este ca, pe baza auditului efectuat, sa exprimam o opinie asupra acestor situatii financiare. Noi am efectuat auditul conform standardelor de audit adoptate de Camera Auditorilor Financiari din Romania. Aceste standarde cer ca noi sa respectam cerintele etice, sa planificam si sa efectuam auditul in vederea obtinerii unei asigurari rezonabile ca situatiile financiare nu cuprind denaturari semnificative.
- 4 Un audit consta in efectuarea de proceduri pentru obtinerea probelor de audit cu privire la sumele si informatiile prezentate in situatiile financiare. Procedurile selectate depind de rationamentul profesional al auditorului, incluzand evaluarea riscurilor de denaturare semnificativa a situatiilor financiare, datorate fraudei sau erorii. In evaluarea acestor riscuri, auditorul ia in considerare controlul intern relevant pentru intocmirea si prezentarea fidela a situatiilor financiare ale Bancii pentru a stabili procedurile de audit relevante in circumstantele date, dar nu si in scopul exprimarii unei opinii asupra eficientei controlului intern al Bancii. Un audit include, de asemenea, evaluarea gradului de adecvare a politicilor contabile folosite si rezonabilitatea estimarilor contabile elaborate de catre conducere, precum si evaluarea prezentarii situatiilor financiare luate in ansamblul lor. Consideram ca probele de audit pe care le-am obtinut sunt suficiente si adecvate pentru a constitui baza opiniei noastre de audit.

Opinia

- 5 In opinia noastra, situatiile financiare pentru exercitiul financiar incheiat la 31 decembrie 2013 au fost intocmite, in toate aspectele semnificative, in conformitate cu Normele privind organizarea si conducerea contabilitatii Bancii Nationale a Romaniei Nr. 1/2007, cu modificarile si completarile ulterioare, si cu politicile contabile descrise in notele la situatiile financiare.

Pentru si in numele KPMG Audit SRL:

S. Toader

Toader Serban-Cristian

inregistrat la Camera Auditorilor Financiari
din Romania cu numarul 1502/2003

KPMG Audit SRL

KPMG Audit SRL

inregistrat la Camera Auditorilor Financiari
din Romania cu numarul 9/2001

Bucuresti, Romania
19 mai 2014

SITUAȚIA ACTIVELOR FINANCIARE LA 31 DECEMBRIE 2013 ȘI 31 DECEMBRIE 2012			
		mii lei	
	Nota	31 decembrie 2013	31 decembrie 2012
Disponibilități bănești și alte valori		28 025	24 895
Metale și pietre prețioase,		166 856	242 760
<i>din care:</i>			
Aur la alte standarde		132 867	189 727
Alte metale și pietre prețioase		33 989	53 033
Active externe,		163 570 436	161 929 196
<i>din care:</i>			
Disponibil în DST la FMI	4	125 079	506 154
Aur monetar	5	13 027 508	18 600 428
Depozite la vedere	6	8 216 062	30 763 494
Depozite la termen	7	26 618 844	7 935 145
Plasamente în valută	8	1 793 487	1 844 140
Valori mobiliare denuminate în valută	9	100 984 220	94 657 035
Împrumuturi în valută	10	7 320 720	1 841 925
Participații externe,	11	5 282 770	5 458 417
<i>din care: participații la FMI</i>		<i>5 149 481</i>	<i>5 323 013</i>
Alte active externe TARGET2		201 746	322 458
Credite acordate instituțiilor de credit,	12	999 991	12 295 179
<i>din care:</i>			
Credite acordate instituțiilor de credit		1 011 791	12 306 979
Credite în litigiu		13 209	13 209
Provizioane specifice de risc de credit-principal		(25 009)	(25 009)
Alte active		2 235 778	2 289 826
Credite acordate salariaților		84	106
Imobilizări	13	1 508 145	1 496 473
Stocuri		4 859	4 265
Titluri de participare	14	2 321	2 321
Decontări cu bugetul statului	15	586 932	769 236
Conturi de regularizare		13 851	13 072
Diferențe din reevaluare pentru elemente în afara bilanțului	16	18 057	831
Alte active		56 206	58 614
Provizioane pentru creanțe aferente altor active	17	(54 677)	(55 092)
Dobânzi de încasat		809 015	659 063
Dobânzi de încasat	18	815 083	665 131
Provizioane de risc de credit-dobândă	19	(6 068)	(6 068)
TOTAL ACTIVE		167 810 101	177 440 919

Notele prezentate în paginile 231-261 fac parte integrantă din situațiile financiare.

SITUAȚIA FINANCIARĂ LA 31 DECEMBRIE 2013 ȘI LA 31 DECEMBRIE 2012			
		mii lei	
	Nota	31 decembrie 2013	31 decembrie 2012
Numerar în circulație	20	40 344 409	36 036 523
Pasive externe,		31 166 226	49 054 850
<i>din care:</i>			
Obligații față de instituții financiare internaționale,		26 184 720	43 690 955
<i>din care: împrumuturi de la FMI</i>	21	26 184 231	43 675 520
Depozite atrase la vedere		46 372	259 196
Împrumuturi de la bănci și alte instituții financiare	22	12 748	16 433
Alocații în DST de la FMI	23	4 922 386	5 088 266
Disponibilități ale instituțiilor de credit la BNR,		52 829 085	48 368 159
<i>din care:</i>			
Conturi curente ale instituțiilor de credit		28 349 250	21 295 993
Disponibilități în regim special		22 725	28 636
Depozite ale instituțiilor de credit		28 365	-
Rezerve obligatorii în valută		24 225 230	26 720 111
Conturi ale instituțiilor de credit în faliment		1 769	961
Alte disponibilități ale instituțiilor de credit			
TARGET2		201 746	322 458
Disponibilități ale Trezoreriei Statului	24	31 203 862	24 973 197
Alte pasive		16 917	32 120
Creditori		15 444	14 410
Personal și conturi asimilate		69	2 314
Decontări cu bugetul statului		102	12 771
Conturi de regularizare		146	814
Alte pasive		1 156	1 811
Dobânzi de plătit	25	102 788	216 956
Capital, fonduri și rezerve,		12 146 814	18 759 114
<i>din care:</i>			
Capital		30 000	30 000
Rezerve	27	2 683 777	2 624 369
Cont special de reevaluări	28	10 691 472	16 049 052
Rezultatul exercițiului financiar		(1 258 435)	696 141
Repartizarea profitului exercițiului financiar		0	(640 448)
TOTAL PASIVE		167 810 101	177 440 919

Situațiile financiare au fost aprobate de Consiliul de administrație în data de 19 mai 2014 și semnate în numele acestuia de:

Guvernator

Dl. Mugur Isărescu

1. Rezultatele activității financiare și operațiunilor financiare

		mii lei	
	Nota	31 decembrie 2013	31 decembrie 2012
Venituri din dobânzi	29	1 562 717	2 355 875
Cheltuieli cu dobânzi	30	(2 636 586)	(3 132 149)
Rezultat net din dobânzi		(1 073 869)	(776 274)
Venituri din taxe și comisioane	31	119 444	103 371
Cheltuieli cu taxe și comisioane	32	(46 964)	(56 886)
Rezultat net din taxe și comisioane		72 480	46 485
Câștiguri nete realizate din operațiuni valutare	33	1 244 759	2 728 508
Câștiguri nete realizate din operațiuni cu titluri	34	28 548	34 736
Pierderi nete realizate din operațiuni cu metale prețioase	35	(373)	(366)
Pierderi din diferențe nefavorabile din reevaluare	36	(1 030 252)	(860 340)
Rezultat net al operațiunilor financiare		242 682	1 902 538
Cheltuieli cu emisiunea monetară	37	(97 127)	(87 270)
Venituri/Cheltuieli din provizioane		415	(281)
Alte cheltuieli din operațiuni specifice		(1 978)	(1 994)
Alte venituri din operațiuni specifice		3 625	2 679
Rezultat net al operațiunilor specifice		(95 065)	(86 866)
Alte venituri		13 745	10 332
Cheltuieli cu personalul		(258 564)	(241 808)
Cheltuieli administrative		(49 875)	(45 352)
Cheltuieli cu amortizarea activelor fixe-corporale și necorporale		(51 606)	(48 230)
Cheltuieli cu diferențe nefavorabile din reevaluarea clădirilor și terenurilor	38	(4 054)	-
Alte cheltuieli generale		(54 309)	(64 684)
Rezultat net aferent exercițiului financiar		(1 258 435)	696 141

Situațiile financiare au fost aprobate de Consiliul de administrație în data de 19 mai 2014 și semnate în numele acestuia de:

Guvernator

Dl. Mugur Isărescu

NOTE LA SITUAȚIILE FINANCIARE LA 31 DECEMBRIE 2013

1. Informații generale

Banca Națională a României („Banca” sau „BNR”) a fost înființată în anul 1880 ca bancă centrală a României. Sediul social este situat în strada Lipscani nr. 25, București, România. Banca este condusă de un Consiliu de administrație format din: Mugur Isărescu – președinte, Florin Georgescu – vicepreședinte, Bogdan Olteanu – membru, Cristian Popa – membru, Marin Dinu – membru, Nicolae Dănilă – membru, Virgiliu Stoenescu – membru, Agnes Nagy – membru și Napoleon Pop – membru. Conducerea executivă este exercitată de către Mugur Isărescu – guvernator, Florin Georgescu – prim-viceguvernator, Bogdan Olteanu – viceguvernator și Cristian Popa – viceguvernator. Membrii Consiliului de administrație sunt numiți de Parlament pe o perioadă de 5 ani. Capitalul Băncii este 100 la sută deținut de către Statul român. Numărul efectiv de salariați la data de 31 decembrie 2013 este de 1 867 persoane (31 decembrie 2012: 1 866 persoane).

Operațiunile Băncii în decursul anului 2013 au fost reglementate de Legea nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naționale a României („Legea nr. 312/2004”), intrată în vigoare la data de 31 iulie 2004, cu excepția prevederilor privind raportarea financiară care au intrat în vigoare din data de 1 ianuarie 2005. Scopul acestei legi este armonizarea Statutului Băncii cu legislația Uniunii Europene și, în particular, cu prevederile privind independența Băncii Centrale din cadrul Tratatului Comunității Europene.

În conformitate cu legislația în vigoare, obiectivul fundamental al Băncii este asigurarea și menținerea stabilității prețurilor. În plus, Banca are dreptul exclusiv de a emite monedă, precum și sarcina de a reglementa și supraveghea sistemul bancar din România.

2. Metode și politici contabile semnificative

a) Întocmirea și prezentarea situațiilor financiare

Situațiile financiare ale Băncii Naționale a României sunt întocmite conform principiilor și regulilor contabile prevăzute de standardele internaționale de contabilitate aplicabile băncilor centrale, recunoscute de Banca Centrală Europeană, și cuprind: bilanțul, contul de profit și pierdere și notele explicative. Baza de reglementare internă este constituită din Norma privind organizarea și conducerea contabilității Băncii Naționale a României nr. 1/2007, cu modificările și completările ulterioare (nr. 1/2008, nr. 3/2008, nr. 1/2010, nr. 2/2010 și nr. 4/2011). Astfel, Norma BNR nr. 1/2007, cu modificările și completările ulterioare, stabilește principiile și regulile contabile de bază, forma și conținutul situațiilor financiare anuale, având ca scop general încadrarea în prevederile

standardelor internaționale de contabilitate aplicabile băncilor centrale, recunoscute de Banca Centrală Europeană¹.

Politicile contabile prezentate în notele explicative 2b – 2t au fost aplicate în mod consecvent de către Bancă pentru exercițiile financiare 2013 și 2012 și corespund în totalitate prevederilor normelor aplicabile.

b) Bazele întocmirii

Situațiile financiare sunt întocmite ținând cont de principiul continuității activității și sunt prezentate în lei, rotunjite la cea mai apropiată valoare exprimată în mii lei.

Veniturile și cheltuielile sunt recunoscute în perioada în care apar conform principiului contabilității de angajamente.

c) Distribuția veniturilor nete ale Băncii către stat

Banca este scutită de la plata impozitului pe profit, dar, conform Legii nr. 312/2004, virează lunar la bugetul statului o cotă de 80 la sută din veniturile nete rămase după acoperirea cheltuielilor exercițiului financiar, exclusiv cheltuielile cu alte provizioane decât cele de risc de credit, și a pierderilor exercițiilor precedente rămase neacoperite din alte surse.

Pe parcursul anului 2013, Banca nu a efectuat viramente către bugetul de stat reprezentând cota de 80 la sută din veniturile nete. Regularizările aferente exercițiului financiar 2013 sunt efectuate până la termenul de depunere a bilanțului contabil anual, conform legii, în baza unei declarații rectificative.

În anul 2012, Banca a înregistrat venituri nete de 696 135 mii lei. Astfel, Banca a datorat către bugetul de stat o cotă de 80 la sută din veniturile nete ale anului 2012 în sumă de 556 908 mii lei.

d) Principii contabile semnificative

Prevalența economicului asupra juridicului: Tranzacțiile sunt înregistrate și prezentate în concordanță cu substanța și realitatea lor economică și nu doar cu forma juridică.

Prudența: evaluarea activelor și pasivelor, precum și recunoașterea veniturilor și cheltuielilor sunt realizate în mod prudent. Exercițarea prudenței nu permite subevaluarea deliberată a activelor/veniturilor sau supraevaluarea deliberată a datoriilor/cheltuielilor.

Evenimentele ulterioare datei bilanțului: activele și pasivele sunt ajustate pentru evenimentele ce au loc între data bilanțului anual și data la care situațiile financiare sunt aprobate de către Consiliul de administrație, dacă aceste evenimente afectează situația activelor și pasivelor la data bilanțului. În cazul în care evenimentele

¹ Orientarea BCE/2006/16, Orientarea BCE/2008/21, Orientarea BCE/2009/28, Orientarea BCE/2010/20.

ulterioare datei bilanțului nu afectează situația activelor și pasivelor la data bilanțului, dar sunt importante deoarece omiterea lor din prezentare ar afecta capacitatea utilizatorilor situațiilor financiare de a efectua evaluări corecte și de a lua decizii, activele și pasivele aferente nu sunt ajustate, realizându-se doar o descriere a evenimentelor.

Pragul de semnificație: devierile de la regulile contabile, inclusiv cele ce afectează calculul contului de profit și pierdere, vor fi permise doar dacă acestea pot fi considerate în mod rezonabil ca fiind nesemnificative pentru contextul de ansamblu și pentru prezentarea situațiilor financiare ale Băncii.

Contabilitatea de angajamente: veniturile și cheltuielile sunt recunoscute în perioada contabilă în care apar și nu în perioada în care sunt efectiv încasate sau plătite.

e) Folosirea estimărilor

Întocmirea situațiilor financiare în conformitate cu prevederile Normei nr. 1/2007, cu modificările și completările ulterioare, impune conducerii să facă unele estimări și presupuneri care influențează valorile raportate ale activului și pasivului, precum și ale veniturilor și cheltuielilor aferente perioadei de raportare. Rezultatele efective pot fi diferite față de aceste estimări. Estimările sunt revizuite periodic și, dacă sunt necesare ajustări, acestea sunt înregistrate în contul de profit și pierdere în perioada în care ele devin cunoscute. Deși aceste estimări individuale prezintă un oarecare grad de incertitudine, efectul cumulat al acestuia asupra situațiilor financiare este considerat ca nesemnificativ.

f) Recunoașterea activelor și pasivelor

Activele/pasivele financiare sau de altă natură sunt recunoscute în bilanț dacă:

- este probabil ca un beneficiu economic viitor asociat cu activul/pasivul respectiv va intra/ieși în/din patrimoniul Băncii;
- toate riscurile și avantajele asociate cu activul/pasivul respectiv au fost transferate efectiv Băncii; și
- valoarea activului/pasivului poate fi măsurată în mod credibil.

Activele și pasivele financiare sunt recunoscute inițial la valoarea de achiziție, după cum este prezentat în continuare.

g) Poziția valutară

Poziția valutară (deținerea valutară) reprezintă soldul net într-o anumită valută, respectiv diferența dintre total creanțe (activul bilanțului și conturi în afara bilanțului de natura activelor) și total angajamente (pasivul bilanțului și conturi în afara bilanțului de natura pasivelor) în valuta respectivă, cu unele excepții. Aurul la standard internațional este considerat ca și valută, determinându-se poziția aurului.

Începând cu 31 decembrie 2010, Banca a aplicat Norma nr. 2/2010 pentru modificarea și completarea Normei Băncii Naționale a României nr. 1/2007 privind organizarea și conducerea contabilității BNR, cu modificările și completările ulterioare, aplicabilă începând cu situațiile financiare anuale aferente exercițiului financiar 2010, care include următoarele prevederi:

- valuta DST este considerată ca fiind o valută separată; tranzacțiile care implică o schimbare a poziției nete a DST vor fi tranzacții denominate în DST sau tranzacții care respectă structura coșului valutar DST;
- este permisă desemnarea pentru *hedging* economic DST a deținerilor valutare nete ale valutilor componente ale coșului DST, măsurate la costul mediu anterior reevaluării de sfârșit de an;
- la sfârșitul anului poziția valutară netă a DST va include: poziția valutară a DST și deținerile nete ale valutilor individuale ale coșului DST (împreună, acestea vor fi tratate ca o singură deținere valutară netă);
- la data de închidere a perioadei financiare, Banca poate efectua operațiunea de acoperire a riscurilor („*hedging* economic”) asupra poziției nete a DST, care presupune înregistrarea rezultatului reevaluării poziției valutare a DST după cumularea acestuia cu rezultatele reevaluării coșului de valute componente desemnate conform structurii coșului valutar DST.

Elementele care nu sunt incluse în poziția valutară sunt următoarele: sumele denominate în valută înregistrate în conturile Casa în valută, Valută în tranzit, Furnizori, Debitori, Operațiuni în curs de clarificare și Cheltuieli în avans.

h) Metoda costului mediu

Metoda costului mediu se aplică pentru următoarele elemente:

- poziția valutară, inclusiv DST;
- poziția aurului la standarde internaționale;
- portofoliul de titluri denominate în valută – pentru fiecare ISIN/CUSIP (serie titlu).

Costul mediu al poziției valutare se determină zilnic și este un curs de schimb exprimat sub forma cotației indirecte (lei/1 unitate valutară). În cazul poziției valutare lungi, achizițiile nete de valută din cursul zilei, exprimate la costul mediu al achizițiilor din ziua respectivă, sunt adăugate la deținerea din ziua anterioară pentru a obține un nou cost mediu al poziției valutare. Vânzările nete de valută din cursul zilei nu modifică costul mediu al poziției valutare. În cazul poziției aurului, se aplică aceeași metodă.

Costul mediu al deținerii de titluri în valută se calculează pentru fiecare ISIN/CUSIP (serie titlu) și se obține prin raportarea valorii de tranzacție a deținerii totale la valoarea nominală a deținerii. Achizițiile de titluri din cursul zilei sunt

adăugate la deținerea din ziua anterioară pentru a obține un nou cost mediu pentru fiecare ISIN/CUSIP (serie titlu).

Costul mediu net al deținerii de titluri în valută se obține prin raportarea la valoarea nominală pentru fiecare ISIN/CUSIP (serie titlu) a deținerii la cost mediu ajustate cu amortizarea cumulată a primei/discountului. Prima/discountul rezultat(ă) la achizițiile de titluri sunt amortizate pe durata rămasă de viață a titlului, utilizând metoda ratei interne de rentabilitate.

Câștigurile/pierderile realizate din tranzacțiile valutare, tranzacțiile cu aur/argint la standarde internaționale și tranzacțiile cu titluri în valută sunt determinate pe baza costului mediu aferent deținerii respective (vezi Nota 2i și Nota 2j).

La sfârșitul exercițiului financiar, conform procedurii de reevaluare (vezi Nota 2p), costul mediu al poziției valutare, respectiv costul mediu net al titlurilor în valută – în cazul în care s-au înregistrat pe cheltuială diferențe nefavorabile din reevaluare la 31 decembrie pentru respectiva poziție valutară sau deținere de ISIN/CUSIP (serie titlu) – devine egal cu cursul de reevaluare, respectiv prețul de piață al titlurilor.

i) Tranzacții valutare

Operațiunile exprimate în monedă străină sunt înregistrate în lei la cursul oficial de schimb de la data tranzacției. Activele și pasivele monetare exprimate în monedă străină la data bilanțului sunt transformate în lei la cursul de schimb de la acea dată.

Cumpărările și vânzările la termen/la vedere în cazul operațiunilor swap valută/RON sunt recunoscute în conturile din afara bilanțului de la data tranzacției până la data decontării (la rata la vedere a tranzacției), respectiv în conturile din bilanț la data decontării. Diferența dintre rata la vedere și rata la termen este înregistrată ca dobândă de plătit sau dobândă de încasat. Poziția valutară este afectată de către dobânda de plătit/încasat în valută.

Conform metodei costului mediu pentru poziția valutară lungă, orice vânzare de valută (ieșire din poziția valutară) generează câștig/pierdere determinat(ă) astfel:

- dacă în cursul zilei achizițiile depășesc vânzările, câștigul/pierdere realizat(ă) din vânzările totale ale zilei se determină prin multiplicarea vânzărilor totale ale zilei cu diferența între prețul mediu al vânzărilor din ziua respectivă și costul mediu al achizițiilor din ziua respectivă;
- dacă în cursul zilei vânzările depășesc achizițiile, câștigul/pierdere realizat(ă) din vânzările totale ale zilei se determină prin însumarea următoarelor:
 - câștigul/pierdere din vânzările acoperite de achizițiile zilei curente, determinat(ă) ca rezultat al multiplicării achizițiilor totale ale zilei cu diferența între prețul mediu al vânzărilor din ziua respectivă și costul mediu al achizițiilor din ziua respectivă;

- câștigul/pierdere din vânzările acoperite de deținerile de valută din ziua anterioară, determinat(ă) ca rezultat al multiplicării vânzărilor nete ale zilei cu diferența dintre prețul mediu al vânzărilor din ziua respectivă și costul mediu al poziției valutare din ziua precedentă.

În cazul unei poziții valutare scurte pentru o valută sau pentru aur, se aplică metoda inversă celei descrise anterior. Astfel, costul mediu al poziției scurte este afectat de ieșirile nete, în timp ce intrările nete reduc poziția la costul mediu existent și generează câștiguri sau pierderi realizate.

j) Titluri denominate în valută

Prima/discountul rezultat(ă) la achizițiile de titluri sunt amortizate pe durata rămasă de viață a titlului, utilizând metoda ratei interne de rentabilitate.

Eșalonarea discountului/amortizarea primei se înregistrează zilnic în conturi, conform principiilor contabilității de angajamente și este asimilată veniturilor/cheltuielilor din dobânzi. Creanțele de încasat aferente titlurilor se înregistrează zilnic în conturi conform principiilor contabilității de angajamente, fiind exprimate în lei la cursul BNR al zilei.

Câștigul/pierdere din vânzarea de titluri se determină ca diferență între prețul de vânzare și costul mediu al deținerii de titluri aplicată la valoarea nominală vândută. Componentele câștigului/pierderii din vânzarea de titluri se evidențiază astfel:

- efectul prețului de piață determinat ca diferență dintre prețul de vânzare și costul mediu net al deținerii de titluri aplicată la valoarea nominală vândută – înregistrat în contul de profit și pierdere la data decontării;
- efectul ratei dobânzii determinat ca diferență dintre costul mediu net și costul mediu al deținerii de titluri aplicată la valoarea nominală vândută – înregistrat în contul de profit și pierdere prin procedura de amortizare/eșalonare zilnică a primelor/discounturilor aferente titlurilor în valută.

Câștigul/pierdere din reevaluarea la prețul pieței se determină ca diferență între prețul de piață și costul mediu net.

k) Credite acordate instituțiilor de credit și altor entități

Creditele sunt prezentate în bilanț la valoarea principalului, mai puțin provizionul pentru deprecierea valorii creditelor, necesar pentru a reflecta valoarea recuperabilă a acestor active. Totodată la acest post bilanțier sunt incluse și creditele acordate instituțiilor de credit ca urmare a transferurilor de titluri însoțite de un angajament de răscumpărare.

l) Titluri de participare

Titlurile de participare, inclusiv titlurile de participare în societățile în care Banca exercită influență semnificativă, sunt înregistrate la cost conform prevederilor

Normei nr. 1/2007, cu modificările și completările ulterioare, prezentele situații financiare nefiind consolidate.

m) Imobilizări corporale și necorporale

Imobilizările corporale și necorporale sunt prezentate în situațiile financiare la cost sau cost reevaluat minus amortizarea cumulată.

BNR reevaluează imobilizările corporale de natura construcțiilor și terenurilor cel puțin o dată la 3 ani. Diferențele favorabile din reevaluare se înregistrează la poziția bilanțieră „Rezerve”. Diferențele nefavorabile din reevaluare sunt compensate cu diferențele favorabile înregistrate anterior pentru fiecare activ reevaluat; diferențele nefavorabile aferente unui activ reevaluat care depășesc diferențele favorabile anterioare se înregistrează pe cheltuieli.

Cheltuielile generate de construcția de imobilizări sunt capitalizate și amortizate odată cu darea în folosință a activelor.

Cheltuielile generate de înlocuirea unei componente a elementelor de imobilizări corporale, incluzând cheltuielile cu modernizarea, sunt capitalizate. Alte cheltuieli cu reparațiile și întreținerea sunt înregistrate în contul de profit și pierdere, la momentul efectuării lor, având statut de cheltuieli de exploatare.

Amortizarea a fost calculată prin metoda lineară pe perioada duratei de viață economică pentru fiecare element din categoria imobilizărilor corporale. Amortizarea este recunoscută ca o reducere a valorii activelor. Terenurile nu sunt supuse amortizării. Duratele legale de viață pe categorii sunt următoarele:

Clădiri	20-60 ani
Echipament	5-20 ani
Mijloace de transport	5 ani
Echipament informatic	3 ani

n) Ajustări pentru deprecierea valorii activelor

În cadrul politicii monetare și de curs de schimb, Banca poate acorda credite instituțiilor de credit. Banca constituie provizioane de risc de credit conform normelor proprii aprobate de către Consiliul de administrație al Băncii, cu avizul consultativ al Ministerului Finanțelor Publice.

Ajustările pentru deprecierea valorii creditelor sunt recunoscute drept cheltuieli specifice în contul de profit și pierdere și deduse din total credite și dobânzi de încasat.

Când creditul se consideră nerecuperabil și toate măsurile legale pentru recuperarea acestuia au fost luate, acesta este trecut pe pierderi și înregistrat în contul de profit și pierdere.

Ajustările pentru deprecierea valorii activelor constituite de Bancă – altele decât cele pentru risc de credit – se suportă din profitul rămas după virarea la bugetul de stat a cotei de 80 la sută din veniturile nete. Activele financiare sunt analizate pentru a determina dacă există vreun indiciu obiectiv potrivit căruia un activ poate fi depreciat. Dacă orice astfel de indiciu există, Banca estimează valoarea recuperabilă a activului. O pierdere din depreciere este recunoscută când valoarea contabilă a activului depășește valoarea sa recuperabilă.

Provizioanele pentru deprecierea valorii imobilizărilor sunt anulate parțial/total în situația în care a avut loc o modificare în estimările anterioare folosite pentru determinarea valorii recuperabile a activelor. Un provizion pentru deprecierea activelor este anulat parțial/total numai în măsura în care noua valoare contabilă a imobilizărilor nu depășește valoarea contabilă netă care ar fi fost determinată dacă pierderea din depreciere nu ar fi fost recunoscută în anii anteriori.

o) Numerar în circulație

Banca elaborează programul de emisiune a bancnotelor și monedelor, asigură tipărirea, distribuirea și administrarea rezervei de numerar, astfel încât să se asigure necesarul de numerar în strictă concordanță cu nevoile reale ale circulației bănești.

Numerarul în circulație se înregistrează la valoarea nominală a bancnotelor și monedelor produse/primite de la Imprimeria BNR, Monetăria Statului și alți furnizori externi, mai puțin valoarea bancnotelor și monedelor distruse și a celor asimilate cu acestea (bancnotele și monedele retrase din circulație, nepreschimbate la termenul stabilit), valoarea bancnotelor și monedelor trecute la colecție și a celor vândute ca produse numismatice, valoarea bancnotelor și a monedelor din fondul de rezervă existent în Tezaurul central și la sucursalele județene ale Băncii, precum și cele aflate în expediție între acestea.

p) Reevaluarea

Reevaluarea pozițiilor valutare lungi și scurte se înregistrează lunar în contul special de reevaluare din bilanț, ca diferență între cursul de reevaluare (cursul de schimb oficial stabilit în ultima zi lucrătoare a lunii) și costul mediu al poziției valutare. Activele (participația la FMI) și pasivele (alocațiile și depozitul de la FMI) denominate în DST se reevaluează de asemenea la cursurile comunicate de Fondul Monetar Internațional valabile la datele de 30 aprilie, respectiv 31 decembrie.

Reevaluarea la valoarea de piață se efectuează lunar pentru deținerile de aur/argint la standarde internaționale și titlurile denominate în valută, cu excepțiile menționate mai jos; diferențele din reevaluarea la valoarea de piață se înregistrează în conturile de ajustare din bilanț. Reevaluarea aurului se efectuează pe baza prețului în lei pe unitatea de aur, rezultat prin aplicarea cotației fixing de pe piața metalelor prețioase de la Londra și a cursului de reevaluare lei/USD. Reevaluarea titlurilor denominate în valută se efectuează prin compararea prețului de piață

(preț mediu de piață) la finalul ultimei zile lucrătoare din lună cu costul mediu net al deținerii de titluri.

Nu sunt permise compensări între diferențele nefavorabile din reevaluare aferente oricărei dețineri de titluri, valută sau aur și diferențele favorabile din reevaluare aferente altor dețineri de titluri, valută sau aur.

La sfârșitul exercițiului financiar, diferențele nefavorabile din reevaluarea activelor și pasivelor sunt înregistrate în contul de profit și pierdere, fără posibilitatea de anulare ulterioară prin diferențele favorabile din reevaluare ale exercițiilor financiare viitoare. Ulterior, costul mediu al poziției valutare, respectiv costul mediu net al titlurilor în valută pentru care s-au înregistrat pe cheltuială diferențe nefavorabile din reevaluare, devine egal cu cursul de reevaluare, respectiv prețul de piață al titlurilor. Diferențele favorabile din reevaluarea activelor și pasivelor în valută la sfârșitul exercițiului financiar sunt înregistrate în contul special de reevaluare.

La final de an, diferențele din reevaluare aferente DST sunt compensate cu diferențele din reevaluare aferente deținerilor valutare desemnate pentru operațiunea de *hedging* contra riscului cursului de schimb DST (vezi Nota 2g), iar diferențele nete nefavorabile rezultate din compensare sunt înregistrate pe cheltuială.

q) Pensiiile și beneficiile angajaților

Banca, în desfășurarea normală a activității, execută plăți către fondurile de stat românești pentru angajații săi din România, pentru pensii, asigurări de sănătate și șomaj. În cursul anului 2013, precum și în anii anteriori, toți angajații Băncii au fost incluși în sistemul de pensii de stat. De asemenea, conform legislației în vigoare, începând din anul 2007, angajații eligibili ai Băncii au fost incluși și în sistemul de pensii private.

În baza Contractului colectiv de muncă în vigoare, Banca plătește la pensionare angajaților săi o indemnizație de pensionare care este calculată în funcție de salariul la data pensionării. Contractul colectiv de muncă este în fiecare an aprobat de către Consiliul de administrație. Banca recunoaște datoria aferentă indemnizațiilor de pensionare la data la care acestea sunt datorate salariaților Băncii.

r) Recunoașterea veniturilor și cheltuielilor

Veniturile și cheltuielile sunt recunoscute conform principiului contabilității de angajamente. Pierderile sau câștigurile realizate din vânzarea de valută, aur sau titluri sunt înregistrate în contul de profit și pierdere. Aceste câștiguri/pierderi realizate sunt calculate prin diferență față de costul mediu al activului respectiv.

Diferențele favorabile din reevaluare nu sunt recunoscute ca venituri, ci sunt transferate direct într-un cont special de reevaluare.

La sfârșitul exercițiului financiar, diferențele nefavorabile din reevaluare sunt înregistrate în contul de profit și pierdere dacă sunt mai mari decât diferențele favorabile din reevaluare înregistrate anterior în contul special de reevaluare aferent. Nu se realizează compensare între diferențele din reevaluare pentru diferitele dețineri de titluri, valută și aur, cu excepția operațiunii de *hedging* DST (vezi Nota 2g și Nota 2p).

Comisioanele de angajament aferente Aranjamentului *stand-by* de tip preventiv încheiat în anul 2011 cu extindere până în iunie 2013 și comisionul de angajament pentru Aranjamentul *stand-by* de tip preventiv încheiat pentru perioada septembrie 2013 – septembrie 2015 se trec pe cheltuială lunar, în mod eşalonat.

s) Capitalul social și rezervele statutare

Capitalul Băncii Naționale a României este deținut în întregime de stat și nu este divizat în acțiuni. La 31 decembrie 2013 și 31 decembrie 2012 capitalul Băncii este de 30 000 mii lei.

Rezervele statutare au fost constituite la data de 1 ianuarie 2005, în conformitate cu Legea nr. 312/2004, prin preluarea sumelor rămase în fondul de rezervă. Ulterior, au fost utilizate integral pentru acoperirea pierderii reportate.

La data de 31 decembrie 2013, rezervele statutare nu prezintă modificări valorice față de 31 decembrie 2012, dată la care rezervele statutare au fost majorate prin repartizarea unui procent de 60 la sută din profitul rămas după virarea la bugetul de stat a cotei de 80 la sută din veniturile nete aferente anului 2012.

t) Acoperirea pierderii

Pierdere înregistrată la data de 31 decembrie 2013 se acoperă conform Legii nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naționale a României (vezi Nota 41).

3. Politici de gestionare a riscului

Principalele riscuri asociate cu activitățile Băncii sunt de natură financiară și operațională, rezultând din responsabilitatea Băncii de a asigura și menține stabilitatea prețurilor. Principalele categorii de riscuri financiare la care Banca este expusă se referă la riscul de credit, riscul de lichiditate și riscul de piață. Risc de piață include riscul de dobândă și riscul valutar.

a) Risc de credit

Banca este expusă riscului de credit ca rezultat al activităților de tranzacționare, acordare de credite și efectuare de investiții.

Risc de credit asociat cu activitățile de tranzacționare și de investiții este gestionat prin intermediul procedurilor de administrare a riscului de piață. Acest risc este controlat atât prin selectarea unor parteneri cu cele mai bune ratinguri de

credit, prin monitorizarea activităților și ratingurilor acestora, cât și prin utilizarea metodei limitelor de expunere.

Conform strategiei multianuale de administrare a rezervelor internaționale ale României, aprobată de către Consiliul de administrație al Băncii pentru perioada 2011-2015, categoriile de emitenți eligibili sunt următoarele: (i) Guvernul SUA; (ii) agenții guvernamentale sau sponsorizate de Guvernul SUA; (iii) guvernele țărilor membre ale Uniunii Europene; (iv) agenții guvernamentale sau sponsorizate de guvernele țărilor membre ale Uniunii Europene; (v) Guvernul Japoniei; (vi) alte guverne care beneficiază de rating AAA; (vii) instituții supranaționale; (viii) entități private emittente de obligațiuni garantate cu active.

Banca este expusă riscului de credit, în principal ca rezultat al activității de acordare de credite pe termen scurt în lei către instituțiile de credit interne. Valoarea care reprezintă expunerea la acest risc de credit este dată de valoarea contabilă a creditelor acordate de către Bancă, recunoscută în bilanțul contabil. Creditele pe termen scurt în lei acordate băncilor sunt în mod normal garantate cu titluri de stat emise de Guvernul României sau cu depozite la termen. Totuși, Banca poate, în cazuri extreme, să acorde credite negarantate instituțiilor de credit cu scopul de a preveni crizele sistemice.

Expunerea maximă la riscul de credit, reprezentând pierderea maximă contabilă care ar trebui recunoscută la data întocmirii bilanțului în situația în care împrumutații nu își pot îndeplini obligațiile contractuale, iar valoarea justă a oricăror garanții este zero (situație puțin probabilă), este în sumă de 1 000 075 mii lei (31 decembrie 2012: 12 295 285 mii lei). Menționăm că, la data aprobării prezentelor situații financiare, creditele acordate instituțiilor de credit aflate în sold la 31 decembrie 2013 în sumă de 999 991 mii lei au fost ulterior rambursate integral de contrapartide (31 decembrie 2012: 12 295 179 mii lei).

b) Riscul de lichiditate

Banca este împrumutătorul de ultimă instanță al instituțiilor de credit din România. Obiectivul principal al operațiunilor derulate zilnic este asigurarea existenței unei lichidități corespunzătoare pe piața internă.

Banca gestionează în același timp și rezerva valutară externă, prin planificare și diversificare, pentru a asigura îndeplinirea la timp a obligațiilor valutare.

c) Riscul de dobândă

Banca se confruntă cu riscul de dobândă, în principal datorită expunerii la fluctuațiile nefavorabile ale ratei dobânzii pe piață, în măsura în care activele și pasivele purtătoare de dobânzi devin scadente, valoarea de piață a activelor/pasivelor este influențată de fluctuația ratei dobânzii sau rata dobânzii se modifică în perioade diferite sau în procente diferite.

Pentru creanțele și datoriile financiare în lei, Banca urmărește ratele curente de dobândă de pe piață. Obținerea unei marje pozitive nu este întotdeauna posibilă datorită faptului că nivelurile acestor active și pasive sunt dictate de obiectivele politicii monetare. Totuși, Banca monitorizează în mod constant costurile implementării acestei politici față de beneficiile previzionate.

Pentru controlul riscului de dobândă, Banca ajustează durata medie a activelor în funcție de obiectivele de siguranță și rentabilitate asumate. În cadrul strategiei multianuale a rezervelor internaționale ale României, aprobată de către Consiliul de administrație al BNR pentru perioada 2011-2015, s-a stabilit o durată medie de până la șase luni, atât pentru întreaga rezervă valutară, cât și pentru fiecare valută în parte. Pentru datoriile financiare în valută, sunt utilizate în diferite proporții instrumente cu dobândă fixă și variabilă în vederea limitării expunerii la riscul de dobândă.

d) Riscul valutar

Banca este expusă riscului valutar prin tranzacțiile de schimb valutar.

Principalele active nete deținute de Bancă sunt exprimate în EUR și USD. De asemenea, principalele pasive nete sunt exprimate în DST. Datorită volatilității cursului de schimb și a piețelor financiare, există un risc de pierdere/creștere de valoare în ceea ce privește activele/pasivele monetare denominate în valută. Pozițiile de schimb valutar deschise reprezintă o sursă a riscului valutar.

Pentru a evita pierderile care pot fi generate de fluctuațiile nefavorabile ale cursului de schimb, dar în limita obiectivelor sale de administrare a rezervelor internaționale, Banca implementează în prezent o politică de diversificare a portofoliului, cu scopul de a obține o distribuție echilibrată pe valute. De asemenea, Banca a realizat la 31 decembrie 2013 și 31 decembrie 2012 operațiunea de *hedging* pentru protejare împotriva riscului de curs de schimb DST (vezi Nota 2g).

Activele și pasivele denominate în EUR, USD și alte valute la data bilanțului sunt prezentate în Nota 39.

Cursurile de reevaluare ale principalelor monede străine la final de an au fost:

Moneda	31 decembrie 2013	31 decembrie 2012	Modificarea
Euro (EUR)	1: RON 4,4847	1: RON 4,4287	1,3
Dolar SUA (USD)	1: RON 3,2551	1: RON 3,3575	(3,0)
Drepturi speciale de tragere (DST)	1: RON 5,0178	1: RON 5,1637	(2,8)

4. Disponibil în DST la FMI

Fiecare stat membru al FMI are un cont curent în DST la Fondul Monetar Internațional (FMI) utilizat pentru derularea acordurilor de împrumut și a altor operațiuni aferente între statele membre și FMI. Acest cont este purtător de dobândă la același nivel ca și dobânzile la alocațiile FMI în DST.

5. Aur monetar

	31 decembrie 2013	31 decembrie 2012
	mii lei	mii lei
Lingouri de aur în formă standard	3 510 593	5 012 358
Monede	1 811 694	2 586 701
Depozite externe	7 705 221	11 001 369
Total	13 027 508	18 600 428

La 31 decembrie 2013, Banca are depozitat în afara țării aur în valoare de 7 705 221 mii lei (31 decembrie 2012: 11 001 369 mii lei). Prețul de reevaluare a aurului la data de 31 decembrie 2013 a fost de 125,809 lei/g pentru stocul deținut de Bancă, în greutate totală de 103 549,3 kg (la 31 decembrie 2012 prețul a fost de 179,629 lei/g pentru stocul deținut de Bancă în greutate totală de 103 549,3 kg).

6. Depozite la vedere

	31 decembrie 2013	31 decembrie 2012
	mii lei	mii lei
Depozite la vedere la instituții internaționale	214 961	406 641
Depozite la vedere la bănci centrale	8 001 084	30 355 614
Depozite la vedere la bănci din străinătate	17	1 239
Total	8 216 062	30 763 494

La data de 4 iulie 2011, Banca a implementat sistemul TARGET2 România (sistemul transeuropean de transfer de fonduri cu decontare pe bază brută în timp real). Acest sistem reprezintă un canal pentru procesarea interbancară a plăților în euro, atât a celor efectuate în nume propriu de către bănci, cât și a celor efectuate în numele clienților.

La data de 31 decembrie 2013, poziția „depozite la vedere la bănci centrale” cuprinde în principal disponibilul Băncii ca participant direct în TARGET2 în sumă de 7 946 285 mii lei reprezentând 1 771 865 mii EUR (31 decembrie 2012: 21 647 742 mii lei reprezentând 4 888 058 mii EUR), precum și alte depozite; la data de 31 decembrie 2012, poziția „depozite la vedere la bănci centrale” cuprindea și depozitul la vedere constituit la o bancă centrală din Uniunea Europeană în sumă de 8 673 895 mii lei (1 958 565 mii EUR).

La data de 31 decembrie 2013, disponibilul la BRI este în sumă de 214 961 mii lei (31 decembrie 2012: 406 641 mii lei), reprezentând contravaloarea a 46 031 mii EUR (31 decembrie 2012: 90 348 mii EUR), 6 mii USD (31 decembrie 2012: 6 mii USD) și 2 327 mii CHF (31 decembrie 2012: 1 770 mii CHF).

Structura pe valute a celorlalte depozite la vedere se regăsește la Nota 39.

7. Depozite la termen

	mii lei	
	31 decembrie 2013	31 decembrie 2012
Depozite la termen la bănci centrale	8 969 400	1 328 610
Depozite la termen la instituții internaționale	17 649 444	6 606 535
Total	26 618 844	7 935 145

La 31 decembrie 2013, depozitele la termen la bănci centrale includ depozitele constituite la o bancă centrală din Uniunea Europeană în sumă de 8 969 400 mii lei, reprezentând 2 000 000 mii EUR (31 decembrie 2012: 1 328 610 mii lei, reprezentând 300 000 mii EUR).

Depozitele la termen la instituții internaționale includ depozitele constituite la o instituție financiară din afara Uniunii Europene în sumă de 17 649 444 mii lei reprezentând 500 000 mii EUR, 3 750 000 mii USD și 594 750 mii GBP (31 decembrie 2012: 6 606 535 mii lei, reprezentând 950 000 mii USD și 629 300 mii GBP).

8. Plasamente în valută

	mii lei	
	31 decembrie 2013	31 decembrie 2012
Plasamente la Banca Mondială,		
din care:		
– în depozite la vedere la Fed	2 695	323 629
– în titluri	1 790 792	1 520 511
Total	1 793 487	1 844 140

Conform contractului de administrare de investiții încheiat între Bancă și BIRD în anul 2002, BIRD a devenit consultantul și mandatarul Băncii pentru administrarea unor active externe limitate la 20 la sută din rezerva valutară internațională. La 31 decembrie 2013, plasamentele administrate de BIRD (depozite) sunt în valoare de 2 695 mii lei, reprezentând 827 mii USD (31 decembrie 2012: 323 629 mii lei – echivalentul al 96 390 mii USD).

La 31 decembrie 2013, plasamentele în titluri administrate de Banca Mondială în conformitate cu contractul de administrare de investiții sunt în valoare de 1 790 792 mii lei, echivalentul a 550 150 mii USD (31 decembrie 2012: 1 520 511 mii lei, echivalentul al 452 871 mii USD).

9. Valori mobiliare denumite în valută

		mii lei
Titluri cu discount – Trezorerii europene	30 332 520	33 083 703
Titluri cu discount – Agenții guvernamentale europene	2 052 282	1 141 369
Titluri cu discount – Trezoreria Japoniei	5 362 205	3 919 685
Titluri cu cupon – Trezoreria SUA	11 719 961	16 132 879
Titluri cu cupon – Trezorerii europene	40 203 572	30 207 970
Titluri cu cupon – Instituții de credit și bănci	6 610 604	5 990 124
Titluri cu cupon – Organizații financiare internaționale (BEI, BIRD, BNI, BERD)	4 703 076	4 181 305
Total	100 984 220	94 657 035

La 31 decembrie 2013, portofoliul Băncii include titluri în valoare totală de 100 984 220 mii lei (31 decembrie 2012: 94 657 035 mii lei).

Titlurile cu cupon emise de Trezoreriile europene, Trezoreria SUA și instituțiile de credit și bănci au rată de dobândă fixă. Ratele de dobândă variază între 0,20 la sută și 5,4 la sută pe an pentru titlurile în EUR (2012: între 0,25 la sută și 5,38 la sută pe an), respectiv între 0,10 la sută și 5,25 la sută pe an pentru cele în USD (2012: între 0,13 la sută și 5,25 la sută pe an). La data de 31 decembrie 2013 se află în portofoliu titluri cu discount și cupon în GBP în sumă de 4 068 217 mii lei și titluri cu discount în JPY în sumă de 5 362 205 mii lei. La 31 decembrie 2012, Banca nu deținea titluri cu cupon denumite în GBP, respectiv JPY.

Pentru investițiile în titluri denumite în EUR și USD, drept portofolii de referință sunt utilizați indicii Bank of America Merrill Lynch, care au în componența lor titluri de stat purtătoare de cupon, cu maturități reziduale de până la un an.

La 31 decembrie 2013 și 31 decembrie 2012 nu existau titluri clasificate ca deținute până la scadență.

10. Împrumuturi în valută

La data de 31 decembrie 2013, Banca are plasată la Fed o sumă de 7 320 720 mii lei – echivalentul al 2 249 000 mii USD (31 decembrie 2012: 1 841 925 mii lei – echivalentul al 548 600 mii USD).

11. Participații externe

		mii lei
Cota de participare a României la FMI	5 149 481	5 323 013
Participarea la capitalul Băncii Reglementelor Internaționale (BRI)	88 780	91 361
Participații la Banca Centrală Europeană	44 509	44 043
Total	5 282 770	5 458 417

Banca a înregistrat în această categorie fondurile naționale reprezentând cota de participare la alte instituții financiare internaționale.

În conformitate cu Legea nr. 97/1997, Banca exercită toate drepturile și obligațiile care decurg din faptul că România este stat membru al FMI. Excepție face accesul comun al Băncii și al Ministerului Finanțelor Publice la Aranjamentul *stand-by* dintre România și FMI încheiat în anul 2009 (tranșele a II-a, a III-a și a IV-a – tranșe împărțite în anii 2009 și 2010 în mod egal între Bancă și Ministerul Finanțelor Publice); exercitarea drepturilor și îndeplinirea obligațiilor referitoare la împrumut revin fiecărei instituții în parte, conform Legii nr. 72/16.04.2010².

La 31 decembrie 2013 și 31 decembrie 2012, cota de participare totală a României la FMI era de 1 030 milioane DST (Banca acționează ca depozitar al conturilor de depozit ale FMI aferente cotei de participare).

12. Credite acordate instituțiilor de credit

	mii lei	
	31 decembrie 2013	31 decembrie 2012
Credite acordate instituțiilor de credit	1 011 791	12 306 979
Credite în litigiu	13 209	13 209
Provizioane specifice de risc de credit – principal	(25 009)	(25 009)
Total	999 991	12 295 179

Creditele acordate instituțiilor de credit la 31 decembrie 2013 se compun din creditele în sumă de 999 991 mii lei acordate de Bancă pe baza transferurilor de titluri însoțite de angajamente de răscumpărare cu instituțiile de credit (31 decembrie 2012: 12 295 179 mii lei), respectiv creditul în sumă de 11 800 mii lei acordat băncii Credit Bank S.A., conform Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 26/2000 privind autorizarea Băncii Naționale a României de a acorda un credit pentru acoperirea cererilor populației de retragere a depozitelor constituite la Banca „Renașterea Creditului Românesc” – S.A. – Credit Bank (31 decembrie 2012: 11 800 mii lei).

La 31 decembrie 2013 și 31 decembrie 2012, poziția credite în litigiu include creditul acordat Credit Bank S.A. înainte de intrarea în faliment a băncii.

² Legea nr. 72/16.04.2010 pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 10/2010 privind ratificarea Scrisorii de intenție, semnată de autoritățile române la București la 5 februarie 2010 și aprobată prin Decizia Consiliului director al Fondului Monetar Internațional din 19 februarie 2010 și pentru modificarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 99/22.09.2009 privind ratificarea Aranjamentului *stand-by* dintre România și Fondul Monetar Internațional, convenit prin Scrisoarea de intenție transmisă de autoritățile române, semnată la București la 24 aprilie 2009, și prin Decizia Consiliului director al Fondului Monetar Internațional din 4 mai 2009, precum și a Scrisorii suplimentare de intenție, semnată de autoritățile române la data de 8 septembrie 2009 și aprobată prin Decizia Consiliului director al Fondului Monetar Internațional din 21 septembrie 2009.

Provizionul specific de risc de credit, în sold la 31 decembrie 2013 și 31 decembrie 2012, include provizionul înregistrat de către Bancă pentru creditul în sumă de 11 800 mii lei acordat Credit Bank S.A și pentru creditul acordat aceleiași bănci în sumă de 13 209 mii lei.

13. Imobilizări

mii lei					
<i>Cost sau cost reevaluat</i>					
La 31 decembrie 2012	1 467 467	110 095	33 588	32 708	1 643 858
Intrări	13 964	27 016	10 222	18 524	69 726
Ieșiri	(7)	(8 697)	(12 949)	(2 312)	(23 965)
Ajustarea cu amortizarea cumulată pentru reevaluare	(90 085)	(4 912)	-	-	(94 997)
Diferențe nete din reevaluare	17 366	151	-	-	17 517
La 31 decembrie 2013	1 408 705	123 653	30 861	48 920	1 612 139
<i>Amortizare cumulată</i>					
La 31 decembrie 2012	62 773	58 228	-	26 384	147 385
Amortizarea în cursul anului	29 719	13 733	-	8 154	51 606
Ajustarea cu amortizarea cumulată pentru reevaluare	(90 085)	(4 912)	-	-	(94 997)
La 31 decembrie 2013	2 407	67 049	-	34 538	103 994
Valoare netă contabilă					
La 31 decembrie 2012	1 404 694	51 867	33 588	6 324	1 496 473
La 31 decembrie 2013	1 406 298	56 604	30 861	14 382	1 508 145

La data de 31 decembrie 2013, terenurile și clădirile au fost reevaluate de către un evaluator membru corporativ ANEVAR în conformitate cu recomandările standardelor internaționale de practică în evaluare (IVA 3 – „Evaluarea activelor din sectorul public pentru raportarea financiară”). Estimarea valorii juste s-a realizat prin metode selectate de evaluator, după caz (abordarea prin comparația vânzărilor, abordarea prin capitalizarea venitului, metoda costului de înlocuire net). La data de 31 decembrie 2013, amortizarea cumulată a fost eliminată din valoarea contabilă brută, iar valoarea netă a fost recalculată la valoarea reevaluată.

Diferențele favorabile/nefavorabile din reevaluare sunt înregistrate la postul bilanțier „Rezerve”. Unele diferențele nefavorabile din reevaluare sunt compensate cu diferențele favorabile înregistrate anterior pentru fiecare activ reevaluat; diferențele nefavorabile aferente unui activ reevaluat care depășesc diferențele

favorabile înregistrate anterior se înregistrează pe cheltuieli (4 054 mii lei). În plus, evaluatorul a revizuit și duratele de viață aferente unor clădiri.

La data de 31 decembrie 2013, categoria „echipamente” include mijloace fixe achiziționate prin contracte de leasing financiar aflate în derulare în valoare brută de 12 689 mii lei (31 decembrie 2012: valoarea brută a contractelor: 16 722 mii lei). Menționăm că în anul 2013 nu a fost înregistrat niciun contract de leasing financiar nou.

14. Titluri de participare

Titlurile de participare sunt înregistrate la cost conform prevederilor Normei nr. 1/2007, cu modificările și completările ulterioare, prezentele situații financiare nefiind consolidate.

Titlurile de participare în sumă de 2 321 mii lei (atât la 31 decembrie 2013, cât și la 31 decembrie 2012) includ acțiunile deținute de Bancă la TRANSFOND S.A. (participare 33 la sută, reprezentând 2 240 mii lei la 31 decembrie 2013 și 31 decembrie 2012) – o societate pe acțiuni care furnizează servicii de decontare a operațiunilor interbancare pentru băncile din România, respectiv 8 acțiuni la SWIFT achiziționate prin realocare la data de 20 februarie 2006 și nemodificate la realocarea din 2008 în valoare totală de 18 mii EUR, respectiv 81 mii lei (31 decembrie 2012: 18 mii EUR, respectiv 81 mii lei).

Sintetic, informațiile financiare auditate ale TRANSFOND S.A. sunt prezentate în tabelul următor:

	mii lei	
	31 decembrie 2013	31 decembrie 2012
	EUR	EUR
Capitaluri proprii	139 089	144 129
Total active	146 280	153 610
Profit net pentru exercițiul financiar	12 603	12 704

15. Decontări cu bugetul statului

La data de 31 decembrie 2013 și 31 decembrie 2012, soldul este format în principal din contravaloarea cotei de 80 la sută din veniturile nete ale Băncii ce urmează să fie regularizată cu bugetul de stat conform prevederilor legale.

16. Diferențe din reevaluare pentru elemente în afara bilanțului

La data de 31 decembrie 2013, Banca deținea operațiuni de schimb în valută înregistrate în conturile din afara bilanțului; aceste operațiuni sunt reevaluate la sfârșitul fiecărei luni, iar rezultatul reevaluării se înregistrează în bilanț. La data de 31 decembrie 2013, valoarea contabilă a reevaluării este de 18 057 mii lei (31 decembrie 2012: 831 mii lei).

17. Provizioane pentru creanțe aferente altor active

mii lei

Provizioane pentru:

Garanții plătite de Bancă în calitate de garant		
pentru Credit Bank S.A. (a)	51 392	53 009
Alte provizioane aferente activelor (b)	3 285	2 083
Total	54 677	55 092

a) La 31 decembrie 2013, echivalentul în lei al garanțiilor plătite de Bancă în calitate de garant pentru Credit Bank S.A. este în sumă de 51 392 mii lei (31 decembrie 2012: 53 009 mii lei). Aceste garanții în valută au fost reevaluate la 31 decembrie 2013 și 31 decembrie 2012.

b) Această poziție este formată în principal din provizioane constituite pentru diverși debitori litigioși.

Provizioanele de la punctele a) și b) corectează grupa bilanțieră „Alte active”.

18. Dobânzi de încasat

mii lei

Dobânzi de încasat aferente:

Titlurilor în valută	806 051	654 899
Depozitelor și plasamentelor în valută	2 421	1 569
Creditelor acordate băncilor	6 068	7 979
Altora active	543	684
Total	815 083	665 131

19. Provizioane de risc de credit – dobândă

La data de 31 decembrie 2013 și 31 decembrie 2012 s-a menținut provizionul de risc de credit pentru dobânda de încasat în sumă de 6 068 mii lei aferentă creditului acordat Credit Bank S.A. conform Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 26/2000 privind autorizarea Băncii Naționale a României de a acorda un credit pentru acoperirea cererilor populației de retragere a depozitelor constituite la Banca „Renașterea Creditului Românesc” – S.A. – Credit Bank.

20. Numerar în circulație

mii lei

Bancnote	39 996 457	35 718 325
Monede	347 952	318 198
Total	40 344 409	36 036 523

21. Împrumuturi de la FMI

La data de 31 decembrie 2013, contul FMI înregistrează un sold în valoare de 5 238 391 077 DST – în scădere față de 31 decembrie 2012 cu suma de 3 214 438 073 DST, din care suma de 3 214 437 500 DST reprezintă rate rambursate în cursul anului 2013, conform Aranjamentului de împrumut dintre România și Fondul Monetar Internațional din anul 2009 (la data de 31 decembrie 2012, contul FMI a înregistrat un sold în valoare de 8 452 829 150 DST).

22. Împrumuturi de la bănci și alte instituții financiare

La data de 31 decembrie 2013, Banca deține împrumuturi în sumă de 12 748 mii lei – 2 843 mii EUR (31 decembrie 2012: 16 433 mii lei – 3 711 mii EUR), reprezentând contracte de leasing financiar pentru achiziționarea de sisteme/mașini de procesat bancnote.

23. Alocații în DST de la FMI

Conform regulamentelor FMI, pe durata acordului cu acesta, Banca înregistrează la această poziție un împrumut nerambursabil, cu aceeași rată de dobândă ca și contul curent în DST la FMI. La 31 decembrie 2013 și 31 decembrie 2012, alocațiile în DST de la FMI erau în sumă de 984 767 719 DST cu o rată de dobândă de 0,13 la sută pe an în 2013, respectiv 0,03 la sută pe an în 2012.

24. Disponibilități ale Trezoreriei Statului

	mii lei	
	31 decembrie 2013	31 decembrie 2012
Cont curent în lei al Trezoreriei Statului	4 532 430	7 175 078
Cont curent în valută al Trezoreriei Statului	26 671 432	17 798 119
Total	31 203 862	24 973 197

Conturile curente ale Trezoreriei Statului în lei sunt purtătoare de rată de dobândă la nivelul celei stabilite de Bancă pentru facilitatea de depozit, iar pentru disponibilitățile în valută se aplică rata de dobândă aferentă rezervelor minime obligatorii în valută.

25. Dobânzi de plătit

	mii lei	
	31 decembrie 2013	31 decembrie 2012
Dobânzi de plătit aferente:		
Împrumuturilor externe	96 833	205 831
Rezervelor minime ale instituțiilor de credit	4 762	9 156
Disponibilităților Trezoreriei Statului	1 193	1 969
Total	102 788	216 956

26. Tranzacții cu entități aflate în relații speciale

Guvernul, prin intermediul Trezoreriei Statului, dispune de conturi curente deschise la Bancă ale căror operațiuni fac obiectul comisionării începând cu data de 31 decembrie 2005. În plus, Banca acționează ca agent de înregistrare al Trezoreriei Statului în ceea ce privește titlurile de stat și certificatele de trezorerie, administrează rezervele valutare internaționale și asigură serviciul datoriei publice externe a României.

Banca exercită de asemenea, prin intermediul membrilor Consiliului de administrație, o influență asupra altor două instituții de stat: Imprimeria BNR și Monetăria Statului.

Totalul achizițiilor de bancnote și monede efectuate de Bancă de la cele două entități în decursul anului 2013 s-a ridicat la 96 065 mii lei (2012: 86 371 mii lei). La data de 31 decembrie 2013 și 31 decembrie 2012, Banca nu înregistra creanțe sau datorii față de aceste două entități. Tranzacțiile efectuate s-au desfășurat în condiții comerciale normale.

Banca exercită o influență semnificativă asupra TRANSFOND – S.A., o entitate creată în anul 2000 pentru a externaliza activitatea Băncii de decontare a operațiunilor interbancare între băncile din România. În data de 8 aprilie 2005 a devenit operațional sistemul ReGIS (sistemul de decontare pe bază brută în timp real), la care s-au adăugat ulterior modulele SENT (modul pentru plăți de mică valoare – administrat integral de TRANSFOND S.A.) și SaFIR (modul pentru titluri de stat și certificate de depozit emise de Bancă – administrat de Bancă).

TRANSFOND – S.A. primește pentru serviciile prestate 95 la sută din comisionul primit de Bancă de la băncile participante la decontare, precum și procente diferențiate stabilite prin contracte în relația cu celelalte module ale Sistemului Electronic de Plăți. Totalul comisioanelor plătite de către Bancă către TRANSFOND – S.A. în anul 2013 a fost de 17 377 mii lei (2012: 16 289 mii lei). La 31 decembrie 2013 și 31 decembrie 2012, Banca nu înregistra creanțe sau datorii față de TRANSFOND – S.A.

27. Rezerve

	mii lei	
	31 decembrie 2013	31 decembrie 2012
Rezerve statutare	502 230	502 230
Alte rezerve	840 778	802 805
Diferențe favorabile din reevaluare - imobilizări	1 340 769	1 319 334
Total	2 683 777	2 624 369

Sumele înregistrate ca rezerve statutare reprezintă rezervele constituite ca urmare a repartizării a 60 la sută din profitul rămas aferent anului 2012, a repartizării a 60 la sută din profitul rămas aferent anului 2011, a repartizării a 50 la sută din

profitul rămas aferent anului 2010, respectiv 60 la sută în anul 2009, plus majorarea rezervelor statutare începând cu luna iulie 2010 conform Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 78/2010 pentru modificarea și completarea Legii nr. 118/2010 privind unele măsuri necesare în vederea restabilirii echilibrului bugetar.

Alte rezerve reprezintă:

- rezerve constituite din preluarea fondului imobilizărilor corporale (14 450 mii lei atât la 31 decembrie 2013, cât și la 31 decembrie 2012);
- rezerve constituite din preluarea fondului privind sursele proprii de finanțare a investițiilor (57 629 mii lei atât la 31 decembrie 2013, cât și la 31 decembrie 2012);
- rezerve constituite din preluarea fondului privind participațiile la FMI (318 532 mii lei atât la 31 decembrie 2013, cât și la 31 decembrie 2012);
- rezerve constituite din preluarea fondului privind participațiile la BRI (44 550 mii lei atât la 31 decembrie 2013, cât și la 31 decembrie 2012);
- rezerve constituite, potrivit legii, pentru sursele proprii de finanțare a investițiilor în sumă de 251 423 mii lei la data de 31 decembrie 2013 (31 decembrie 2012: 209 652 mii lei);
- alte rezerve în sumă de 154 194 mii lei la data de 31 decembrie 2013 (31 decembrie 2012: 157 992 mii lei).

Diferențe favorabile din reevaluarea imobilizărilor reprezintă soldul rezervelor aferente diferenței dintre valoarea justă și valoarea netă contabilă a imobilizărilor corporale.

28. Cont special de reevaluări

	mii lei	
	31 decembrie 2013	31 decembrie 2012
	ALB	ALB
Diferențe favorabile din reevaluarea aurului, metalelor și pietrelor prețioase	8 904 740	14 553 541
Diferențe favorabile din reevaluarea activelor și pasivelor în valută	1 784 211	1 468 369
Titluri denuminate în valută (reevaluare la valoarea de piață)	2 521	27 142
Total	10 691 472	16 049 052

Sumele înregistrate în contul special de reevaluare reprezintă diferențele favorabile din reevaluare la 31 decembrie 2013 și 31 decembrie 2012.

În cursul exercițiilor financiare 2013 și 2012, Banca a deținut poziții valutare lungi atât pentru toate valutele din portofoliu, cât și pentru aur (total creanțe mai mare

decât total datorii în valuta respectivă), excepție fiind poziția valutară în DST, care s-a menținut ca poziție valutară scurtă pe tot parcursul anilor respectivi.

Efectuarea operațiunii de *hedging* economic la 31 decembrie 2013 a permis înregistrarea în contul special de reevaluare a rezultatului (diferențe favorabile nete) din reevaluarea deținerii nete DST după cumularea acestuia cu rezultatul reevaluării deținerilor desemnate ce fac parte din deținerea netă DST, stabilite în conformitate cu structura coșului de valute DST (vezi Nota 2p).

29. Venituri din dobânzi

mii lei		
Operațiuni în valută		
Dobânzi și venituri similare provenind din:		
Valori mobiliare externe	1 427 330	1 812 004
Plasamente în valută	14 959	12 390
Disponibilități în DST	158	17 779
Total venituri din dobânzi aferente operațiunilor în valută	1 442 447	1 842 173
Operațiuni în lei		
Dobânzi și venituri similare provenind din:		
Credite acordate instituțiilor de credit	119 792	513 216
Alte venituri	478	486
Total venituri din dobânzi aferente operațiunilor în lei	120 270	513 702
Total venituri din dobânzi (valută și lei)	1 562 717	2 355 875

În exercițiul financiar 2013, veniturile din dobânzi aferente operațiunilor în valută provin, în principal, din acumularea cupoanelor aferente valorilor mobiliare în sumă de 1 386 154 mii lei (2012: 1 678 646 mii lei) și din eşalonarea discountului rezultat din achizițiile de valori mobiliare în sumă de 41 176 mii lei (2012: 133 358 mii lei).

Veniturile din dobânzi aferente operațiunilor în lei provin, în principal, din operațiunile de creditare a instituțiilor de credit și din operațiunile de transferuri de titluri însoțite de angajamente de răscumpărare cu instituțiile de credit și sunt în sumă de 119 792 mii lei (2012: 513 216 mii lei).

30. Cheltuieli cu dobânzi

mii lei

Operațiuni în valută

Dobânzi și cheltuieli similare provenind din:

Valori mobiliare externe, rezerve minime obligatorii și depozite atrase	1 507 989	1 601 800
Operațiuni cu Fondul Monetar Internațional	852 736	1 233 802
Total cheltuieli cu dobânzile aferente operațiunilor în valută	2 360 725	2 835 602

Operațiuni în lei

Dobânzi și cheltuieli similare provenind din:

Depozite la termen atrase de la instituțiile de credit	16 889	11 942
Rezerve minime obligatorii	191 315	258 532
Contul curent al Trezoreriei Statului	67 657	26 073
Total cheltuieli cu dobânzile aferente operațiunilor în lei	275 861	296 547
Total cheltuieli cu dobânzi (valută și lei)	2 636 586	3 132 149

În exercițiul financiar 2013, cheltuielile cu dobânzi aferente operațiunilor în valută provin, în principal, din dobânzile plătite la rezerva minimă obligatorie în valută și depozite atrase la vedere – 198 901 mii lei (2012: 265 893 mii lei), din amortizarea primei nete rezultate din achizițiile de valori mobiliare externe – 1 309 088 mii lei (2012: 1 335 907 mii lei), precum și din dobânzile datorate pentru împrumutul acordat de FMI – 852 736 mii lei (2012: 1 233 802 mii lei).

31. Venituri din taxe și comisioane

mii lei

Venituri din comisioane și taxe în lei	113 725	97 896
Venituri din comisioane și taxe în valută	5 719	5 475
Total venituri din comisioane și taxe	119 444	103 371

Veniturile din comisioane și taxe în lei reprezintă venituri din comisioane pentru serviciile de decontare a operațiunilor în relația cu instituțiile de credit și Trezoreria Statului în sumă de 113 725 mii lei (2012: 97 896 mii lei).

Veniturile din comisioane și taxe în valută provin din operațiunile de redistribuire comisioane TARGET2 în sumă de 5 719 mii lei (2012: 5 475 mii lei).

32. Cheltuieli cu taxe și comisioane

		mii lei
Cheltuieli cu taxe și comisioane în lei	17 398	16 289
Cheltuieli cu taxe și comisioane în valută	29 566	40 597
Total cheltuieli din taxe și comisioane	46 964	56 886

Cheltuielile cu taxe și comisioane în lei în sumă de 17 398 mii lei (2012: 16 289 mii lei) reprezintă cheltuieli cu comisioanele pentru serviciile primite de Bancă, inclusiv pentru serviciile prestate de TRANSFOND – S.A., acesta primind pentru serviciile prestate 95 la sută din comisionul încasat de către Bancă de la instituțiile de credit participante la decontare (vezi Nota 26).

Cheltuielile din comisioane și taxe în valută în sumă de 29 566 mii lei (2012: 40 597 mii lei) provin în principal din operațiunile cu FMI și reprezintă valoarea comisionului de angajament aferent celui de-al treilea an din Aranjamentul *stand-by* de tip preventiv încheiat în anul 2011, cu extindere până în iunie 2013 (contravaloarea aferentă perioadei ianuarie-iunie 2013), respectiv valoarea comisionului de angajament pentru Aranjamentul *stand-by* de tip preventiv încheiat pentru perioada septembrie 2013 – septembrie 2014 (contravaloarea aferentă perioadei septembrie-decembrie 2013).

33. Câștiguri nete realizate din operațiuni valutare

		mii lei
Venituri din operațiuni valutare		
Venituri din diferențe de curs	1 371 718	3 221 473
Dividende pentru acțiunile deținute la Banca Reglementelor Internaționale	14 058	14 368
Total venituri din operațiuni valutare	1 385 776	3 235 841
Cheltuieli din operațiuni valutare		
Cheltuieli cu diferențe de curs	(139 061)	(505 335)
Alte cheltuieli cu operațiuni valutare	(1 956)	(1 998)
Total cheltuieli din operațiuni valutare	(141 017)	(507 333)
Câștiguri nete realizate din operațiuni valutare	1 244 759	2 728 508

Veniturile și cheltuielile din diferențe de curs din exercițiile financiare 2013 și 2012 sunt aferente, în principal, ieșirilor de valută din pozițiile valutare lungi, fiind calculate pe baza metodei costului mediu (vezi Nota 2i).

34. Câștiguri nete realizate din operațiuni cu titluri

mii lei

Venituri din operațiuni cu titluri	28 867	34 765
Cheltuieli din operațiuni cu titluri	(319)	(29)
Câștiguri nete realizate din operațiuni cu titluri	28 548	34 736

Veniturile/cheltuielile reprezintă efectul prețului de piață, provenind din vânzările de titluri denuminate în valută, acestea fiind calculate pe baza metodei costului mediu (vezi Nota 2j).

35. Pierderi nete realizate din operațiuni cu metale prețioase

mii lei

Cheltuieli din operațiuni cu metale prețioase	(373)	(366)
Pierderi nete din operațiuni cu metale prețioase	(373)	(366)

Cheltuielile din operațiuni cu metale prețioase reprezintă taxele de depozitare și stocare plătite pentru cantitatea de aur aflată în depozitul extern.

36. Pierderi din diferențe nefavorabile din reevaluare

mii lei

Cheltuieli cu diferențe nefavorabile din reevaluare		
Diferențe nefavorabile din reevaluarea la valoarea de piață a titlurilor denuminate în valută	33 165	6 483
Reevaluarea la cursul de reevaluare a pozițiilor valutare	997 087	853 857
Pierderi din diferențe nefavorabile din reevaluare	1 030 252	860 340

Pierderile din diferențe din reevaluare reprezintă diferențele nefavorabile dintre valoarea de piață a titlurilor denuminate în valută la 31 decembrie și costul mediu net al acestora, precum și pierderile din diferențele nefavorabile rezultate din reevaluarea pozițiilor valutare la cursul de reevaluare, după efectuarea operațiunii de *hedging* (vezi Nota 2p).

37. Cheltuieli cu emisiunea monetară

Cheltuielile cu emisiunea monetară reprezintă costul cu imprimarea bancnotelor și baterea monedei metalice.

38. Cheltuieli cu diferențe nefavorabile din reevaluarea clădirilor și terenurilor

Cheltuielile în valoare de 4 054 mii lei la data de 31 decembrie 2013 reprezintă diferențe nefavorabile rezultate din reevaluarea clădirilor și terenurilor care nu au putut fi acoperite din rezervele din reevaluările anterioare ale acestora.

39. Riscul valutar

Structura pe valute a activelor Băncii (mii lei) la 31 decembrie 2013 este următoarea:

							mii lei
Disponibilități bănești și alte valori	27 704	225	96				28 025
Aur la alte standarde					132 867		132 867
Alte metale și pietre prețioase	33 989						33 989
Disponibil în DST la FMI				125 079			125 079
Aur monetar					13 027 508		13 027 508
Depozite la vedere	8 155 952	1 720			58 390		8 216 062
Depozite la termen	11 211 750	12 206 625			3 200 469		26 618 844
Plasamente în valută		1 793 487					1 793 487
Valori mobiliare denuminate în valută	75 907 502	15 646 296			9 430 422		100 984 220
Împrumuturi în valută		7 320 720					7 320 720
Participații externe	44 510		5 238 260				5 282 770
Alte active externe TARGET2	201 746						201 746
Credite acordate instituțiilor de credit	1 011 791						1 011 791
Credite în litigiu	13 209						13 209
Provizioane specifice de risc de credit-principal	(25 009)						(25 009)
Credite acordate salariaților	84						84
Imobilizări	1 508 145						1 508 145
Stocuri	4 859						4 859
Titluri de participare	2 240	81					2 321
Decontări cu bugetul statului	686 932						686 932
Conturi de regularizare	9 455			4 396			13 851
Diferențe din reevaluare pentru elemente din afara bilanțului	18 057						18 057
Alte active	56 206						56 206
Provizioane pentru creanțe aferente altor active	(54 677)						(54 677)
Dobânzi de încasat	6 611	749 731	37 089	24	21 628		815 083
Provizioane de risc de credit-dobândă	(6 068)						(6 068)
Total active	3 293 528	96 271 497	37 006 033	5 367 759	13 160 375	12 710 909	167 810 101

Structura pe valute a pasivelor Băncii (mii lei) la 31 decembrie 2013 este următoarea:

										mii lei
Numerar în circulație	40 344 409									40 344 409
Obligații față de instituții financiare internaționale			489	26 184 231						26 184 720
Depozite atrase la vedere		46 372								46 372
Împrumuturi de la bănci și alte instituții financiare		12 748								12 748
Alocații în DST de la FMI				4 922 386						4 922 386
Conturi curente ale instituțiilor de credit	28 349 250									28 349 250
Disponibilități în regim special	22 725									22 725
Depozite ale instituțiilor de credit	28 365									28 365
Rezerve obligatorii în valută		23 965 208	260 022							24 225 230
Conturi ale instituțiilor de credit în faliment	1 769									1 769
Alte disponibilități ale instituțiilor de credit TARGET2		201 746								201 746
Disponibilități ale Trezoreriei Statului	4 532 430	18 844 552	7 799 099				27 781			31 203 862
Creditori	15 444									15 444
Personal și conturi asimilate	69									69
Decontări cu bugetul statului	102									102
Conturi de regularizare	146									146
Alte pasive	1 156									1 156
Dobânzi de plătit	3 976	5 504	290	93 018						102 788
Total pasive	73 299 841	43 076 130	8 059 900	31 199 635			27 781			155 663 287
Active nete / (pasive nete)*)	(70 006 313)	53 195 367	28 946 133	(25 831 876)	13 160 375	12 683 128				12 146 814

*) reprezintă capitalurile, fondurile și rezervele Băncii

Figura 1. Structura pe valute a activelor Băncii (mii lei) la 31 decembrie 2012 este următoarea:

Structura pe valute a activelor Băncii (mii lei) la 31 decembrie 2012 este următoarea:

	mii lei						
Disponibilități bănești și alte valori	24 629	137	129				24 895
Aur la alte standarde				189 727			189 727
Alte metale și pietre prețioase					53 033		53 033
Disponibil în DST la FMI				506 154			506 154
Aur monetar				18 600 428			18 600 428
Depozite la vedere	30 725 528		1 934		36 032		30 763 494
Depozite la termen	1 328 610		3 189 625		3 416 910		7 935 145
Plasamente în valută			1 844 140				1 844 140
Valori mobiliare denominate în valută	67 846 821		18 968 204		7 842 010		94 657 035
Împrumuturi în valută			1 841 925				1 841 925
Participații externe		44 043		5 414 374			5 458 417
Alte active externe TARGET2		322 458					322 458
Credite acordate instituțiilor de credit	12 306 979						12 306 979
Credite în litigiu	13 209						13 209
Provizioane specifice de risc de credit- principal	(25 009)						(25 009)
Credite acordate salariaților	106						106
Imobilizări	1 496 473						1 496 473
Stocuri	4 265						4 265
Titluri de participare	2 240		81				2 321
Decontări cu bugetul statului	769 236						769 236
Conturi de regularizare	13 072						13 072
Diferențe din reevaluare pentru elementele din afara bilanțului	831						831
Alte active	58 614						58 614
Provizioane pentru creanțe aferente altor active	(2 083)		(53 009)				(55 092)
Dobânzi de încasat	8 663	605 472	50 818	62	116		665 131
Provizioane de risc de credit-dobândă	(6 068)						(6 068)
Total active	14 665 157	100 873 150	25 843 766	5 920 590	18 790 155	11 348 101	177 440 919

Structura pe valute a pasivelor Băncii (mii lei) la 31 decembrie 2012 este următoarea:

	mii lei						
Numerar în circulație	36 036 523						36 036 523
Obligații față de instituții financiare internaționale	14 930		504	43 675 521			43 690 955
Depozite atrase la vedere		259 196					259 196
Împrumuturi de la bănci și alte instituții financiare		16 433					16 433
Alocații în DST de la FMI				5 088 266			5 088 266
Conturi curente ale instituțiilor de credit	21 295 993						21 295 993
Disponibilități în regim special	28 636						28 636
Rezerve obligatorii în valută		26 500 915	219 196				26 720 111
Conturi ale instituțiilor de credit în faliment	961						961
Alte disponibilități ale instituțiilor de credit TARGET2		322 458					322 458
Disponibilități ale Trezoreriei Statului	7 175 078	10 655 156	7 141 123		1 840		24 973 197
Creditori	14 410						14 410
Personal și conturi asimilate	2 314						2 314
Decontări cu bugetul statului	12 771						12 771
Conturi de regularizare	814						814
Alte pasive	1 811						1 811
Dobânzi de plătit	8 141	6 451	816	201 548			216 956
Total pasive	64 592 382	37 760 609	7 361 639	48 965 335	1 840		158 681 805
Active nete / (pasive nete)*)	(49 927 225)	63 112 541	18 482 127	(43 044 745)	18 790 155	11 346 261	18 759 114

*) reprezintă capitalurile, fondurile și rezervele Băncii

40. Angajamente și contingente

La data de 31 decembrie 2013, Banca deține în custodie următoarele bilete la ordin:

- bilete la ordin emise de către Ministerul Finanțelor Publice în favoarea Fondului Monetar Internațional în valoare de 1 001 812 500 DST (bilet la ordin pentru tranșa a-II-a de împrumut 322 125 000 DST, bilet la ordin pentru tranșa a-III-a 440 312 500 DST și bilet la ordin pentru tranșa a-IV-a 239 375 000 DST). În cursul anului 2013, soldul a fost diminuat cu suma de 837 312 500 DST datorită rambursării părții aferente din tranșele a-II-a, a III-a și a IV-a trase de Ministerul Finanțelor Publice; biletele la ordin au fost depuse la Bancă la data eliberării tranșelor de împrumut, certificând obligațiile de plată aferente (31 decembrie 2012: biletele la ordin emise de către Ministerul Finanțelor Publice în favoarea Fondului Monetar Internațional au fost în valoare de 1 839 125 000 DST, după cum urmează: bilet la ordin pentru tranșa a-II-a 751 625 000 DST, bilet la ordin pentru tranșa a-III-a 704 500 000 DST și bilet la ordin pentru tranșa a-IV-a 383 000 000 DST);
- un bilet la ordin emis de către Ministerul Finanțelor Publice în favoarea Agenției Multilaterale de Garantare a Investițiilor în valoare de 600 510 USD (31 decembrie 2012: 600 510 USD);
- un bilet la ordin emis de către Ministerul Finanțelor Publice în favoarea Băncii Mării Negre aferent cotei de 20 la sută din participația României la capitalul în valoare de 18 125 000 DST. În cursul anului 2013, biletul la ordin a fost diminuat cu suma de 3 625 000 DST (31 decembrie 2012: 21 750 000 DST).

41. Repartizarea profitului / acoperirea pierderii

În exercițiul financiar 2013, Banca a înregistrat pierdere contabilă în sumă de 1 258 435 mii lei; conform legii, pierderea se acoperă din rezervele statutare care la data de 31 decembrie 2013 sunt în sumă de 502 230 mii lei, rămânând pierdere de acoperit în sumă de 756 205 mii lei. Aceasta va fi acoperită din profiturile aferente exercițiilor financiare următoare.

Potrivit legii, suma repartizată din profitul corespunzător exercițiului financiar 2012 (696 141 mii lei) pentru plata la bugetul de stat a cotei de 80 la sută din veniturile nete ale Băncii a fost de 556 908 mii lei. Profitul rămas (139 233 mii lei) a fost repartizat astfel:

- a) la 31 decembrie 2012: 60 la sută din profitul rămas – pentru majorarea rezervelor statutare (83 540 mii lei);
- b) la 1 ianuarie 2013: 30 la sută din profitul rămas – pentru sursele proprii de finanțare a investițiilor (41 770 mii lei);
- c) la 1 ianuarie 2013: 9,99 la sută din profitul rămas – pentru fondul de participare a salariaților la profit (13 909 mii lei);
- d) la 1 ianuarie 2013: 0,01 la sută din profitul rămas – pentru rezervele la dispoziția Consiliului de administrație (14 mii lei).

Anexe

Lista publicațiilor Băncii Naționale a României
 în 31 decembrie 2013

1. Raport anual
2. Balanța de plăți și poziția investițională internațională a României
– Raport anual
3. Raport asupra stabilității financiare
4. Raport asupra inflației
5. Buletin lunar
6. Buletin de conjunctură
7. Conturi naționale financiare
8. Caiete de studii
9. *Occasional Papers*
10. Simpozionul de istorie și civilizație bancară „Cristian Popișteanu”
11. *Restitutio*
12. Seria „Bancnotele României”
13. Investițiile străine directe în România
14. Caietele juridice ale Băncii Naționale a României

Principalele lucrări transmise Parlamentului României
 de către Banca Națională a României
 în anul 2013

1. Raport anual 2012
2. Raport asupra stabilității financiare 2013
3. Balanța de plăți și poziția investițională internațională a României
– Raport anual 2012
4. Raport asupra inflației
5. Conturi naționale financiare 2008-2012

Principalele reglementări emise de BNR în anul 2013

17 ianuarie 2013	Circulara nr. 1 privind ratele dobânzilor plătite la rezervele minime obligatorii începând cu perioada de aplicare 24 decembrie 2012 – 23 ianuarie 2013 (Monitorul Oficial al României nr. 48/22.01.2013).
30 ianuarie 2013	Ordinul nr. 1 pentru aprobarea Normelor metodologice privind întocmirea raportării contabile anuale pentru necesități de informații ale Ministerului Finanțelor Publice, aplicabile instituțiilor de credit (Monitorul Oficial al României nr. 93/14.02.2013).
8 februarie 2013	Circulara nr. 2 privind punerea în circulație, în scop numismatic, a unei monede din argint dedicate aniversării a 350 de ani de la înălțarea bisericii de lemn Sfinții Arhangheli din Rogoz, Maramureș (Monitorul Oficial al României nr. 96/15.02.2013).
13 februarie 2013	Circulara nr. 3 privind ratele dobânzilor plătite la rezervele minime obligatorii începând cu perioada de aplicare 24 ianuarie – 23 februarie 2013 (Monitorul Oficial al României nr. 100/20.02.2013).
15 februarie 2013	Circulara nr. 4 privind punerea în circulație, în scop numismatic, a unei monede din aur dedicate aniversării a 1900 de ani de la inaugurarea Columnei lui Traian (Monitorul Oficial al României nr. 118/1.03.2013).
20 februarie 2013	Ordinul nr. 2 pentru modificarea Reglementărilor contabile conforme cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară, aplicabile instituțiilor de credit, aprobate prin Ordinul Băncii Naționale a României nr. 27/2010 (Monitorul Oficial al României nr. 125/7.03.2013).
27 februarie 2013	Circulara nr. 5 privind punerea în circulație, în scop numismatic, a unei monede din argint dedicate aniversării a 300 de ani de la începerea construcției Mănăstirii Antim din București (Monitorul Oficial al României nr. 126/7.03.2013).
12 martie 2013	Circulara nr. 6 privind ratele dobânzilor plătite la rezervele minime obligatorii începând cu perioada de aplicare 24 februarie – 23 martie 2013 (Monitorul Oficial al României nr. 143/18.03.2013).
14 martie 2013	Circulara nr. 7 privind punerea în circulație, în scop numismatic, a unor monede dedicate aniversării a 100 de ani de la înființarea, la București, a Academiei de Înalte Studii Comerciale și Industriale (astăzi Academia de Studii Economice) (Monitorul Oficial al României nr. 173/29.03.2013).

15 aprilie 2013	Circulara nr. 8 privind ratele dobânzilor plătite la rezervele minime obligatorii începând cu perioada de aplicare 24 martie – 23 aprilie 2013 (Monitorul Oficial al României nr. 228/20.04.2013).
17 aprilie 2013	Circulara nr. 9 privind punerea în circulație, în scop numismatic, a unei monede din argint dedicate aniversării a 175 de ani de la nașterea lui Nicolae Grigorescu (Monitorul Oficial al României nr. 258/9.05.2013).
30 aprilie 2013	Circulara nr. 10 privind punerea în circulație, în scop numismatic, a unei monede din argint dedicate Anului omagial al Sfinților Împărați Constantin și Elena (Monitorul Oficial al României nr. 313/30.05.2013).
10 mai 2013	Circulara nr. 11 privind rata dobânzii penalizatoare pentru deficitele de rezerve minime obligatorii în monedă națională începând cu perioada de aplicare 24 mai – 23 iunie 2013 (Monitorul Oficial al României nr. 288/22.05.2013).
14 mai 2013	Circulara nr. 12 privind ratele dobânzilor plătite la rezervele minime obligatorii constituite în lei și în euro începând cu perioada de aplicare 24 aprilie – 23 mai 2013 (Monitorul Oficial al României nr. 288/22.05.2013).
5 iunie 2013	Circulara nr. 13 privind punerea în circulație, în scop numismatic, a unei monede din argint dedicate aniversării a 140 de ani de la nașterea Luciei Sturdza-Bulandra (Monitorul Oficial al României nr. 363/18.06.2013).
	Circulara nr. 14 privind punerea în circulație, în scop numismatic, a unei monede din argint dedicate aniversării a 150 de ani de la punerea pietrei de temelie a Manufacturii de Arme din cadrul Arsenalului Armatei (Monitorul Oficial al României nr. 399/3.07.2013).
11 iunie 2013	Circulara nr. 15 privind ratele dobânzilor plătite la rezervele minime obligatorii începând cu perioada de aplicare 24 mai – 23 iunie 2013 (Monitorul Oficial al României nr. 364/19.06.2013).
21 iunie 2013	Circulara nr. 16 privind punerea în circulație, în scop numismatic, a unui set de monede dedicat aniversării a 140 de ani de telecomunicații militare (Monitorul Oficial al României nr. 417/10.07.2013).
1 iulie 2013	Circulara nr. 17 privind nivelul ratei dobânzii de referință a Băncii Naționale a României (Monitorul Oficial al României nr. 397/2.07.2013).

- 4 iulie 2013 **Circulara nr. 18** privind rata dobânzii penalizatoare pentru deficitele de rezerve minime obligatorii în monedă națională începând cu perioada de aplicare 24 iulie – 23 august 2013 (Monitorul Oficial al României nr. 422/11.07.2013).
- 11 iulie 2013 **Circulara nr. 19** privind punerea în circulație, în scop numismatic, a unei monede din aur dedicate aniversării a 175 de ani de la nașterea lui Bogdan Petriceicu Hașdeu (Monitorul Oficial al României nr. 448/22.07.2013).
- 16 iulie 2013 **Circulara nr. 20** privind rata dobânzii plătită la rezervele minime obligatorii constituite în euro începând cu perioada de aplicare 24 iunie – 23 iulie 2013 (Monitorul Oficial al României nr. 448/22.07.2013).
- 22 iulie 2013 **Circulara nr. 21** privind punerea în circulație, în scop numismatic, a unei monede din argint dedicate aniversării a 100 de ani de la primul meci oficial de rugby din România (Monitorul Oficial al României nr. 506/12.08.2013).
- 5 august 2013 **Circulara nr. 22** privind nivelul ratei dobânzii de referință a Băncii Naționale a României (Monitorul Oficial al României nr. 495/6.08.2013).
- 7 august 2013 **Circulara nr. 23** privind lansarea în circuitul numismatic a unei monede din argint, a unei monede din tombac cuprat și a unui set de trei monede (din aur, din argint și din tombac cuprat), dedicate aniversării a 100 de ani de la nașterea Mariei Tănase (Monitorul Oficial al României nr. 527/22.08.2013).
- 9 august 2013 **Circulara nr. 24** privind ratele dobânzilor plătite la rezervele minime obligatorii începând cu perioada de aplicare 24 iulie – 23 august 2013 (Monitorul Oficial al României nr. 520/20.08.2013).
- Circulara nr. 25** privind rata dobânzii penalizatoare pentru deficitele de rezerve minime obligatorii în monedă națională începând cu perioada de aplicare 24 august – 23 septembrie 2013 (Monitorul Oficial al României nr. 520/20.08.2013).
- Circulara nr. 26** privind ratele dobânzilor penalizatoare pentru deficitele de rezerve minime obligatorii în valută începând cu perioada de aplicare 24 august – 23 septembrie 2013 (Monitorul Oficial al României nr. 520/20.08.2013).
- Ordinul nr. 3** privind modificarea și completarea anexei la Ordinul Băncii Naționale a României nr. 10/2012 pentru aprobarea Sistemului de raportare contabilă semestrială aplicabil entităților ce intră în sfera

de reglementare contabilă a Băncii Naționale a României (Monitorul Oficial al României nr. 513/14.08.2013).

- 28 august 2013 **Regulamentul nr. 2** pentru modificarea și completarea Regulamentului Băncii Naționale a României nr. 6/2008 privind începerea activității și modificările în situația instituțiilor de credit, persoane juridice române, și a sucursalelor din România ale instituțiilor de credit din state terțe (Monitorul Oficial al României nr. 568/6.09.2013).
- 4 septembrie 2013 **Circulara nr. 27** privind lansarea în circuitul numismatic a unei monede din argint dedicate aniversării a 100 de ani de la inițierea primului Congres al economiștilor din România (Monitorul Oficial al României nr. 621/7.10.2013).
- 16 septembrie 2013 **Circulara nr. 28** privind ratele dobânzilor plătite la rezervele minime obligatorii constituite în lei și în euro începând cu perioada de aplicare 24 august – 23 septembrie 2013 (Monitorul Oficial al României nr. 591/19.09.2013).
- 17 septembrie 2013 **Regulamentul nr. 3** privind modificarea și completarea Regulamentului nr. 31/2011 privind raportarea de date și informații statistice la Banca Națională a României (Monitorul Oficial al României nr. 618/3.10.2013).
- 30 septembrie 2013 **Circulara nr. 29** privind nivelul ratei dobânzii de referință a Băncii Naționale a României (Monitorul Oficial al României nr. 609/1.10.2013).
- 3 octombrie 2013 **Circulara nr. 30** privind rata dobânzii penalizatoare pentru deficitele de rezerve minime obligatorii în monedă națională începând cu perioada de aplicare 24 octombrie – 23 noiembrie 2013 (Monitorul Oficial al României nr. 631/11.10.2013).
- 15 octombrie 2013 **Circulara nr. 31** privind ratele dobânzilor plătite la rezervele minime obligatorii începând cu perioada de aplicare 24 septembrie – 23 octombrie 2013 (Monitorul Oficial al României nr. 648/22.10.2013).
- 16 octombrie 2013 **Circulara nr. 32** privind lansarea în circuitul numismatic a unei monede din aur dedicate aniversării a 150 de ani de la constituirea Societății literare „Junimea” (Monitorul Oficial al României nr. 664/30.10.2013).
- 29 octombrie 2013 **Regulamentul nr. 4** privind verificarea calității bancnotelor românești în vederea recirculării (Monitorul Oficial al României nr. 685/7.11.2013).

- 31 octombrie 2013 **Norma nr. 1** privind operațiunile cu numerar ale instituțiilor de credit și Trezoreriei Statului în relația cu Banca Națională a României și decontarea acestora (Monitorul Oficial al României nr. 686/8.11.2013).
- 5 noiembrie 2013 **Circulara nr. 33** privind nivelul ratei dobânzii de referință a Băncii Naționale a României (Monitorul Oficial al României nr. 683/6.11.2013).
- 8 noiembrie 2013 **Circulara nr. 34** privind lansarea în circuitul numismatic a setului de monetărie dedicat aniversării a 200 de ani de la înființarea, la Iași, a Școlii de inginerie, de către Gheorghe Asachi (astăzi Universitatea Tehnică „Gheorghe Asachi”) (Monitorul Oficial al României nr. 706/18.11.2013).
- 11 noiembrie 2013 **Circulara nr. 35** privind ratele dobânzilor plătite la rezervele minime obligatorii constituite în lei și în euro începând cu perioada de aplicare 24 octombrie – 23 noiembrie 2013 (Monitorul Oficial al României nr. 704/18.11.2013).
- Circulara nr. 36** privind rata dobânzii penalizatoare pentru deficitele de rezerve minime obligatorii în monedă națională începând cu perioada de aplicare 24 noiembrie – 23 decembrie 2013 (Monitorul Oficial al României nr. 704/18.11.2013).
- 18 noiembrie 2013 **Circulara nr. 37** privind lansarea în circuitul numismatic a unui set de două monede din argint dedicat aniversării a 150 de ani de la nașterea doctorilor Gheorghe Marinescu și Ioan Cantacuzino (Monitorul Oficial al României nr. 728/26.11.2013).
- 22 noiembrie 2013 **Ordinul nr. 4** privind modificarea și completarea Reglementărilor contabile conforme cu directivele europene, aprobate prin Ordinul Băncii Naționale a României nr. 27/2011 (Monitorul Oficial al României nr. 729/27.11.2013).
- 10 decembrie 2013 **Circulara nr. 38** privind lansarea în circuitul numismatic a unei monede din aur cu tema Istoria aurului – Tetraevangheliarul de la Hurezi (Monitorul Oficial al României nr. 815/20.12.2013).
- 16 decembrie 2013 **Circulara nr. 39** privind ratele dobânzilor plătite la rezervele minime obligatorii începând cu perioada de aplicare 24 noiembrie – 23 decembrie 2013 (Monitorul Oficial al României nr. 812/20.12.2013).
- 20 decembrie 2013 **Regulamentul nr. 5** privind cerințe prudențiale pentru instituțiile de credit (Monitorul Oficial al României nr. 841/30.12.2013).

Regulamentul nr. 6 pentru modificarea și completarea Regulamentului Băncii Naționale a României nr. 16/2012 privind clasificarea creditelor și plasamentelor, precum și determinarea și utilizarea ajustărilor prudențiale de valoare (Monitorul Oficial al României nr. 836/24.12.2013).

Ordinul nr. 6 pentru modificarea Ordinului Băncii Naționale a României nr. 15/2012 privind raportarea situațiilor aferente aplicării Regulamentului Băncii Naționale a României nr. 16/2012 privind clasificarea creditelor și plasamentelor, precum și determinarea și utilizarea ajustărilor prudențiale de valoare (Monitorul Oficial al României nr. 837/24.12.2013).

23 decembrie 2013 **Ordinul nr. 7** privind amortizoarele de capital (Monitorul Oficial al României nr. 843/30.12.2013).